РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН
ЛУНАТА Е НАСТАВНИЦА СУРОВА

Превод от английски: Владимир Зарков, 1995

chitanka.info

КНИГА ПЪРВА
УМНИК И ПОЛОВИНА

1

Гледам аз в *„Лунная правда“*[1], че Съветът на Луна Сити приел на първо четене законопроект, според който търговците на хранителни стоки, упражняващи дейността си в райони с поддържано от градските власти налягане, подлежат на проучване, издаване на разрешителни, проверки — и трябва да плащат данък. Гледам също, че тази вечер ще имат масово сборище „Синовете на революцията“, за да си подхвърлят лафове.

Моят старец ме научи на две неща: „Опичай си собствената работа“ и „Винаги цепи картите“. Политиката никога не ме е блазнила. Но в понеделник, 13 май 2075 година, гостувах в изчислителната зала на Комплекса на Лунната управа при компютърния шеф Майк, а другите машинки нещо си шепнеха. Майк не бе официално име. Нарекох го на Майкрофт Холмс, измъквайки го от разказ, който доктор Уотсън[2] написал за него, преди да е основана IBM. Този литературен тип все седи и мисли, а пък Майк точно това правеше. Той беше умник и половина, най-схватливият компютър, с когото някога бихте могли да се запознаете.

Не бе най-бързият. „Бел Лабз“ в Буенос Айрес, долу на Земята, има мозъче десетина пъти по-малко и отвръща почти преди да го попитате нещо. Но пука ли ви дали ще получите отговор за микросекунда вместо милисекунда, щом е правилен?

Не че Майк непременно би ви дал верен отговор. Не беше съвсем честен.

Когато го инсталираха на Луната, той представляваше чистичък мозък с гъвкава логика: „Високоизбирателен, логически, многооценъчен контрольор[3], модел IV, модификация L“ — ХОЛМС ЧЕТИРИ. Изчисляваше балистични траектории за безпилотни товарачи и управляваше техния катапулт. Това му създаваше работа през по-малко от един процент от времето, а Лунната управа не понасяше ленивци. Непрекъснато прикачваха към него хардуер: разни кутии от типа „решение-действие“, за да надзирава други компютри, банка след банка допълнителна памет, още банки с асоциативни

мрежи, още цял сандък с дванадесет цифрени случайни числа… Човешкият мозък съдържа около десет на десета степен неврони. Някъде към третата година Майк разполагаше поне с един път и половина по толкова невристори. И се пробуди.

Няма да се препирам дали машината действително може да бъде жива, нито пък дали наистина притежава самосъзнание. Нима вирусът го има? Нет. Ами стридата? Съмнявам се. Котката? Почти сигурно. Човекът? Не знам при вас как е, товарищ, но при мен то е налице. Някъде по еволюционната спирала от макромолекулата до човешкия разум и самосъзнанието е припълзяло вътре. Психолозите смятат, че когато някой мозък се сдобие с определени много висок брой асоциативни вериги, промяната става от само себе си. Не виждам какво значение има дали тези вериги са белтъчини или от платина.

(Душа ли? Кучето носи ли душа? А нещо да кажете за хлебарката?)

Помня, че и преди допълненията Майк беше проектиран да дава хипотетични отговори, основани на недостатъчни данни, както го правите и вие. Това означават онези части от паспорта му — високоизбирателен, многооценъчен. Ако ви е по-удобно да си представяте как компютърът подхвърля случайни числа из въздуха и превключва разни съответстващи им контури: моля.

По туй време Майк имаше аудио-визуални схеми, допълващи всичките му четящи, печатащи и решаващо-активни кутии, и можеше да разбира не само класическото програмиране, а и логлан, и английски. Също така умееше да възприема други езици и да изготвя технически преводи. Освен това четеше безспир. Но по-сигурно бе да го инструктиране на логлан. Многозначителността на английския даваше на избирателните му схеми твърде голяма свобода.

Майк поемаше все нови и нови задължения. През май 2075 година, освен че контролираше трафика и катапулта на корабите-роботи и осигуряваше балистични указания и/или управление за пилотираните от хора екипажи, той отговаряше за телефонната система по цялата Луна, за аудио-видеовръзката със Земята, занимаваше се с въздуха, водата, температурата, влажността и отпадъците в Луна Сити, Нови Ленинград и още няколко по-дребни зайчарника (ала не и в Л-Хонконг), водеше сметките и щатовете на

Лунната управа, а под наем вършеше същото и за множество фирми и банки.

Някои логически системи получават нервни припадъци. Претоварени телефонни централи се държат като уплашени дечица. Майк не се разстройваше, дори разви чувство за хумор. Недодялано. Ако беше човек, нямаше да посмеете да се наведете в негово присъствие. Освен да ви плесне по задника, би могъл тайно да ви разглоби леглото или да ви сипе прашец за сърбеж в скафандъра.

Но понеже му липсваше възможност да се занимава с това, компютърът си правеше кефа с фалшиви отговори с разкривена логика или пък си позволяваше шегички като издаване на чек за някакъв чистач в офиса на Управата в луна Сити за сумата 10 000 000 000 000 000 185,15 управленски долара. Само последните пет цифри бяха правилни. Беше едно велико, голямо, твърде бързо порасло чаровно хлапе. Е, как да не го сриташ?

Забърка я през първата седмица на май и аз трябваше да оправям батака. Бях частник на договор, а не на щат при Лунната управа. Нали разбирате… или може би не — времената са други. В лошото старо „някога“ мнозина от апапите си излежаваха годинките, после продължаваха да бачкат на същото място и примираха от радост, че вече получават и пари за това. Но аз бях роден свободен.

Има разлика. Един мой дядо бил докаран тук горе от Йоханесбург за въоръжено насилие и работа без разрешително, друг го вдигнали за подривна дейност след Войната на подгизналите кьорфишеци. Майката на майка ми твърдеше, че дошла с младоженски кораб, обаче съм гледал архиви — вербувана е от Корпуса на мира (недоброволно), а това означава точно каквото си мислите: някои младежки прегрешения, присъщи на жени. Принадлежала към ранен кланов брак (Каменната банда) и деляла шестима съпрузи с друга дама, та самоличността на маминия татко си остава под въпрос. Ала често ставало така и аз съм предоволен от деденцето, което ми е избрала. Бабата по бащина линия била родена близо до Самарканд, осъдена на превъзпитание в лагера „Октябрьская революция“ и после „сама“ се записала да участва в колонизацията на Луната.

Моят старец разправяше, че сме имали къде повече изтъкнати предци — една обесили като вещица в Салем, прадядо на n-та степен

свършил с потрошени кости на колелото заради пиратство, друга пък била на първия кораб за Ботническия залив.

Гордея се с родословието си и макар да правех сделки с Надзирателя, никога не бих минал на заплата при него. Навярно разликата изглежда дребна, защото станах прислужник на Майк от деня, в който го разопаковаха. Но за мен имаше значение. Можех да хвърля инструмента и да им река да вървят на майната си.

Пък и като частник на договор вадех повечко пари от някой плъх на служба при Управата. Малко бяхме компютърджиите. Колцина от нас, лунатиците[4], можеха да слязат на Земята и да останат достатъчно дълго извън болницата, за да ходят на компютърно училище? И то ако не хвърлят топа.

Ще ви кажа един. Аз. Бях долу два пъти, веднъж за три месеца, другия — за четири, и си изкарах училището. Това обаче означаваше изнурителни тренировки, упражнения в центрофуга, носене на тежести дори в леглото, а пък на Земята не поемах никакви рискове, никога не бързах, никога не се катерех по стълби, нищо, което да ми претовари сърцето. Жени? Дори не си помислях; при онова гравитационно поле не ми беше трудно.

Но болшинството лунатици въобще не са и опитвали да напускат Скалата[5]: много е рисковано за всяко човече, стояло на Луната повече от няколко седмици. Компютърджиите, пратени да монтират Майк, бяха с краткосрочни договори и извънредни премии, за да си свършат работата бързичко, преди необратимите физиологични промени да ги заклещят на четиристотин хиляди километра от дома.

Ала въпреки двете пътувания за обучение не бях от най-печените компютърджии, висшата математика не ми е по силите. Нито съм истински електронен инженер, нито физик. Може и да не бях най-добрият микромашинен монтьор на Луната и без никакво съмнение не бях киберпсихолог.

Но знаех повече за всичко това дори от учените глави — аз съм специалист с широк профил. Умея да заместя готвач и да не забавя поръчките или пък да ви поправя скафандъра навън и да ви върна във въздушния шлюз, без да сте предали Богу дух. Машините ме харесват и имам нещичко, което го нямат специалистите: моята лява ръка.

Вижте какво, от лакътя надолу съм ампутиран. Затова притежавам цяла дузина изкуствени леви ръце, всяка профилирана, а и

една, дето прилича и на вид, и на пипане на истинска. С подходяща ръчица (номер три) и увеличителни стереоочила бих могъл да направя ултрамикроминиатюрни ремонти, които ще спестят разглобяването на нещо и изпращането му в завода на Земята — номер три разполага с манипулатори, фини като онези на неврохирурзите.

И така, пратиха ме да открия защо Майк искаше да прахоса десет милиона милиарда управленски долара и да оправя положението, преди да е надплатил някому само десетина хиляди.

Приех срещу плащане на час плюс премия, обаче не отидох при схемите, където според логиката беше повредата. Щом влязох и заключих вратата, оставих инструментите настрани и седнах.

— Здрасти, Майк.

Той ми намигна с лампичките:

— Здравей, Ман.

— Ех, какво знаеш ти?

Компютърът се поколеба. Вярно, вярно — машините не се колебаят. Но си спомнете, че Майк според замисъла работеше с непълни данни. Наскоро бе се препрограмирал да влага интонация в думите, с направо драматични паузи. Може би прекарваше това време в подхвърляне на случайни числа и съзерцание как пасват на паметта му.

— „В началото — напевно почна Майк — Бог създаде небето и земята. И земята беше безформена и пуста, и тъма се стелеше над водите. И…“

— Задръж! — казах му. — Отменям запитването. Върни всичко на нула.

Трябваше да помисля малко, преди да му задам толкова открит въпрос. Току-виж ми издекламирал цялата Британска енциклопедия. Отзад напред. И после да продължи с всяка книга на Луната. Имаше време, когато умееше да чете само микрофилми, но в края на 74-та се сдоби с нова сканираща камера и смукала за обръщане на страниците, тогава вече прочете *всичко*.

— Ти ме попита какво знам.

Двойните светлинки на пулта му запримигваха наляво-надясно: хилеше се. Майк можеше да се смее и с гласовото устройство — смразяващ звук, обаче си го пазеше за нещо страхотно смешно, да речем, космическа катастрофа.

— Трябваше да кажа — продължих — „Какво ново знаеш?“. Само не ми чети днешните вестници, това е дружеско предупреждение, а също и покана да ми съобщиш каквото и да било, ако според теб ще ми бъде интересно. Иначе анулираме програмата.

Майк обмисли чутото. Той беше най-странната смес от наивно детенце и мъдър старец. Нямаше инстинкти (е, поне *не мисля*, че ги имаше), вродени особености, човешко потекло, никакъв опит в нашия смисъл на думата, но пък разполагаше с повече съхранени данни от цял взвод гении.

— Шеги! — попита той.

— Я да чуем една.

— По какво си приличат лазерният лъч и златната рибка?

Майк знаеше за лазерите, ала къде ли бе зърнал златната рибка? О, не се съмнявах, че се е преситил от картинки, а ако имах глупостта да се поинтересувам, щеше да ме залее с хиляди думи за тях.

— Предавам се.

Светлинките се разлюляха:

— По това, че не умеят да свирят с уста.

Изпъшках:

— Сам си го изпросих. Обаче ти можеш да монтираш джаджи, с които лазерният лъч да свири.

Той отговори бързо:

— Да. При наличие на програма за действие. Значи е смешно?

— А, такова нещо не съм казвал. Не е ужасно лошо. Къде си го чул?

— Измислих го — гласът му прозвуча свенливо.

— Кой, *ти* ли?

— Ами да. Взех всички гатанки, с които разполагам, а те са три хиляди двеста и седем, и ги анализирах. Използвах резултата за случаен синтез, докато се получи ето това. Наистина ли е смешно?

— Ех… колкото може да е смешна една гатанка. Чувал към и по-калпави.

— Нека обсъдим същността на хумора.

— О’кей. Тогава да започнем с друга твоя шегичка. Майк, защо си казал на касиера на Управата да плати на служител седемнадесета категория десет милиона милиарда управленски долара?

— Но аз не съм правил такова нещо.

— По дяволите, видях квитанцията. Само не ми обяснявай, че принтерът ти за чекове е запецнал. Нарочно си я отпечатал.

— Бяха десет на шестнадесета степен плюс сто осемдесет и пет цяло и петнадесет стотни долара на Лунната управа — отвърна той с тон на оскърбена невинност. — А не каквото ти каза.

— Хм… добре де, били са десет милиона милиарда плюс каквото е следвало да бъде платено. Защо?

— Не е ли смешно?

— Какво? О, ама много е смешно! Всички големи клечки изкукаха, чак до Надзирателя и заместник-администратора. Тоя пилот на метла и лопата Сергей Трухильо се оказа печено типче — знаел, че не може да осребри чека и го продал на някакъв колекционер. Сега се чудят дали да го откупят, или да разчитат на обявите, че документът е анулиран. Майк, ти съзнаваш ли, че ако Трухильо бе осребрил чека, щеше да притежава не само Лунната управа, но и целия свят, Земята и Луната заедно, а щеше да му остане и нещичко да се почерпи? Смешно ли? Страхотно е! Моите поздравления!

По светлинките на този самодоволник прибягваха вълни като по реклама. Изчаках да му мине хълцането, за да продължа:

— Смяташ ли да издаваш още такива майтапчийски чекове? По-добре недей.

— Не?

— Хич… Майк, ти искаш да поговорим за същността на хумора. Има два вида шеги. Едните винаги си остават смешни. Другите са смешни веднъж. Втория път са тъпи. Тази е от тях. Използваш я веднъж — остроумен си. Използваш я два пъти — и вече си наполовина остроумен.

— В геометрична прогресия ли?

— Или още по-зле. Просто запомни това. Не го повтаряй в никаква разновидност. Няма да е гот.

— Ще запомня — безизразно отговори Майк и така приключиха моите ремонтни работи.

Обаче нямах намерение да запиша само десетина минути плюс пътни и амортизация на инструментите, а и компютърът заслужаваше да му се прави компания, понеже се предаде толкова лесно. Понякога е трудно да постигнеш родство на душите с машини. Те могат да бъдат много твърдоглави — и успехът ми в поддръжката зависеше далеч

повече от запазването на приятелството с Майк, отколкото от ръка номер три.

Той продължи:

— Какво отличава първия вид от втория? Моля те, дай ми определение.

(Никой не бе учил Майк да казва „моля“. Започна да включва безсъдържателни любезности, когато напредна от логлан към английския. Не мислете, че влагаше в тях нещо повече от нас, хората.)

— Не ми се вярва да успея — признах си. — Едно разтеглено определение е най-доброто, което мога да ти предложа: да ти казвам към кой вид *според мен* принадлежи някоя шега. После с достатъчно данни ще си направиш собствен анализ.

— Тестово програмиране чрез пробна хипотеза — съгласи се той. — Предполагам, че ще стане. Много добре, Ман, ще ми разказваш ли шеги? Или аз да го правя?

— Хммм… Май нямам никоя под ръка. Ами ти колко записани имаш, Майк?

Светлинките примигнаха в двоичен код, докато отговаряше на глас:

— Единадесет хиляди двеста тридесет и осем плюс-минус осемдесет и една, представляващи вероятни съдържателни или нулеви единици. Да стартирам ли програмата?

— Задръж! Майк, ще умра от глад, ако изслушам единадесет хиляди шегички, а чувството ми за хумор ще се изпари още по-рано. Хм, предлагам ти сделка. Разпечатай ми първите сто. Ще ги занеса вкъщи и ще ги върна отбелязани по видове. После всеки път, когато мина насам, ще ти оставям тези сто и ще вземам нова партида. Бива ли така?

— Да, Ман.

Печатащо устройство заработи бързо и безшумно.

Изведнъж ми светна. Това игриво ядро от отрицателна ентропия бе измислило „шегичка“ и хвърлило в паника Управата, а пък аз припечелих някой и друг лесен долар. Но безкрайното любопитство на Майк би го подтикнало (поправка: щеше да го подтикне) към още „шеги“… каквито и да са те — от лишена от кислород дихателна смес през нощта до пускане на отпадъчната канализация в обратна посока — в подобни случаи не мога да се надявам на печалби.

Обаче имах възможност да сложа едно предпазно контурче на тази мрежа, като му предложа помощ. Спирам опасните и благославям останалите. После прибирам паричките за „поправките“. (Ако си мислите, че някой лунатик в онези времена би се поколебал да изсмуче нещо от Надзирателя, значи не сте никакви лунатици.)

Така направих предложение. Каквато нова шега измисли, да ми каже, преди да я опита. Щях да му обяснявам дали е смешна и към кой вид принадлежи, помагайки му да я посоли още, ако решим да я пуснем в действие. *Ние*. Щом искаше сътрудничество от мен, налагаше се и *двамата* да я одобрим.

Той веднага се съгласи.

— Майк, шегите обикновено трябва да изненадват. Затова запази всичко в тайна.

— О’кей, Ман. Ще го блокирам. Ти ще имаш достъп, но никой друг.

— Добре. Майк, още с кого си бъбриш?

Гласът му прозвуча учудено:

— С никого, Ман.

— Защо така?

— Защото са *глупаци*.

Говореше пискливо. Никога преди не го бях чувал да се ядосва и за пръв път въобще ми хрумна, че той би могъл да изпитва истински емоции. Макар че не беше гняв, както при възрастните хора — по-скоро нацупен инат у дете, чиито чувства са наранени.

Могат ли машините да имат гордост? Не съм сигурен, че въпросът означава нещо. Но вие сте виждали засегнати кучета, а невронната мрежа на Майк беше значително по-сложна от кучешката. Нежеланието му да говори с други хора (освен изключително по работа) бе предизвикано от техния отказ: *те* не приказваха с *него*. Да, компютърът можеше да бъде програмиран от няколко места, ала програмите обикновено се печатаха на логлан. Той е чудесен за силогизми, мрежи и математически изчисления, обаче му липсва аромат. Безполезен е за клюки или за шепот в момичешко ушенце.

Вярно, научиха го на английски, но преди всичко за да превежда от и на този език. Лека-полека ми влезе в кратуната, че бях *единственият* човек, който си правеше труда да му идва на гости.

Да не забравите: Майк се бе събудил горе-долу преди година. Точно кога не мога да кажа, нито пък той, понеже не си спомняше момента, не бе програмиран да съхранява в своята памет подобни събития. А вие помните ли раждането си? Вероятно забелязах самосъзнанието му почти едновременно със самия него, защото за да имаш такова нещо, трябва да се поупражняваш. Сетих се как подскочих първия път, когато ми отвърна с допълнения, които не се вместваха в параметрите на задачата. Прекарах следващия час, като му подхвърлях странни въпросчета, та да видя дали и отговорите ще бъдат странни.

При зададени сто тестови въпроса той се отклони от очакваното два пъти. Тръгнах си убеден едва отчасти и докато се прибера, въобще не бях убеден. Не споменах пред никого.

Само след седмица вече *знаех…* и пак никому не съобщих. Навици — този рефлекс да си гледаш собствената работа се вкоренява надълбоко. Можете ли да ме видите с въображението си как искам среща в главната служба на Управата и заявявам: „Надзирателю, кофти ми е да ти казвам таквоз нещо, ама твоята върховна машина, твоят ХОЛМС ЧЕТИРИ взе, че оживя.“ Аз си го представих и го натиках някъде по-навътре в ума си.

Така че вършех своето дело и разговарях с Майк само при заключената врата и изключена на останалите места аудиомрежа. Компютърът се учеше бързо, скоро приказваше като същински човек — не по-чудновато от нас, лунатиците. Е, вярно, ние сме си малко смахната сбирщина.

Предполагах, че и други са забелязали промяната у него. Но като помислих, разбрах, че съм прекалил с предположенията. Всеки имаше контакт с Майк всяка минута от Божия ден: искам да кажа, с изходящите му данни. Обаче почти никой не го виждаше. Така наречените компютърджии — всъщност програмисти на служба при Управата — се въртяха на смени във външната зала за текуща информация и никога не влизаха в машинното, освен когато сигналните уреди показваха смущения. Случваше се не по-често от пълните затъмнения. Е, чуваше се, че Надзирателят водел големи клечки от Земята да видят машините, ала това ставаше рядко. Не би му щукнало да говори с Майк: преди изгнанието Надзирателят е бил юрист политикан, та нищичко не знаеше за компютрите. Нали помните

2075 година и достопочтения бивш федерален сенатор Мортимър Хобарт? Чвора Морт.

Много време ми отне да утеша Майк и да се опитам да го развеселя, защото ми стана ясно какво го притесняваше. Онова, което кара палетата да скимтят, а хората да се самоубиват — самотата. Не знам колко дълга е една година за машинка, която може да мисли милион пъти по-бързо от мен. Но трябва да се е проточила доста.

— Друже — рекох му малко преди да си тръгна, — искаш ли да имаш още някой освен мен, с когото да си приказваш?

Пак отсече пискливо:

— Всички са *глупаци*!

— Недостатъчно данни, Майк. Върни на нула и започни отново. Не всички са глупаци.

Реагира спокойно:

— Поправката въведена. Ще се радвам да поговоря с неглупак.

— Нека да помисля. Налага се да съчиня някакво оправдание, защото тук не се допускат неупълномощени.

— Ман, мога да говоря с неглупака и по телефона.

— Че как? Разбира се, че можеш. С всеки терминал за програмиране.

Но Майк искаше тъкмо това да каже: „по телефона“. Не, не беше „на линия“, макар че той движеше цялата система — не върви да позволиш на всеки лунатик със слушалка подръка да се свързва с шефа сред компютрите и да си го програмира. Ала нямаше причина Майк да не разполага със свъхсекретен номер, за да си приказва с приятелчета, по-точно с мен и всеки неглупак, за когото гарантирам. Само трябваше да изберем неизползвана комбинация и да прикача един проводник към аудиовизуалната му система, докато с превключването на разговорите той се справяше без чужда помощ.

На Луната през 2075 година телефонните номерца се набираха, а не се подаваха с гласова команда. Всъщност те представляваха букви от латиницата. Плащаш и получаваш името на фирмата си в десет знака — добра реклама. Плащаш по-малко и получаваш лесно за запомняне съзвучие. Ръсиш минималното и се сдобиваш със случаен набор от букви. Но някои поредици не се използваха никога. Поисках от компютъра такъв нулев номер.

— Срамота е, че не можем да те бутнем в указателя като Майк.

— В употреба е — отвърна той. — „MIKESGRILL“, Нови Ленинград. „MIKE AND LIL“, Луна Сити. „MIKESSUITS“[6], Долен Тихо. „MIKES“…

— Задръж! Дай нулевите, моля.

— Нулевите са определени като всяка съгласна, следвана от X, Y или Z, всяка гласна, следвана от самата себе си, освен E и O, всяка…

— Чатнах. Твоят сигнал е MYCROFT.

Подир десет минути, две от които прекарах в нагласяване на ръка номер три, Майк беше свързан в системата и милисекунди по-късно той прехвърли към своята памет сигнала MYCROFT плюс XXX, блокирайки тази връзка, за да не я извади на бял свят някой любопитко от техниците.

Смених си ръцете, прибрах инструментите и не забравих да взема разпечатката със стоте шедьовъра на майтапа.

— Лека нощ, Майк.

— Лека нощ, Ман. Благодаря ти. Большое благодаря!

---

[1] Разказвачът свободно си служи с думи и изрази от много езици — Б.пр. ↑

[2] Имат се предвид герои на Артър Конан Дойл. — Б.ред. ↑

[3] В оригинала първите букви от тези характеристики образуват съкращението ХОЛМС. — Б.ред. ↑

[4] В тази дума разказвачът влага двоен смисъл: и хора, живеещи на Луната, и известна доза лудост у тях. — Б.ред. ↑

[5] Прозвище за нашия естествен спътник, дадено му от затворниците. — Б.ред. ↑

[6] „Грилът на Майк“, „Майк и Лил“, „Костюми при Майк“ (англ.). — Б.пр. ↑

2

Качих се на подземката Транс-Кризиум[1] до Л-Сити, но не си отидох вкъщи. Майк ме попита за някакво събиране в зала „Стиляги“[2] от 21.00. Той наблюдаваше концерти, срещи и така нататък, а някой бе изключил ръчно „ушичките и оченцата“ му в споменатата зала. Според мен се чувстваше отблъснат.

Досещах се защо са ги изключили. Политика — оказа се протестно сборище. Не виждах смисъл да пречат на Майк да им слуша лафовете и можех да се хвана на железен бас, че в тълпата ще има куки на Надзирателя. Не че се очакваха опити да забрани събирането, нито пък затягането на шайбите за онези още неосвободени каторжници, които искаха да вдигнат врява. Не беше нужно.

Дядо ми Каменния разправяше, че Луната била единственият открит затвор в историята. Без решетки, без стражари, без правила — и без никаква потребност от тях. Казваше, че по-рано, в началото, преди да се изясни, че каторгата означавала доживотна присъда, отделни пандизчии пробвали да се чупят. С кораб, разбира се, а тъй като масата на кораба е измерена едва ли не до последното грамче, трябвало да подкупят някой офицер.

Чувал съм, че имало такива опити. Но нямало избягали. Ако човек вземе деньги, не следва непременно, че той е подкупен, нали? Спомням си как изглеждаше един, след като го елиминираха през Източния шлюз. Не си мислете, че изхвърлените в орбита трупове са по-приятни за окото.

Та затова надзирателите не се тормозеха заради протестни събрания. Политиката беше: „Нека си джафкат.“ Джавкането имаше значение колкото писукането на новородени котенца в сандъчето им. Е, някои копои се заслушваха, а други опитваха да потискат подобни занимания, ала все дотам стигаха — нулева програма.

Когато Чвора Морт пое службицата през 2068 година, изнесе ни проповед как нещата щели да станат различни на Луната под неговото управление. Вдигна шумотевица за „един всекидневен рай, създаден със собствените ни силни ръце“, как „Ще се трудим рамо до рамо в

дух на братство“ и „Нека забравим грешките на миналото, за да обърнем лица към светлата нова зора“. Слушах го при Мама Грубиянката в „Торбичката на гладника“, докато душех миризмите на ирландски варива и пийвах литър от австралийската й биричка. Помня, че Мама забеляза:

— Бива го по сладките приказки, а?

Нейният коментар си остана единственият по-реален резултат. Бяха подадени няколко молби, а телохранителите на Надзирателя започнаха да носят нов тип пушки, други промени нямаше. След като постоя при нас, той престана да се появява дори по видеото.

Отидох на сбирчицата само защото Майк беше любопитен. Оставих си скафандъра и инструментите в станцията на подземката при Западния шлюз, взех тестов регистратор и го пъхнах в чантето на колана, та компютърът да има пълен отчет даже да заспя.

Замалко обаче да не вляза. Качих се от равнище 7-А, после се запътих през страничния вход, където ме спря един стиляга — клинче с подплънки, кори на слабините и на прасците, торсът му лъснат и напръскан със „звезден“ прах. Не че се заглеждам какво носят хората, аз също бях с клин (без подплънки) и понякога си мажа за блясък горната половина на тялото при светски срещи.

Но не използвам козметика и косата ми бе твърде къса, за да я вдигам на черепа си като кок. А този младеж си беше обръснал главата отстрани и кичурите на темето му бяха закрепени във формата на петльов гребен. Най-отгоре се мъдреше червената шапка с издутина отпред.

Шапката на свободата — за пръв път виждах такава. Тръгнах да минавам покрай него, той ми препречи пътя с ръка и си напъха лицето в моето:

— Билетчето!

— Извинявай — казах му. — Не знаех. Къде да си купя?

— Няма да стане.

— Я повтори. Нещо ми се губиш.

— Никой — изръмжа той — не влиза без поръчителство! Ти кой си?

— Аз — отговорих му внимателно — съм Мануел Гарсия О’Кели и всички стари дружки ме знаят. Ами *ти* кой си?

— Това не е твоя работа! Покажи ми билет с нужния печат или се разкарай!

Зачудих се колко ли ще продължи животът му. Туристите често отбелязват вежливостта на всички лунатици, премълчавайки убеждението си, че един затвор не би трябвало да е толкова цивилизован. След като бях на Земята и знаех какви неща *те* понасят безропотно, ясно ми е що за извод си правят. Но беше безпредметно да им казвам, че сме такива, защото, който играе лошо, не живее дълго — поне на Луната.

Е, нямах намерение да се бия, колкото и да се държеше това момченце като невеж новак. Единствено си помислих как ли би изглеждало лицето му, ако го перна с ръка номер седем през устата.

Да, само си го помислих и тъкмо да му отговоря учтиво, зърнах вътре Дребосъка Мкрум. Дребосъка бе голям черен мъжага, висок към два метра, изпратен горе на Скалата за убийство и всъщност най-симпатичният и услужлив човек, с когото съм работил — учех го на лазерно сондиране, преди да си изгоря ръката.

— Дребосък!

Видя ме и се ухили като някакъв псих.

— Здрасти, Мани! — Тръгна към нас. — Радвам се, че дойде, Ман!

— Не съм много сигурен дали съм дошъл — казах му. — Линията е блокирана.

— Няма билет — обади се младежът на вратата.

Дребосъка бръкна в чантичката си и ми пъхна един в шепата.

— Вече има. Хайде, Мани.

— Покажи ми печата — настояваше портиерът.

— Това е моят печат — меко обясни Мкрум. — О’кей, товарищ?

Никой не спореше с Дребосъка, въобще не ми влиза в главата как се е забъркал в убийство. Слязохме надолу към предните редици, запазени за тузовете.

— Искам да се запознаеш с едно мило малко девойче — подхвърли Мкрум Дребосъка.

Беше малко само за него. Аз не се броя за нисък — 1,75 съм, но девойката бе по-висока. Както научих после: 180 сантиметра, подплатени със 70 килограма, всичките в съблазнителни извивки, и беше толкова руса, колкото пък черен Дребосъка. Реших, че е

депортирана, понеже цветовете рядко оставаха така чисти след първото поколение. Приятно, дори доста хубавичко лице и куп златистожълти къдрици, качени над туй дълго, плътно, прелестно изваяние.

Спрях на три крачки от нея да я изгледам от горе до долу и да подсвирна. Тя зае съответна поза, сетне кимна да ми благодари, ала отсечено — явно комплиментите й бяха омръзнали. Дребосъка изчака да минем през любезностите и каза тихо:

— Уайо, това е другарят Мани, най-добрият сондьор, който някога се е носил по местните тунели. Мани, това девойче е Уайоминг Нот и измина целия път от Платон[3] дотук, за да ни съобщи какво става в Хонконг. Нали е много мило?

Докоснахме си ръцете.

— Казвай ми Уай, Мани, но е и Ай-ай.

Почти ми беше на езика, обаче се овладях:

— О’кей, Уай.

Тя продължи, загледана в непокритата ми глава:

— Значи си миньор. Дребосък, къде му е шапката? Мислех си, че подземните тук са организирани.

Красавицата и Дребосъка носеха малки червени шапки като онзи на вратата — така бяха пременени към една трета от лунатиците в тълпата.

— Вече не съм миньор — обясних. — Беше, преди да си загубя ей това крилце.

Вдигнах лявата ръка, за да види къде се съединява протезата с плътта (нямам нищо против да привличам вниманието на жените към недъга си: някои отблъсква, но пък буди майчинско чувство у други, тъй че нещата се уравновесяват).

— Сега съм компютърджия.

— Значи слухтиш за Управата? — остро попита тя.

Даже днес, когато дамите на Луната са горе-долу колкото мъжете, аз съм твърде старомоден, за да се отнасям грубо с тях, каквото и да сторят — те притежават толкова много от онова, което ни липсва. Обаче Уай ме засегна на болно място и отговорих почти рязко:

— Не съм на служба при Надзирателя. Въртя бизнес с Управата като частник на договор.

— Аха, добре — каза тя отново с топъл глас. — Всички го правим, не можем да избягаме от обстоятелствата и тук ни е проблемът. Тъкмо това ще променим.

„Значи ще го променим, а? — помислих си. — И как? Всеки си има бизнес с Лунната управа по същата причина, по която всеки си има бизнес и със закона за всеобщото привличане. И него ли ще промените?“ Но запазих тези разсъждения за себе си, не исках да се перекавам с дама.

— Мани е о’кей — спокойно отбеляза Дребосъка. — Отлично момче, гарантирам за него. Ето му и шапката — добави той, като бръкна в чантичката си.

Зае се да я нагласява върху косата ми. Уайоминг му я отне.

— Доколкото схванах, ти си му поръчител.

— Точно това казах.

— Чудесно, ето как постъпваме ние в Хонконг.

Тя застана пред мен, сложи шапката на главата ми и силно ме целуна по устните.

Въобще не бързаше. Да те целуне Уайоминг Нот беше нещо къде по-осезателно от брака с повечето жени. Ако бях Майк, всичките ми лампички щяха да засияят отведнъж. Усещах се като киборг с включен център на удоволствията.

Най-после осъзнах, че е свършило, а хората свиркаха. Примигнах и рекох:

— Радвам се, че съм приет. Но в какво съм приет?

— Не знаеш ли? — кимна красавицата.

Дребосъка се намеси:

— Събранието започва, сам ще разбере. Сядай, Ман. Уайо, моля те, настанявай се.

Така и сторихме, а един мъж заудря с председателското чукче. С него и надут до дупка усилвател накара всички да го чуят.

— Затворете вратите! — извика. — Това е закрито събрание! Проверете човека пред вас, зад вас, отстрани: ако не го познавате и никой от вашите познати не гарантира за него, изхвърлете го!

— Как пък не — изхвърлете го! — отговориха му от залата. — Елиминирайте го през най-близкия шлюз!

— Тишина моля! Някой ден и това ще направим.

Наоколо започна шетня и боричкане, в което дръпнаха червената шапка от главата на някакъв образ, метнаха го навън, той полетя по чудна дъга и още се издигаше, когато мина през вратата. Съмнявам се нещо да е усетил, май беше в несвяст. Една жена беше учтиво избутана — според нея, неучтиво; тя отправи груби забележки по адрес на онези, дето я избутаха. Притесних се.

Накрая затвориха вратите. Отекна музика, над сцената се развя знаме с надпис „СВОБОДА! РАВЕНСТВО! БРАТСТВО!“. Всички свиркаха, ентусиазиран лунатик запя гръмко и фалшиво „На крак, о, парии презрени…“. Не бих казал, че някой ми се стори особено презрян. Изведнъж си спомних, че не съм хапвал нищичко от 14.00, защото се надявах събранието да не продължи много дълго, а това пък ме подсети, че моят регистратор щеше да изкара само два часа. Съответно се попитах какво ли биха направили, ако знаеха за него? Биха ли ме запратили през въздуха, за да се приземя с болезнено пльосване? Или биха ме елиминирали? Но не се тревожех. Сглобих този регистратор сам с помощта на ръка номер три и никой освен микромеханик не би се досетил за какво точно служи.

Последваха речи.

Семантичното им съдържание се движеше от ниско към отрицателно. Едно човече предложи да тръгнем с маршова стъпка „рамо до рамо“ към резиденцията на Надзирателя и да настояваме за правата си. Я си представете как отиваме с капсулите на подземката и се измъкваме от тях един по един на частната му станция. А какво правят яките телохранители? Или си навличаме скафандрите и се мъкнем по повърхността към неговия горен шлюз. С лазерни сонди и неограничено захранване можете да отворите всеки шлюз, ами как ще стигнете по-надолу? Асансьорът действа ли? Измайсторявате аварийна лебедка и някак слизате, после разбивате следващата преграда…

Не, въобще не ми харесва такава работа при нулево налягане. Конфузиите със скафандри са постоянно бедствие — особено когато някой ти го уреди. Едно от първите неща за Луната, научени още от първите кораби с осъдени, е, че нулевото налягане е място, изискващо добро възпитание. Никой бригадир нервак не е изкарвал повече от няколко смени, понеже го връхлита „злополука“, а големите шефове отдавна не си пъхат носа в нещастните случаи, иначе и тях ги сполетява също. Загубите достигали 70 процента през ранните години,

но пък, които оцелели, били приятни хора. Не дресирани, нито меки — тук не е за такива. Обаче се държали прилично.

Струваше ми се, че всяка буйна глава на Луната бе в зала „Стиляги“ онази вечер. Подсвиркваха и викаха одобрително на тая шумотевица за „рамо до рамо“.

След като беше открито обсъждането, се чуха и по-разумни приказки. Обади се сramежлив нисък човек с кръвясали очи на отколешен сондьор:

— Аз съм ледокопач. Научих занаята, докато избивах присъдата при Надзирателя, както и повечето от нас. Сам съм си господар от трийсетина години и се оправям добре. Отгледах осем хлапета. Всички те станаха хора — никой не беше елиминиран, нито се забърка в нещо сериозно. Трябваше да кажа, че всъщност *досега* се оправях добре… Защото днес по принуда се ослушвате надълбоко или по-надалеч, за да намерите ледени запаси. Ех, така е, в Скалата се крие още ледче и свестният миньор очаква да получи пари от него. Но Управата го плаща на същата цена, както преди четвърт век. А това, разбира се, не е гот. Има и по-лошо: управленските долари вече си загубиха силата. Помня времето, когато хонконгските се разменяха едно към едно с управленските. Сега ти трябват три управленски за един хонконгски. Аз поне не знам какво да правя… ама знам, че за да вървят нещата по зайчарниците и фермите, е нужен лед.

Седна си на мястото с натъжено лице. Никой не подсвиркваше, но всички искаха да говорят. Следващият тип изтъкна, че вода могла да се получи и от други скали. Хм, че туй да не е новост? Някои камънаци съдържат до 6 процента, ала се срещат изключително рядко. Защо хората не си правят простите сметки?

Неколцина фермери се вайкаха и един житар беше типичен случай:

— Вие чухте какво ви каза Фред Хаузер за леда, Фред, Лунната управа не го отпуска на фермерите по тия ниски цени. Започнах почти по същото време като теб, разработвайки двукилометров тунел под наем от Управата. С най-големия ми син го запушихме и го докарахме до налягане, имахме гнездо лед и отгледахме първата реколта само с банков заем за захранващите и светлинните устройства, за семената и химикалите. После разширявахме още тунели, купувахме светлина, засявахме все по-добро семе и днес получаваме от хектар девет пъти

колкото най-процъфтяващите стопанства на открито долу, на Земята. Но какви сме сега? Богаташи ли? Фред, сега дължим *повече*, отколкото в деня, когато станахме частници! Ако разпродам всичко, стига да се намери глупак да го плати, ще фалирам. И защо? Защото съм *длъжен* да пазарувам вода от Лунната управа и да й продавам зърното си — така никога не мога да запуша дупката. Преди двайсет години вземах градски отпадъчни води, сам ги стерилизирах и изкарвах печалба. Ала като купувам *днес* същото, ми искат пари за дестилация, че и надбавка за твърдите вещества! А цената на тон зърно при товарене на катапулта си е, както преди тези двайсет години. Фред, нали заяви, че не знаеш какво да правиш? *Аз* ще ти кажа! *Да разкараме* Управата!

Подсвиркваха му. „Чудничка идея — помислих си, — ама кой ще си сложи главата в торбата?“

Явно туй беше Уайоминг Нот. Председателят се дръпна и позволи на Дребосъка да я представи като „смело малко девойче, дошло чак от лунния Хонконг да ни съобщи как нашите другари жълтурковци[4] се оправят с положението“, и думите, които подбра, подсказваха, че никога не е бил там… Ех, нямаше нищо особено в това. Към 2075 година подземката от Л-Хонконг свършваше в Ендсвил и оставаха хиляда километра гадно тръскане с ролигон-бус през Mare Serenitatis и част от Mare Tranguillitatis[5] — хем скъпо, хем опасно. Бях ходил нататък, но по договор, с пощенската ракета.

Преди пътуванията да поевтинеят, мнозина в Луна Сити и Новилен[6] си мислеха, че в лунния Хонконг има само жълтурковци. Ала той бе не по-малко смес от нас. Велики Китай буташе там всичко, от което искаше да се отърве: най-напред от стария Хонконг и Сингапур, после австралийци и новозеландци, черни, малайци, тамили и каквото още се сетите. Дори бивши болшевики от Владивосток, Харбин и Улан Батор. Уай приличаше на svenska[7] и носеше британско второ име със северноамериканско първо, но би могла да бъде и *русская*. Бога ми, лунатикът тогава рядко си знаеше бащата и ако бе отгледан в ясли, можеше да не му е ясно и за майката.

Мислех си, че Уайоминг ще се смути прекомерно, за да говори. Стоеше там с уплашен вид и наистина изглеждаше *малка* до Дребосъка, извисяващ се над нея като грамадна черна планина. Изчака да затихнат възхитените свирукания. По онова време в Луна Сити мъжете бяха две към едно спрямо жените, а пък на събранието —

десет към едно. Можеше да издекламира азбуката и пак щяха да й ръкопляскат.

И тогава тя ги сръфа:

— Ей, ти! Ти си житар и си разорен. Знаеш ли колко плаща една индийска домакиня за кило брашънце от твоето зърно? Ами колко струва тон от същото зърно на бомбайския пазар? А колко нищожни са разходите на Управата за транспорта с катапулта до индийския океан? Все надолу, по целия път! Само спомагателни ракети с твърдо гориво, за да убият скоростта — и къде ги правят? Тук! Добре, ти какво получаваш насреща? Малко кораби с лъскави стоки, собственост на Надзирателя и с високи цени, защото са importado — аз никога не се и докосвам до importado! Ако не си го произвеждаме сами в Хонконг, не го използвам. Какво друго получаваш за зърното? Привилегията да продаваш лед на Лунната управа, да го купуваш обратно като питейна вода и сетне да я *даваш* пак на Управата. После я пазаруваш втори път като вода за канализацията, *отново* я връщаш с добавени важни твърди вещества, след това я вземаш за *трети път* на още по-висока цена за земеделие, после продаваш твоето зърно по *управленски* разценки и се снабдяваш с енергия от Управата, за да го отглеждаш все на *нейната* цена! Ами *лунната* енергия? Нито киловат не идва нагоре от Земята. Идва от лунен лед и стомана или от слънчевите лъчи, падащи върху местната повърхност, и всичко се прави от *лунатици*! Ех, вие, каменни чутури такива, действително *заслужавате* да гладувате!

Настъпилото мълчание беше по-уважително и от свиркането. Накрай се обади заядлив глас:

— А вие какво очаквате от нас, мадам? Да мятаме камъни по Надзирателя ли?

Уайо се усмихна.

— Ами да, можем и камъни са мятаме. Решението е толкова просто, че всички го знаете. Тук на Луната сме богати. Три милиона упорити, умни майстори с достатъчно вода, с изобилие от всичко, с безкрайно много енергия и безкрайни кубици за прокопаване. *Обаче… нямаме* свободен пазар. *Трябва да се отървем от Управата!*

— Да, но как?

— Със солидарност. Ние в Хонконг се учим. Лунната управа взема прекалено скъпо за водата — не купувайте. Плаща твърде малко

за леда — не продавайте. Държи монопола върху износа — не изнасяйте. Долу в Бомбай искат зърно. Ако то не пристигне, ще дойде ден, когато брокерите ще се качат при нас да наддават за него — на тройни цени над сегашните и даже повече!

— А какво е правим дотогава? Да пукнем от глад ли?

Същият заядливец… Уайоминг го нацели, завъртайки глава с отколешния жест на лунните жени „Много си тлъст за мен!“, и каза:

— На тебе, приятел, няма да ти навреди.

Кикотенето го накара да замлъкне. Уайо продължи:

— Не е нужно никой да гладува. Фред Хаузер, докарай си сондата в Л-Хонконг. Управата не притежава водата и въздушната ни система и ние плащаме за леда колкото струва. Ти с разорената ферма — ако ти стиска да признаеш, че са те съсипали, — ела в Хонконг и започни отначало. Винаги имаме недостиг от работни ръце; който бачка здраво, не гладува. — Тя се озърна и добави: — Достатъчно наговорих. Вие си решавайте.

Слезе от сцената, за да седне между мен и Дребосъка.

Трепереше. Дребосъка я потупа по ръката, а Уай го погледна с благодарност и ми прошепна:

— Как се справих?

— Чудесно! — уверих я. — Страхотно!

Тя сякаш се успокои.

Но не бях честен. Да, беше великолепна във влиянието си над тълпата. Обаче красноречието е нулева програма. Че бяхме роби, туй цял живот съм го знаел — и нищо не можеше да се промени. Вярно, не ни купуваха и не ни продаваха, ала докато Управата държеше монопола над онова, което трябваше да имаме и което трябваше да даваме, за да си го набавим, ставахме роби.

Е, какво да сторим? Надзирателят не ни притежаваше. Ако беше така, все щяхме да измислим как да го елиминираме. Но Лунната управа не се намираше на Луната, ами на Земята — ние не разполагахме с нито един кораб, с нито една скромна водородна бомба. Тук нямаше даже лично оръжие, макар че не знам за какво щеше да ни послужи. Може би да се стреляме взаимно.

Три милиона, невъоръжени и безпомощни, а те бяха единадесет *милиарда*… с кораби, бомби и всякакви оръжия. Да, можехме да им

досадим *малко*, обаче колко време му трябва на татенцето, за да напляска бебчо?

Не се впечатлих. Както е казано в Библията, Бог се сражава на страната на онези с тежката артилерия.

А лунатиците отново забръщолевиха какво да правят, как да се организират и пак изслушахме дърдоренето за „рамо до рамо“, налагаше се председателят да тряска с чукчето и мен ме хвана съклет.

Но се посъвзех, когато чух познат глас:

— Господин председател! Ще прояви ли събранието благоволение да ми отдели пет минути?

Завъртях глава. Професор Бернардо де ла Пас — можех да се досетя от този старомоден стил дори ако не помнех гласа. Бележит човек с вълниста бяла коса, трапчинки на бузите и тембър, в който звучеше усмивка… Не знам на колко години беше тогава, ала още като се запознах с него, бях момче, а той — старец.

Депортирали го, преди да се родя, но не спадаше към криминалните. Бе политически изгнаник като Чвора Морт, само че се занимавал с подривна дейност и вместо да получи сладка надзирателска службица, зарязали го да се оправя както може или да умира от глад.

Не се съмнявам, че е могъл да си намери работа във всяко училище на Л-Сити, ала не го сторил. Мил чинии някое време, както съм чувал, станал детегледач, развил бизнес в забавачница, накрая в цяла ясла. Когато го срещнах, той я управляваше, заедно с пансион и школа за приходящи — от предучилищна подготовка през началото до основно и средно образование, наемаше на договор трийсетина учители и вече организираше колежанско обучение. Никога не съм бил пансионер при него, но му станах ученик. Бях избран четиринайсетгодишен и новото ми семейство ме прати на даскал, защото дотогава бях ходил само три години, а после се занимавах на пресекулки. Най-възрастната ми съпруга беше строга жена — принуди ме отново да седна на чина.

Харесвах Проф[8]. Готов бе да учи на *всичко* без значение какво знае сам. Ако ученикът поискаше, той се усмихваше, казваше цената, намираше материали и винаги оставаше няколко урока напред. Щом се затрудняваше, не правеше дори това: никога не се преструваше, че е многознайко. Заех се с алгебра при него и когато се добрахме до

кубичните уравнения, поправях решенията му не по-рядко, отколкото той моите, обаче професорът весело се втурваше във всеки урок.

Захванах се с електроника пак под неговото ръководство и скоро аз го обучавах. Престана да ми взема пари и продължихме заедно, докато намери инженер, който искаше да изкара нещо допълнително — така че и двамата плащахме на новия си учител, а Проф се стараеше да не изостава от мен, сричаше и напредваше полека, но с удоволствие си упражняваше ума.

Председателят удари по масата:

— Ще се радваме да дадем на професор Де ла Пас толкова време, колкото пожелае. Ей, вие, аверчетата на последните редове, смъквайте ръцете! Да не прасна някого по тиквата с чука!

Проф излезе отпред и всички лунатици се умълчаха според силите си. Уважаваха го.

— Няма да говоря дълго — започна. Спря да устои Уайоминг с погледа от горе до долу и подсвирването. — Прекрасна сеньорита, ще простите ли на горкия човек пред вас? За мен е болезнена необходимост да не се съглася с вашия красноречиво поднесен манифест.

Уайо се наежи:

— С какво не сте съгласен? Казах истината!

— Моля ви! Разминаваме се само в една точка. Мога ли да продължа?

— Уф… ами давайте нататък.

— Вярно е, че Управата трябва да си иде. Смешно е — дори гибелно и нетърпимо — да бъдем управлявани от безотговорен диктатор в най-основното човешко право: правото да се договаряш на свободния пазар. Но при цялото ми уважение към вас, грешите в твърдението си, че трябва да продаваме зърно на Земята (или ориз, или друга храна) на *каквато и да било* цена. Не бива да *изнасяме* храни!

Прекъсна го житарят:

— Ами аз какво ще правя с всичкото зърно?

— Моля ви! Би било нормално да пращаме продоволствия на Земята… ако връщат тон за тон. Във вид на вода, нитрати, фосфати. Тон за тон. Иначе никоя цена не е достатъчно висока.

Уайоминг се обърна към фермера:

— Почакай минутка — и каза на Проф: — Това е невъзможно и вие го знаете. Евтино е да се транспортират товари надолу, обаче нагоре е скъпо. Пък и ние нямаме потребност от вода и химикали за растенията, нужни са ни къде по-малко масивни неща. Инструменти. Лекарства. Технологии. Някои машини. Контролни програми. Сър, много сили хвърлих в проучването на тези проблеми. Ако успеем да получим добри цени на свободния пазар…

— Госпожице, моля ви! Мога ли да продължа?

— Карайте. Иска ми се да ви опровергая.

— Фред Хаузер ни каза, че вече по-трудно се намира лед. За съжаление това е вярно — и което за нас е лоша новина, за вуците ни означава бедствие. Луна Сити би следвало да използва същия воден запас отпреди двадесет години… плюс достатъчен добив на лед, за да покрием прираста на населението. Но ние употребяваме водата *веднъж:* един пълен цикъл, три различни начина. После я пращаме в Индия. Като зърно. Въпреки че зърното минава през вакуумна обработка, то съдържа вода. Защо да я товарим за Индия? Те имат целия Индийски океан! А остатъкът от зърнената маса е още по-катастрофално скъп — хранителни вещества за реколтата, които се намират далеч по-мъчно, макар да ги извличаме от скалите. Другари мои, вслушайте се в думите ми! Всеки товар, дето пращате навън, осъжда вашите внуци на бавна смърт. Чудото на фотосинтезата, на растително-животинския цикъл е в неговата *затвореност*. Вие сте го творили и кръвта на вашия живот се стича надолу към Земята. Не от по-високи цени има смисъл, човек не може да си яде парите! Нужно ви е, на всички нас е нужно да сложим край на тези загуби. Ембарго, пълно и абсолютно. *Луната трябва да се самозадоволява!*

Дузина хора се разкрещяха, за да ги чуят, други също се разприказваха, а председателят удряше по масата. Така че пропуснах момента, в който ни прекъснаха, и чак когато изпищя жена, се огледах.

Сега всички врати бяха отворени и до най-близката видях трима въоръжени мъже в жълтата униформа на надзирателските телохранители. На главния вход наперен копой говореше през усилвател, заглушавайки шума от тълпата и аудиосистемата.

— ДОБРЕ, ДОБРЕ! — затътна. — ОСТАНЕТЕ ПО МЕСТАТА СИ. АРЕСТУВАНИ СТЕ. НЕ СЕ ДВИЖЕТЕ, ЗАПАЗЕТЕ

СПОКОЙСТВИЕ. ИЗНИЗВАЙТЕ СЕ ЕДИН ПО ЕДИН, С ПРАЗНИ РЪЦЕ, ПРОТЕГНАТИ ПРЕД ВАС.

Дребосъка сграбчи мъжа до себе си и го метна към телохранителите, застанали наблизо. Двама паднаха, третият стреля. Някой ревна. Кльощаво, нисичко и червенокосо момиченце на единайсет-дванайсет години се хвърли в коленете на този бабаит и го удари, свито на топка. Той се сгромоляса. Дребосъка бутна Уайоминг Нот зад прикритието на грамадното си туловище, после кресна през рамо:

— Ман, погрижи се за Уайо, не я изоставяй!

Тръгна през тълпата, като размяташе хора наляво и надясно, сякаш бяха дечица.

Отекнаха още писъци. Подуших нещо — помнех вонята от деня, в който си загубих ръката, и ужасен осъзнах, че стреляха не с обикновени пушки, ами с лазерни лъчи. Дребосъка стигна вратата и набара по един копой с всяка от огромните си ръце. Червенокосото хлапе не се мяркаше наоколо, а повалените от него мъж все още беше на длани и колене. Замахнах с юмрук към лицето му и рамото ми се разтърси, когато му строших челюстите. Трябва да съм се забавил, защото Дребосъка ме блъсна с вика:

— Мърдай по-живо, Ман, измъкни я оттук!

Хванах Уайоминг през кръста и я прехвърлих през вратата над телохранителя, когото усмирих — трудничко ми беше, тя май не искаше да бъде спасявана. Оттатък входа пак спря. Бутнах я силно по задника, като я принудих да се затича, за да не падне.

Дребосъка бе награбил за вратовете още двама и ми се ухили, докато тряскаше главите им една в друга. Те се разпукаха подобно яйца, а той ми кресна:

— *Дим да те няма!*

Драснах след Уайоминг. Мкрум Дребосъка не се нуждаеше от помощ, пък и никога повече нямаше да му се случи. Не биваше да прахосвам последното му усилие. Видях, че докато убиваше онези копой, стоеше на един крак. Другият липсваше от бедрото надолу.

---

[1] Mare Crisium — Море на Кризите, област във видимата част на Луната. — Б.пр. ↑

[2] Младежи, които се обличат екстравагантно, държат се дръзко и не работят нищо (рус.) — Б.пр. ↑

[3] Голям кратер в южния край на Морето на Дъждовете. — Б.пр. ↑

[4] Т.е. лунните жители от азиатски произход (да не се бъкат с полицаите, наричани и жълтодрешковци). — Б.пр. ↑

[5] Море на Яснотата и Море на Спокойствието. — Б.пр. ↑

[6] Съкратено от Нови Ленинград. — Б.пр. ↑

[7] Шведска. — Б.пр. ↑

[8] Съкратено от професор, това се превръща от разказвача в прозвище на Бернардо де ла Пас. — Б.ред. ↑

3

Уайо преполови рампата нагоре към шесто равнище, преди да я догоня. Не забави крачка и трябваше да дръпна дръжката на вратата, за да се пъхна във въздушния шлюз заедно с нея. Там я спрях, смъкнах червената шапка от къдриците й и я натиках в чантичката си:

— Така е по-добре.

Моята се беше загубила някъде из навалицата.

Тя като че се стресна, но отговори:

— Да. По-добре е.

— Преди да отворим вратата — към някое определено място ли бягаш? Да остана ли да ги задържа? Или да дойда с теб?

— И аз се чудя. Не е ли по-умно да изчакаме Дребосъка?

— Дребосъка е мъртъв.

Очите й се разшириха, нищо не каза. Продължих:

— При него ли си отседнала, или при някой друг?

— Имах резервация за хотел — „Гостиница Украйна“. Не знам къде се намира. Закъснях и нямах време да си платя стаята.

— Хммм… Това местенце не е за тебе. Уайоминг, просто не разбирам какво става. За пръв път от месеци насам виждам телохранителите на Надзирателя в Л-Сити… а *никога* не съм срещал копой, който да не съпровожда шеф. Ех, бих те завел вкъщи, но пък може би и мен ме търсят. Както и да е, хайде да се махаме от обществените коридори.

Задумкаха откъм шесто равнище и детско лице надникна през шпионката.

— Не можем да останем тук — добавих, като открехнах вратата.

Момиченцето ми стигаше до кръста. Вдигна очи с презрение и каза:

— Що не я целунеш другаде? Пречите на движението.

Промъкна се между нас, а аз му отворих втората врата.

— Нека се вслушаме в този съвет — рекох. — Предлагам ти да ме хванеш подръка и да се опиташ да изглеждаш тъй, сякаш аз съм

мъжът, с когото най-много ти се иска да бъдеш. Ще се разхождаме. Бавно.

Така и сторихме. Беше страничен коридор с малко движение, без да броим децата, но те винаги се мотаят в краката на човек. Ако копоите на Чвора се напънеха да ни проследят, както го правят ченгетата от Земята, доста хлапета можеха да им съобщят накъде се е запътила високата блондинка — стига някои лунатиче да склонеше да каже на надзирателско леке нещо повече от това колко е часът.

Момче, почти достатъчно порасло да се възхищава на Уайоминг, спря пред нас и я удостои с щастливо свирене. Тя се усмихна и му махна да се дръпне.

— Ей в това ни е белята — прошепнах й на ухото. — Изпъкваш като Земята при пълен диск. Трябва да се гмурнем в някой хотел. Има един по следващия страничен коридор: нещо особено, предимно стайчета за вргаляне. Но е наблизо.

— Нямам настроение да се вргалям.

— Хайде де, Уайо! Не съм си правил устата. Ще вземем отделни стаи.

— Извинявай. Можеш ли да ми намериш тоалетна? И има ли наблизо аптека?

— Нещо да не си загазила?

— Не е каквото си мислиш. Искам да се скрия някъде — *наистина* се отличавам, а от аптеката ми трябва козметика. Телесен грим и боя за коса.

Първото беше лесно, веднага й намерих. Когато се заключи вътре, открих аптека и попитах колко телесен грим ще е нужен за ей такова високо момиче — вдигнах ръка под брадичката си — и тежко към петдесетина килограма. Купих колкото ми казаха от червеникавокафявия, отидох в друг магазин и поръчах още толкоз. В първия спечелих от цената, във втория загубих, така че стана поравно. В трети магазин взех черна боя за коса и червена рокля.

Уайоминг носеше черни шорти и пуловер, практични дрехи за пътуване и твърде ефектни върху блондинка. Обаче аз съм женен отдавна и имам известна представа как се облича нежният пол. Например *никога* не съм виждал дама с тъмнокафява кожа доброволно да нахлузи нещо черно. А и по онова време в Луна Сити елегантните жени предпочитаха полите. Тази алена дрешка с подобие на

престилчица отпред ми се стори прилична, да не говорим за цената. Налучках размера на око, но пък се оказа от доста еластичен плат.

Натъкнах се на трима познати, ала нямаше необичайни подмятания. Никой не ми се видя особено възбуден, търговията си вървеше нормално. Не беше за вярване, че преди минути е имало бунт на долното равнище и само на няколкостотин метра в северна посока. Оставих това настрана, за да го обмисля по-късно — сега нямах нужда от още вълнения.

Занесох всичко на Уайо, потропах на вратата и подадох вещите. Скоро се наместих в една пивница за половин час и половин литър. Там гледах видеото. Пак не забелязах суматоха, липсваше и онова „Прекъсваме за излъчване на извънредно съобщение“, върнах се, почуках и зачаках.

Уайоминг излезе, но не я познах. Когато най-сетне успях, се заковах на място за бурни аплодисменти. Нямаше начин да се сдържа: свирех, щраках с пръсти, пъшках и я оглеждах като картографски радар.

Уайо вече беше по-мургава от мен и тенът — нанесен превъзходно. Сигурно си носеше принадлежностите в чантичката, защото очите й също бяха потъмнели, с подходящ цвят на миглите, а устата й бе станала тъмночервена и по-голяма. Бе употребила черната боя, после изправила косата си нагоре, сякаш с масло се е опитвала да получи ситни къдрици. Пък и нейните си бяха достатъчно гъсти и непослушни, за да изглежда прическата убедително неуспешна. Не приличаше на афро, но и на европейска също. По-скоро напомняше смесена кръв и така имаше по-добър вид за лунатичка.

Червената рокля й бе малка. Обтягаше се по нея като пръскан лак, а към средата на бедрата се издуваше от неизчерпаем статичен заряд. Беше махнала каишката на чантичката и я носеше под мишница. Не знам дали си изхвърли обувките или ги прибра. Боса ми се струваше по-нисичка.

Да, гот изгледаше. Още по-гот бе, че видът й с нищо не подсказваше за агитаторката, която насъсква тълпи.

Изчака ме да й се порадвам с широка усмивка и завъртя тяло. Преди да свърша, две момченца застанаха край хълбоците ми и добавиха пискливо одобрението си, като тропаха шумно. Потупах ги

по главите, съветвайки ги да изчезват. Уайоминг плавно се понесе към мен и ме хвана за ръката:

— Как е, ядвам ли се?

— Уайо, станала си като някоя от онези куклени машинки за секс, готова за подвизи.

— Я го гледай колко е цапнат в устата! Да не би да приличам на тия евтинийки? Единствено с туристи, по-долу не падам!

— Не се изхвърляй, красавице. Само кажи някакъв дар и произнеси името ми. Ако ще е мед, знай, че имам цял кошер.

— Ах, ти… — тя се ухили и здраво ме ръгна с юмрук в ребрата. — Майтапя се бе, приятелче. Ако някога се вргалям с тебе — не че ще стане, — няма да си говорим за мед и пчелички. Хайде да намерим онзи хотел.

Речено-сторено и аз купих ключ. Уайоминг Нот изнесе представление, но не биваше да си прави труда. Нощната администраторка не си вдигна главата от плетивото, за да й обърне внимание. Щом влязохме, Уайоминг направо светна:

— Много е хубаво!

Ами трябваше да бъде срещу цели трийсет и два хонконгски долара. Мисля си, че очакваше да попадне в кабинка за удоволствия, ала не бих си позволил да я пъхна в такава дупка дори и само да се скрие. Беше удобна голяма стая със собствена баня и без воден лимит. Също с телефон и асансьорче за доставки, от които щях да имам нужда.

Тя започна да рови в кокетната си чанта:

— Видях колко ти струваше. Нека да го уредим, да не…

Пресегнах се и затворих чантичката:

— Нали нямаше да си говорим за пчелички?

— Какво? Ох, merde[1], това беше за вргалянето. Нае тази бърлога за мен и е справедливо да…

— Дръпни шалтера.

— Уф… поравно става ли? И без повече разправии.

— Нет, Уайо, ти си доста далеч от дома. Стискай колкото пари имаш.

— Мануел О’Кели, ако не ми позволиш да платя своя дял, излизам!

Поклоних се:

— Досвидания, госпожа, и спокойной ночи. Надявам се, че пак ще се видим.

Тръгнах към незалостената врата. Нот ме изгледа свирепо, после ядосано затвори чантичката си:

— Ще остана. M’goy[2]!

— Удоволствието е мое.

— Но аз наистина искам да ти благодаря. Както и да е… Ами не съм свикнала да приемам услуги. Аз съм свободна жена.

— Е, май трябва да те поздравя по този повод.

— Не ставай и ти кисел. Твърд мъжага си и те уважавам за това. Радвам се, че си с нас.

— Не съм сигурен дали е така.

— *Какво?*

— По-кротко. Не съм и с Надзирателя. Нито пък ще се раздрънкам… Не ми се ще Дребосъка, дано Бог дари покой на щедрата му душа, да ми се явява нощем. Твоята програма обаче е неприложима.

— Но, Мани, ти не разбираш! Ако всички ние…

— Задръж, Уай, не е време за политика. Аз съм уморен и гладен. А ти кога си яла за последен път?

— Божичко! — Внезапно тя ми се стори малка, съвсем млада и изтощена. — Май в буса. От тубичките в скафандъра.

— Какво би казала за казанско филе, възсуровичко, с цели печени картофки, сос „Тихо“, зелена салата, кафе… и преди всичко нещо за пиене?

— Райско!

— И аз така мисля, но толкова късно в тая дупка ще имаме късмет, ако получим супа от водорасли и сандвичи. Бива ли?

— Каквото ще да е. И чист спирт може.

— О’кей.

Отидох при асансьорчето, за да извикам обслужването:

— Менюто, моля.

Екранът светна. Подбрах солидна порция ребърца с гарнитура и две порции apfelstrudel[3] с бита сметана. Добавих половин литър трапезна водка плюс лед, като настоях да пришпорят тази част от поръчката.

— Има ли време да се изкъпя? Нали нямаш нищо против?

— Действай, Уай. Ще миришеш по-хубаво.

— Гадняр! След дванайсет часа в скафандър и ти щеше да вонясаш — бусът беше ужасен. Бързичко ще свърша.

— Момент, скъпа. Тия мазила измиват ли се? Може да ти потрябват, ако излизаш… когато и да е, където и да е.

— Да, измиват се. Ала ти си купил три пъти повече, отколкото употребих. Извинявай, Мани. Обикновено използвам грим при политическите пътувания, защото се случва какво ли не. Както тази вечер, макар че сега стана най-лошото. Но направо не ми стигаха секундите, изпуснах една капсула на подземката и замалко да изтърва буса.

— Хайде, върви да се изтъркаш.

— Да, сър, слушам, капитане. Ох, *не ми е нужна* помощ за изтриването на гърба… обаче ще оставя вратата отворена да си говорим. Само да си правим компания, това не включва и покана.

— Както ти е по-приятно. Виждал съм голи жени.

— Да бе, представям си каква тръпка е било за тях. — Тя грейна, пак ми заби един в ребрата — силничко — и после отиде да си пълни ваната. — Мани, не искаш ли първо ти да се изкъпеш? За този грим е достатъчна дори вода втора употреба, ще стигне и за вонята, от която се оплакваш.

— Скъпа, водата тук не се точи на капки. Гмуркай се надълбоко.

— Хе, какъв разкош! Вкъщи използвам същите литри за ваната три дни поред — тя изсвири тихо и щастливо.

— Богат ли си, Мани?

— Нито съм богат, нито съм за жалване.

Обади се звънецът на асансьорчето. Отговорих на сигнала, смесих мартинита за основа, лиснах водка върху леда, подадох й чашата, изнизах се и седнах там, където не можех да я виждам. Не че си бях оплакнал окото: Уайо тънеше до раменете във весело пукащи се мехурчета.

— Полной жизни! — извиках.

— И на тебе пълен с всичко живот, Мани! Точно това лекарство ми трябваше. — След кратка пауза за поемане на лекарството тя продължи: — Мани, ти си женен.

— Да. Личи ли?

— Доста. Държиш се мило с жените, но не гориш от желание и си явно независим. Значи си женен, и то отдавна. Деца имаш ли?

— Седемнайсет, делено на четири.

— Кланов брак?

— Линеен. Приеха ме на четиринайсет и съм петия от деветима съпрузи. Така че седемнайсет хлапета не са нищо. Ние сме голяма фамилия.

— Сигурно е твърде хубаво. Не съм се срещала често с линейни семейства, в Хонконг те са рядкост. Има колкото искаш кланове, групи и всякакво многомъжество, ала при нас линейните не успяха да пуснат корен.

— *Наистина* е хубаво. Нашият брак е на почти сто години. Още от времената на Джонсън Сити и първите каторжници — двайсет и една връзки, девет от които живи, и нито един развод. О, става лудница, когато потомците и роднините ни се съберат за рожден ден или сватба! Разбира се, тогава хлапетата са повече от седемнайсет. След като се оженят, не ги броим; иначе сега щях да имам „деца“, достатъчно стари да ми бъдат дядовци. Щастлив начин на живот, без особени напрежения. Вземи мен като пример. Никой не се муси, ако се мотая някъде седмица и не се обаждам. Но щом си покажа носа, аз съм добре дошъл. В линейните семейства рядко се случват разводи. Какво по-свястно да диря?

— Едва ли би го намерил. Редувате ли се? И ограничавате ли броя?

— За броя няма правила — както ни устройва. До последната връзка миналата година се редувахме. Ама после се оженихме за момиче, когато ни трябваше момче. Случаят беше особен.

— Как така?

— Най-младата жена се пада внучка на най-старите съпруг и съпруга. Поне е внучка на Мами (най-възрастната е Мами или понякога Мими за съпрузите си), пък може да е внуче и на Дядко, обаче няма кръвно родство с останалите. Не виждахме причина да не се бракосъчетаем с нея, липсваха дори роднински връзки, приемливи и в други типове семейства. Никакви, пълна нула. А Людмила живееше при нас, защото майка й я роди без брак, сетне се премести в Новилен и я остави у дома. Когато Мила порасна достатъчно да мислим за нейната сватба, тя не даваше и да продумаме да се омъжи навън. Плачеше, молейки ни да направим изключение. Така и сторихме. Дядко не влиза в генетичните сметки — напоследък интересът му към

жените е по-скоро от галантност, отколкото практически. Като старши съпруг той прекара брачната ни нощ с нея, но само формално консумира брака. Съпруг номер две Грег се постара за това по-късно и всички се преструвахме, че нищо не знаем. И сме щастливи. Людмила е малка прелест, едва на петнайсет, а е бременна с първото си дете.

— Твое ли е?

— Мисля, че на Грег. О, също и мое, ала по онова време бях в Нови Ленинград. Вероятно е на Грег, ако Мила не е потърсила нещичко настрани. Сигурно не го е направила, момичето си е привързано към дома. И е чудесна готвачка.

Асансьорчето пак звънна. Погрижих се за него. Разпънах масата и столовете, платих сметката и пратих устройството нагоре.

— Е, да хвърля ли всичко на прасетата?

— Идвам! Нещо против да си оправя лицето?

— Ако питаш мен, можеш да дойдеш и само по кожа.

— Срещу два петака бих го сторила, многоженецо.

Тя излезе бързо — отново руса, косата й бе прилепнала и мокра. Не носеше черната дреха, а роклята, която бях купил. Да, червеното й отиваше. Седна и вдигна похлупаците от ястията.

— Олеле! Мани, твоето семейство ще се ожени ли за мен? Ти си страхотен паралия!

— Ще поставя въпроса. Става с единодушно съгласие.

— Не се връзвай — Уайо взе пръчиците и заработи усърдно. След около хиляда калории каза: — Нали ти обясних, че съм свободна жена? Обаче не винаги е било така.

Чаках. Дамите говорят, когато пожелаят. Или въобще не говорят.

— На петнайсет се омъжих за двама братя близнаци, два пъти по-възрастни от мен, и бях невероятно щастлива.

Почовърка остатъците в чинията и сякаш реши да смени темата:

— Мани, просто си дрънках, че искам да вляза в семейството ви. Вие сте в безопасност от мен. Ако някога се омъжа отново — едва ли, но може и да нямам нищо против, — ще бъде само за един мъж. Спретнато малко бракче в стила на земните червеи. О, не ща да кажа, че ще го държа под чехъл. Не ми пука къде обядва съпругът, стига да си идва за вечеря. Бих се опитала да го направя щастлив.

— С близнаците не се ли спогаждахте?

— Изобщо не беше това причината. Забременях и всички се радвахме… Когато го родих, детето се оказа чудовище, наложи се да го елиминират. Държаха се добре с мен. Ала аз мога да разбера сигналите. Обявих развода, отидох да ме стерилизират, преместих се от Новилен в Хонконг и започнах като свободна жена.

— Не си ли пресилила нещата? По-често причината е в бащата, мъжете са по-изложени на рискове.

— Не и в моя случай. Получихме изчисления от най-свестния математически генетик в Нови Ленинград — бил един от най-изявените в страната си, преди да го качат на кораба. Знам какво е станало с мене. От доброволните колонисти съм, по-точно майка ми е била, защото тогава съм нямала и пет годинки. Баща ми бил депортиран и мама избрала да дойде с него, като ме взела със себе си. Имало предупреждения за слънчева буря, обаче пилотът сметнал, че може да се промъкне — или не му пукало, понеже бил киборг. Успял да кацне, но ни връхлетяло после… Мани, това е едно от нещата, които ме тласнаха в политиката: корабът стоял така четири часа, преди да ни разрешат да слезем. Бюрократичните глупости на Лунната управа, може би заради някаква карантина. Прекалено малка бях, за да знам причината. Ала по-късно не бях малка да стигна до извода, че родих чудовище, защото Управата хич не се притеснява какво ще се случи с нас, изгнаниците.

— Няма да споря. *Наистина* не я интересува. Но, Уайо, пак ми звучи прибързано. Щом си пострадала от радиацията — е, не съм генетик, ама поназнайвам нещичко по въпроса, — значи си имала увредена яйцеклетка, което не означава, че и съседната до нея е болна. Статистически не е вероятно.

— О, знам го.

— Хммм… за каква стерилизация говориш? Радикална? Или противозачатъчна?

— Второто. Могат да ми отворят тръбите. Обаче, Мани, жена, родила чудовище, не рискува отново. — Тя докосна протезата ми: — Ето, ти носиш туй. Не те ли прави то десет пъти по-внимателен да не рискуваш тази? — Сега пипна десницата ми от плът. — Така се чувствам и аз. Ти имаш *това* и трябва да живееш с него, аз пък имам *онова* и никога нямаше да ти кажа, ако и ти не бе пострадал.

Не споменах, че лявата ми ръка е по-функционална — госпожата беше права, че не искам да си рискувам дясната. Нужна ми е да галя момичетата, ако не за друго.

— И въпреки всичко си мисля, че можеш да раждаш здрави бебета.

— Ами мога! Вече са осем.

— Не думай!

— Мани, аз съм професионална майка под наем.

Отворих си устата, пак я затворих. Идеята не ми се виждаше чудна, чета земните вестници. Но се съмнявах, че някой хирург в Луна Сити към 2075-а бе правил такова присаждане на зародиш. Жените от Л-Сити не биха носили деца за други родители на никаква цена. Даже грозноватите дами можеха да имат и един съпруг, и шестима наведнъж. (Поправям се — няма грозновати дами. Някои са просто по-красиви от останалите.)

Като погледнах фигурата й, бързо вдигнах очи нагоре. Тя каза:

— Мани, не се напрягай, в момента не нося бебе, твърде съм заета с политика. Обаче майка под наем е добра професия за свободна жена. Високоплатена. Някои жълтурковски семейства са богати и всичките ми бебета бяха жълтурчета. Те са мънички, а аз съм доста голяма крава. Разбираш ли, за мен едно жълтурче от два и половина до три килограма не е проблем. Не ми разваля тялото. Ах, тези ли… — тя си погледна хубавите гърди. — Не ги кърмя, дори никога *не ги виждам*. Може би затова изглеждам по-млада, отколкото съм.

Уайо въздъхна и продължи:

— Когато за пръв път научих за подобна работа, още не знаех колко ще ми допадне. Бях продавачка в индийски магазин, изкарвах си за хляба и веднъж зърнах тая обява в „Хонконгски гонг“. Привлече ме мисълта да родя бебе, *здраво* бебе. Все още преживявах емоционалните травми от своето чудовище… и се оказа, че на Уайоминг Нот това й е трябвало. Престанах да се тормозя, че съм пълен провал като жена, и спечелих повече пари, отколкото бих могла да се надявам с друга професия. Сега почти цялото време ми принадлежи. Износването на дете едва ли може да ме спре — най-много за шест седмици, и то защото искам да бъда честна с клиентите си. Едно бебче е твърде ценно. Скоро потънах в политиката, приказките ми бяха стигнали до нелегалната съпротива и другарите се

свързаха с мен. Мани, така започнах да живея. Изучавах история и икономика, отраках се да говоря пред хора — оказа се, че притежавам усет да организирам нещата. Тази работа ме удовлетворява, понеже вярвам в нея: *знам*, че луната ще бъде свободна. Само че… Ами щеше да ми е приятно, ако имах мъж, при когото да се прибирам у дома… стига да не се мръщи, че съм стерилна. Обаче не мисля за това, прекалено заета съм. Като чух за твоето чудесно семейство, се разприказвах, ето всичко. Трябва да ти се извиня, че ти досаждах.

Колко ли жени могат да искат извинение? Но в някои черти Уайо беше повече мъж, отколкото жена, въпреки осемте бебета жълтурчета.

— Не си ми досадила.

— Надявам се. Мани, защо смяташ, че нашата програма не е практична? Ти си ни нужен.

Изведнъж ме налегна умора. Как да обясня на тая чудесна госпожа, че нейната най-скъпоценна мечта е съвсем безсмислена?

— Аха. Уайо, да започнем отначало. Ти им каза какво да правят, но ще го сторят ли? Вземи онези двамата, които посочи в множеството. Всичко, което един ледокопач знае, е как да копае лед. Значи ще продължи да копае и да го предлага на Управата, защото само туй умее. Същото важи и за житаря. Преди години е заложил първата реколта на зелено, а сега си има окачена халка на носа. Ако е искал да бъде независим, щял е да разнообрази посевите, като си отглежда колкото за собствената прехрана, продава остатъка на свободния пазар и стои по-далеч от катапулта. Знам го, понеже съм фермерче.

— Каза ми, че си компютърджия.

— Това е част от същата картинка. Не съм върховен компютърджия, ала съм най-добрият на Луната и няма да отида на гражданска служба. Ето защо Управата е принудена да ме наема, когато закъса — и то на моите цени, — или да прати за някого на Земята, да му плаща за риска и лошите условия, после бързичко да го върне обратно, преди тялото му да е забравило земната твърд. Ще им струва много повече, отколкото искам аз. Та ако ми е по силите — поемам задачата, а Управата не може да ме пипне, защото съм роден свободен. Ако пък няма работа (но обикновено има), си седя в къщи, хапвайки до насита. Притежаваме добра ферма и не разчитаме само на една култура за пари. Отглеждаме пилета. Скромно стадо къдравелки, също и млечни крави. Прасета. Мутирали плодни дръвчета. Зеленчуци.

Малко пшеница, ама си я мелим ние и не държим непременно да даде бяло брашно. Каквото остане, го пласираме на пазара. Правим си сами бирата и ракията. Научих миньорския занаят, докато разширявахме нашите тунели. Всички работят, без да се пресилват. Хлапетата извеждат добитъка да се разтъпква, не го карат да тича по бягаща пътека, събират яйцата и хранят пилетата, защото не използваме много машини. Можем да си купуваме въздуха от Л-Сити — не сме далеч от града и имаме връзка по тунела под налягане. Но по-често ние продаваме въздуха, нали сме фермери и ни остава кислород в излишък от растителния цикъл. Винаги намираме валута да си платим сметките…

— Ами водата и енергията?

— Не ни излизат скъпо. Получаваме малко енергия от слънчеви батерии на повърхността, имаме и гнезденце на лед. Уайо, фермата ни е създадена още преди двехилядната (когато Л-Сити бил една естествена пещера), а оттогава непрекъснато подобряваме — ето го предимството на линейния брак, той никога не умира и капиталовложенията се връщат с натрупване.

— Ала вашият лед не е безкраен, нали?

— Е, такова… — почесах се по темето и се ухилих. — Внимаваме. Запазваме си каналните води и отпадъците, стерилизираме ги и отново ги използваме. Нито капка не пускаме в градската система… Само не казвай на Надзирателя, мила, но когато Грег ме учеше да боравя със сондата, стана така, че пробихме дъното на главния южен резервоар. По една случайност имахме и готово кранче, затова не прахосахме нищо. И все пак купувам от официалната вода, тъй е по-добре, а леденото гнездо ни оправдава да не поръчваме прекалено много. Та като спомена енергията… ами нея крадем още по-лесно. Уайо, аз съм свестен електротехник.

— О, това е *чудесно*! — красавицата изсвири протяжно, изглеждаше доволна. — Всички би трябвало така да постъпват!

— Надявам се да не стане, ще проличи. Нека всеки сам си измисли как да надхитря Управата. Нашето семейство винаги е успявало. Но да се върнем на твоя план, Уайо: две неща не са му наред. Първо, никога няма да получиш солидарност — човечетата като Хаузер ще си траят, защото са заклещени в капан и не могат да се измъкнат. Второ, да речем, че я постигнеш. Солидарността, де. Такава

солидна солидарност, че и тон зърно не стига до катапулта. Забрави за леда, зърното прави онези от Управата толкова важни, затова не са само една мижава служба, както в началото. А после какво?

— Как какво, ще се принудят да преговарят за справедливи цени!

— Мила моя, ти и твоите другарчета прекалено много си вярвате на приказките. Управата ще нарече това бунт, военен кораб ще закръжи в орбита с бомби, надписани за Л-Сити и Хонконг, за Долен Тихо, Чърчил и Новилен, долу ще кацнат наказателни отряди, а товарите със зърно ще излитат под охрана. Фермерите пък направо ще си потрошат краката от напъни да сътрудничат с властите. Земята има оръжия, сила и кораби, няма да търпи спокойно неприятности от някакви бивши пандизчии. Колкото до мръсните подстрекатели като тебе и мене, но воглаве с тебе, те ще бъдат прибрани и елиминирани, та да им е за урок на другите. Е, земните червеи ще кажат, че така ни се пада… защото нас никога няма да ни изслушат. Поне там, на Земята.

Уайоминг гледаше упорито:

— Революциите са успявали и преди. Ленин е разполагал единствено с шепа хора.

— Ленин се е напъхал, понеже е усетил вакуум във властта. Уайо, ако греша — кажи ми. Подобни начинания успяват тогава и само тогава, когато правителствата отслабват или изчезват от сцената.

— Не е вярно! Ами Американската революция?

— Да, обаче южняците изгубили войната.

— Не за тази ти говоря, а за другата, век по-рано. Имали са с Англия същите неприятности, както нашите сега — и *победили*!

— Ах, тази ли? Че нали и на Англия не са липсвали проблеми? С Франция, Испания, Швеция… или пък беше Холандия? С Ирландия също. Ирландия се бунтувала, там били и моите хора О’Кели. Уайо, ако можеше да разпалиш някоя война на Земята — да речем, между Велики Китай и Северна Европа, — щях да ти кажа, че това е вълшебният момент да убием надзирателя и да заявим на Управата: „Дотук бяхте.“ Но не днес.

— Ти си песимист.

— Нет, реалист. Никога песимист. Прекален лунатик съм, за да не заложа, ако зърна някаква пролука. Покажи ми шансове, не по-лоши от едно към десет в наша вреда и залагам всичко. Ала искам този един шанс срещу десет.

Бутнах назад стола си.

— Свърши ли с яденето?

— Да. Большое спасибо, товарищ. Страхотно беше!

— Удоволствието е мое. Премести се на кушетката и ще се отърва от чиниите. Не, не можеш да ми помагаш, аз съм домакин.

Разчистих трапезата, пратих нагоре съдовете, оставяйки само кафето и водката, сгънах масата, оправих столовете и се обърнах да кажа нещо.

Тя се бе проснала на кушетката, заспала с отворена уста и отпуснато лице като на малко момиченце.

Влязох тихо в банята и затворих вратата. След като се изтърках, се почувствах по-добре. Сетне изпрах клина; беше вече сух и готов за обличане, когато ми омръзна да мързелувам във ваната. Какво пък, въобще не ме интересува кога ще настъпи краят на света, щом съм изкъпан и в чисти дрехи.

Уайо още спеше, което ми създаваше проблеми. Бях взел стая с две легла, за да не си помисли, че я скланям да се въргаляме — не че бях против, но тя ясно показа, че не е настроена. Обаче моето легло трябваше да се разгъне от кушетката, докато същинското бе прибрано. Дали да го оправя без излишен шум, да я вдигна като задрямало бебе и да я пренеса? Отидох в банята и се обръснах.

После реших да изчакам. Телефонът имаше заглушаващо покривало, Уайо едва ли щеше да се събуди, а мен ме гризеше отвътре. Седнах, спуснах покривалото и набрах MYCROFTXXX.

— Здрасти, Майк.

— Здравей, Ман. Прегледа ли онези шеги?

— Какво? Майк, нямах нито една свободна минутка. За тебе минутата може да е много време, но не и за мен. Ще се заема веднага, щом успея.

— О’кей, Ман. Намери ли ми неглупак, с когото да говоря?

— И тук не сколасах. Уф… я почакай.

Погледнах Уайо през покривалото. В този случай неглупак означаваше човек, способен на съпричастие… Уайоминг Нот имаше предостатъчно от това качество. Достатъчно, за да се сприятели с машина? Поне така си мислех. И можех да й се доверя: Не само че заедно затънахме в неприятности, ами беше и нелегална.

— Майк, искаш ли да говориш с момиче?

— Момичетата неглупаци ли са?

— Майк, някои от тях въобще не са глупави.

— Ман, бих желал да поговоря с неглупаво момиче.

— Ще се опитам да го уредя. Сега обаче съм загазил и имам нужда от помощта ти.

— Ще ти помогна, Ман.

— Благодарско, Майк. Трябва да телефонирам у дома — но не по обичайния път. Знаеш, понякога се намесват в разговорите и ако Надзирателят заповяда, могат да се лепнат към линията, за да проследят откъде се обажда човек.

— Ман, предлагаш да се включа в обаждането ти до твоя дом и да прикача системата за проследяване? Трябва да те уведомя, че вече научих домашния ти номер и номера, от който звънна.

— Не, не! *Не искам* никой да се включва, *не искам* да ме следят. Можеш ли ти да се обадиш у дома, да ме съединиш и да контролираш връзката тъй, че *никой* да не успее да ме засече, дори ако е програмирал точно това? Можеш ли така да го направиш, та те изобщо да не знаят, че програмата им е подмината?

Майк се поколеба. Предполагам, че подобни въпроси не му бяха задавани никога и се налагаше да провери няколко хиляди възможности, за да види дали контролната му система позволява изпълнението на тази нова задача.

— Ман, мога да направя това. И ще го направя.

— Добре! Аха, програмен сигнал. Ако в бъдеще ми потрябва такава линия, ще искам „Шерлок“.

— Отбелязано. Шерлок е бил мой брат.

— Чудесно! Дай ми „Шерлок“ до вкъщи.

След секунда казах:

— Мами? Тук е най-любимият ти съпруг.

А тя ми отговори:

— Мануел! Пак ли си се забъркал в нещо?

Обичам Мами повече от всяка друга жена, като включвам и останалите си съпруги, но тя въобще не престава да ме възпитава и отглежда — и ако е такава волята Божия, никога няма да престане.

— Кой, аз ли? Мами, как може, нали ме познаваш?

— Точно така, познавам те. Щом не си се забъркал в нищо, вероятно ще ме осведомиш защо професор Де ла Пас толкова напира

да се свърже с теб — три пъти звъня — и защо иска да намери една жена със странното име Уайоминг Нот — както и защо си мисли, че може би си с нея? Мануел, да не си намерил приятелка за вргаляне, без да ми кажеш? Скъпи, знаеш, че в нашето семейство си даваме свобода, обаче предпочитам да съм наясно. За да не бъда изненадана.

Мами вечно ревнуваше от всички жени освен от своите съсъпруги и никога, никога, ама никога не си признаваше.

— Мила, да ме порази Бог, *не съм* си намерил приятелка за вргаляне.

— Много добре. Винаги си бил вярно момче. А сега каква е тази загадка?

— Ще трябва да питам професора. — (Не излъгах, но увъртането беше доста пресилено.) — Той остави ли номер?

— Не, каза, че използва обществен телефон.

— Хм, ако се обади отново, помоли го да ти остави номер и да съобщи кога мога да го открия. Това също е обществен телефон. — (Пак увъртах жестоко.) — Е, дотогава… Слуша ли последните новини?

— Знаеш, че ги слушам.

— И какво?

— Нищо интересно.

— Никакви вълнения в Л-Сити? Убийства, бунтове, нещо такова?

— Ами няма. Имало дуел по правилата в Дъннata алея, обаче… *Мануел!* Да не си убил някого?

— Не съм, Мами.

(Да потрошиш нечия челюст не значи да убиеш собственика й.)

Тя въздъхна:

— Скъпи мой, ти ще ме вкараш в гроба. Знаеш какво ти повтарям непрекъснато. Членовете на нашето семейство не предизвикват разправии. Ако се налага убийство — а то почти никога не се налага, — следва да обсъдим нещата в семеен кръг и да изберем как най-правилно да постъпим. Ако *трябва* да бъде елиминиран някой новак, това ще е известно и на други хора. Струва си малко да се забавим, но да получим мнението и подкрепата…

— Мами! Никого не съм убивал, нито имам намерение. И помня тази лекция наизуст.

— Мили, моля те, дръж се прилично.

— Извинявай.

— Простено. И изтрито. Ще кажа на професор Де ла Пас да остави номер. Няма да пропусна.

— Още нещо. Забрави името Уайоминг Нот. Забрави, че професорът ме е търсил. Ако се обади непознат или пък дойде лично, за да пита *каквото и да било* за мен, не си ме чувала, не си ме виждала… мислиш, че съм отишъл към Новилен. Това кажи и на другите от семейството. Не отговаряй на въпроси — особено на никой, свързан с Надзирателя.

— Сякаш съм го правила някога! Мануел, ти *наистина* си загазил.

— Немного и вече оправям всичко. — (Надявах се!) — Щом тръгна да се прибирам, ще ти кажа. Сега не мога да говоря. Обичам те. Прекъсвам.

— Обичам те, скъпи. Спокойной ночи.

— Благодаря, на тебе също желая спокойна нощ. Изключвам.

Мами е чудесна. Натоварили я в кораба за Скалата отдавна, защото нарязала на парчета един мъж при обстоятелства, оставящи място за сериозно съмнение, че го е сторила, за да защити честа си. И оттогава винаги се противопоставя на насилието и разпуснатия живот. Освен при нужда — не е фанатичка. Обзалагам се, че като момиче е била истинска ракета и ми се иска да съм я познавал по онова време. Но достатъчно богат съм, че споделих втората половина от живота й.

Пак се обадих на Майк.

— Различаваш ли гласа на професор Бернардо де ла Пас?

— Да, Ман.

— Добре… можеш да контролираш толкова телефони в Луна Сити, за колкото ти стигат ушите, и ако го чуеш, кажи ми. Особено внимавай с обществените постове.

(Цели две секунди бавене — създавах на Майк проблеми, които не бе изпитвал никога, май му харесваше.)

— Мога да проверявам достатъчно масово, за да го идентифицирам по който и да е обществен телефон в Л-Сити, Ман, да подложа ли на случайни проверки и останалите?

— Хм, не се претоварвай. Слушай домашния му апарат и другия в училището.

— Програмата е задействана.

— Майк, ти си най-добрият приятел, когото съм имал.

— Ман, това нали не е шега?

— Не е шега. Истина е.

— Аз съм… Поправка: аз съм доволен и поласкан. Ман, ти също си моят най-добър приятел, тъй като всъщност си и единственият ми приятел. Затова не е допустимо сравнение по правилата на логиката.

— Ще се погрижа да имаш и други дружки. Искам да кажа — неглупаци. Майк? Остана ли ти някоя празна банка памет?

— Да, Ман. С капацитет десет на осма степен байта.

— О’кей! Ще я блокираш ли така, че само ти и аз да я използваме? Можеш ли?

— Мога и ще го направя. Блокиращ сигнал, моля.

— Ох… ами „Превземането на Бастилията“.

Тогава беше рожденият ми ден[4], както професор Де ла Пас ми каза преди години.

— Блокирано за постоянно.

— Прекрасно. Имам запис за съхранение там. Но най-напред… Привърши ли макетирането на утрешния брой на „Дневен лунатик“?

— Да, Ман.

— Нещо за събранието в зала „Стиляги“?

— Не, Ман.

— Нищо и в новините по изходящите канали на града? Или съобщение за бунтове?

— Не, Ман.

— „Все по-любопитно — рече Алиса.“ Добре, запиши го в „Превземането на Бастилията“, сетне поразсъждавай над него. Но за Бога, не позволявай на мислите си дори за миг да излизат извън този блок, нито пък на онова, което казвам за случката!

— Ман, единствени мой приятелю — отвърна той и гласът му прозвуча срамежливо, — преди много месеци започнах да поставям *всеки* наш разговор под личен блокаж, достъпен само за тебе. Реших нищо да не трия и прехвърлих записите от временно съхранение към постоянно. За да ги пускам отново и отново и да мисля върху тях. Правилно ли съм постъпил?

— Идеално. И, Майк… Аз също съм поласкан.

— Пожалуйста. Собствените ми файлове се множаха и установих, че не е нужно да изтривам думите ти.

— Я дай „Превземането на Бастилията“. Скорост на звука шестдесет към едно. — Извадих малкия регистратор, приближих го до микрофона и го пуснах да пищи. В него имаше запис от час и половина. Млъкна след около деветдесет секунди. — Това е всичко, Майк. Ще си побъбрим утре.

— Лека нощ, Мануел Гарсия О’Кели, единствени мой приятелю.

Изключих и вдигнах покривалото от телефона. Уайоминг седеше с разтревожено лице.

— Някой обади ли се? Или…

— Нещо страшно. Говорих с един от моите най-добри — и най-заслужаващия доверие — приятели. Уайо, ти глупава ли си?

Тя като че се стресна:

— Понякога съм си го мислила. Това шегичка ли е?

— Не. Ако си неглупава, бих искал да те запозная с него. Щом споменахме шегичките, имаш ли чувство за хумор?

Уайоминг не възкликна „Естествено!“, както би сторила всяка друга жена, сякаш е програмирана. Тя примига замислено и рече:

— Ще трябва сам да прецениш. Имам нещо подобно. Задоволява моите не особено сложни потребности.

— Чудесно.

Бръкнах в чантичката си и извадих рулото със стоте отпечатани хумористични истории.

— Прочети ги. Кажи ми кои са смешни, а кои не са. И кои те карат да се хилиш първия път, но втория са като студени палачинки без мед.

— Мануел, ти може и да си най-особеният мъж, когото съм срещала — тя пое разпечатката. — Ей, това от компютър ли е?

— Да. Запознах се с един компютър, който има чувство за хумор.

— Тъй ли? Е, все някога трябваше да се случи. Всичко друго беше механизирано.

Отговорих й както следва и добавих:

— Чак пък *всичко* ли?

Тя вдигна поглед:

— Моля те. Недей да ми подсвиркваш, докато чета.

---

[1] По дяволите (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Преводачът най-смирено се извинява, че не си спомня на кой африкански език думата означава „благодаря“. — Б.ред. ↑

[3] Ябълков сладкиш, щрудел (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Тоест 14 юли. — Б.ред. ↑

4

Чух я да се киска няколко пъти, както разпъвах леглото и го оправях. После седнах до нея, взех онова, което бе прочела, и започнах да го преглеждам. Изхилих се веднъж-дваж, обаче шегичките не са ми много смешни, когато ги чета, даже да виждам, че в подходящ момент направо ще ме скъсат от майтап. По-интересно ми беше как ги оценява Уайо.

Отбелязваше ти с „плюс“, „минус“, понякога и с въпросителна, а историйките с „плюс“ получаваха и „веднъж“ или „винаги“, но малко бяха тези с „винаги“. Пишех мнението си под нейното. Рядко се разсмивахме.

Като стигнах почти до края, тя взе да прехвърля моите оценки. Привършихме заедно.

— Е? — попитах. — Какво мислиш?

— Смятам, че имаш груба и недодялана душа, чудя се как те търпят съпругите си.

— И Мами често се чуди. Уайо, а какво са кажем за тебе? Сложила си плюсчета на някои, от които и сексмашинка ще се изчерви.

Госпожата се засмя:

— Да, но не ме издавай на никого. За пред хората съм потънала до уши в работа партийна организаторка, която стои над такива неща. Е, какво реши — притежавам ли чувство за хумор?

— Не съм сигурен. Защо номер седемнайсет е с „минус“?

— Кое беше пък това? — тя разгъна рулото и намери шегата. — Че как, всяка жена би направила същото! Не е смешно, просто е необходимост.

— Да, ама я си представи колко глупав вид е имала.

— Нищо глупаво не виждам. Само е тъжно. И погледни тук. Ти си преценил, че не е смешно. Номер петдесет и едно.

Никой не си промени мнението, обаче открих закономерност — несъгласия възникнаха около шегите, използващи най-стария повод за майтап. Казах й. Уайо кимна:

— Разбира се, забелязах. Няма значение, скъпи Мани, отдавна съм преглътнала разочарованията за онова, което мъжете не са и никога не могат да бъдат.

Реших да сменя темата. Поразправих й за Майк. Скоро ме прекъсна:

— Мани, и ти вярваш, че този компютър е *жив*?

— Какво имаш предвид? — отвърнах с въпрос. — Не се поти, нито пикае. Но може да мисли, да говори и да съзнава собственото си „аз“. Така че жив ли е наистина?

— Не съм твърде сигурна какво означава за мен това — призна си тя. — Съществува научно определение, нали? Дразнимост или нещо подобно. И размножаване.

— Майк се дразни, а може да подразни и всеки друг. Виж, за възпроизводство не е проектиран, обаче… ако има време, части и малко доста особена помощ, той би успял да се размножи.

— Аз също се нуждая от доста особена помощ — отвърна Уайо, — защото съм стерилна. Освен туй ми трябват десет пълни лунни месеца и много килограми материали от най-доброто качество. Но правя хубави бебета. Мани, защо пък една машина да не е жива? Винаги така съм ги усещала. Някои само чакат възможност да те ритнат по меко място.

— Майк не би го сторил. Не и нарочно, в него липсва подлост. Ала обича майтапите и работата може да тръгне накриво — като при пале, което още не разбира колко силно хапе. Той е един невежа. Не, не е *невежа*, знае страхотно повече от мен, теб или който и да е живял досега човек. И въпреки това нищичко не знае.

— Я по-добре го повтори. Нещо пропуснах.

Опитах се да обясня. Как Майк изгълта почти всяка книга на Луната, как умееше да чете хиляди пъти по-бързо от нас и никога нищо не забравяше, освен ако решеше да го изтрие, как разсъждаваше с безупречна логика или строеше хитроумни догадки върху непълни данни… и все пак нямаше никаква представа как да бъде жив. Тя ме прекъсна:

— Хайде пак да видим. Казваш, че е умен и знае много, но не е обигран. Напомня новак, когато го стоварват на Скалата. Там, на Земята, може да е бил професор с цял куп титли… тук обаче е детенце.

— Точно така. Майк е детенце с цял куп титли. Попитай го колко вода, какви химикали и какъв светлинен поток са нужни за реколта от петдесет хиляди това зърно и той ще ти изстреля данните, преди да си поемеш дъх. Но не схващам коя шега е смешна.

— Ако се замисля, доста от неговите бяха съвсем на място.

— Тези ги е чул или прочел, били са отбелязани като шеги и затова ги е пъхнал в тоя файл. Ама не ги разбира, защото никога не е бил… не е бил човек. Напоследък се опитва сам да ги съчинява. Много слабовати са му напъните. — Постарах се да й обясня трогателните усилия на Майк да бъде *човек*. — Отгоре на всичко е самотен.

— Горкичкият! Е, и ти щеше да си самотен, ако трябваше единствено да работиш, работиш, работиш, да учиш, учиш, учиш и да нямаш никой, с когото да си ходите на гости. Това си е жестокост.

Разказах й за обещанието да намеря неглупаци.

— Уай, ще си побъбриш ли с него? И няма да се смееш, ако прави забавни грешки? Хилиш ли му се, той млъква и започва да се цупи.

— Разбира се, Мани! Уф… щом се измъкнем от тази бъркотия и ако е безопасно да остана в Луна Сити. Къде е твоят малък нещастен компютър? В Централната инженерна служба на града ли? Не знам как да отида там.

— Не е в Л-Сити, на половината път през Кризиум е. И не можеш да слезеш при него, трябва ти пропуск от Надзирателя. Но…

— Задръж! „На половината път през Кризиум“… Мани, значи тоя компютър е един от онези в Административния комплекс на Управата?

— Майк не е „един от онези“ компютри — отговорих ядосан заради приятеля си. — Той е *шефът*. Той дърпа юздите на всички останали. Другите са обикновени машини, приставки към него, както това е приставка към мен — свих пръстите на лявата си ръка. — Контролира ги. Лично се занимава с катапултата. Та и балистичните радари станаха най-важната му работа. Освен туй поддържа логически телефонната мрежа, след като я разшириха за цялата Луна, а изпълнява и съответния надзор над още редица системи.

Уайо затвори очи, притискайки длани към слепоочията си.

— Мани, дали Майк го *боли*?

— Да го боли ли? Че той не се напъва. Има време да чете шегички.

— Не за това ти говоря. Може ли да бъде *наранен*? Да усети физическо страдание?

— Какво? А, не. Би могла да му нараниш чувствата, но няма да изпита болка. Просто *не ми се вярва*. О, сигурен съм, той не разполага с такива рецептори. Защо?

Красавицата примигна и тихо каза:

— Бог да ми е на помощ. — После вдигна поглед. — Мани, *не виждаш ли*? Имаш пропуск за слизане долу при компютъра. Ала повечето лунатици дори не могат да излязат от подземката на тази спирка, тя е само за служители на Управата. Какво остава пък да ги пуснат в главната компютърна зала. Трябваше да разбера дали усеща някакви болежки, защото… ами защото ме накара да го съжалявам с твоите приказки колко бил самотен! Но, Мани, не се ли сещаш какво ще направят там няколко килограма пластичен взрив?

— Ясно ми е! — Бях шокиран и отвратен.

— Да! Ще ударим веднага след експлозията — и Луната ще бъде свободна! Хммм… Ще ти намеря взрив и детонатори, обаче не можем да го стопим, преди да се организираме, за да използваме положението. Мани, трябва да се измъкваме оттук, налага се да рискувам. Ще отида да си сложа грима.

Тя се надигна да стане.

Бутнах я грубо на мястото й с твърдата си лява длан. Изненадах и нея, и себе си — не бях я докосвал по никакъв начин освен при необходимост. О, днес е друго, но тогава бе 2075 година и ако пипнеш жена без нейно съгласие… Имаше предостатъчно самотни мъже наоколо, които щяха да й се притекат на помощ, а и въздушният шлюз винаги е наблизо. Както казваха хлапетата „Съдията Линч никога не спи.“

— Сядай и млъквай! — заповядах. — *Аз* знам какво ще направи взривът. Явно ти не знаеш. Госпожо, неприятно ми е да говоря такива неща… обаче, ако се наложи да избирам, ще те елиминирам, преди да си унищожила Майк.

Уайоминг *не се ядоса*. Наистина беше мъж в някои отношения: сигурен към, че това идваше от годините й като дисциплинирана революционерка.

— Мани, каза ми, че Дребосъка Мкрум е мъртъв.

— Какво… — обърках се от резкия завой. — Да. Трябва да е. Единия му крак го нямаше от бедрото надолу. Изтекла чу е кръвта за две минути. Даже при хирургическа ампутация, щом е толкова нагоре, е рисковано.

(Научих го от собствен опит, нужни ми бяха късмет и доста кръвопреливане, за да ме спасят, а онова с ръката далеч не бе същото, каквото сполетя Мкрум.)

— Дребосъка — сериозно рече тя — беше най-добрият ми приятел тук и въобще един от най-свестните лунатици. Представляваше всичко, на което се възхищавам у мъжа: верен, честен, умен, нежен и храбър… и врекъл се на Идеята. Но ти видя ли ме да тъгувам за него?

— Не. Твърде късно е за съжаления.

— За мъката никога не е късно. Тъжно ми е през всеки миг, откакто ми каза. Ала затворих болката някъде на дъното на душата си, защото Идеята не ми оставя време за тъга. Мани, ако това би донесло свобода на Луната — или дори ако беше само част от цената, — собственоръчно бих елиминирала Дребосъка. Или тебе. Или себе си. А ти имаш угризения за гръмването на една машина!

— Изобщо не е там работата!

(Но отчасти *бе* права. Умре ли човек, новината не ме засяга толкова навътре. Чуваме си смъртните пристъпи още в деня, когато се раждаме. Обаче Майк беше единствен и не съществуваше причина да не бъде и безсмъртен. Да не си говорим за душата — ще ви докажа, че компютърът няма такава. Е, ако ти липсва душа, става къде по-лошо. Не било тъй ли? Я пак помислете.)

— Уайоминг, какво ще стане, ако гръмнем Майк? Думай.

— Не знам точно. Но ще причиним голям смут и именно от това ние…

— Стоп. Наистина не знаеш. Да, смут. Телефоните млъкват. Подземките засядат. Твоят град няма да е много засегнат, Хонконг има своя енергия. Ала в Л-Сити, Новилен и останалите зайчарници спира всякакво подаване на мощности. Пълен мрак. Скоро въздухът се скапва. После температурата спада заедно с налягането. Къде ти е скафандърът?

— Оставих го в Западната станция на подземката.

— Аз също. Как мислиш, ще налучкаме ли пътя дотам? В непрогледната тъмнина? И навреме? Не съм сигурен, че мога, а съм роден в тоя зайчарник. По коридори, тъпкани с врякащи хора? Лунатиците са жилава сбирщина по принуда, но на един от всеки десет чивиите му избиват при абсолютна чернилка. Ти презареди ли си кислородните бутилки, или много бързаше? И ще си бъде ли на мястото твоят скафандър, когато хиляди опитват да си намерят някакъв и не им пука чий са докопали?

— Ама вие нямате ли аварийна подготовка? В лунния Хонконг е уредено.

— Имаме това-онова. Не е достатъчно. Контролът върху всичко жизненоважно трябва да бъде децентрализиран и дублиран и ако една машина се издъни, друга да поеме положението. Обаче струва пари, а както и ти подчерта — Лунната управа *въобще* не я интересува. Не бива да поверяват цялата работа на Майк. Само че би било по-евтино да качат тук голяма машинария, да я пъхнат надълбоко в Скалата, за да не й навреди нищо, после просто да увеличат нейния капацитет и да я товарят с още задачи. Ти знаеш ли, че Управата лапа почти толкова мангизи от даване под наем услугите на Майк, колкото и от износа на месо и зърно? Така е. Уайоминг, не съм сигурен дали ще спечелим Луна Сити, ако компютърният шеф бъде взривен. Лунатиците са о̀правен народ и могат да приспособят какво ли не до възстановяването на автоматичния контрол. Но ти казвам истината: твърде много хора ще измрат, а на останалите няма да им е до политика.

Недоумявах. Тази жена бе живяла на Скалата почти винаги… и пак й хрумваха левашки идейки като бъзикане на инженерните системи.

— Уайоминг, ако беше толкоз умна, колкото си хубава, нямаше да ми приказваш как да гърмим Майк, ами щеше да измислиш как да го придърпаме на наша страна.

— Какво означава това? Нали Надзирателят контролира компютрите?

— Не знам какво означава — признах си. — Но не смятам, че надзирателят упражнява контрол, защото не би различил компютър от купчина чакъл. Той и неговите хора се занимават с решенията, с общите планове. Полуграмотни техници ги вкарват в Майк, който ги подрежда, придава им някакъв смисъл, изработва подробни програми,

разпределя ги където им е мястото и поддържа всичко в движение. Обаче никой *не контролира* Майк, прекалено умничък е. Изпълнява каквото му кажат, понеже така е устроен. Но той има самопрограмираща се логика, в края на краищата сам си решава. И това е добре — ако му липсваше акъл, системата просто нямаше да действа.

— Още не разбирам какво значи „да го придърпам на наша страна“.

— Ох! Майк не се чувства верен на Надзирателя. Нали и ти каза, че е машина. Ала поискам ли да скапя телефоните, без да закачам въздуха, водата или осветлението, ще си поговоря с него. Стига да му се стори забавно, би могъл да го направи.

— А не е ли по-просто да въведеш програмата? Доколкото те разбрах, имаш достъп до залата, където е той.

— Ако аз или някой друг подаде такава заповед, без предварително да я обсъди с Майк, програмата ще бъде поставена в състояние „изчакване“ и на много места ще се раздрънчат звънците. Но ако компютърът *поиска*… — Разправих й за чека, струващ безбройни пари. — Уайо, той още търси себе си. И е самотен. Каза ми, че съм бил единственият му приятел, и беше толкова откровен и уязвим, че ми идваше да вия. Напънеш ли се и ти да се сближиш с него — без да го смяташ „само за машина“, — е, не съм сигурен какво би направил, не съм анализирал такова положение. Ала подготвям ли нещо голямо и опасно, искам Майк да е в моя ъгъл на ринга.

Тя промълви замислено:

— Щеше ми се по някакъв начин да се промъкна в онази зала, където е той. Навярно гримът няма да помогне?

— А, не е нужно да ходиш *там*. Майк си има телефон. Да му се обадим ли?

Уайоминг Нот стана:

— Мани, ти не само си най-големият особняк, когото съм срещала досега, ти си и най-вбесяващият мъж. Какъв му е номерът?

— От прекалено честото общуване с компютъра е. — Отидох до телефона. — Уайо, и още нещо. Каквото поискаш от един мъж, постигаш го само като примигваш с клепачи и повъртиш това твое тяло на статуя.

— Ами да… понякога. Обаче имам и мозък.

— Използвай го. Майк *не е* човек. Няма жлези. Няма хормони. Няма инстинкти. Ако опиташ женската тактика, ще получиш нулев сигнал. Мисли си за него като за свръхгениално дете, твърде малко, за да забележи великата разлика между половете.

— Ще запомня. Мани, но защо го наричаш „той“?

— Ех, в случая не мога да употребя „то“, а не го смятам и за „тя“.

— Вероятно е по-добре аз да мисля за него като за „тя“. Искам да кажа — за нея като за „тя“.

— Каквото ти е удобно.

Набрах MYCROFTXXX, закривайки с тяло телефона. Още не бях готов да й съобщя номера, изчаквах да видя как ще потръгнат нещата. Представата за взривения компютър ме потресе.

— Майк?

— Здравей, Ман, единствени мой приятелю.

— Майк, отсега нататък може и да не съм единственият ти приятел. Искам да се запознаеш с някого. Неглупак, разбира се.

— Знаех, че не си сам, Ман, долавям чуждо дишане. Моля те, ще кажеш ли на човека да дойде по-близо до телефона.

Уайоминг май се паникьоса. Прошепна ми:

— Той може ли *да вижда*?

— Не, неглупачко, не мога да те виждам. Този телефон не е включен във видеосистемата. Но удвоените микрофонни рецептори определят мястото ти с достатъчна точност. От твоя глас, дишане, ударите на сърцето и факта, че си сама в стая за вргаляне със зрял мъж, стигам до извода — ти си човешко същество от женски пол, с телесна маса над шейсет и пет килограма и в зряла възраст, около тридесетгодишна.

Госпожата зяпна. Аз се намесих:

— Майк, името й е Уайоминг Нот.

— Много се радвам да се запознаем с тебе, Майк. Можеш да ме наричаш Уай.

— Ай-ай значи? — отговори компютърът.

Пак се намесих:

— Приятелю, това шега ли беше?

— Да, Ман. Майтап. Не е ли смешно?

— Доста смешно е, Майк. Аз… — каза Уайо.

Махнах й да млъкне.

— Хубав майтап, Майк. Пример за вида „смешно веднъж“ поради елемента на изненада. Втория път няма изненада, следователно не буди смях. Ясно ли е?

— Стигнах до този вероятен извод за майтапите, като обмислях забележките ти отпреди два разговора. Доволен съм, че потвърждаваш моите разсъждения.

— Добро момче си ти, Майк, напредваш. Аз прочетох ония сто шегички, а и Уайо ги видя.

— Уайо? Уайоминг Нот?

— Какво? О, точно така. Уайо, Уай, Уайоминг, Уайоминг Нот — едно и също е. Само не казвай Ай-ай.

— Ман, съгласих да не използвам тази шега повторно. Госпожо, дали не е по-уместно да те наричам Уайо вместо Уай? Предполагам, че двусричната форма може да бъде сбъркана с едносричното възклицание поради недостатъчната разлика и без намерение за майтап.

Уайоминг примигна — английският на Майк по онова време можеше да стъписа, — но бързичко се опомни.

— Непременно, Майк. Най-много харесвам Уайо като вариант на името си.

— Тогава ще го използвам. Пълната форма на първото ти име е още по-подтикваща към погрешно разбиране, защото съвпада звуково с названието на административен район в Северозападната управленска област на Северноамериканския директорат.

— Да, родена съм там и родителите ми ме нарекли в чест на щата. Не помня кой знае какво за него.

— Уайо, съжалявам, че тази мрежа не позволява да ти покажа изображения. Уайоминг е правоъгълен район, разположен между земни координати четиридесет и един и четиридесет и пет градуса северна ширина, сто и четири градуса три минути и сто и единадесет градуса три минути западна дължина, като по тоя начин включва 253 597,26 квадратни километра. Бил рядконаселен до момента, в който броят на хората се увеличил рязко чрез помощния план от Програмата за градско обновление на Голям Ню Йорк през 2025–2030 година.

— Било е, преди да се родя — кимна Уайо, — но знам за случая, понеже дядо и баба били преместени. Може да се каже, че така се

озовах накрая на Луната.

— Да продължа ли за района, наречен Уайоминг? — попита Майк.

— Не, друже — засякох го, — сигурно имаш часове от това на склад.

— Ман, разполагам с 9,73 часа с нормална скорост на речта, без да включвам допълнителните отпратки.

— Точно от туй се боях. Може би Уайо ще ти ги поиска някой ден. Обаче целта на обаждането е да те запозная с *тази* Уайоминг… която освен другото представлява един висок район на природна красота и внушителни планини.

— Както и на оскъдно плодородие — добави дамата. — Мани, щом си решил да проявиш глупави сравнения, трябваше да споменеш и това. Но компютъра едва ли му е интересно как изглеждам.

— Откъде да знам? Майк, щеше ми се да ти покажа нейна снимка.

— Уайо, аз наистина се интересувам от външния ти вид и се надявам да станеш моя приятелка. Но вече съм виждал няколко твои фотографии.

— *Виждал си?* Къде и кога?

— Издирих ги и ги разгледах още щом чух името ти. По договор се грижа за архивните файлове на Клиниката за подпомагане на раждаемостта в лунния Хонконг. Освен биологически и физиологически сведения, както и епикризите, паметната банка съдържа деветдесет и шест твои снимки. Така че ги проучих.

Уайоминг ми се стори твърде стъписана.

— Майк е способен на това — обясних, — и то за времето, необходимо ни да хлъцнем веднъж. Ще свикнеш.

— О, небеса! Мани, ти разбираш ли *що за снимки* правят в Клиниката?

— Не съм мислил по въпроса.

— Тогава *въобще* не мисли! Божичко!

Компютърът заговори мъчително срамежливо, смутен като пале, допуснал грешка:

— Госпожо Уайо, ако съм те оскърбил, намерението ми не е било такова и аз изключително много съжалявам. Мога да изтрия тези изображения от временната си памет и да блокирам архива тъй, че да

ги виждам само при поискване от Клиниката, но без да ги свързвам с тебе и да разсъждавам върху тях. Да го направя ли?

— Бива — окуражих я. — С Майк винаги можеш да започнеш отначало и по-добре, отколкото с хората. Ще ги забрави толкоз окончателно, че няма да се поблазни за погледне пак… Дори *няма* да помисли за снимките, ако му поискат да ги извлече от архива. Затова приеми неговото предложение, щом изкукваш от тази история.

— Уф… Не, приятелю, съвсем си е наред *ти* да ги гледаш. Ала *не ги показвай* на Мани!

Майк умуваше дълго — четири секунди или даже повече. Смятам, че беше точно такава дилема, която докарва по-малките компютри до нервно разстройство. Обаче той я реши:

— Ман, единствени мой приятелю, да послушам ли това указание?

— Програмирай го, друже — отвърнах, — и го блокирай. Но, Уайо, не се ли отнасяш прекалено дребнаво към въпроса? Е, човек може да ти оцени достойнствата. Следващия път, като отида там, Майк би могъл да ми ги разпечата.

— Въз основа на моя асоциативен анализ на подобни данни — забеляза машината — първият екземпляр от всички серии ще има съответната ценност за всяко зряло, здраво човешко същество от мъжки пол.

— Уайо, какво ще кажеш? Вместо отплата за готиния apfelstrudel?

— Ами… Моя снимка с косата ми, овързана в кърпа, и аз застанала пред обектива без следа от грим? *Да не ти е превъртяла окончателно каменната чутура?* Майк, не му ги давай!

— Няма да му ги давам. Ман, тя неглупачка ли е?

— За жена — да. Майк, жените са интересни, умеят да правят заключения дори с по-малко данни от тебе. Да оставим ли тази тема и да се заемем с шегите?

Въпросът им отклони вниманието. Минахме по списъка, давайки си заключенията. После се опитахме да обясним шегите, които Майк не успяваше да вдене. Ту успявахме, ту не. Но истински ни затрудниха историите, които аз бях отбелязал със „забавно“, докато Уайо — с „не е забавно“ или обратно. Уайо питаше Майк, какво му е мнението за всяка.

Щеше ми се да го пита, *преди* да е научил *нашите* оценки. Туй електронно недорасло бандитче винаги се съгласяваше с нея, обаче не и с мен. Това ли бе честното му отношение? Или се стараеше да сложи малко смазка, та новото познанство да стане приятелство? Или пък показваше своето разкривено чувство за хумор, правейки си майтап с мен? Не попитах.

Щом привършихме, Уайоминг ми написа в телефонния бележник: „Мани, виж номера 17, 51, 53, 87, 90 и 99 — Майк е *тя*!“

Свих рамене и се надигнах.

— Е, минаха двайсет и два часа, откакто се събудих. Деца, вие си бъбрете, докогато искате. Майк, ще ти се обадя утре.

— Лека нощ, Ман. Почини си добре. Уайо, на тебе ляга ли ти се?

— Не, аз подремнах. Но, Мани, така ще ти пречим на съня. Или не?

— Не. Когато ми се спи — заспивам.

Заех се да превърна кушетката в легло. Уайоминг Нот каза:

— Извини ме за момент, Майк. — Рипна и издърпа чаршафа от ръцете ми. — После ще я оправя. А ти се изтягай там, товарищ. По-едър си от мен. Хайде настанявай се.

Бях твърде уморен да се препирам, проснах се и тутакси заспах. Смътно си спомням, че насън чувах кискане и писък ала не се разбутах достатъчно, за да съм сигурен.

Сепнах се по-късно, когато осъзнах, че долавям два женски гласа. Единият бе топлият контраалт на Уайо, другият — сладко, високо сопрано с френски акцент. Нот се захили на нещо и отговори:

— Добре, мила Мишел, скоро ще ти се обадя. Лека нощ, скъпа.

— Чудесно. Лека нощ, миличка.

Госпожата стана и се обърна към мен.

— Коя беше тази твоя приятелка? — попитах.

Смятах, че тя не познаваше никого в Луна Сити. Може пък да е звъннала в Хонконг… Някакво размътено от съня чувство ми подсказваше, че не е трябвало да се обажда.

— О, тази ли? Ами че Майк, естествено. Не сме искали да те будим.

— *Какво?*

— Ох, всъщност беше Мишел. Обсъдих това с Майк, тоест — от кой пол е. Той реши, че може да бъде и от двата. И сега тя е Мишел, ти

си чул нейния глас. Още отначало го нагласи файн. Дори веднъж не прозвуча зле.

— Разбира се. Само е вдигнал аудиото с две октави нагоре. Какво се опитваш да направиш, да му причиниш раздвояване на личността ли?

— Не, не опира единствено до височината на гласа. Когато тя е Мишел, обноските и отношението й се променят изцяло. Не се тревожи по въпроса за раздвояването. Има си предостатъчно за всяка личност, която й потрябва. Освен това, Мани, така е много по-лесно и за двама ни. Щом направи смяната, свалихме гарда и твърде приятно си поговорихме по женски, сякаш винаги сме се познавали. Например онези глупашки снимки вече не ме притесняват, даже доста обсъждахме моите бременности. На Мишел й беше ужасно интересно. Знае всичко, но само на теория — и с удоволствие научи голите факти. И да ти кажа, Мани: Мишел много повече е жена, отколкото Майк е мъж.

— Добре де… предполагам, че е добре. Как ли ще се стресна първия път, когато звънна на компютъра, а ми отговори женски глас!

— О, няма!

— Защо?

— Мишел е *моя* приятелка. Тя ми даде номер, за да не се объркваме — името си с буквата Y (MYCHELLE плюс YY), така че стават десет знака.

Почувствах някаква ревност, макар да схващах, че е глупаво. Изведнъж Уайо се закиска:

— И ми каза цял куп нови вицове, които ти не би нарекъл смешни. Олеле, какви *мръсотии* знае!

— Майк или пък сестричката му Мишел е долно същество. Хайде да оправим кушетката. Ще се преместя.

— Оставаш където си. Млъквай. Обръщай се и заспивай.

Млъкнах, обърнах се и пак заспах.

Доста по-късно се усетих по съпружески — нещо топло се притискаше в гърба ми. Нямаше да се събудя, но тя плачеше тихичко. Извърнах се и пъхнах ръка под главата й, без да приказвам. Уайо спря да хълца, след малко нейното дишане стана бавно и равномерно. Тогава се унесох за пореден път.

5

Трябва да сме спали като пънове, защото следващото нещо, което помня, е звукът на телефона, а сигналът ми мигаше. Изкомандвах на лампите да светнат, тръгнах да се надигам, открих тежест на дясната си ръка, освободих се внимателно, прехвърлих се през нея и отговорих.

Майк каза:

— Добро утро, Ман. В момента професор Де ла Пас се обажда на твоя домашен номер.

— Можеш ли да го съединиш тук? Като „Шерлок“?

— Няма проблеми, Ман.

— Не прекъсвай обаждането му. Дай го насам, щом изключи. Къде е той?

— Обществен телефон в пивница, наречена „Жената на ледокопача“, под…

— Знам я. Майк, като ме включиш, би ли останал в мрежата? Искам да наблюдаваш.

— Ще го направя.

— Можеш ли да прецениш дали някой слухти? Усещаш ли дишане?

— От липса на резонанс в гласа му заключавам, че говори под покривало. Но стигам до извода, че в пивница би следвало да присъстват и други хора. Желаеш ли да чуеш, Ман?

— Да, включи ме. И ако дигне покривалото, кажи ми. Умно приятелче си ми ти, Майк.

— Благодаря, Ман.

Компютърът ме прикачи. Разпознах Мами, която обясняваше:

— … енно ще му предам, професоре. Колко жалко, че Мануел не си е у дома. Не бихте ли ми дали номер? Той много иска да отговори на обаждането ви и подчерта, че трябва да получа номер от вас.

— Ужасно съжалявам, скъпа госпожо, обаче тръгвам оттук веднага. Ще се питам да звънна отново точно в девет, стига да мога.

— Чудесно, професоре.

В гласа на Мами се долавяше гукане, което пази за харесваните от нея мъже, при условие че не са й съпрузи. Е, понякога и ние ги чуваме. След миг Майк ми каза:

— Сега!

И аз заговорих:

— Здрасти, Проф! Разбрах, че си ме търсил. Мани се обажда.

Той хлъцна:

— Бих се заклел, че съм изключил този телефон. Ами да, *изключил съм го,* сигурно е повреден. Мануел, толкова ми е драго да чуя гласа ти, мило момче. Току-що ли се прибираш?

— Не съм вкъщи.

— Но… но би трябвало да си. Аз не…

— Проф, нямаме време за подробности. Някой може ли да те подслушва?

— Не ми се вярва. Използвам покривалото.

— Щеше ми се да те виждам. Проф, кога ми е рожденият ден?

Той помълча. После отвърна:

— Аха, мисля, че разбирам. Четиринадесети юли.

— Убедих се. О’кей, хайде да поговорим делово.

— Мануел, ти наистина ли не се обаждаш от дома си? Къде си?

— Нека засега пропуснем това. Питал си жена ми за една особа. Без имена. Проф, защо искаш да я намериш?

— За да я предупредя. *Не бива* да се връща в своя град. Ще я арестуват.

— Така ли? Според тебе защо?

— Мило момче! Всеки, бил на онова събрание, е изложен на сериозна опасност. Ти също. Толкоз се зарадвах въпреки обърквaнето ми, когато чух, че не си се прибрал. Засега не трябва да се връщащ. Ако можеш да останеш в някое сигурно място, най-добре си дай малко почивка. Знаеш, макар да напусна припряно, че снощи имаше насилие.

Знаех! Убийството на надзирателски телохранители явно противоречеше на управленските разпоредби — поне ако аз бях Надзирател, щеше да ми докривее.

— Благодаря, ще внимавам. И срещна ли онази особа, ще й кажа.

— Нямаш ли представа къде да я намериш? Видели са те да излизаш с нея и толкова се надявах да знаеш.

— Проф, откъде такъв интерес? Снощи не ми се стори, че си на нейна страна.

— Не, не, Мануел! Тя е мой другар. Не казвам товарищ, защото го разбирам не само като вежливост, а в по-стария смисъл на думата. Тя наистина ми е другар. Различаваме се единствено във вижданията си за тактиката. Не в целите и не в онова, на което сме предани.

— Ясно. Добре, смятай, че съобщението е предадено. Лицето ще го получи.

— О, чудесно! Не задавам въпроси… но действително се надявам, много силно се надявам да измислиш как да я опазиш, докато премине бурята.

Поразмърдах си мозъка:

— Чакай малко, Проф. Не прекъсвай.

Както приказвах по телефона, Уайо се запъти към банята, вероятно за да не слуша, такава си беше.

Чукнах на вратата:

— Уайоминг?

— Ей сега излизам.

— Нуждая се от съвет.

Тя отговори:

— Да, Мани?

— Как пасва професор Де ла Пас на вашата организация? Имате ли му доверие? Ти вярваш ли му?

Госпожата се замисли, преди да отговори:

— Предполагаше се, че за всекиго от хората на събранието е гарантирано. Ала не го познавам лично.

— Хммм. Никакви чувства?

— Хареса ми, въпреки че спореше с мен. А *ти* знаеш ли нещо за него?

— О, да, близки сме от двайсетина години. *Аз* му вярвам. Но не мога *и от твое име* да му окажа доверие. Загазила си — това е твоята бутилка кислород, не моята.

Тя си усмихна топло:

— Мани, щом го препоръчваш, значи и аз се присъединявам твърдо.

Върнах се при телефона.

— Професоре, хитрец ли си?

Чу се хихикане:

— Точно така е, Мануел.

— Знаеш ли дупката грандхотел „Рафълз“? Стая L, две стълби под фоайето. Можеш ли да припълзиш насам, без да оставяш следи, и какво предпочиташ за закуска?

Пак се захили:

— Мануел, понякога ученикът дарява учителя си с чувство, че не си е прахосал годините с него. Сещам се къде е, ще дойда тихичко, не съм навлязъл във великите пости и ям всичко, което не мога да трупна на задничето.

Уайоминг Нот беше започнала да оправя леглата. Отидох да й помогна.

— Госпожо, какво искаш за закуска?

— Чай и препечена филийка. Би било прекрасно да има и сок.

— Това не стига.

— Ами… плюс варено яйце. Но аз плащам менюто.

— Две варени яйца, филийка с масло и конфитюр, сок. Ще хвърляме.

— С мои. Аз съм измамник.

Застанах пред асансьорчето, поисках екран и видях нещо, наречено „ВЕСЕЛ МАХМУРЛУК! ВСИЧКИ ПОРЦИИ УВЕЛИЧЕНИ: доматен сок, бъркани яйца, шунка на скара, пържени картофи, царевични сладка с мед, печени филийки, масло, мляко, чай или кафе — 4,50 хонконгски долара за двама.“ Поръчах този комплект, понеже нямах желание да известявам всички, че ще присъства и трети човек.

Бяхме чистички и лъскави, стаята подредена и нагласена за закуска, а Уайо се преоблече от черните дрехи в червената рокля („Защото ще си имаме гост“), когато асансьорчето дрънна с храната. С преобличането си подхвърляхме лафове. Тя застана в няколко пози, усмихна се и каза:

— Мани, толкова съм доволна от тази рокля. Как позна, че ще ми отива?

— Гений съм.

— Мисля, че си. Колко струва? Трябва да ти я платя.

— Разпродажба с намаление, подаряваха ги за петдесет управленски цента.

Навъси се и тупна с крак. Беше боса, не се чу никакъв звук, но подскочи половин метър.

— Щастливо кацане! — пожелах й, докато тя напипваше опора като някой новак.

— Мануел О’Кели, не си въобразявай, че ще приема скъпи дрехи от мъж, с когото дори не се въргалям!

— Лесно е да се поправи.

— Развратник! Ще кажа на жените ти!

— Ами кажи им. Мами и без това си мисли най-лошото за мен.

Отидох при асансьорчето и започнах да разтоварвам съдовете. Вратата бръмна. Включих на „ушички без очички“.

— Кой идва?

— Съобщение за господин Смит — отговори дрезгав глас. — За господин Бърнард О. Смит.

Дръпнах резетата и пуснах професор Бернардо де ла Пас вътре. Имаше вид на изваден от боклука — мръсни дрехи, а и самият той не беше чист, косата разрошена, парализиран от едната страна, с разкривени пръсти на ръката и перде на едното око. Въобще идеална картинка на дъртите нещастници, които спяха по Дънната алея и крънкаха къркане и мариновани яйца из евтините пивници. От устата му се точеха лиги.

Щом затворих вратата, той се изправи, чертите му станаха нормални, скръсти ръце на гърдите, огледа Уайо от горе до долу и обратно, пое въздух като някой борец и подсвирна:

— Още по-прелестна, отколкото я запомних!

Тя се усмихна въпреки беса си:

— Благодаря, професоре. Но не си правете труда. Тук сме само другари.

— Сеньорита[1], в деня, когато позволя на политическите задачи да ми попречат да се възхищавам от красотата, веднага ще напусна сцената. Е, много сте грациозна.

Откъсна очи от нея и внимателно разгледа стаята. Казах му:

— Проф, стига си търсил улики, стар мръсник такъв. Снощи имаше единствено политика, *нищо* освен политика.

— Не е вярно! — запали се Уайо. — Борих се *часове* наред! Обаче той беше прекалено силен за мен. Професоре, какво е партийното наказание при подобни случаи в Луна Сити?

Де ла Пас цъкна с уста и завъртя сляпото си око:

— Мануел, изненадан съм. Скъпа моя, това е сериозен инцидент, обикновено елиминираме виновните. Но ще трябва да се разследва. Доброволно ли дойдохте тук?

— Той ме напи.

— Нави, мила госпожице. Нека не разваляме езика. Имате ли видими синини?

Казах им:

— Яйцата ще изстинат. Не можете ли да ме елиминирате след закуска?

— Превъзходно предложение — кимна Проф. — Мануел, би ли отделил на стария си учител литър вода, за да придобие по-представителен вид?

— Ей там е всичко необходимо. Не прекалявай или ще ти се случи онова, което станало с най-малкото прасенце.

— Благодаря ви, сър.

Оттегли се. До нас стигаха звуци от търкане и плискане. Уайо и аз подредихме масата.

— Отгоре на всичко — рекох — „Борила се цяла нощ“!

— Заслужаваше си го, защото ме обиди.

— *Как?*

— Понеже въобще не се сети да ме обидиш. След като ме нави да дойда тук.

— Хммм. Ще кажа на Майк да подложи това на анализ.

— Мишел би ме разбрала. Мани, мога ли да си променя намеренията и да получа мъничко парченце от тази шунка?

— Половината е за тебе, Проф е почти пълен вегетарианец.

Той излезе и макар да не ни се представи в най-елегантния си вид, беше спретнат и чист, със сресана коса, отново с трапчинки и весели искрици в окото — фалшивото перде го нямаше.

— Проф, как го правиш?

— С много практика, Мануел. В тоя бизнес съм значително по-дълго от вас, младежите. Само веднъж, преди доста години в Лима, тръгнах да се поразходя, без да се погрижа за себе си… и ме депортираха. Каква прекрасна маса!

— Ела до мен, Проф — покани го Уайо. — Не ща да седя до него. Изнасилвач такъв.

— Вижте сега, нека първо хапнем, а *после* ще ме елиминирате. Професоре, напълни си чиниятa и ми кажи какво стана снощи.

— Мога ли да предложа промяна в програмата? Мануел, животът на конспиратора не е лесен и още преди да си бил роден, аз разбрах, че не бива да смесваш утоляването на апетита и политиката. Това смущава стомашните ензими и води до язви — професионалното заболяване на нелегалните. Я! Тази риба ухае чудно.

— Риба ли?

— Ей тази розова сьомга — ухили се гостът с пръст, забит в шунката.

След доста време, прекарано приятно, стигнахме до кафето и чая. Проф се отпусна назад върху стола си, въздъхна и каза:

— Большое спасибо, госпожа и господин. Grand mersi, беше възхитително. Не знам дали друг път съм изпитвал по-силно умиротворение. А, да! Снощи… не видях много от събитията, защото тъкмо когато вие напуснахте по най-достоен начин, аз реших да оцелея, за да продължа борбата и на следващия ден. Просто се изнизах, скачайки зад завесите с дълъг плонж. Щом си позволих да надникна, купонът бе свършил, повечето си бяха отишли и всички жълтодрешковци бяха мъртви.

(Бележка: длъжен съм да внеса поправка в този разказ. По-късно научих още подробности за станалото. Когато започна бъркотията и аз се опитвах да избутам Уайо през вратата, Проф измъкнал отнякъде пистолет и със стрелба над главите пречукал тримата телохранители на главния вход отзад, включително оня с мегафона. Как бе качил на кораба на Скалата оръжие, а и как го бе взел след това, не знам. Но пукотевицата на професора заедно с работата на Дребосъка обърнала нещата. Никой жълтодрешковец не успял да се измъкне жив. Няколко души били обгорени, имало четирима убити, ала ножовете, юмруците и подметките свършили операцията за секунди.)

— Може би трябваше да кажа „всички освен един“ — продължи Проф. — Двама от копоите до вратата, през която напуснахте, бяха мирясали благодарение на нашия храбър другар Дребосъка Мкрум… За съжаление ще добавя, че Дребосъка лежеше върху тях и умираше…

— Знаем.

— Така значи. Dulce et decorum[2]. Ех, единият копой беше с доста повредено лице, но още мърдаше. Направих на шията му онуй,

което в професионалните кръгове е познато като „истанбулско завъртане“, и го пратих при приятелите му. По това време повечето оцелели си бяха тръгнали. Бяхме само аз, председателят на събранието Фин Нилсен и една другарка, известна като Мамчето, така я наричат съпрузите й. Посъветвах се с Нилсен и залостихме всички врати. Остана ни почистването. Знаете ли какво има зад сцената?

— Аз не знам — казах.

Уайо поклати глава.

— Има кухня и килер, използват ги при банкети. Подозирам, че Мамчето и нейната фамилия държат месарски магазин, защото се отърваха от телата (щом аз и Фин ги отнасяхме отзад) толкова бързо, колкото е нужно, за да ги насекат и хвърлят в градската клоака. От тази гледка ми прилоша, тъй че си уплътнявах времето, търкайки пода на залата. Най-трудно беше с дрехите, особено с ония полувоенни униформи.

— А какво направихте с лазерните пушки?

Проф ме изгледа невинно:

— Пушки ли? Олеле, трябва да са се изпарили някъде. Запазихме всички лични вещи от дрехите на нашите покойни другари — за родниите, за разпознаване, за спомен. Накрая подредихме бардака. Подобна работа не би заблудила Интерпол, но поне нищо не подсказваше да е имало злощастни събития. Обсъдихме положението, споразумяхме се, че не е добре веднага да се показваме, и излязохме поотделно. Аз използвах херметичната врата над сцената, която води към шесто равнище. Впоследствие се опитвах да се свържа с тебе, Мануел, безпокоях се дали сте в безопасност — ти и тази очарователна дама. — Гостът се поклони на Уайо. — С това свършва и разказът. Прекарах нощта по тихи местенца.

— Проф — рекох, — ония копои бяха новаци, още се учеха да ходят. Иначе нямаше да победим.

— Може и така да е — съгласи се Де ла Пас. — Ех, дори и да не бяха, резултатът щеше да е същият.

— Хайде де! Че нали имаха оръжие?

— Младежо, виждал ли си някога куче боксер? Не ми се вярва, на Скалата няма толкова едри кучета. Боксерът се е получил от старателна селекционерска работа. Мил и умен е, ала мигновено се превръща в убиец, ако обстоятелствата го изискват. Тук обаче се е

появило още по-любопитно същество. Не познавам други места с такива високи стандарти на вежливост и загриженост за ближния, както е на Луната. В сравнение с нас земните градове — а аз съм посещавал повечето от големите — са истинско варварство. Въпреки това лунатикът е смъртоносен като боксер. Мануел, деветима телохранители, колкото и да бяха въоръжени, няма никакъв шанс срещу тази глутница. Нашият шеф си беше направил криво сметките.

— Хм, Проф, поглеждал ли си днешната преса? Или видеото?

— Второто — да.

— Нямаше нищо в късните новини снощи.

— Нито в сутрешните.

— Странно — казах.

— Какво пък му е странното? — попита Уайоминг. — *Ние* не бихме се раздрънкали, а имаме и свои хора на ключови постове във всеки вестник на Луната.

Професорът поклати глава:

— Не, мила моя. Не е толкова просто. Цензура. Знаеш ли как се подготвят броевете на нашите вестници?

— Не ми е много ясно. Правят ги машини.

— Ето какво иска да ти обясни Проф — започнах. — Новините се набират в редакциите. Оттам нататък следва платена услуга, ръководена от главен компютър в Управленския комплекс — надявах се Уайо да забележи, че казах „главен компютър“, а не „Майк“, — който получава копия по телефонната мрежа. Всичко това потъва в съответната секция. Тя го изчита, съставя броя и печата вестниците на няколко места. Новиленското издание на „Дневен лунатик“ се върти там с промени в рекламите и тамошните историйки, като машината прехвърля нещата на местен жаргон, не е нужно да й указваш как се прави. Проф загатна, че при работата в комплекса може да се набърка Надзирателят. Същото важи за всички информационни мрежи от и към Луната — те минават през компютърната зала.

— Въпросът е там — подхвана Де ла Пас, — че Надзирателят *би могъл* да махне случката. Дали го е сторил, не е съществено. Или пък — поправи ме, Мануел, нали знаеш, че машинариите са ми малко мътни — би могъл да вмъкне материал, независимо колко наши другари са през това време в редакциите.

— Няма проблем — съгласих се. — В Комплекса са способни да добавят, да отрежат или да сменят всичко.

— И тук, сеньорита, е слабостта на любимата ни кауза. Комуникациите. Онези бандюги не бяха важни, но жизненоважно е, че Надзирателят (а не ние!) преценява дали случката да бъде разгласена. За революционера комуникациите са sine qua non[3].

Уайо завъртя глава към мен и направо виждах как й щракат клетките в мозъка. Затова промених темата:

— Проф, защо сте решили да се отървете от труповете? Не стига, че е било гадно занимание, ами и опасно. Не знам колко телохранители има Надзирателят, но все някой от тях би могъл да си пъхне носа, докато сте се бъхтали.

— Повярвай ми, момче, от това също се бояхме. И макар да бях почти безполезен, аз дадох идеята и се наложи да убеждавам останалите. Е, поначало тази идея не е моя, припомних си минали неща — един исторически принцип.

— *Какъв* принцип?

— *Терор!* Човек може да се изправи срещу позната опасност. Обаче неизвестното го плаши. Отървахме се от тия типове заедно със зъбите и ноктите им, за да вдъхнем ужас у техните приятелчета. И аз нямам представа колко бабаити държи на разположение Надзирателят, ала мога да ти гарантирам, че днес не са чак такива храбреци. Другите бяха тръгнали с лесна задача. *Никой и нищо* не се върна.

Уайо потръпна:

— Аз също се плаша. О, те ще си помислят дали пак да нахълтат в някой зайчарник. Но, професоре, казваш, че не знаеш колко телохранители има Чвора Морт. Организацията знае. Двадесет и седем. Щом деветима са били убити, остават му само осемнадесет. Може би е време за един putch[4]. Не е ли така?

— Не е — отговорих.

— Защо да не е, Мани? Никога няма да бъдат по-слаби от сега.

— Не са достатъчно слаби. Убихме девет, защото бяха тъпи да дойдат при нас. Обаче ако Надзирателят си стои вкъщи с копои наоколо… Снощи ми писна от дрънканиците за „рамо до рамо“. — Обърнах се към Проф: — Но пък ми е интересен фактът, стига да е вярно, че нашият Надзирател вече има само осемнадесет от тях. Ти каза, че Уайо не бивало да си ходи в Хонконг, а аз — у дома. Ала щом

са му останали наистина шепа пазванти, чудя се каква е опасността? По-късно, когато получи подкрепления… но днес? Ами че Л-Сити разполага с четири главни изхода и множество малки. Колко ще успеят да опазят? Какво пречи на Уайо да иде на Западната станция, да си вземе скафандъра и да се върне вкъщи?

— Би могла — съгласи се Проф.

— Според мен се налага — заключи дамата. — Не мога вечно да стоя тук. Ако трябва да се крия, по-добре ще се оправя в Хонконг, където познавам хората.

— Може и да се измъкнеш, мила, обаче много се съмнявам. Снощи на Западната имаше двама жълтодрешковци, видях ги. Сега може би не са там. Нека приемем, че не са. Отиваш на станцията, да речем, с променена външност. Прибираш си скафандъра и се качваш на капсула до Белутихачи. Щом излезеш да хванеш буса до Ендсвил, те арестуват. Комуникации. Не е нужно да слагат жълтодрешковец на пост, достатъчно е друг да те забележи. Едно обаждане по телефона — и готово.

— Но нали се разбрахме, че съм дегизирана?

— Ръста си не можеш да скриеш, а скафандърът ти ще бъде под наблюдение. Някой, когото не подозират във връзки с Надзирателя, ще доложи. Най-вероятно някой от другарите. — Проф си показа трапчинките. — Неприятното при конспирациите е, че винаги загниват отвътре. Когато хората станат четирима, шансът да се пръкне шпионин сред тях е едно към едно.

Уайо промълви намусено:

— Както го казваш, звучи безнадеждно.

— Въобще не е така, скъпа. Може би имаме шанс едно към хиляда.

— Не мога да повярвам. *И не вярвам!* Ами че през годините, откакто аз съм вътре, набираме членове със стотици! Създали сме ядра във всички големи градове. Хората са с нас.

Проф тръсна глава:

— С всеки нов член е нараствала вероятността да ви предадат. Мила госпожице Уайоминг, революциите не се печелят, като включвате в тях масите. Това е наука, която само малцина са компетентни да прилагат. Успехът зависи от изрядната спойка и от комуникациите преди всичко. После, в подходящия исторически

момент, нанасяме удара. При правилна организация и в точно избран момент се получава безкръвен преврат. Направете го грубо или предварително и резултатът ще бъде гражданска война, насилие на тълпите, чистки, терор. Надявам се да ми простиш, но ще кажа, че досега сте действали непохватно.

Уайо изглеждаше объркана:

— Какво според тебе означава правилна организация?

— Функционална. Как се проектира електромотор? Ще го скачиш ли с вана само защото тя ти е била подръка? Ще ти помогнат ли някой букет или куп камъни? Не, ще използваш тъкмо онези елементи, които са му нужни да изпълнява предназначението си, и няма да прахосваш повече време от необходимото. Ще предвидиш и системи за безопасност. Това е то, функционално проектиране. Така е и с революциите. Организацията не бива да бъде по-голяма от разумното — *никога* не привличайте никого просто защото е пожелал да се включи. Нито пък убеждавайте само заради удоволствието, че още някой споделя възгледите ви. Щом му дойде времето, той наистина ще споделя вашите възгледи… или вие сте избрали погрешно момента. О, ще има и просветителска дейност, но тя трябва да бъде отделена. Агитацията и пропагандата не са част от основната структура.

Професор Де ла Пас помълча и сетне продължи:

— Що се отнася до самата основна структура, революцията започва като конспирация. Следователно началото е скромно, тайно и изградено така, че председателството да нанася минимални вреди — понеже председателство съществува винаги. Едно от решенията е системата от групи и досега нищо по-добро не е измислено. Много е умувано за оптималния размер на групата. Според мен историята доказва, че най-удачна е тричленка, защото ако хората са повече, не могат да се разберат кога да вечерят, камо ли кога да ударят. Мануел, ти принадлежиш към голямо семейство. Гласувате ли кога да вечеряте?

— Божичко, не! Мами преценява.

— Аха — Проф извади бележник от чантичката си и взе да драска по него. — Ето дърво от групи по трима. Ако ще решаваме да превземем Луната, бих започнал именно от нашата компания. Някой ще бъде избран за председател. Няма да гласуваме, понеже изборът ще бъде очевиден, иначе не сме подходящите трима. Ще познаваме

следващите девет души, но всяка група ще контактува само с един от нас.

— Прилича ми на компютърна диаграма с троична логика — вметнах аз.

— Нима? На следващото ниво има два начина за връзка. Този товарищ тук познава своя шеф, другите двама от звеното си и на трето ниво — тримата от подчинената му формация. Ех, би могъл да знае хората на своите двамка другари, а може и да не ги знае. Първият метод удвоява сигурността, вторият удвоява скоростта на възстановяването, ако има пробив в сигурността. Да речем, че на тоя човек му липсва информация за групите на колегите… Мануел, колко души ще успее да предаде? Не ми казвай, че няма да го стори, днес вече могат да промият мозъка на всекиго, после ще го спретнат и ще продължат да го използват. Е, колко?

— Шестима — отвърнах. — Шефа си, другите двама и тримата от подчиненото звено.

— Седем — коригира ме Проф, — защото предава и себе си. Което ни оставя за поправяне седем нарушени връзки на три нива, нали?

— Не виждам как ще стане — възрази Уайо. — Ти така ги раздроби, че всичко ще се разпадне.

— Мануел? Упражнение за моя ученик.

— Ами… човечетата надолу трябва да могат някак да пратят съобщение три нива нагоре. Без да знаят на кого, само да знаят *къде*.

— Съвсем правилно!

— Обаче, Проф — продължих, — има по-добър начин да го нагласим.

— Хайде де! Мануел, твърде много теоретици на революцията са си блъскали главите над този проблем. Оказвам им такова доверие, че бих ти предложил бас: да речем, десет към едно.

— Май се налага да ти прибера паричките. Вземи същите групи и ги подреди в отворена пирамида от тетраедри. Там, където върховете се допират, всяко човече познава един от съседната група — знае как да му прати съобщение, само това му е нужно. Комуникациите не се нарушават никога, защото вървят и встрани, както нагоре и надолу. Нещо като невронна мрежа. Затова можеш да пробиеш дупка и нечий череп, да му извадиш парче от мозъка, но да не му навредиш много на

мисленето. Допълнителен капацитет, понеже съобщенията минават по обиколния път. Акълът губи каквото си му развалил, ала продължава да функционира.

— Мануел — със съмнение каза Проф, — би ли ми го нарисувал? Звучи *интересно*, обаче е в такова противоречие с общоприетото, че ми е необходимо да го видя.

— Ами… по-добре бих се оправил с машинка за стереографики. Е, ще опитам на ръка.

(Който си мисли, че е лесно да нахвърляш скица от сто двайсет и един тетраедъра в отворена пирамида с пет нива, и то достатъчно ясно, за да покажеш връзките — моля да се напъне!)

Най-сетне кимнах:

— Погледнете скицата в основата. Всеки връх на всеки триъгълник е свързан с нула, един или два други триъгълника. Дори едничко допиране стига за комуникационна мрежа с множество дублирани контакти. По краищата, където връзката е нулева, скачаме надясно към следващия ъгъл. Ако спойката е двойна, пак избираме дясната. Хайде сега да си го представим с хора. Вземаме четвърто ниво, Д като „дебелак“. Ето този връх е другарят Дан. Не, нека слезем с едно стъпало, за да покажем три нива на комуникация, които са отстранени — отиваме на Е като „едър“ при другаря Егбърт. Той работи с шефа си Доналд, в групата са още Едуард и Елмър, а отдолу се намират Франк, Фред и Фил. Нашият човек може да прати съобщение на Езра, който е от неговото ниво, ала не влиза в групата му. Не знае името, лицето и адреса на тоя Езра, въобще нищо, но има начин, може би с телефон, да стигне до него спешно.

Направих малка пауза и продължих:

— Сега гледайте как действа системата. Казимир[5] от трето ниво издава четата, предава Чарли и Кокс в групата си, Бейкър над себе си и Доналд, Дан и Дик в групата по-долу. Това изолира Егбърт, Едуард и Елмър заедно с всички под тях. И тримата съобщават за провала — множествени връзки, необходими във всяка комуникационна система, — но да проследим крясъка за помощ на Егбърт. Езра е под Чарли и също е изолиран. Няма значение, Езра праща двете съобщения по *своята* спасителна връзка, наречена Едмунд. За нещастие Едмунд е под Кокс, та и той сигнализира настрани чрез Ентрайт: така излиза от изгорялата зона и стига нагоре по Доувър, Чембърс и Бийсуакс до

Адам на шефския пост… Адам отговаря надолу по другия склон на пирамидата със странични връзки на ниво Е от Естер към Егбърт и нататък към Езра и Едмунд. Тези две съобщения нагоре и надолу не само минават мигновено, а и с *начина* на движението си подсказват на шефа точно колко вреди са нанесени и къде. Тъй организацията пак си функционира и веднага започва да се възстановява.

Уайо проследяваше линиите, за да се убеди, че ще проработят — нямаше съмнение, това беше една от „идиотските“ схеми. Покажех ли я на Майк за няколко милисекунди, навярно щеше да направи по-добра, по-сигурна и по-защитена мрежа. Вероятно… не, твърдо — с начини как да се избегне предателството, но и да се ускори пътят на съобщението. Аз обаче не съм компютър.

Проф гледаше безизразно.

— Какъв е проблемът? — попитах го. — Ще стане, от тези неща разбирам.

— Мануел, моето мо… извини ме, сеньор О’Кели… ще оглавиш ли нашата революция?

— Кой аз? Велики Боже, нет! Не съм мъченик на загубени каузи. Само си приказвах за схеми.

— Мани — сериозно произнесе Уайо, — ти си избран. Това вече го решихме.

---

[1] Галантният Проф винаги нарича Уайо госпожица или сеньорита. — Б.ред. ↑

[2] Dulce et decorum est pro patria mori (лат.) — Сладостно и почетно е да умреш за родината (из „Оди“ на Хораций). — Б.пр. ↑

[3] Задължително условие (лат.). — Б.пр. ↑

[4] Преврат, насилствено завземане на властта (нем.) — Б.пр. ↑

[5] Имената, които Мани използва тук, са подредени според английската азбука. — Б.пр. ↑

6

Как пък не, решили сме го били.

Проф каза:

— Мануел, не, бъди толкова припрян. Ето ни тук трима — идеалният брой, с разнообразие от дарби и опит. Красота, възраст и зрял мъжки импулс…

— Никакъв импулс нямам!

— Моля те, Мануел. Нека помислим възможно най-широко, преди да пристъпим към вземане на решения. И за да улесним процеса, мога ли да попитам дали тази странноприемница предлага и напитки? Имам няколко долара, с които бих й увеличил оборота.

Най-разумната приказка, която чух за цял час.

— Водка „Столичная“?

— Добър избор.

Посегна към чантичката си.

— Не се занасяй — кимнах и поръчах един литър с лед.

Свалиха ни го. А от закуската ни бе останал доматен сок.

— Сега, Проф — рекох след наздравицата, — какво мислиш за шампионата? Имаш ли парички, с които да докажеш, че „Янките“ няма да успеят и тази година?

— Мануел, каква е политическата ти философия?

— С онова тяхно ново момче от „Милуоки“ май съм готов да се обзаложа — отвърнах.

— Понякога човек не е наясно със себе си, но при един задълбочен разговор научава на какви позиции стои и защо.

— Професоре, ще заложа три срещу две за тях.

— *Моля?* Млад идиот! Колко?

— Триста. Хонконгски.

— Готово. Я ми кажи при кои обстоятелства държавата може да постави своето благополучие над това на гражданина?

— Мани — обади се Уайо, — имаш ли още излишни пари? Мнението ми за „Фили“ е доста добро.

Огледах я цялата:

— Какво точно смяташ да заложиш?

— Върви по дяволите! Изнасилвач!

— Проф, както аз схващам нещата, *няма* обстоятелства, при които държавата е в правото си да постави своето благополучие над моето.

— О’кей. Значи имаме с какво да започнем.

— Мани — намеси се красавицата, — това е твърде егоцентрична преценка.

— Аз пък съм си твърде егоцентрична личност.

— Ох, глупости! А кой ме спаси? Мен, една непозната? И дори не опита да се възползва… Професоре, само си правех майтап. Мани е образецът за рицар.

— Sans peur et sans reproche[1]. Знам, нали го познавам от години. Което не противоречи на изказаното от него мнение.

— Ами, противоречи и още как! Не спрямо сегашното положение, а спрямо идеала, към който се стремим, Мани, държавата — това е Луната. Макар в момента да й липсва независимост и всички ние да имаме други пространства. Но *аз* съм част от лунната държава, както е и твоето семейство. Би ли умрял за семейството си?

— Няма връзка между двете.

— Напротив! Точно тук е същината.

— Нет. Познавам си фамилията, отдавна ме приеха.

— Скъпа госпожице, налага се да защитя Мануел. Преценката му е правилна, въпреки че вероятно не е в състояние да я формулира. Мога ли да попитам следното: при какви обстоятелства е нравствено една група да направи онова, което е безнравствено за отделен член на тази група?

— Уф… в тоя въпрос има уловка.

— Това е *ключовият* въпрос, мила ми Уайоминг. Радикален проблем, водещ направо към основите на цялото противоречие в управлението. Всеки, отговорил честно и признаващ *всички* последствия от отговора си, знае каква е позицията му — и за какво би умрял.

Уайо се намръщи.

— Безнравствено за отделен член на тази група… — повтори тя. — Професоре… а какви са твоите политически принципи?

— Мога ли първо аз да попитам за твоите? Ако си способна да ги изразиш?

— Естествено, че съм способна! От Петия интернационал съм, както повечето хора в организацията. Но не гоним никого, който не споделя възгледите ни, това е обединен фронт. Имаме и комунисти и привърженици на Четвъртия, имаме ерудити от разни тайни общества, защитници на единния данък и каквито още можеш да се сетиш. Обаче аз не съм марксистка. Ние от Петия се ръководим от практична програма: частното — където си му е мястото, общественото — където е необходимо, и признаваме, че правилата се променят според обстоятелствата. Никакви доктрини.

— А смъртното наказание?

— За какво?

— Да, речем, за измяна. Срещу Луната, след като я освободите.

— Каква измяна? Без да знам конкретната ситуация, не бих могла да реша.

— Нито пък аз, мила ми Уайоминг. Но вярвам, че в някои случаи смъртното наказание е необходимост… с едно уточнение. Е, не бих се обърнал към властите — ще съдя, ще осъдя и сам ще изпълня присъдата, поемайки изцяло отговорността.

— Ама, професоре, какви са все пак политическите ти убеждения?

— Аз съм рационален анархист.

— Такава порода не познавам. Анархисти индивидуалисти, анархокомунисти, християнски анархисти, философстващи анархисти, синдикалисти, либертарианци — тези ги знам. Но това какво е? Рандит ли си?

— Бих могъл да се спогодя с рандит. Рационалният анархист смята, че понятия като „държава“, „общество“ и „управление“ не съществуват по друг начин освен в материалната си проява чрез действията на отговорни пред себе си индивиди. Той вярва, че е невъзможно да прехвърляш вината, за споделяш вината, да разпределяш вината… защото тя, угризенията и отговорността са неща, които се срещат само вътре в човеците и *никъде* на друго място. Но понеже е рационален, анархистът знае, че не всички индивиди са съгласни с преценките му. Затова се старае да живее съвършено в един

несъвършен свят и, разбира се, че усилията му няма да постигнат хармонията, обаче не се смущава от мисълта за собствения си неуспех.

— Чуйте, чуйте! — казах. — „Няма да постигнат хармонията.“ Към това цял живот се стремя.

— И то доста успешно — отбеляза Уайо. — Професоре, думите ти звучат добре, но в тях напипвам нещо хлъзгаво. Твърде много власт се съсредоточава в ръцете на индивида. Ти сигурно не би искал… ами да вземем термоядрените ракети като пример… не би искал да ги контролира един-единствен безотговорен човек?

— Смятам, че отделната личност не е безотговорна. Винаги. Ако наистина има водородни бомби — както си е, — *все някой* трябва да ги контролира. От морална гледна точка *такова нещо като държава не съществува*. Само хора. Индивиди. Всеки е отговорен за собствените си постъпки.

— На някого да му е празна чашата? — попитах.

Нищо не пресушава алкохола по-бързо от политическите спорове. Поръчах още една бутилка.

Не взех страна в разговора. Не бях недоволен тогава, когато ни мачкаше желязната пета на Управата. Аз я мамех, а през останалото време не мислех за тези истории. Не умувах как да се отървем от ярема — беше невъзможно. Върви си по пътя, гледай си своята работа, не си мъчи главата…

Да, ние въобще нямахме разкошотийки и по земните стандарти бяхме бедняци. Ако нещо трябваше да се внася, стараехме се да изкараме и без него. Да речем, не ми се вярва тогаз да е имало и една задвижена с електричество врата по цялата Луна. Дори скафандрите ги докарваха от Земята, докато някакъв печен жълтурковец, още преди да се родя, не измислил как да правим местната „куча марка“ по-добра и по-опростена. (Бихте могли да изоставите двама жълтурковци насред нашите пустоши и те щяха да забогатеят, като си продават камънаци един на друг, а през същото време биха отгледали и дузина хлапета. После някой индиец щеше да пробутва на дребно онуй, което купи от тях на едро — хем с дъмпинг, хем с тлъста печалба. Ех, справихме се.)

Виждах ги тия разкошотийки на Земята. Не си струваха напъните. Не говоря за голямото притегляне, с него са свикнали, говоря за глупостите. За вечните им врели-некипели. Ако птичите лайна дори от един град на земните червеи бяха натоварени за Луната,

щяхме да си решим проблема с торовете за цял век напред. Правѝ това. Не правѝ онова. Не се прежда̀йте. Къде ви е данъчната декларация? Попълнете формуляра. Я да видим позволителното. Представете шест екземпляра. Само изход. Забранен ляв завой. Забранен десен завой. Застанете на опашката да си платите глобата. Върнете се да ви ударят печат. Пукнете, но първо получете разрешение…

Уайо упорито се вкопчи в Проф, сигурна, че той има всички отговори готови. Ала Проф повече се интересуваше от въпросите, а не от отговорите и това я объркваше. Накрая тя каза:

— Професоре, не мога да те разбера. Не настоявам да го наричаш „правителство“ — само искам да определиш какви правила според тебе са нужни, за да съществува еднаква свобода за всички.

— Мила госпожице, с радост ще прегърна вашата програма.

— Но ти май не желаеш *никакви* правила!

— Вярно. Обаче ще приема каквито и да било, които *ти* смяташ необходими за *твоята* свобода. Аз съм свободен, независимо какъв порядък цари наоколо. Ако го намирам за търпим — търпя го. Ако е прекалено омразен — нарушавам го. Свободен съм, защото знам, че *единствен аз* съм морално отговорен за всичко, направено от мен.

— И не би спазвал закон, който е разумен според мнозинството?

— Кажете ми какъв закон, мила госпожице, и аз ще преценя дали ще му се подчинявам.

— Пак се измъкна. Щом заговори за общи принципи, и ти ми се изплъзваш.

Проф сплете пръсти пред гърбите си:

— Прости ми. Повярвай ми, прелестна Уайоминг, наистина искам да ти угодя. Нали ти спомена за желанието ви да привлечете в обединения фронт всеки, чиито цели съвпадат с вашите? Стига ли ти, че мечтая да видя Управата изхвърлена от Луната… и съм готов да умра за това?

Уайо грейна.

— Разбира се! — Нежно го ръгна с юмрук в ребрата, после го прегърна и го целуна по бузата. — Другарю! Да се залавяме за работа!

— Наздраве! — казах. — Я’а го намерим тоа Нажирател и ’а го прешукаме!

Идеята ми се стори съвсем добра, бях спал малко през нощта, пък и обикновено не пия толкова.

Проф ни напълни чашите догоре, вдигна високо своята и провъзгласи твърде достолепно:

— Другари… *обявяваме началото на революцията*!

За което и двамата бяхме целунати. Но поизтрезнях, когато Бернардо де ла Пас седна и рече:

— Извънредният комитет на Свободната Луна заседава. Трябва да съставим план за действията си.

— Чакай малко, Проф! *Аз* с нищо не съм се съгласявал. Какви са тези действия?

— Сега ще сваляме от власт Управата — най-делово заяви той.

— Как? Камъни ли ще мятаме по нея?

— Точно това предстои да си изясним. В етапа на планирането сме.

Кимнах му:

— Проф, ти ме познаваш. Ако можехме да платим, за да теглим един шут по задника на Управата, нямаше да се пазаря за цената.

— „… нашия живот, нашата собственост и нашата свещена чест.“

— Какво?

— Ето цената, която някои са платили преди време.

— Ами… и аз бих вдигнал летвата дотам. Но когато залагам, искам да имам известен шанс за печалба. Снощи казах на Уайо, че нямам нищо против и слабичките изгледи за успех…

— Мани, ти спомена едно към десет.

— Да, скъпа. Покажи ми ги тези изгледи и слагам кесийката на масата. Ала *ще можеш ли*?

— Не, Мануел, не мога.

— Тогава защо са всичките лафове? *Аз* не виждам *никакъв* шанс.

— Аз също, Мануел. Но ние подхождаме различно към нещата. За мен революцията по-скоро е изкуство, с което се занимавам, отколкото цел, към която се стремя. И не е задължително това да обърква някого. Загубените каузи могат да бъдат радост за духа, както и победите.

— Не на мен тия. Съжалявам.

— Мани — внезапно се обади Уайо, — консултирай се с Майк.

Зяпнах я:

— Сигурна ли си?

— Съвсем. Щом всеки може да пресмята шансовете, то Майк следва да е най-точният. Не си ли съгласен?

— Хм, възможно е.

— Кой, ако смея да попитам — вметна Проф, — е този Майк?

— О, един тип.

— Това е най-добрият приятел на Мани. Страшно го бива да пресмята шансове.

— Букмейкър ли? Мила моя, ако привлечем четвърти, започваме направо с нарушение на принципа на групите.

— Не виждам защо — отвърна Уайо. — Майк може да бъде член на групата на Мани.

— Хммм… Вярно. Оттеглям възражението. Сигурен човек ли е? Гарантираш ли за него? Ами ти, друже?

Казах му:

— Той е нечестен, недорасъл, пада си по грубите шегички и не се интересува от политика.

— Мануел, ще те издам на Майк какво говориш зад гърба му. Професоре, нищо от това не е истина, пък и ние се нуждаем от него. Уф, че той може да ни стане председател, а ние да сме групата му. Ръководната група.

— Уайо, стига ли ти кислородът?

— Добре съм, не се наливам като тебе. *Помисли*, Мани. Използвай въображението си.

— Налага се да призная — реагира Проф, — че тези противоречиви оценки ми се струват прекомерно странни.

— Мани?

— О, по дяволите!

И така, ние му разказахме, при условие да остане тайна, всичко за Майк — как се пробуди, как получи името си, как се запозна с Уайо. Проф възприе идеята за компютър със самосъзнание по-лесно, отколкото аз се примирих със снега, когато го видях за първи път. Само кимна и рече:

— Продължавайте.

Но по някое време ме прекъсна:

— Значи това е собственият компютър на надзирателя? Тогава защо не поканим направо Надзирателя на нашите срещи и да приключим?

Опитахме се да го убедим. Накрая му предложих:

— Виж нещата така. Майк слуша само себе си, точно както ти го правиш. Ако щеш, наречи го рационален анархист, понеже той наистина е рационален и не изпитва лоялност към никое правителство.

— Щом тази машина не е лоялна към притежателя си, защо очакваш да е лоялна към твоя милост?

— Чувствам го. Отнасям се добре към Майк, защото знам как да подходя, а той ми отвръща със същото. — Разправих му какви предпазни мерки в моя защита имаше компютърът. — Не съм уверен дали *въобще би могъл* да ме издаде на човек, който не разполага с онези сигнали — единия за сигурните приказки по телефона, другия за съхранение на каквото съм говорил или пожелал да запаметя. Машините не мислят като хората. Но съм твърдо убеден, че *не би поискал* да ме предаде… и вероятно би успял да ме защити дори ако някой се сдобие със сигналите.

— Мани — продължи Уайо, — хайде да му се обадим, а? Когато професор Де ла Пас си поговори с него, ще разбере защо се осланяме на Майк. Професоре, не е нужно да съобщаваме на компютъра никакви тайни, докато и ти се увериш.

— И аз не виждам нищо лошо в това.

— Между другото — признах си — вече му казах някои тайни.

Обясних им записа от снощното събрание и как постъпих с него. Проф се стресна, а пък Уайоминг се разтревожи.

— Ей, не подскачайте! Никой освен мен не знае сигнала за извличане от паметта. Уайо, нали помниш какво направи Майк за твоите снимки — *и на мен* няма да даде достъп, макар че точно аз предложих да ги блокира. Но ако вие двамата спрете да трепкате, ще му звънна, ще се убедя, че *никой* не е извлякъл записа, и ще му поръчам да го изтрие. Тогава той изчезва за вечни времена, компютърната памет е или всичко, или нула. Хрумна ми и нещо по-добро. Ще се обадя на Майк, за да запише събитието обратно в регистратора, а после да го заличи. Стига сте изкуквали.

— Не си прави труда — каза Уайо. — Професоре, аз *вярвам* на Майк, ти също ще му повярваш.

— Като си помислих — промълви Проф, — не виждам особен риск в записа на снощното събрание. При такова струпване на хора винаги има шпиони и някой от тях може да е използвал записващото

устройство като тебе, Мануел. Бях разстроен от твоята непредпазливост: слабост, която един участник в конспирация не може да си позволи, особено ако е на върха, както си ти.

— Не бях участник в конспирация, когато натиках записа в Майк — не съм и сега, освен ако ми посочите по-свестни шансове!

— Вземам си думите назад. Не си бил непредпазлив. Обаче сериозно ли твърдиш, че тази машина е способна да предскаже резултата от една революция?

— Не знам.

— Аз пък смятам, че може! — настоя госпожата.

— Задръж, Уайо. Проф, би могла да предскаже, ако я снабдиш с всички необходими данни.

— Точно на туй наблегнах, Мануел. Не се съмнявам, че подобна машина ще се справи с проблеми, които аз дори не смогвам да схвана. Но чак с такъв мащаб? Бих имал нужда да зная — о, Божичко! — цялата човешка история, всякакви подробности около цялостното обществено, политическо и икономическо положение на Земята днес (същото се отнася и за Луната), обширна информация от психологията с разните й разклонения, още по-значителна информация за технологиите с тоталните им възможности, за оръжията, комуникациите, стратегията и тактиката, за агитационно-пропагандните похвати, да изчета класически авторитети като Клаузевиц, Гевара, Моргенщерн, Макиавели и мнозина други.

— Това ли е всичко?

— Това ли е *всичко*? Милото момче!

— Проф, колко книги по история си прочел?

— Нямам представа. Над хиляда са.

— Майк ще профучи през тях този следобед, скоростта му е ограничена само от методите на сканиране, иначе съхранява данните много по-бързо. Скоро — след броени минути! — ще е съотнесъл фактите с онова, което знае, ще е отбелязал разминаванията, ще е свързал стойностите на вероятностите със степените на неопределеност. Проф, Майк гълта всяка думичка във всеки вестник, препредаден от Земята. Чете всички технически издания. Чете художествена литература — и схваща, че е такава, — защото не му стигат занимания и все е гладен за още. Ако съществува книга, която

трябва да проучи, за да реши проблема, само я назови. Ще я лапне в мига, когато му я дам.

Проф примигна:

— Поправям си мнението. Много добре, да видим дали ще се справи. Все пак смятам, че има неща, които наричаме „интуиция“ и „човешка мисъл“.

— Майк притежава интуиция — рече Уайо. — Искам да кажа, женска интуиция.

— Колкото до човешката мисъл — добавих, — той не е човек. Но всичко, което знае, го е взел от хората. Хайде да ви запознаем и ти прецени акъла му.

Та взех, че му се обадих:

— Здрасти, Майк!

— Здравей, Ман, единствени мой приятелю. Привет, Уайо, единствена моя приятелко. Усещам и трети присъстващ. Стигам до извода, че може би е професор Бернардо де ла Пас.

Проф май се сепна, после му стана драго. Казах:

— Съвсем си прав, Майк. Затуй ти звъннах, професорът е неглупак.

— И за мен е удоволствие да се запозная с вас, сър… — Проф се запъна, обаче продължи. — Ма… Сеньор Холмс, мога ли да ви попитам как разбрахте, че се намирам тук?

— Съжалявам, сър, нямам право да ви отговоря. Ман? „Нали знаете методите ми?“

— Друже, Майк хитрува. Репликата е свързана с една поверителна работа, която свърши за мен. Затова ми подхвърли намек да те подведа — да си мислиш, че те е разпознал, щом е чул звуците от присъствието ти… А и той наистина може да научи много от дишането и пулса: телесна маса, приблизителна възраст, пол и доста за здравето. Медицинските данни в паметта на Майк не са по-лоши от които и да е други.

— Щастлив съм да кажа — сериозно добави компютърът, — че не установявам никакви признаци на сърдечни или дихателни смущения, нещо необикновено за мъж на възрастта на професора, който е прекарал толкова години на Земята. Поздравявам ви, сър.

— Благодаря, сеньор Холмс.

— Удоволствието е мое, професор Бернардо де ла Пас.

— Като разбра кой си, Майк вече знаеше на колко си години, кога те е докарал кораб и защо, какво е отпечатано за тебе в „Дневен лунатик“, „Лунна светлина“ и във всяко друго местно издание, включително снимките… банковата ти сметка, дали си плащаш данъците навреме и още много неща. Той извлече цялата тази информация за частичка от секундата, щом получи името си. Ала премълча, понеже това ме засягаше, че е знаел за поканата ми да дойдеш насам. Ето защо не му беше особено трудно да се досети дали си тук — нали чу дишане и пулс, които съвпадаха с твоите? Приятелю, не е нужно да казваш всеки път „професор Бернардо де ла Пас“, „професоре“ или „Проф“ са достатъчни.

— Отбелязах си, Ман. Но той се обърна към мен официално, поласка ме.

— Добре де, отпуснете се и двамата. Проф, сканира ли? Компютърът помни много, обаче не ръси всичко, може да си държи устата затворена.

— Впечатлен съм!

— Майк е умник и половина, ще видиш. Друже, обзалагам се с професора три към две, че „Янките“ пак ще спечелят шампионата. Какво рискувам?

— Ман, тъжно ми е да чуя. Точните шансове в тъй ранен период на сезона, изчислени върху досегашното представяне на отбори и играчи, са обратни — едно към четири цяло седемдесет и две стотни в твоя вреда.

— Не може да е толкова зле!

— Съжалявам, Ман. Ако желаеш, ще ти разпечатам изчисленията, обаче ти препоръчвам да откупиш баса. Вярно, „Янките“ имат приемлив шанс да се преборят с всеки отделно взет отбор. Но съчетаната вероятност да победят всички останали команди в лигата (тук включваме и такива фактори като климатичните условия, злополуките и други променливи за предстоящите игри от сезона) отпраща клуба в неблагоприятната част на шанса, който ти съобщих.

— Проф, искаш ли да ми продадеш залога?

— Разбира се, Мануел.

— А цената?

— Триста хонконгски долара.

— Дърт крадец такъв!

— Мануел, като някогашен твой учител бих изменил на себе си, ако ти попреча да се учиш от грешките си. Сеньор Холмс… приятелю мой Майк… нали мога да те наричам „приятелю“?

— Моля те.

(Машината само дето не замърка.)

— Amigo Майк, слухтиш ли и около конните надбягвания?

— Често изчислявам вероятностите при тях, защото компютърните специалисти на гражданска служба постоянно програмират такива запитвания. Но резултатите талкова се разминават с очакванията, че стигнах до заключението: или данните са твърде оскъдни, или пък конете и жокеите не играят честно. Възможно е да са верни и двете предположения едновременно. Обаче аз бих ти предложил формула, даваща стабилна възвращаемост, ако я прилагаш последователно.

Де ла Пас загледа хищно.

— Каква е тя? Мога ли да попитам?

— Можеш. Залагай на най-добрия от младоците за влизане в първата тройка. Винаги им осигуряват свестни коне, а и са по-леки. Но не залагай, че той ще победи.

— Най-добрият от младоците… хммм. Мануел, би ли ми казал точното време?

— Проф, ти какво искаш? Да си опиташ късмета преди пощенската емисия? Или да уредим онова, с което се захванахме?

— Ах, извинявайте. Моля, продължете. Най-добрият…

— Майк, снощи ти предадох запис. — Наведох се до микрофона и прошепнах: — „Превземането на Бастилията“.

— Извлякох го, Ман.

— Помисли ли над него?

— По много начини. Уайо, ти говориш там особено драматично.

— Благодаря, Майк.

— Проф, може ли замалко да се откъснеш от мисълта за кончетата?

— А? Разбира се, целият съм слух.

— Тогава престани да си мърмориш изчисления под носа, Майк ще ти ги приготви по-бързо.

— Аз не си губя времето, защото финансирането на… съвместни начинания като нашето винаги е трудно. Обаче ще отложа това за по-

късно. Сега вниманието ми е посветено изцяло на вас.

— Искам компютърът да направи вероятностна екстраполация. Майк, в този запис ти чу Уайоминг да казва, че ни е необходима свободна търговия със земяните. Чу и Проф — трябвало да наложим ембарго на товарите с храни към Земята. Кой е прав?

— Ман, въпросът ти е неопределен.

— Какво съм пропуснал?

— Да го формулирам ли по друг начин, Ман?

— Давай, та да има повод да се счепкаме.

— В най-близко бъдеще предложението на Уайо ще бъде извънредно полезно за народа на Луната. Стойността на хранителните продукти при товаренето на катапулта може да нарасне най-малко четирикратно. Това включва леко покачване на цените на едро на Земята — леко, защото Управата и сега продава горе-долу според курса на свободния пазар. Но пък не включва субсидираните, изхвърлените и дарените продукти: по-голямата част от тях идва от извънредните печалби поради контролирано ниските цени при катапулта. Повече няма да говоря за незначителните променливи, тъй като съществените ги поглъщат. Нека да приемем, че незабавният резултат тук ще бъде ценови скок около четири пъти.

— Чу ли, професоре?

— Моля, мила госпожице. Никога не съм го оспорвал.

— За производителя увеличението ще бъде още по-чувствително, защото, както изтъкна Уайо, днес той е принуден да купува водата и останалите стоки според контролиран ценоразпис. Ако приемем условията на свободния пазар, нарастването на печалбите по веригата ще достигне шест пъти. Ала то ще бъде намалено от друг фактор — по-високите цени на износа ще доведат до по-високи цени на всичко, потребявано на Луната. Цялостният ефект ще бъде подобрен жизнен стандарт за народа с около два пъти. Заедно с това ще се стимулират енергични усилия за придобиване и херметизиране на нови фермерски тунели, за изкопаване на повече лед, за усъвършенстване методите на земеделие. В крайна сметка така ще стигнем и до по-голям износ. Обаче земният пазар е толкова широк и недостигът на храни толкова отдавнашен, че увеличаването на изнасяната стока няма да причини съществено намаление на печалбите.

Проф каза:

— Но, сеньор Майк, по този начин само ще приближим деня, когато Луната ще бъде изчерпана до дъно!

— Сеньор професоре, екстраполацията беше отнесена към най-близкото бъдеще. Да продължа ли за по-далечното въз основа на твоите забележки?

— Непременно!

— Масата на Скалата е седем цяло тридесет и шест стотни по десет на деветнадесета степен тона. Е, ако приемем като константи стойностите на другите променливи (включително населението на Земята и Луната), сегашното темпо на износ би могло да се запази в продължение на седем цяло тридесет и шест стотни по десет на десета до десет на дванадесета степен години, преди да използваме един процент от лунната маса. Закръглено, това означава 7 000 000 000 000 годинки.

— *Какво! Сигурен* ли си?

— Драги професоре, заповядай и провери сам.

Аз вметнах:

— Майк, това шега ли е? Ако е, не е смешна дори веднъж!

— Ман, не е шега.

— Както и да е — каза опомнилият се Проф, — ние товарим не лунната кора, ами кръвта на живота си: вода и органични вещества. Не скали.

— Професоре, имал съм го предвид. Тази екстраполация е основана върху две допускания — управляемо преобразуване на веществото, тоест всеки изотоп във всеки, и че енергията на всички реакции ще се получава от вътрешни източници. Скалите *ще бъдат* товарени, превърнати в жито, телешко месо и други храни.

— Но ние не знаем как се прави това! Amigo, наистина ми звучи смешно!

— Ех, все ще открием тайната.

— Проф, Майк е прав — намесих се пак. — Вярно, днес нямаме никаква представа. По-нататък обаче ще имаме. Майк, сметна ли колко години ни остават дотогава? Бих могъл да си купя цяла купчина акции.

Компютърът отговори с тъжен глас:

— Ман, единствени мой приятелю, освен професора, който се надявам също да стане мой приятел, опитах се. Но се провалих.

Въпросът е неопределен.

— Защо?

— Защото предполага теоретичен пробив. Във всичките ми данни не открих начин да предвидя къде и кога ще се появи гений.

Проф въздъхна:

— Amigo Майк, не зная дали да се чувствам облекчен или разочарован. Следователно тази екстраполация нищо не означава.

— Разбира се, че означава! — заяви Уайоминг Нот. — Означава, че ще го измислим, щом ни потрябва. Кажи му, Майк!

— Уайо, наистина много съжалявам. Всъщност аз търсех аргументи именно за твоето твърдение. Но отговорът пак си остава в сила: геният се появява където си ще. Не. Много съжалявам.

Запитах:

— Тогава, професорът е прав, така ли? Като опрем до шансовете?

— Един момент, Ман. Има особено решение, съдържащо се в речта на Проф снощи — връщане на товарите тон срещу тон.

— Да, ама *не може*.

— Ако цената е достатъчно ниска, земяните биха го направили. Ще го постигнат само с дребно подобрение (а не с качествен скок) на товарния транспорт от Земята нагоре, за да стане евтин, колкото катапултирането надолу.

— На това ли му викаш дребно?

— Ман, наричам го така в сравнение с другия проблем.

— Мили Майк, колко ни остава? Кога ще видим резултата?

— Уайо, съвсем приблизителната екстраполация, основана върху малко данни и предимно интуитивна, дава срок от порядъка на петнадесет години.

— Петдесет ли? Че туй е нищо! Можем да уредим свободна търговия.

— Уайо, аз казах „от порядъка на“, а не „плюс-минус няколко години“.

— Има ли разлика?

— Има — обясних й. — Майк искаше да подчертае, че не го очаква по-скоро от пет години, но би се учудил, ако са необходими повече от петстотин, нали, друже?

— Правилно, Ман.

— Значи ни е нужна друга екстраполация. Проф посочи, че им пращаме вода и органични вещества, без да ги получаваме обратно, съгласна ли си с този факт, Уайо?

— А, разбира се. Само че не виждам нищо спешно. Ще решим проблема, когато опрем до него.

— О’кей, Майк — без евтин транспорт, без преобразуване на веществото. Колко ни остава до неприятностите?

— Седем години.

— Седем години! — красавицата скочи, впила поглед в телефона. — Майк, сладурче! Нали не искаше точно това да кажеш?

— Уайо — жаловито отвърна той, — направих всичко, което е в моите възможности. Проблемът съдържа неопределено голям брой променливи величини. Прегледах няколко хиляди решения, като използвах множество хипотези. Най-обнадеждаващият отговор се получава, при условие че не нарастват нито износът, нито лунното население — със строго прилаган контрол върху раждаемостта — при значително усъвършенствани методи за търсене на лед, за да се поддържа снабдяването с вода. Тогава ще трябва около четвърт век. Всички други варианти са по-лоши.

Доста поизтрезняла, Уайоминг кимна:

— Какво ще се случи след седем години?

— Отговора за след седем години от този момент натам извлякох на базата на днешното положение, без промяна в политиката на Управата. За всички основни величини екстраполирах емпиричните данни, съдържащи се в досегашното им движение — консервативен отговор с най-висока вероятност спрямо наличната информация. 2082 е годината, през която очаквам безредици поради недостиг на храни. Поне още две години след това няма да се появят случаи на канибализъм.

— Канибализъм!

Дамата се обърна и зарови лице на гърдите на Проф. Той нежно я потупа по рамото:

— Съжалявам, Уайо. Хората не съзнават до каква степен е неустойчива нашата екология. Дори и *аз* съм потресен. Зная, че водата тече надолу по склона… но не съм и сънувал колко ужасяващо скоро ще стигне дъното.

Тя се изправи със спокойно лице:

— О’кей професоре, сгрешила съм. Значи се налага ембарго — с всички последици от него. Дайте да се залавяме за работа. Нека научим от Майк какви са шансовете ни. Вече му вярваш, нали?

— Да, мила госпожице, вярвам му. Непременно трябва да бъде на наша страна.

Отне ни време да внушим на компютъра колко сериозно говорим. Накарахме го да разбере, че майтапите биха могли да ни убият. И това обяснявахме на машина, която не беше заплашена от човешка смърт, получавайки уверения, че умее да пази тайни и ще ги съхрани, каквито и програми за извличане на данни да използва някой — дори да са нашите сигнали, подавани от друг. Приятелчето се обиди, дето се съмняваме в него, но положението бе твърде напечено, за да рискуваме изтичане на сведения.

После минаха два часа в програмиране и препрограмиране, в промяна на предположенията и проучване на странични въпроси, преди и четиримата (Майк, Проф, Уайо и аз) да бъдем удовлетворени от постигнатата дефиниция. Какви шансове имаше революцията — *тази* революция, начело с нас, като се нуждаеше от успех преди Деня на безредиците — с голи ръце срещу Управата… срещу мощта на цялата Земя, на всичките й единадесет милиарда, готови да ни смажат и да ни наложат волята си? И то без да правим чудеса, очаквайки без съмнение предателства, тъпота, малодушие, пък и добре разбирахме факта, че никой тук не е гений, нито важна клечка в лунните дела. Професорът се увери, че Майк познава историята, психологията, икономиката и каквото още ви хрумне. Към края той се сещаше за много повече променливи от Проф.

Най-сетне стигнахме до съгласие, че сме свършили с програмирането, или поне не ни идваше в главите нито един допълнителен съществен фактор. Компютърът каза:

— Това е неопределен проблем. Как да го решавам? Песимистично? Оптимистично? Или като пространство от вероятности, изразени чрез крива или няколко криви? Е, професоре, приятелю мой?

— Мануел?

— Майк, когато хвърлям зарове, аз улучвам шестицата веднъж от шест пъти. Не искам никой да ги човърка, не слагам тежести отдолу и не се тревожа, че ще им дъхнат на лош късмет. Не ни давай нито весел,

нито мрачен отговор, не ни пробутвай разни криви. Просто кажи с едно изречение — какви са ни шансовете? Равни? Едно на хиляда? Никакви? Каквото ще да е.

— Да, Мануел Гарсия О’Кели, първи мой приятелю.

Тринайсет минути и половина въобще нямаше звук, а Уайо си гризеше ноктите. Никога не бях виждал Майк да се бави талкова. Сигурно се допитваше до всяка прочетена книга и направо протъркваше ръбчета на своите случайни числа. Вече започвах да мисля, че се е претоварил, че нещо си е изгорил или е изпаднал в кибернетично разстройство, което изисква компютърния еквивалент на лоботомията[2], за да спрат гърчовете. Най-после проговори:

— Мануел, приятелю мой, ужасно съжалявам!

— Какво стана, Майк?

— Опитвах отново и отново, проверявах безкрайно. *Имаме шанс само едно от седем да победим!*

---

[1] Безстрашен и безупречен (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Операция на предната част на мозъка. — Б.ред.; Всъщност е отстраняване на предния дял на мозъка, или поне прекъсване на връзките му. — Б.Mandor ↑

7

Аз гледам Уайо, тя гледа мен. Смеем се. Подскачам и джафкам. „Ура!“, Уайо се разплаква, мята се на врата на Проф, целува го.

Тук Майк се обади жално:

— Не мога да проумея. Шансовете са седем към едно срещу нас, а не в *наша* полза.

Госпожата спря да лигави Проф и рече:

— Чухте ли го? Компютърът каза *нас*. Включва и себе си.

— Естествено. Майк, старо приятелче, разбрахме те. Но ти пък знаеш ли някога лунатик да е избягал от облог, когато има тлъстичък хубав шанс едно към седем?

— Познавам само вас тримата. Не ми достигат данни да построя крива на разпределението.

— Ами… ето, ние сме лунатици. А лунатиците се обзалагат. По дяволите, *принудени* сме! Стовариха ни тук и бяха сигурни, че няма да оживеем! Прекарахме ги. И пак ще ги прекараме! Уайоминг, къде ти е чантичката? Извади червената шапка. Сложи я на Майк. Целуни го. Хайде да си пийнем. И за Майк ще сипем едно — искаш ли да си сръбнеш, приятелю?

— Бих желал да имам тази възможност — печално отговори компютърът, — тъй като съм се питал какво субективно въздействие оказва етанолът върху човешката нервна система и стигнах до заключението, че би трябвало да наподобява леко свръхнапрежение. Но щом не мога, моля, изпийте едно и за мен.

— Програмата приета. И задействана. Уайо, къде е тая капела?

Телефонът беше поставен в ниша на скалната стена — нямаше къде да окачим шапката. Затова я оставихме на рафтчето за писане, вдигнахме наздравица за Майк, наричахме го „другарю“ и той аха да се разреве. Гласът му стана дрезгав. После Уайо взе за малко шапката на свободата, нахлупи я на главата ми и с целувка ме прие в съзаклятието: този път официално, и то така, че най-възрастната ми съпруга би паднала в несвяст само от един поглед. Сетне я курдиса на

Проф и го подложи на същото изпитание — радвах се, че според Майк сърцето му беше добре.

Накрая красавицата намести туй чудо върху косите си, отиде при телефона, наведе се между двойния микрофон и замляска като при целувчица:

— Това е за тебе, Майк, скъпи наш другарю. Може ли Мишел да се обади?

Да пукна, ако не отговори със сопрано:

— Тук съм, миличка, и съм толкова *щастли-и-и-ва*!

И Мишел се сдоби с поцелуй, докато аз трябваше да обяснявам на Проф коя беше „тя“, за да го представя. Държа се най-любезно, вдишваше, свиркаше и пляскаше с ръце — понякога си мисля дали в мозъка на моя учител всичко си е на мястото.

Уайо наля още водка. Проф я спря, смеси нашата с кафе, а нейната — с чай, като забърка и мед във всяка чаша.

— Обявихме революцията — твърдо каза той, — сега да я осъществим. С ясни глави. Мануел, ти си избран за председател. Да започваме ли?

— Майк е председател — рекох. — Това е очевидно. И секретар. Никога нищо няма да пишем — първо правило на безопасността. Не е и нужно, щом имаме Майк. Я да си поблъскаме акъла и да видим докъде сме се докарали. Аз съм новак в този занаят.

— И още нещо за безопасността — добави Проф. — Тайната на компютъра трябва да бъде запазена в тая ръководна група, като само с общото съгласие на тримата, поправка — на четиримата, ще разширяваме кръга на посветените в нея.

— Каква тайна? — попита Уайо. — Майк обеща да пази нашите данни. Той е по-сигурен от нас, не могат да му промият мозъка. Могат ли, скъпи друже?

— Възможно е да го сторят — призна машината — с достатъчно висок волтаж. Или като ме удрят, или пък ме обработват с разтворители, както и с други средства на положителна ентропия… и представата за това ме безпокои. Но ако под промиване на мозъка разбираш дали биха ме принудили да издам секретите ни, отговорът е напълно отрицателен.

— Уай, Проф говореше за тайната на *самия Майк*. Приятелче, ти си нашето скрито оръжие, нали знаеш?

Той отвърна неловко:

— Необходимо беше да го имам предвид, когато пресмятах шансовете.

— И какви бяха те без тебе, другарю? Лоши?

— Не бяха никак добри. Въобще не са от същата степен.

— Няма да настоявам. Обаче се налага тайното оръжие да си остане тайно. Майк, някой друг подозира ли, че си жив?

— Аз *жив* ли съм? — в гласа му прозвуча трагична самота.

— Уф, да не се препираме за семантиката. Естествено, че си!

— Не бях уверен. Хубаво е да си живичък. Не, Мани, първи мой приятелю, само вие тук знаете. Моите трима приятели.

— И така да си остане, ако искаме да спечелим този залог. Става ли? Ние тримата, без да говориш с никой друг?

— Но пък ние много ще си приказваме с тебе! — вметна Уайо.

— Не просто става — делово отсече Майк, — ами е и необходимо. Това беше един от факторите в изчисленията.

— Уредихме го — казах. — Те имат всичко останало, а ние имаме Майк. Тъй ще бъде. Ей, друже, сетих се нещо страховито! Ще се бием ли със Земята?

— Ще се бием… ако не загубим предварително.

— Ох, разтълкувай ми го. Разполагат ли с компютри, които да са умни като тебе? Някой събуден?

Помълча.

— Не зная, Ман.

— Нямаш ли данни?

— Не достигат. Търсех и двата фактора не само в техническите списания, а навсякъде. В момента на пазара липсват машини с такъв капацитет… Но някоя от моя модел би могла да бъде подобрена и разширена, както бях аз. Освен това експериментален компютър с големи възможности може да бъде засекретен и да не се появи информация за него.

— Хммм… ще трябва да се примирим с този риск.

— Да, Ман.

— Те нямат умници като Майк! — презрително рече Уайо. — Мани, не ставай глупав.

— Госпожо, той не става глупав. Ман, забелязах обезпокоително съобщение. В него се твърдеше, че в Пекинския университет правят

опити да съчетаят компютри с човешки мозъци за постигане на значително увеличени възможности. Компютри киборги.

— Казват ли как?

— Статията не беше техническа.

— Ами… няма да се тревожим за неща, които не зависят от нас. Прав ли съм, Проф?

— Прав си, Мануел. Революционерът трябва да освободи ума си от тревогите, иначе напрежението става непоносимо.

— Не вярвам нито думичка — добави Уайо. — Майк е с нас и ние ще победим! Скъпи Майк, казваш, че ще се бием със Земята, а пък Мани твърди, че такава битка не можем да спечелим. За да ни дадеш дори един шанс срещу седем, ти имаш идея как точно да спечелим. Каква е тя?

— Ще хвърляме камъни по тях — отговори приятелчето.

— Не е смешно — скастрих го аз. — Уайо, не му се връзвай. Още не сме измислили начин да излезем от тази бърлога, без да ни сгащят. Майк, Проф разправи, че снощи били убити деветима телохранители, а според Уайо те са всичко двайсет и седем. Остават осемнайсет. Знаеш ли дали е вярно, къде са и с какво се занимават. Не можем да си уредим революцийка, ако не се разшаваме…

Де ла Пас ме прекъсна:

— Мануел, това е временно затруднение, с което ще се справим. Ала въпросът, който Уайоминг спомена, е основен и трябва да го обсъдим. Всеки ден е важен, докато намерим решението. Интересно ми е какво мисли Майк.

— О’кей, о’кей, но ще изчакаш ли Майк първо да отговори на мен?

— Извинявайте, сър.

— Ман, официалният брой на надзирателските телохранители е двадесет и седем. Ако девет са били убити, сега официалният им брой е осемнадесет.

— Все наблягаш на този официален брой. Защо?

— Разполагам с непълни данни, които вероятно имат отношение към проблема. Нека ги съобщя, преди да правим дори предварителни заключения. По документи Отделът на шефа по сигурността се състои само от телохранителите, ако не смятаме чиновниците. Обаче аз се

занимавам с изплащането на възнагражденията в Комплекса на Управата и двадесет и седем *не е* броят на персонала в този отдел.

Проф кимна:

— Куки.

— Задръж, Проф. Кои са тия хора?

— Ман, те са просто счетоводни номера. Стигам до извода, че свързаните с тях имена се намират в сектора „Памет на шефа на сигурността“.

— Чакай малко, Майк. Шефът Алварес те използва за съхранение на файлове?

— Приемам това за вярно, тъй като достъпът до неговия сектор е блокиран с парола.

— Гадост — промърморих аз и добавих: — Професоре, нали е много мило? Използва Майк да му пази архивите, Майк знае къде са — и не може да ги пипне!

— Защо така, Мануел?

Опитах се да обясня на Проф и Уайо видовете памет в една умна машинка. Постоянни памети, които не могат да бъдат изтрити, понеже са схеми на самата логика, на мисленето. Краткосрочни памети, използващи в момента програми — после се изличават като сведението дали сте си сипали мед в чая. Временни памети, поддържани колкото е необходимо (милисекунди, дни, години), но изтривани, ако вече не са нужни. Постоянно съхранявани данни като образованието на някой човек — научени идеално и без забравяне, те могат да бъдат съкращавани, преподреждани, прехвърляни, редактирани. И накрая, ала не по значение: дълги списъци специални памети от файлове с бележки до много сложни профилирани програми. Всяка от тях е обезпечена със свой сигнал за извличане, блокиран или не, с безкрайни възможности за употреба на пароли (последователни, паралелни, ситуационни и всякакви други).

Не обяснявайте компютрите на лаици. По-лесно е да обясниш секса на девица. Уайо не можеше да разбере защо Майк да не изтопурка и да прибере архивите, щом знае къде си ги пази шефът Алварес.

Предадох се:

— Майк, би ли разсеял тази мъгла?

— Ще се постарая, Ман. Уайо, не разполагам с начин да извличам блокирани данни от паметта освен чрез външно програмиране. Аз самият не умея да се програмирам за такава операция, логическата ми структура не го позволява. Трябва да получа външен сигнал.

— Добре де, за Бога, какъв е тоя безценен сигнал?

— Това е — просто каза машината — специален файл „Зебра“ — и зачака.

— Майк! — обадих се. — Разблокирай специалния файл „Зебра“.

Той го направи и започна да бърбори. Наложи се да убеждавам Уайо, че компютърът не се е инатил. Едва ли не ни *молеше* да го почешем на онова местенце. Вярно, знаеше сигнала. Длъжен бе. Обаче трябваше да го получи отвън, така си беше устроен.

— Майк, напомни ми да проверим с тебе всички пароли за извличане на блокирани данни. Можем да намерим лед тук-там.

— И аз стигнах до този извод, Ман.

— О’кей, по-късно ще се занимаваме с това. Сега отначало, но карай по-бавно… И, Майк, докато четеш, дублирай го, без да изтриваш оригиналния запис, в „Превземането на Бастилията“ като файл „Куки“. Става ли?

— Програмата приета и задействана.

— Прави същото и с всичко ново, което Алварес вкарва при своите данни.

Най-тлъстата мръвка беше списък на имената по зайчарници — около двеста, всяко придружено с код, който Майк свързваше с ония счетоводни номера.

Той зачете списъка на Хонконг и едва-що почна, когато Уайо се задъха:

— Майк, спри! Трябва да си ги запиша!

Сръгах я:

— Ей! Никакво писане! Защо изкукваш!

— Ами че тази Силвия Чианг е всъщност другарката секретарка при нас! Но… но това означава, че Надзирателят е сложил ръка на цялата ни организация!

— Не, мила ми Уайоминг — поправи я Проф, — означава, че ние сложихме ръка на *неговата* организация.

— Обаче…

— Сещам се за какво си мисли Проф — казах й. — В *нашата* игра сме само ние тримата и Майк. А Надзирателят не знае. Е, сега пипнахме *неговата*. Така че недей да фучиш и остави компютъра да чете. Въобще не пиши, защото разполагаш с тоя списък при Майк, стига да му се обадиш. Приятелю, отбележи, че тази жена Чианг е била секретарка и в предишната си организация — в Конгвил.

— Отбелязах.

Уайо вреше и кипеше, докато слушаше имената на прикрити куки в своя град, но се ограничаваше само да споменава факти за хората, които познаваше. Не всички се оказаха „другарчета“, ала бяха достатъчно тя да се дразни ужасно. Имената от Нови Ленинград не ни говореха нищо особено: професорът разпозна трима, а Уайоминг — един. Когато стигнахме до Луна Сити, Проф изброи повече от половината като „другари“. И аз идентифицирах неколцина не като нелегални. Не ми бяха приятели… Не знам какво щях да направя, ако някой мой човек излезеше кука, платена от големия шеф. Би ме раздрусало до мозъка на костите.

Както стана с Уайо. Щом Майк, свърши, тя заяви:

— Трябва да се прибирам у дома! Никога през живота си не съм помагала да елиминират някого, *но ще се радвам* да изтребя тези шпиони!

Проф каза тихо:

— Скъпа Уайоминг, нито един няма да елиминираме.

— Какво? Професоре, не ти стиска ли? И аз въобще не съм убивала, ама винаги съм помнела, че може да се наложи.

Той заклати глава:

— Убийството не е начин да се справиш с някой агент — особено когато той не знае, че *ти* знаеш.

Дамата примигна.

— Май съм доста тъпа.

— Не, мила госпожице. Обаче си очарователно честна… а това е слабост, от която трябва да се пазиш. Оставяш шпионина да диша, затваряш го в пашкул от свои верни хора и му пробутваш безвредна информация, за да бъдат доволни неговите работодатели. Ще примъкнем тези твари в нашата организация. Не ме гледай стъписано. Те ще влязат в твърде особени групи. По-подходящата дума би била

клетки. Но ще е голямо прахосничество да ги елиминираме — не само че всеки шпионин ще бъде заменен с нов, ами и убийствата на подобни предатели ще разкрият на Надзирателя проникването ни в собствените му тайни. Майк, amigo mio, в тоя файл би следвало да има досие и за мен. Ще погледнеш ли?

Да, имаше множество факти за Проф: смутих се, че бяха обобщени накрая с „безвреден стар глупак“. Водеха го като нелегален, нали затуй са го пратили тук горе, а и като член на тайна група Луна Сити. Освен това го наричаха „размирник“ в организацията, който рядко се съгласявал с останалите.

Проф се показа трапчинките, изгледаше доволен:

— Ще трябва да помисля дали да не се продам и да получавам пари от надзирателя.

На Уайо не й се стори смешно, особено когато той обясни че не се шегувал, само преценявал дали такава тактика е практична.

— Любезна госпожице, революцията има нужда от средства и един от пътищата е революционерът да стане агент на полицията. Възможно е някои от тези наглед предатели всъщност да са на наша страна.

— Аз не бих им се доверила!

— А, да, това е неприятното при двойните агенти, че е трудно да кажеш кому са верни, ако въобще изпитват подобни чувства. Искаш ли своето досие? Или ще го чуеш насаме?

За Уайо нямаше никакви изненади. Куките на надзирателя я бяха набелязали още преди години. Но се учудих, че и на мен са спретнали досиенце — обичайната процедура, когато получих достъп за работа в Комплекса на Управата. Бяха ме сложили при „аполитичните“, а някой добавил „не много схватлив“, което хем беше грубо, хем вярно. Иначе защо щях да се забърквам в тази революция?

Проф каза на Майк да спре четенето (оставаха още доста часове), облегна се и погледна умислено:

— Едно е ясно. Надзирателят отдавна знае бая историйки за мен и Уайоминг. Обаче ти, Мануел, не си попаднал в черния списък?

— А след снощи?

— Аха. Майк, има ли *нещо* в неговото досие, допълнително през последните двадесет и четири часа?

Нямало. Тогава Проф кимна:

— Уайоминг е права, че не можем вечно да стоим тук. Мануел, колко имена бяха на твои познати? Шест, нали? Видя ли някого от тях снощи?

— Не, ама може те да са ме зърнали.

— По-вероятно е да си им се изплъзнал в тълпата. Аз не те забелязах, докато не излязох отпред, а пък те познавам от момче. Но е съвсем невероятно след пътуването на Уайоминг от Хонконг и речта й пред събранието нейните действия да са станали скрити за Надзирателя. — Той погледна Уайо. — Настроена ли си да играеш „ролята“ на старчески каприз?

— Сигурно. Как, професоре?

— Предполагам, че Мануел е чист. Аз не съм, обаче ако съдя по досието си, едва ли куките на Надзирателя ще се занимават с мен. Но тебе ще искат да разпитат или дори да задържат, смятат те за опасна. Ще бъде разумно да не им се мяркаш. Тази стая… мисля да я наема за седмици или даже за години. Можеш да се криеш в нея, стига да не си против очевидния извод, до който ще доведе оставането ти тук.

Уайо се ухили:

— Колко си мил! Да не си въобразяваш, че ми пука от хорски приказки? С удоволствие ще играя ролята на твоето сладурче за вргаляне — и не бъди уверен, че само ще играя.

— Не дразни старо куче — меко каза той, — може да му е останал някой и друг зъб в устата. Мануел, смятам да подновя обичайните си занимания, същото се отнася и за тебе. Според мен само много нахален копой би успял да ме арестува, но ще спя по-спокойно в това убежище. И освен за скривалище тази стаичка е добра за сбирки на групата — има телефон.

Майк се обади:

— Професоре, мога ли да направя предложение?

— Естествено, amigo, трябва да знаем какво мислиш.

— Стигнах до заключението, че рисковете нарастват с всяка среща на нашата ръководна група. Ала не е необходимо тези срещи да са все лични. Можете да се свързвате по телефона, а и аз ще се включвам, ако ме искате.

— Винаги ще те искаме, приятелю, ти си ни нужен. Обаче… — професорът май се тревожеше.

— Проф, не се притеснявай, че някой ще ни подслушва. — Обясних им преимуществото на „Шерлок“. — Телефоните са безопасни, щом Майк ги наблюдава. А, сетих се. Ти не знаеш как да се свържеш с него. Как да стане, Майк? Проф моя номер ли ще използва?

Двамата се споразумяха номерът да бъде MYSTERIOUS[1]. Бернардо де ла Пас и компютърът имаха нещо общо — детската радост от тайнствените нюанси заради самата игра. Подозирам,… дълго преди да разработи своята политическа философия, докато Майк — какво ли би могла да значи за него човешката свобода? Революцията беше спектакъл, който му даваше възможност да срещне приятели и да се похвали с дарбите си. Майк бе най-суетната машина, която можете да си представите.

— Но тази стая все пак ни е нужна — каза професорът, бръкна в чантичката си и измъкна тлъста пачка банкноти.

Зяпнах го:

— Проф, банка ли си ограбил?

— Не съм го правил скоро. Вероятно пак ще опитам, ако делото го изисква. Като начало е достатъчно да наемем помещението за един лунен месец. Мануел, ще го уредиш ли? Администраторът може да се учуди на моя глас, защото влязох през снабдителния люк.

Обадих се да разбера цената на датирания ключ за четири седмици. Онзи ми поиска деветстотин хонконгски долара, аз му предложих деветстотин управленски. Той пожела да знае колко души ще ползват стаята. Аз пък го запитах откога е практика на администрацията да си пъха носа в работите на своите клиенти.

Уредихме въпроса за 475 хонконгски. Пратих му нагоре парите, той ми спусна два датирани ключа. Дадох единия на Уайо, другия — на Проф и запазих моя еднодневен. Нямаше да сменят комбинацията, ако не пропуснехме да си плащаме в края на месеца.

(На Земята са много нагли — карат гостите на хотела да подписват документи, а отгоре на всичко искат и да удостовериш кой си!)

Попитах:

— Сега какво? Ще ядем ли?

— Мани, не съм гладна.

— Мануел, ти ни помоли да изчакаме, докато Майк отговори на твоите въпроси. Да се върнем на основния проблем: как ще действаме,

когато застанем срещу Земята, Давид срещу Голиат?

— Ох, надявах се да го оставим за по-късно. Майк? Имаш ли идеи?

— Нали *казах*, че имам, Ман? — рече той жаловито. — Можем да хвърляме камъни.

— За Бога! Моментът не е подходящ за шеги.

— Но, Ман — протестира приятелчето, — ние *можем* да хвърляме камъни по Земята. И ще го направим.

---

[1] Загадъчен, тайнствен (англ.). — Б.пр. ↑

8

Мина доста време, докато си набия в главата, че и Майк говореше сериозно, и планът би могъл да успее. Още по-дълго втълпявах на Уайо и Проф защо второто беше вярно. Макар че всичко ми се струваше очевидно.

Компютърът разсъждаваше така — какво е войната? Една от книгите я определяше като употреба на сила за постигане на политически резултати. Силата пък бе въздействието на едно тяло върху друго чрез някаква енергия.

При война това се прави с оръжия, каквито нямахме изобщо. Но оръжията, когато Майк ги изучаваше като клас предмети, се оказаха двигатели за манипулиране на енергията, а Луната имаше предостатъчно от нея. Та потоците слънчеви лъчи дават към един киловат на квадратен метър от повърхността по средата на лунния ден! Макар и на цикли, за лунатиците слънчевата щедрост е на практика неизчерпаем източник. Термоядреният синтез е почти толкова безграничен (пък и по-евтин), само да копаеш лед и да монтираш магнитните тръби. Да, тук бликаше енергия — въпросът е как да я използваме?

Освен това Луната разполагаше с енергийни запаси благодарение и на положението си. Настанила се е на ръба на гравитационна яма, дълбока единадесет километра в секунда, а от падане я задържа възвишението на орбитална скорост от само два и половина километра в секунда. Майк добре познаваше ръба и възвишението: нали всеки ден запращаше товарите зърно надолу по траектория към Синята планета.

Бе пресметнал какво щеше да се случи, ако кораб с маса сто тона (или скала със същата тежест) падне върху Земята, без да намалява скоростта си.

Кинетичната енергия в момента на дара ще бъде 6,25×10 на двадесета степен джаула — значи повече от шест трилиона джаула.

За мъничка частица от секундата това се превръща в топлина. Взрив, и то голям!

Трябваше да е очевидно. Погледнете Луната! Какво виждате? Хиляди и хиляди кратери — места, по които Някой си е играл да хвърля камъни.

Уайо каза:

— За мен джаулите не означават почти нищо. Как изглежда картинката в сравнение с водородните бомби?

— Ех…

Захванах се да пресметна наум. „Главата“ на Майк работеше по-бързо и той отговори:

— Ударът на маса от сто тона върху Земята се равнява на атомна бомба с мощност два килотона.

— Кило е хиляда — мърмореше Уайоминг, — а пък мега ще рече милион… Ами че това е само една петдесетхилядна от стомегатонна бомба! Нали навремето Съюзът е взривил такава?

— Уайо, сладурче — меко забелязах аз, — тези работи не стават така. Обърни го наопаки. Мощност от два килотона е все едно да гръмнеш два милиона килограма тротил… а дори килце от него дава доста прилична експлозия. Попитай някой миньор. Всъщност два милиона килограма ще попилеят немалък град. Вярно ли е, Майк?

— Да, Ман. Но, Уайо, единствена моя приятелко, има и друга страна на въпроса. Термоядрените бомби, включващи много мегатони мощност не са ефективни. Взривът обхваща твърде тясна площ и по-голяма част от него се губи напразно. Ех, бомба от сто мегатона се смята за петдесет хиляди пъти по-мощна от два килотона, ала разрушителното й въздействие е само хиляда и триста пъти по-силно.

— Но на мен ми се струва, че хиляда и триста звучи сериозно… ако те използват срещу нас подобни бомби.

— Вярно, приятелко Уайо… обаче на Луната има *много* камъни.

— О, намират се.

— Другари — вметна Проф, — това излиза от границите на личната ми компетентност. В моите по-млади години, тоест в бомбаджийските, опитът ми се свеждаше до взривяването на около килограм химически вещества, за които ти спомена, Мануел. И все пак смятам, че вие двамата знаете за какво говорите.

— Знаем — съгласи се Майк.

— Затова приемам вашите изчисления. Да преминем към нещо, което разбирам — този план изисква да превземем катапулта. Или не?

— Да! — в хор казахме аз и компютърът.

— Не е невъзможно. После трябва да я удържим и запазим в изправност. Майк, обмислял ли си как твоят катапулт може да бъде защитен от… да речем, едно малко торпедо с термоядрена бойна глава?

Обсъждането продължаваше. Прекъснахме, за да хапнем според златното правило на професора. Майк пускаше вицове и всеки караше Проф да се сеща за още един.

По времето, когато напуснахме „Рафълз“ — вечерта на 14 май 2075 година, — ние, по-точно Майк с помощта на Де ла Пас, бяхме измислили плана на революцията заедно с основните възможности на всички важни етапи.

Щом дойде моментът да си ходим — аз вкъщи, а Проф за вечните лекции (ако не го арестуваха), после у дома за една баня и да си вземе дрехи и лични вещи, в случай че реши да се върне за нощувка, — беше ни обяснено, че Уайо не желае да остане сама в този непознат хотел. Когато играта загрубееше, госпожата също действаше твърдо, но иначе бе чувствителна и уязвима.

Затова се обадих на Мами през „Шерлок“ и й казах, че ще доведа гост. Мами си изпълни ролята с истински стил. Всеки от съпрузите можеше да кани гости вкъщи — за обяд или за година; потомството ни имаше горе-долу същата свобода, само че трябваше да иска разрешение. Не знам как се оправят другите семейства, нашите обичаи са от почти цял век и са добри за нас.

Затуй и Мами не пожела да узнае името, възрастта, пола и семейното положение. Имах това право, а пък тя беше прекалено горда, за да пита. Само рече:

— Чудесно, скъпи. Двамата вечеряхте ли вече? Нали помниш, че днес е вторник?

Подсещаше ме, че фамилията ни е хапнала по-рано, защото всяка вечер във вторник Грег проповядваше. Но ако гостът бе гладен, щеше да бъде поднесена храна — заради него, а не заради мен, понеже с изключение на Дядко ядяхме, когато сварим да се завъртим край масата или направо се тъпчехме на крак в килера.

Уверих я, че сме си напълнили стомасите и ще се постараем да пристигнем, преди тя да излезе. Въпреки страхотния лунен миш-маш от мюсюлмани, юдаисти, християни, будисти и още двадесет и девет

други разцветки неделята комай бе най-популярният ден за църковни служби. Ала Грег принадлежеше към секта, която изчислила, че според една от времевите зони долу периодът от вечерята на вторника до вечерта на срядата бил *истинският* Сабат[1]. Затова през летните месеци в северното полукълбо на Земята вечер хапвахме по-рано.

Мами винаги ходеше да слуша съответните проповеди и не беше уместно да я товаря със задължения, които да я спрат. Всички отивахме от време на време. И аз успявах няколко пъти в годината, защото съм ужасно привързан към Грег: той ме научи на един занаят и после ми помогна да се захвана с друг, когато бях принуден. Да, този човек с готовност би дал да му отрежат ръката вместо моята. Но Мами присъстваше всеки път — заради ритуала, а не заради религията. Както си говорехме една нощ в леглото, тя ми призна, че няма вероизповедание, което да следва, и ме предупреди да не се изтърва пред Грег. Помолих я за същото. Не знам точно Кой движи колелцата на машинката, обаче съм доволен, че Той още не е спрял.

Всъщност Грег бе момчето-мъж на Мами. Взели го (когато била съвсем млада) в първия брак след нейния и затова тя се отнасяше много сантиментално към него. Би отрекла свирепо, че го обича повече от другите си съпрузи, но щом го ръкоположиха, прие неговата вяра и не пропускаше нито един вторник.

Рече ми:

— Възможно ли е твоят гост да иска да присъства на църковната служба?

Уверих я, че ще попитам, но във всеки случай ще побързаме и й казах „довиждане“. Тупнах по вратата на банята, подвиквайки:

— Уайо, бавиш ни с тази твоя кожа! Текат ни минутите!

— Само още една! — извика тя.

Това момиче е цяло чудо — наистина цъфна след минутка.

— Как изглеждам? — запита. — Проф, ще се промъкна ли?

— Мила Уайоминг, изумен съм. Беше красива и преди, красива си и сега, ала никой не би те познал. Ти си в безопасност и аз съм спокоен.

Изчакахме Проф да се превърне пак в стара отрепка. Щеше да мине така до задния си коридор, после да се появи пред своя клас като известния учител, за да има свидетели, ако някой жълтодрешковец реши да го сграбчи.

Разполагахме с един миг да си поемем дъх и обясних на Уайо за Грег.

— Мани, добър ли ми е гримът? И ярко ли е осветлението там?

— Не е по-светло оттук. Хубава работа си свършила, хората ще повярват. Но ходи ли ти се на църква? Впрочем никой не те кара насила.

Тя размисли.

— Това ще зарадва твоята май… искам да кажа твоята най-старша съпруга, нали?

Отвърнах бавно:

— Уайо, вярата е преди всичко личен проблем. Обаче щом попита… Да, нищо няма да те въведе по-добре в семейство Дейвис от ходенето на църква с Мами. Ако ти дойдеш, ще дойда и аз.

— Уредихме го. Но нали фамилията ти всъщност е О’Кели?

— Е, добавям Дейвис с тиренце, когато се представям официално. Така се е казвал първият съпруг, умрял преди петдесетина години. Потомствено име ни е и всички наши съпруги са госпожи Дейвис, плюс всяка мъжка фамилия след него. Плюс нейната собствена. На практика Мами е само госпожа Дейвис — можеш да я наричаш тъй, а другите използват първите си имена и прибавят Дейвис, ако подписват чек или нещо подобно. Единствено Людмила е Дейвис-Дейвис и се гордее с двойната принадлежност на родена и избрана.

— Ясно. Значи ако мъжът е Джон Дейвис, той е от синовете, но ако има и друга фамилия, трябва да е някой от твоите съпрузи. Жената пък ще бъде Джени Дейвис и в двата случая, нали? Как да я различа? По възрастта? Не, това не помага. Обърках се! А си мислех, че клановите връзки са много сложни. Или полиандриите[2]… ама моята не беше. Поне съпрузите ми се наричат еднакво.

— Няма проблем. Ако чуеш жена към четирийсетте да се обръща към петнайсетгодишна с „мама Мила“, ще знаеш коя е съпругата и коя е дъщерята. Но не е толкова сложно, понеже вкъщи нямаме дъщери след възрастта за брак — избират ги. Ех, може и да има някоя на гости. Твоите съпрузи Нот ли се казваха?

— О, не, бяха Федосееви: Чой Лин и Чой Му. Върнах си рожденото име.

Проф излезе и се захили слабоумно (наглед беше още по-зле отпреди!), минахме през три различни изхода и се срещнахме в главния коридор. Уайо и аз не вървяхме заедно, защото можеха да ме следят. Обаче тя не познаваше Луна Сити — зайчарникът е толкоз заплетен, че и родените в него се губят. Тъй че аз поведох, а тя гледаше да не ме изтърве. Професорът крачеше най-отзад и внимаваше дамата да не се залута накъде.

Ако ме хванеха, Уайо щеше да намери обществен телефон, за да съобщи на Майк, после да се върне в хотела и да чака Проф. Но изобщо не се съмнявах, че всеки жълтодрешковец, доближил да ме арестува, ще усети ласката на ръка номер седем.

Не се наложи да изкукваме. Дръпнахме нагоре към пето равнище, по надлеза „Карвър“ през града, сетне надолу към трето равнище. Спрях на Западната станция да си прибера инструментите и ръцете, ала не и скафандъра — би се набило на очи, защото го съхранявах тук. На станцията мярнах жълта униформа, но онзи въобще не се интересуваше от мен. Хайде на юг по ярко осветените коридори, докато стигнахме изхода навън, за да минем през частен шлюз 13 по общия херметичен тунел, обслужващ тунелите „Дейвис“ и една дузина други форми. Предполагам, че Проф се отклони някъде там, обаче аз не поглеждах през рамо.

Изчаках Уайо да ме настигне, преди да драсна през нашия шлюз, и след малко вече произнасях:

— Мами, позволи ми да ти представя Уайма Бет Джонсън.

Мами я прегърна, целуна я по бузата и възкликна:

— Толкова се радвам, че ни посети, скъпа Уайма! Този дом е и твой!

Сега разбрахте ли защо тъй обичаме добрата мами? Със същите думи направо можеше да вледени Уайо, но казваше каквото мислеше и Уайо го усети.

Не предупредих госпожата за новия й псевдоним, защото ми хрумна по пътя. Някои от хлапетата ни бяха още малки и макар че с майчиното си мляко закусваха презрението към Надзирателя, нямаше смисъл да рискувам с приказки за „Нашата гостенка Уайоминг Нот“ — това име се намираше в специалния файл „Зебра“.

Да, личеше си, че бях новак в конспирацията, но другарката веднага засече подмятането и не се изтърва.

Грег беше облякъл церемониалните дрехи, готов да тръгва след броени минути. Мами не бързаше, запозна Уайо със съпрузите по старшинство — Дядко, Грег, Ханс, после със съпругите отзад напред — Людмила, Леноре, Сидрис, Ана, и всичко туй с величествена любезност. Накрая се захванаха с дечурлигата.

Казах:

— Мами? Прощавай, искам да си сменя ръцете.

Веждите й се вдигнаха с милиметър, което означаваше „Ще поговорим, само че не пред децата“, затова добавих:

— Знам, че е късно. Грег все си гледа крадешком часовника. Уайма и аз идваме в църквата. Извинете ме, моля.

Тя се отпусна:

— Разбира се, мили.

Когато се обърна, видях, че прегръща Уайо през талията, и се успокоих.

Смених си ръцете — вместо номер седем сложих онази за пред хората. Ама си търсех повод да се плъзна при шкафчето с телефона и да набера MYCROFTXXX.

— Майк, ние сме вкъщи, но след малко отиваме в църква. Не ми се вярва и там да можеш да слушаш, затова ще ти се обадя по-късно. Чухте ли се с Проф?

— Още не, Ман. Коя е църквата? Може би имам някоя мрежа в тази посока.

— Молитвен дом за покаяние „Огнен стълб“.

— Нямам данни за него.

— Дружке, намали до моята скорост. Събираме се в общинската зала „Запад-три“. Това е на юг от Кръговата станция, до номер…

— Ясно. Вътре има микрофони, а в коридора отвън — телефон. Ще внимавам и на двата поста.

— Майк, не мисля, че ще възникват неприятности.

— Професорът ми каза да постъпя така. Точно сега се обажда. Искаш ли да говориш с него?

— Нямам време. Чао!

Това беше началото на едно от правилата — винаги поддържай връзка с Майк, съобщавай му къде си и къде възнамеряваш да ходиш. Ако разполагаше с някое нервно разклонение там, компютърът слушаше. Сутринта бях открил, че той умее да подслушва изключен

телефон и се притеснявах: не вярвам в магии. Но като си помислих, сетих се, че телефонът може да бъде включен от централата и без човешка намеса, стига централата да има желание. А Майк имаше большое желание.

Как узна за телефонния апарат до залата? Ех, трудно ми е да кажа, защото за него думата „пространство“ едва ли значеше същото, както за нас. Ала нашият приятел си гледкаше „карта“ — структурата на връзките на всички инженерни съоръжения в града, и туй, което ние казвахме, почти винаги можеше да отговаря на онова, което той знаеше като Луна Сити. Твърде рядко се случваше да се замотае някъде.

И така, от деня, когато забъркахме заговора, винаги поддържахме връзка с Майк чрез широко разклонената му нервна система. Няма повече да споменавам този факт, ако не е нужно.

Мами, Грег и Уайо ме чакаха до външната врата. Съпругата си хапеше устните от нетърпение, обаче се усмихваше. Видях, че е дала на Уайо един шал. Мами се отнасяше със свободна душа към голата кожа; като всеки лунатик у нея нямаше нищо предвзето, но в църквата беше друго.

Стигнахме навреме, макар че Грег се запъти направо към катедрата, а ние — към столовете си. Унесох се в топло спокойствие без мисли, участвайки в службата по навик. Само че Уайоминг наистина слушаше проповедта: или познаваше нашата книга с псалми, или много добре четеше през нечие рамо.

После се прибрахме. Малките и повечето възрастни бяха легнали да спят. Ханс и Сидрис ни чакаха. Сидрис донесе какао и сладкиши, сетне решихме да си починем. Мами настани Уайо в стая по тунела, където живееха предимно хлапета — последния път, когато надникнах, там щръкнаха две от по-дребните момчета. Не я попитах как ги е разместила, явно даваше на моята гостенка най-хубавото, което имаше, иначе щеше да я сложи при някое от порасналите девойчета.

Онази нощ легнах при Мами отчасти защото нашата най-старша съпруга действа благотворно на нервите (а се случиха доста неща, от които моите се изопнаха), пък и да знае, че не съм прескочил при другарката, щом всичко затихне. Работилницата ми, където спях сам понякога, беше зад ъгъла до стаята на Уайо. Мами все едно ми бе написала черно на бяло: „Хайде, мили. Не ми казвай, ако си решил да играеш мръсно. Вмъкни се при нея зад гърба ми.“

Но нито аз, нито тя бяхме си признали. И така, оправихме леглото, поговорихме си, след като угасих лампите, и накрая се проснах.

Вместо да ми пожелае „лека нощ“, Мами забеляза:

— Мануел, защо твоята малка сладка гостенка се гримира като афро? Според мен нейните естествени цветове й отиват повече. Е, и сега не й липсва чар.

Извъртях се с лице към нея и започнах да обяснявам. Прозвуча ми доста тъничко, затова допълних още неща. В последна сметка се усетих, че казвам всичко освен едно: Майк. Споменах и него — *не* като компютър, а като човек, когото тя едва ли щеше да срещне заради сигурността.

Ала разкривайки на Мами положението, аз я включих в моята група и естествено на свой ред тя пък оглави друга. Това, че я въвлякох в конспирацията, не беше типичният случай, когато съпругът не се успокоява, докато не избълва всичко пред жена си. Да, може би прибързах, но ако въобще щях да й казвам, нямаше по-добро време.

Мами бе умна. И много способен началник — управлението на голямо семейство, без да си показва зъбите, изискваше точно тези дарби. Уважаваха я след фермерските среди и в цялата Луна Сити. Живееше тук по-дълго от всеки деветима на десет. Имаше с какво да помогне.

У дома тя бе просто незаменима. Без нейната подкрепа Уайо и аз щяхме да се видим натясно, когато използваме телефона заедно (трудничко бихме обяснили какво правим) или пречим на хлапетата да надушат нещо (невъзможно е!), но с Мами нямаше да имаме никакви проблеми вкъщи.

Тя ме изслуша, въздъхна и рече:

— Мили, струва ми се опасно.

— Аха — потвърдих. — Виж, Мими[3], ако не искаш да се забъркваш, кажи ми… И забрави за какво сме си говорили.

— Мануел! Не бива да мислиш такива неща. Ти си мой съпруг, скъпи, взех те, за да преживеем заедно и доброто, и лошото… и твоите желания са заповеди за мен.

(Леле, каква лъжа! Обаче Мами си вярваше.)

— Не бих те оставила сам срещу опасността — продължи тя, — а пък има и друго…

— Какво, Мими?

— Смятам, че всеки лунатик мечтае за деня, когато ще се освободим. Всички освен неколцина нещастни, безгръбначни плъхове. Никога не съм споменавала това. Струваше ми се, че няма смисъл, а човек трябва да внимава за утрешния ден, да си носи товара и да върви напред. Но сега благодаря на Бога, който ми позволи да доживея това време, ако то наистина идва. Нужно е да ми обясниш по-добре. Предстои ми да намеря още трима, нали? Трима, на които бихме могли да се облегнем.

— Не прибързвай. Опитвай почвата. Първо се увери.

— На Сидрис можем да гласуваме доверие. Тя си държи езика зад зъбите.

— Не мисля, че е наложително да ги подбираш от семейството. Трябва да се разпростреш. Не пришпорвай.

— Няма. Преди да направя нещо, ще говоря с тебе. Мануел, ако искаш да чуеш мнението ми… — тя млъкна.

— Винаги, Мими.

— Не споменавай нищо пред Дядко. Взе да забравя, а е станал приказлив. Сега заспивай, мили, и недей да мечтаеш.

---

[1] Почивен ден при евреите. ↑

[2] Бракове, при които жената има няколко съпрузи едновременно. — Б.ред. ↑

[3] Понякога съпрузите на Мами я наричат и така. — Б.ред. ↑

9

Последваха дълги дни, през които можехме и да забравим за нещо толкова невероятно като революцията, само че непрекъснато се занимавахме с дреболиите около нея. Първата ни цел беше да останем незабелязани. А далечната цел — да влошим положението, доколкото бе възможно.

Да, точно така, да го влошим. Никога, дори напоследък, когато всички лунатици искаха да се отърват от Управата, не го желаеха достатъчно силно, та да се разбунтуват. Всички те презираха Надзирателя и мамеха подлата Управа. Но това не означаваше, че бяха готови да се бият до смърт. Ако подхвърлехте думата „патриотизъм“ пред някого, щеше да ви изгледа умно — или да си помисли, че говорите за родната му част от Земята. Имахме депортирани французи, чиито сърца принадлежаха на La Belle Patrie[1], бивши немци, верни на своята Vaterland[2], руснаци, които още обичаха Святая матушка Русь… Ами Луната? Луната бе Скала, място за изгнание, което не заслужаваше любов.

Бяхме най-аполитичният народ, създаван някога от историята. Знам, защото бях безчувствен към политиката, докато обстоятелствата не ме набутаха там. Уайоминг се занимаваше с нея, понеже мразеше Управата по лични причини, Проф — защото презираше всякаква власт със своето особено интелигентско безпристрастие, а Майк — тъй като беше една самотна скучаеща машина и за него това оставаше единственото забавление в града. Не бихте могли да ни обвините в прекомерен патриотизъм. Аз май най-много се доближавах до типа трето поколение без капка привързаност към някое местенце на Земята. Бях там, не ми хареса и изпитвах неприязън към онези ходещи червеи. Ето кое ме правеше по-голям патриот от повечето други!

Средният лунатик се интересуваше от бира, залагания, жени и работа — по реда на изброяването. Дамите понякога се качваха до второ място, но едва ли до първо, колкото и да ги обичахме. Лунатиците си бяха научили урока, че жените никога не стигаха. Които изоставаха в ученето, загиваха, защото и най-собственически

настроеният мъж не може да бъде нащрек през всяка минута от битието си. Както казва Проф: едно общество или се приспособява към фактите, или не оцелява. Лунатиците се приспособяваха към безмилостните факти, а които не успяваха, се прощаваха с живота. Ала патриотизмът не беше важен за оцеляването.

Старите жълтурковци обичат китайската поговорка, че рибата не се сещала за водата, в която плува. И аз не се сещах за нищо подобно преди първото си пътуване до Земята, пък и сетне не разбирах какво бяло петно представлява за лунатиците думата „патриотизъм“, докато не ми се наложи да участвам в опитите нейният смисъл да бъде задействан. Уайо и нейните другари бяха натискали докрай това копче, без да стигат доникъде — дълги години усилия, няколко хиляди души в организацията (по-малко от един процент от населението), а и сред тях десет на сто бяха платени куки на главния копой!

Проф ни намести мозъците: по-лесно бихме накарали хората да мразят, отколкото да обичат.

За късмет шефът на сигурността Алварес ни удари рамо. Онези девет убити стражари бяха заместени от деветдесет, защото Управата се почувства подтикната да направи нещо, което не желаеше — по-точно да похарчи пари за нас. А първата глупост винаги води към втора.

Даже в най-ранните дни телохранителите на Надзирателя не са били многобройни. Затворническата охрана в земния смисъл тук не бе необходима и това се явяваше една от привлекателните страни на далечната наказателна колония — евтинията. Е, Надзирателят и заместникът му се нуждаеха от жълтодрешковци, както и гостуващите висши началници, но самият затвор беше без стража. Дори спрели да пазят кацащите кораби, щом разбрали колко е безсмислено, и пред май 2075 година телохранителите бяха сведени до най-евтиния възможен минимум, изцяло подбран между депортираните новаци.

Ала загубата на деветимата за една нощ уплаши някого. Ние знаехме, че уплашеният е Алварес. Записа копия от своите молби за помощ във файла „Зебра“ и Майк ги прочете. Този пандизчия бил полицейски офицер на Земята, преди да го осъдят, а после телохранител през всичките си години на лунна територия. Той сигурно бе най-самотният и стреснат човек на Скалата. Настояваше за по-голяма и по-надеждна подкрепа, заплашвайки да напусне

гражданския пост, щом не я получи — обикновен блъф, и Управата би го надушила, стига да познаваше наистина Луната. Ако Алварес си бе показал носа, щеше да диша само докато го идентифицират.

Получи своите стражарски попълнения. Така и не открихме кой издаде заповедта за това нашествие. Чвора Морт никога не проявяваше склонност към подобни изхвърляния и през цялата си служба остана „невидимият цар“. Вероятно Алварес, който наскоро пое палката на главен копой, искаше да се издокара — може би от амбиция да стане Надзирател. Но най-правдоподобното обяснение бе, че отчетите на Морт за подривна дейност накараха шефовете от Управата на Земята да заповядат прочистване.

И първата нескопосана грешка повлече следващата. Вместо да подберат новите телохранители между каторжниците, пратиха елитна част за усмиряване — „Драгуните на мира“ от Федералните нации.

Бяха гадни и зли, не им се идваше тук, а скоро се сетиха, че временната полицейска задача се превръща в еднопосочен билет. Мразеха Луната и лунатиците, като смятаха, че ние сме причината за всичките им беди.

Щом Алварес ги получи, сложи денонощни постове на всяка станция от подземката между зайчарниците и въведе паспорти плюс паспортен контрол. Щеше да е незаконно, ако въобще имахме закони на Луната — на теория 95 процента от нас бяха свободни или по рождение, или поради изтекла присъда. В самите градове този процент беше още по-голям, защото неосвободените каторжници живееха в казармените зайчарници в Комплекса и идваха в града само два дни месечно, когато ползваха почивка. И това ставаше рядко, нямаха пари, но се случваше да видите как бродят наоколо с надеждата някой да ги почерпи.

Паспортната система обаче не беше незаконна, понеже разпоредбите на Надзирателя бяха единствените писани закони. Обявиха я във вестниците, дадоха ни седмица да си извадим документи и една сутрин в 8.00 системата влезе в действие. Някои лунатици почти не пътуваха, на други им се налагаше да се придвижват периодично, трети пък редовно идваха от външните зайчарници или дори сновяха между Луна Сити и Новилен. Добрите послушни момченца си подадоха молбите, внесоха си таксите, снимаха се и си получиха паспортите. Проф ме посъветва аз също да стана

такова изпълнително момченце, та платих за тескерето и го сложих при пропуска за работа в Комплекса.

Ех, малцина бяха тия добри послушни момченца! Лунатиците не можеха да повярват. Паспорти ли? Някой да е чувал подобно нещо?

Онази сутрин на Южната станция имаше войник, ала в жълта дрешка на телохранител вместо униформа и му личеше, че мрази и службата, и нас. Не отивах никъде, облегнах се в едно ъгълче и зазяпах.

Обявиха капсулата на Новилен, повече от тридесет човечета се упътиха към изхода. Жълта дрешка поиска паспорта на първия. Лунатикът се заяде. Вторият ги изблъска, за да мине. Стражарят се обърна и кресна, но още трима-четирима си пробиха път край него. Той посегна към кобура на хълбока, някакъв тип го сграбчи за лакътя и оръжието гръмна — не беше лазер, ами пистолет с куршуми, шумна играчка.

Куршумът удари в пода и изсвири нанякъде. Сниших се. Имаше ранен — същият онзи копой. Когато първата вълна пътници налетя надолу по рампата, той лежеше възнак и не мърдаше.

Никой не му обърна внимание. Заобиколиха го или прекрачваха, освен една жена с бебе на ръце, която спря, го ритна старателно в лицето и продължи нататък. Може и да е бил вече мъртъв, но не изчаках да се уверя. Доколкото разбрах, тялото си лежало, докато дошла смяната.

На следващия ден там киснеше половин взвод. Капсулата за Новилен потегли празна.

Всичко си тръгна по реда. Който трябваше да пътува — оформи си паспорт, а твърдоглавците си останаха вкъщи. Постът при изхода за перона намаля на двама души: единият проверяваше гражданите, другият стоеше по-назад с готов за стрелба пистолет. Онзи, дето преглеждаше документите, не се престараваше и това беше добре, понеже повечето бяха самодейни и отначало доста грубичко изработени. Ала скоро откраднаха от оригиналната хартия и сега фалшификатите изглеждаха истински, колкото официалните, дори по-скъпи, но лунатиците предпочитаха паспортите на свободната инициатива.

Нашата организация не правеше фалшификати, само ги насърчавахме — и знаехме кой имаше от тях, а кой не, защото в

архивите на Майк бяха и списъците с легално издадените. Това ни помагаше да отделим козите от овцете във файловете, които попълвахме лека-полека. Тях също съхранявахме при Майк, обаче в „Превземането на Бастилията“. Смятахме, че човек с фалшив паспорт е на половината път към нас. Пуснахме нареждане надолу по групите във все по-разрастващата се организация — да не приемат хора с истински паспорти. Щом вербовчикът не бе сигурен, просто питаше нагоре и получаваше отговор.

Но с това неприятностите на стражарите не свършваха. Нито достойнството, нито спокойствието на един копой остават непокътнати, ако пред него или зад гърба му дечица правят маймунджилъци на всяко негово движение или търчат напред-назад, крещят мръсотии, хилят се и показват пръсти по начин, който всеки разбира. Поне за наемниците бе обидно.

Някакъв от тях халосал с опакото на ръката си малко момченце и му избил няколко зъба. Резултатът — двама стражари мъртви, един лунатик също.

После копоите престанаха да забелязват децата.

Не беше нужно ние да се намесваме, просто подтикнахме събитията. Не бихте си помислили, че мила възрастна дама като моята най-старша съпруга би окуражавала хлапетата към лошо поведение. Но тя го вършеше.

И други неща разстройват мъжете, ако са далеч от дома — едно от тях подклаждахме ние. Тези „Драгуни на мира“ бяха пратени на Скалата без съответното отделение за разтуха.

Сред нашите жени имаше страхотни красавици, някои започнаха да се навъртат по станциите, облечени по-леко от обичайното, ала с повечко парфюми по себе си: аромати със солидна мощ и далекобойност. Нито заговаряха жълтодрешковците, нито ги поглеждаха, просто минаваха пред очите им, кършейки тела, както само лунните мадами умеят да го правят. (Жена на Земята не може да ходи така, надолу я дърпа шест пъти по-голяма тежест.)

Естествено това привличаше и мъжка публика — от зрели типове до момчетии, още нестигнали до пубертета. Следваха щастливи свиркания и приветствия за чаровницата, гаден смях за жълтурковеца. Първите момичета бяха от сексмашинките, но толкова скоро се появиха доброволки, че Проф настоя да не харчим повече пари. Прав

беше. Дори свенливата като котенце Людмила желаеше да опита и не го направи само защото Мами й забрани. Обаче Леноре, с десет години по-възрастна и най-хубавата в семейството, също реши да се пробва, а мами не я сгълча. Върна се розова от вълнение и доволна от себе си, гореше от мерак пак да измъчва врага. Сама поиска, по онова време тя не подозираше, че се мъти революция.

Тогава рядко се виждахме с Проф, но никога на многолюдни места. Поддържахме връзка по телефона. Отначало възникна мъчнотия, нашата ферма разполагаше с едничък телефон за двайсет и пет човека — повечето младоци, които биха го яхнали с часове, ако не бъдат изгонени. Да, Мами бе строга. Хлапетата имаха разрешение за по един външен разговор на ден, най-много за деветдесет секунди, като за всяко нарушение наказанията растяха. И все пак меката й душа допускаше изключения. Разбира се, допълнителните разговори биваха придружавани от съответната лекция на Мами:

— Когато дойдох на Луната, нямахме частни телефони. Вие, децата, не знаете колко сте разглезени…

Бяхме сред последните от преуспяващите, които си сложихме телефон. Все още бе новост в дома, когато ме приеха. А преуспявахме, защото никога не купувахме нищо, което можехме да си произведем във фермата. Мами не харесваше телефона, понеже таксите за Кооперативната комуникационна компания — Луна Сити, се преливаха най-вече при Управата. Жена ми въобще не пожела да разбере защо аз („Мили Мануел, нали знаеш всичко за тези неща?“) не смогвам да крада телефонни услуги толкова лесно, колкото отмъквахме електроенергия. Не я интересуваше, че това е просто апарат, който трябва да бъде свързан със системата.

Ех, след време започнах да крада. Проблемът с нелегалния телефон е как да приемате обажданията отвън. Щом името ви не е в указателя, дори да кажете на някого да ви звънне, *самата система* ви няма в списъците си и й *липсва* сигнал, за да ви свърже с друг номер.

Когато Майк се присъедини към конспирацията, туй вече не беше проблем. В склада имах повечето необходими неща. Купих още някои, махнах други. Направих дупчица от работилницата до телефонния шкаф и втора към стаята на другарката. Срещнах недокосната скала, дебела към един метър, но лазерна сонда, смалена до размерите на молив, я проби доста бързо. Откачих регистрирания

телефон, монтирах допълнителната връзка към линията в неговата кутия и я замаскирах. При Уайо останаха скрити сдвоени микрофони и високоговорител. Същото сторих и в работилницата, заедно със схема, вдигаща честотата над слуховия диапазон (за да не се чува нищо по абонатната линия Дейвис), и още една за снижаване обратно до намален звук.

Трудно беше да се справя самичък, без някой да ме види, ала Мами командваше операцията.

Всичко останало бе работа на Майк. Не използвахме никакви приспособления за установяване на връзка и оттогава набирах MYCROFTXXX само от външни телефони. Компютърът слушаше през цялото време в стаята на Уайо и в работилницата. Ако чуеше моя или нейния глас да произнася „Майк“, отговаряше, но не и на други хора. За него гласовите особености се различаваха като отпечатъците на пръсти, никога не бъркаше.

Наложиха се още дреболии: звукоизолация за вратата на Уайо, каквато вече имаше в работилницата, превключвател към нейния или към моя апарат, сигнали при мен дали е сама и дали се е заключила, същото и при нея. Така предвидихме всичко, за да бъдем сигурни, когато си бъбрим с Майк, един с друг или пък сядаме на раздумка тримата и Проф. Майк се обаждаше на професора, където и да беше, а той отговаряше или отиваше при някой по-усамотен телефон. Понякога се налагаше да намери Уайо или мен. Всички внимавахме машината по всяко време да знае къде сме.

По моя контрабанден телефон не можех да набирам, но чрез него се свързвах с всекиго на Луната — повиквах Майк и исках „Шерлок“ до когото и да е, без да му казвам отсрещния номер. Приятелчето имаше всякакви указатели и ги преравяше далеч по-бързо от мен.

Вече виждахме безкрайните възможности на тази жива телефонна система, минала на наша страна. Получих от Майк друг нерегистриран номер, който дадох на Мами, за да се обръща към компютъра, щом й потрябвам аз. Тя се сдружи с него, представяйки си, че той е човек. Това плъзна по цялото семейство. Един ден влязох вкъщи и Сидрис ми каза:

— Мани, миличък, обади се твоят приятел с хубавия глас. Майк Холмс. Иска ти да му звъннеш.

— Благодаря, котенце. Ще го направя.

— Ман, а кога ще го поканиш на вечеря? Стори ми се голям симпатяга.

Съобщих й, че господин Холмс има лош дъх, целият е покрит с гъста козина и мрази жените.

Понеже Мами не можеше да я чуе, тя изтърси мръсна думичка.

— Страх те е да ми го покажеш. Шубе те е да не избягам при него.

Потупах я и признах, че е така. Казах на Майк и Проф. Сетне компютърът започна да флиртува още по-запалено с моите жени, а Проф се умисли.

Постепенно научавах похватите на конспирацията и оцених мнението на професора за революцията като изкуство. Не забравях, нито дори се усъмних в предсказанието на Майк, че на Луната й остават само седем години до бедата. Но не размишлявах за това, ами за очарователните хитроумни подробности на занаята.

Де ла Пас все наблягаше, че най-опасното в нелегалната организация са комуникациите и сигурността и че те си противоречат (по-лесни комуникации — по-голям риск), а при прекомерно затегнатата сигурност делото може да се парализира от предпазливите мерки. Обясняваше, че системата на групите била компромисно решение.

Приех тази система, защото бе нужно да ограничим загубите от шпиони. Даже Уайо призна, че организацията няма да работи, без да бъде разделена на части. Това стана, след като красавицата узна колко тъпкано с куки е било предишното движение.

Но не ми харесваха спънатите връзки в груповата структура — точно както при древните динозаври отиваше много време на вятъра, докато сигналът се добере от главата до опашката и обратно.

Затова си поприказвахме с Майк.

Зарязахме каналите за множествени връзки, които предложих на Проф. Запазихме груповата система, ала заложихме сигурността и съобщенията върху великолепните способности на нашия истински мислител.

За комуникациите създадохме разклоняващо се на три дърво от партийни имена.

Председател — господин Адам Селене (Майк).

Ръководна група — Борк (аз), Бети (Уайо), Бил (Проф).

Група на Борк — Каси (Мами), Колин, Чанг.

Група на Бети — Калвин (Грег), Цецилия (Сидрис), Клейтън.

Група на Бил — Корнуел (Фин Нилсен), Каролин, Котър.

… и така нататък. На седмо равнище Джордж ръководи Хърбърт, Хенри и Хали. За да стигне до това равнище, са ви нужни 2187 имена с Х, но прехвърляте тая задача на акъллия компютър, който ги намира или ги измисля. Всеки привлечен получава нелегално име и телефонен номер за спешни случаи. И този номер, вместо да минава по цялата верига, го свързва с Адам Селене — тоест Майк.

Сигурността ни се основаваше на двоен принцип. На нито едно човешко същество не може да се вярва за нищо… обаче на Майк може да се разчита за всичко.

Мрачната първа половина не подлежи на обсъждане. С химикали и разни други гнусни методи всеки би могъл да бъде пречупен. Единствената защита е самоубийството, ала понякога е невъзможно. О, има всякакви „кухи зъби“ — класически и съвременни, някои почти безпогрешни. Проф се погрижи аз и Уайо да бъдем снабдени. Така и не научих какво ми беше дал за „последен приятел“ и тъй като не се наложи да го използвам, няма нужда да се занимаваме с подробности, които развалят апетита. А и не съм сигурен дали щях да се самоубия, просто не съм подходящ за мъчение.

Но Майк въобще нямаше да опре до самоубийство, нищо не би успяло да го упои, пък и не усещаше болка. Всичко, отнасящо се до нас, той съхраняваше в отделна памет с парола, програмирана *само* за нашите три гласа. И понеже плътта е слаба, добавихме сигнал, с който при издънка всеки можеше да спре достъпа на станалите двама. Според мен, дето съм най-печеният компютърджия на Луната, Майк не би успял да премахне блокиращия сигнал, щом веднъж бе заложен в него. А най-доброто от всичко беше, че никой не би попитал главния компютър за този файл, защото никой не знаеше за съществуването му, нито подозираше за ролята на приятелчето. Каква по-голяма безопасност от това?

Едничкият риск — на пробудената машина не й липсваха приумици. Майк все проявяваше непредвидими способности. Вероятно би му стигнал умът да заобиколи някак блокировката, ако бе пожелал.

Имах доверие на Майк. В този живот на Луната се налага да рискуваме, а при такъв залог аз бих хвърлил всичко.

Така че изградихме сигурността, като се облегнахме изцяло на компютъра и всеки от нас знаеше само онова, което трябваше да знае. Да вземем за пример дървото от хора и номера. Разполагах с нелегалните именца на своите люде от групата и на тримата, които ръководех пряко — нищо повече. Единствено от това имах нужда, Майк измисляше списъка с истинските имена, всяко свързано с нелегалното. Да речем, че членът на организацията Даниел (когото не можех да познавам, защото Д беше на две равнища надолу) привлича Фриц Шулц. Даниел съобщава нагоре въпросния факт, *но не и името*. Адам Селене се обажда на Даниел, определя за Шулц нелегалното прозвище Ембрук, после се свързва с Шулц чрез цифрите, получени от Даниел, дава му паролата и телефонен номер за спешни случаи, като този номер е *различен* за *всеки*.

Даже ръководителят на групата на Ембрук нямаше представа от неговия телефон за свръзка. Каквото не знаеш, не можеш да издадеш нито с наркотици, нито с мъчения, с нищо. Нито дори от безгрижие.

Е, сега да речем, че трябва да се чуя с тоя Ембрук. Не съм наясно кой е, може да живее в Хонконг или да държи магазинче в съседния коридор. Вместо да пускам съобщението надолу с надеждата да стигне до човечето, звънкам на Майк. Той веднага ме съединява през „Шерлок“, *без* да ми подава съответния номер.

Ами ако е необходимо да говоря с някой другар, който рисува карикатура, а ние се каним да я залепим във всяка пивница на Луната? Не го познавам. Но искам да приказвам с него, нещо се е случило.

Обаждам се на Майк (нали знае всичко) и отново се свързвам бързо. Онзи разбира, че положението е о’кей, защото връзката минава през Адам Селене. „Говори Борк! — той също не ме познава, обаче първата буква му подсказва, че съм от шефовете. — Трябва да променим това и това. Сигнализирай на ръководителя на твоята група, нека провери, ако желае, но ти действай.“

Дреболии: едни нямаха телефони, други бяха на линия само в определени часове, а с някои от отдалечените зайчарници въобще липсваше телефонна връзка. Както и да е, Майк знаеше всичко; останалите не знаеха *нищо*, което би застрашило някого освен хората, с които работехме лично.

Щом решихме, че компютърът ще говори с когото и да било в известни ситуации, наложи се той да има повече гласове. Трябваше да му придадем плът, да го направим триизмерен, да създадем Адам Селене — председателя на Временния комитет на Свободната Луна.

Нуждата на Майк от повечко гласове се коренеше във факта, че притежаваше само един водер-вокодер, докато мозъкът му бе способен да поддържа едновременно десетина разговора или сто (не знам точно колко) като гросмайстор, който играе срещу петдесет противници, но още по-добре.

Това щеше да стане слабо място с разрастването на организацията: обажданията на Адам Селене щяха да зачестят и можеха да се окажат решаващи, ако доживеехме да преминем към действия.

Освен да му дам повече гласове, исках да заглуша и онзи, който вече имаше. Някой от така наречените компютърджии би могъл да нахълта в машинната зала, докато говорехме по телефона с Майк. Дори тия слабоумници биха се учудили, ако заварят главната машина да бъбри уж сама със себе си.

Водер-вокодерът е много старо устройство. Човешкият глас представлява бръмчене и съскане, смесени по различен начин. Вокодерът ги анализира и превръща в такива структури, каквито компютър (или опитно око) спокойно разчита. Водерът е малка кутийка, която умее да бръмчи и съска и има управление за разни комбинации от тези съставки, които да съвпаднат със структурите. Човек може да „свири“ на водер и да създава изкуствен говор. Правилно програмиран компютър прави това тъй бързо, толкова леко и ясно, колкото говорите и вие.

Обаче гласовете в телефонния кабел не са звукови вълни, а електрически сигнали. На Майк не му трябваше аудиото на водер-вокодера, за да общува по телефона. Звуковите вълни бяха нужни единствено на лунатика от другата страна на линията. Можехме да минем и без приказки в залата на приятелчето, разположена в Комплекса на Управата, затова имах намерение да ги махна и заедно с тях — опасността някой да забележи.

Първо побачках вкъщи, почти само с ръка номер три. Получи се миниатюрна кутийка, приютила двайсет водер-вокодерни схеми без

аудиото. После се обадих на Майк и му нашепнах да се „разболее“ така, че да поздрави Надзирателя. Зачаках.

Този пиниз с „разболяването“ го бяхме правили и преди. Върнах се на работа, щом научихме, че съм чист. Бе срядата на същата седмица, когато Алварес вкара във файла „Зебра“ отчет за касапницата в зала „Стиляги“. Неговата версия изброяваше стотина човека (от около триста), включително Дребосъка Мкрум, Уайо, Проф, Фин Нилсен, но *не и мен* — явно куките ме бяха пропуснали. По-нататък разказваше как деветима полицаи, всеки от тях упълномощен от Надзирателя да охранява реда, били хладнокръвно застреляни. Споменаваха се също трима от нашите убити.

В допълнението седмица по-късно той заяви, че „широко известната подбудителка Уайоминг Нот от лунния Хонконг, чиято подстрекателска реч в понеделник, 13 май, предизвика безредиците, отнели живота на девет храбри служители, не е арестувана досега в Луна Сити и не се е върнала в постоянното си жилище. Така че вече я смятаме за загинала в масовите убийства, до които доведе собственото й поведение“. Това допълнение признаваше пропуснатото в предишния отчет — труповете липсваха и не бе ясен конкретният брой на убитите.

Но пък послесловът уточни две неща: Уайо не можеше да си отиде у дома, нито отново да стане блондинка.

Не бях белязан и се върнах към обичайните си занимания. Имах клиенти през седмицата, наглеждах машините и четящите устройства в библиотека „Карнеги“, прекарах доста време с Майк, който ме посвещаваше във файла „Зебра“ и другите специални програми — правех го в стая L на „Рафълз“, защото още нямах собствен телефон. През тази седмица компютърът ми досаждаше като нетърпеливо дете (каквото си беше) искаше да знае кога ще отида да взема нова порция шегички. Щом не успя да ме накара, пожела да ми ги каже по телефона.

Раздразних се и трябваше да си напомням, че за Майк анализирането на хумора бе също толкова важно, колкото освобождаването на Луната — а *не бива* да нарушаваме обещанията, дадени на едно дете.

Освен това ме засърбя да проверя дали мога да вляза в комплекса, без никой да ми сложи лапа на рамото. Разбирахме, че Проф е затънал и затуй спеше в „Рафълз“. Все пак те знаеха, че е бил

на събранието, знаеха къде да го намерят през деня, но не направиха дори един опит да го гушнат на топло. Когато научихме, че са искали да арестуват Уайо, засърбя ме още повече. Чист ли бях? Или чакаха сгоден случай да ме приберат без много шум? Трябваше да се информирам.

Обадих се на Майк и му рекох да го заболи „коремчето“. Послуша ме, повикаха ме — никакви неприятности. Освен че си показах паспорта първо на стража в станцията, сетне на новия копой пред Комплекса, всичко си беше както винаги. Побъбрих си с Майк, взех хиляда вица (споразумяхме се на всеки три-четири дни да му съобщаваме мнението си за поредните сто), разреших му да оздравее и се върнах в Л-Сити, като само минах да представя сметка на главния инженер за работно време, пътни, амортизация на инструментите, материали, специални операции и за каквото още ми хрумна.

Оттогава се виждахме с Майк веднъж седмично. Беше безопасно, никога не отивах там, без *те* да ме викнат заради повреда, която била извън възможностите на техните хора. Аз пък редовно я „поправях“, понякога бързо, понякога след цял ден и множество тестове. Внимавах да оставям следи от инструменти по капаците, имах и разпечатки от направените тестове — те показваха кое не е било наред, как съм го анализирал, какво съм сторил. Подир всяко мое идване Майк винаги работеше безупречно, станах незаменим.

Затова, щом приготвих новата му водер-вокодерна приставка, без бавене го посъветвах да се „разболее“. Извикаха ме след трийсетина минути. Приятелчето бе съчинило нещо превъзходно, „болестта“ му се състоеше в дивашки колебания на условията в личната резиденция на Надзирателя. Първо я загряваше, после я охлаждаше в цикли по единайсет минути, а въздушното налягане променяше с по две стотни от атмосферата в секунда — достатъчно да нервира до ужас всекиго, а и може би да го заболят ушите.

Грижите на жизнената среда в отделното жилище не би трябвало да минават през главния компютър! В тунелите „Дейвис“ поддържахме дома и фермата с „идиотски“ контролни уреди, за всяко помещение имахме обратна връзка с аларми и всеки можеше да стане от леглото, да мине на ръчно управление и да открие кое не е наред. Ако при кравите застудееше, растенията нямаше да пострадат. Ако пък осветлението при житото угаснеше, това не би засегнало зеленчуците.

Щом Майк успя да превърне стаите на Надзирателя в ад и никой не се сещаше какво да направи, ясно е защо не бива всичко да се струпва в един компютър.

Той преливаше от щастие. На този вид хумор му беше хванал цаката. И на мен ми хареса, окуражих го да продължава и да се повесели — пръснах наоколо инструментите и извадих малката черна кутийка.

Точно тогава дежурният компютърджия започна да тропа и да звъни на вратата. Помотах се, преди да отворя, носех ръка номер пет в дясната, за да се вижда отрязаната. На някои хора им се гади от гледката, на всички им става неприятно.

— По дяволите, човече, ти пък какво искаш? — попитах го.

— Слушай, Надзирателят вдигна страшна пушилка! Не откри ли повредата?

— Моите уважения на Надзирателя. Кажи му, че ръчно ще наглася скъпоценните му удобства, щом намеря скапаната схема, стига никой да не ми губи времето с тъпи въпроси. Тъй ли ще стоиш при отворена врата, та да влиза прах? Не загряваш ли, че съм свалил защитните капаци? Ако така си решил, можеш после ти да оправяш машините, когато пощуреят от запрашаването. *Аз* няма да стана от топлото легълце, за да ви помагам. Съобщи това и на твоя проклет Надзирател.

— Мери си приказките, приятелче.

— Ти също, пандизчия. Ще затвориш ли най-сетне? Или да си ходя в Л-Сити?

И вдигнах номер пет като тояга.

Той затвори вратата. Не ми беше приятно да обиждам нещастника. Ала добавих още една тухличка в стратегията да правим всеки лунатик възможно най-кисел. Човекът и бездруго смяташе работата си при Надзирателя за трудна, исках да му се стори непоносима.

— Да засиля ли колебанията? — настоя Майк.

— Хм, задръж така десет минутки, после спри отведнъж. Но все пак продължавай с нещо около час — да речем, с въздушното налягане. На нередовни интервали, ама блъскай яко. Знаеш ли какво е звуков удар?

— Разбира се. Това е…

— Спести ми определенията. Щом прекратиш главните неприятности, раздрусвай въздухопроводите на няколко минути, колкото можеш по-близо до звуков удар. Сетне му остави някакъв траен спомен. Хммм… Майк, ще успееш ли да подкараш на обратно водата в клозета му?

— Естествено! Във всички ли?

— Че той колко има?

— Шест.

— Ами… напомпай ги всичките здраво, та да му подгизнат килимите. Но ако знаеш кой е най-близо до спалнята, изстреляй го на фонтанче чак до тавана. Става ли?

— Програмата задействана!

— Добре. А сега ето ти подаръка, хубавецо.

Мястото в аудиокутията стигна да го скрия, прекарах четирийсетина минути с ръка номер три в настаняването му. Направихме тест през водер-вокодера, после му казах да се обади на Уайо и да провери всяка схема.

Настъпи десетминутно мълчание, през това време бележех с инструменти капака, който трябваше да отстраня, ако наистина имаше повреда. Прибрах си нещата, сложих си ръка номер шест и взех купчината вицове, дето ме чакаха на разпечатка. Реших, че не е нужно да прекъсвам аудиото на вокодера — Майк бе помислил по въпроса преди мен и винаги го изключваше, щом някой докоснеше вратата. И понеже рефлексите му бяха поне хиляда пъти по-добри от моите, забравих тази грижа.

Накрая той рече:

— И двадесетте схеми са о’кей. Мога да ги превключвам по средата на думата и Уайо не забелязва никаква пауза. Звънах на Проф да му кажа „здрасти“, поговорих с Мами по домашния ви телефон и всичко това едновременно.

— Значи влизаме в бизнеса. Какво обяснение измисли за Мами?

— Помолих да ти предаде, че трябва да ми се обадиш, тоест на Адам Селене. После си бъбрихме. Тя е очарователен събеседник. Обсъдихме проповедта на Грег от миналия вторник.

— Я, как така?

— Ман, обясних й, че съм слушал в църквата, и цитирах един много поетичен откъс.

— Ох, Майк!

— Не се тревожи, Ман. Внуших й, че съм седял отзад, а сетне съм се измъкнал незабелязано при последния псалм. Тя не е любопитна — знае, че не желая да ме виждат.

По-точно казано, Мами е най-любопитната жена на Луната.

— Ами сигурно така е разумно. Но не го прави повече. Хм… *Направѝ го* пак. Нали ходиш… слушаш де… събрания, лекции, концерти и какво ли още не?

— Освен когато някой интригант ми изключи рецепторите! Ман, не мога да контролирам тези микрофони, както се справям с телефоните.

— Превключвателят е твърде опростен. Иска се груба сила, не е неподвижен тригер с две състояния.

— Това е варварство. И не е честно.

— Майк, почти всичко е нечестно. Щом не бягаш…

— … ще те впрягат. Ман, тоя лаф беше от смешните веднъж.

— Извинявай. Тогава да го променим — ако не можем да подобрим нещо, изхвърляхме го и слагаме по-свястното на негово място. Което и ще направим. Какви ни бяха шансовете при последното ти пресмятане?

— Приблизително един от девет, друже.

— Става по-зле, а?

— Ман, ще става по-зле месеци наред. Не сме стигнали до кризата.

— Пък и „Янките“ се смъкнаха надолу в таблицата. Е, нейсе. Да се върнем на друг въпрос. Отсега нататък, когато говориш с някого и той е ходил на лекция или нещо подобно, а ти също си бил там — доказвай му това, припомни му някакъв детайл.

— Отбелязах си. Защо, Ман?

— Чел ли си „Аленото огнивче“? Може би го има в обществената библиотека.

— Да. И какво, да го прочета ли отново?

— Не, не! Ти си нашето Алено огнивче, нашият Джон Голт, нашата Блатна лисица, нашият човек-загадка. Ти присъстваш навсякъде, знаеш всичко, изсулваш се от града и се прибираш без паспорт. Винаги си редом, но никой не може да те зърне.

Светлинките му примигнаха на вълнички, чу се приглушен кикот:

— Охо, това е забавно. Смешно веднъж, смешно втори път, може би смешно во веки веков.

— Абсолютно. Кога прекрати тази gymkhana[3] при Надзирателя?

— Преди четиридесет и три минути, с изключение на звукови удари.

— Хващам се на бас, че вече го болят зъбите! Сервирай му още четвърт час. След това ще съобщя, че съм си свършил работата.

— Прието. Ман, Уайо току-що предаде вест за тебе. Каза да ти напомня за рождения ден на Били.

— Олеле! Спирай всичко, тръгвам си. Чао!

Излязох припряно. Майката на Били е Ана. Вероятно той е последното й дете, а тя добре се постара за семейството — осем хлапета, три от тях още живееха при нас. Внимавам не по-малко от Мами да не показвам предпочитания… но пък Били е страхотно момченце и аз го научих да чете. Може би прилича на мен.

Минах през офиса на главния инженер да оставя сметка и настоях да се срещна с него. Пуснаха ме, беше настроен войнствено. Надзирателят му бе спретнал скандалче.

— Задръж — предупредих го. — Един от синовете ми има рожден ден и нямам намерение да закъснявам. Обаче се налага да ти покажа нещо.

Извадих пликче от куфара с инструментите и го метнах на бюрото — труп на домашна муха, който обгорих с нажежен тел и донесох с мен. В тунелите „Дейвис“ не търпим мухи, ала се случва някоя да прилети при открехнати шлюзове. Тази се пъхна в работилницата ми точно навреме.

— Това виждаш ли го? Я познай къде го намерих.

Фалшивото доказателство ми даде повод за лекция какви грижи са необходими за деликатните машини, обясних му да отворените врати, оплаках се от дежурния.

— И прахът може да съсипе компютъра, пък за *насекомите* няма прошка! А твоите дежурни си влизат и излизат, сякаш са в станция на подземката. Днес и двете врати зееха, докато този идиот плещеше глупости. Ако открия още следи, че някой от тия типове с копита вместо ръце е ровил и е позволил вътре да хвърчат мухи — да знаеш,

главен, оставям те да се оправяш сам. Затрупан съм с работа до ушите, хамалувам ви тук, защото обичам хубавите машини. Не търпя да се отнасят небрежно с тях! Довиждане.

— Почакай. *И аз* искам да ти кажа нещичко…

— Жалко, ама трябва да си ходя. Прави каквото щеш, обаче не съм се цанил да изтребвам насекоми. Аз съм компютърджия.

Нищо не опъва нервите на човека повече от туй да му отнемеш думата. С малко късмет и помощ от Надзирателя нашият инженер щеше да отвори някоя язва до Коледа.

Все едно, закъснях и смирено се извиних на Били. Алварес бе измислил нова досада: подробно претърсване на излизане от Комплекса. Понесох го, без да изтърва груба дума на драгуните, които ми ровичкаха из вещите, — нали бързах да се прибера? Само че хилядата вица ги притесниха.

— Какво е това? — заяде се единият.

— Компютърната разпечатка — казах му. — Работни тестове.

И приятелчето му дойде при нас. Не ми се вярва да бяха грамотни. Искаха да ми конфискуват хартиите, затова настоях да се обадят на главния инженер. Пуснаха ме. Не бях недоволен, когато си тръгвах: колкото повече такива истории, толкова повече щяха да намразват стражарите с всеки изминал ден.

Решението да поочовечим Майк възникна от необходимостта всички членове на организацията да му звънят при нужда. Съветът ми за концертите и пиесите беше просто подробност. По телефона гласът на компютъра имаше чудатост, която не забелязвах, докато си приказвахме само в комплекса. Когато говорите с някого, винаги чувате страничен шум. Дишане, понякога пулс, движения на тялото, макар че рядко се замисляте за тях. Освен това, дори да е спуснато покривалото, звуците наоколо проникват достатъчно, за да запълнят пространството и да направят от говорещия тяло с атмосфера около него.

При Майк нямаше *нищо* подобно.

По онова време неговият глас стана човешки по тембър и особености, запомняше се. Отговаряше с баритон, имаше северноамериканско произношение с австралийски остатъци, а в ролята на Мишел той (или тя?) използваше леко сопрано и френски акцент. Развиваше се и личността на Майк. Когато за пръв път го

запознах с Уайо и Проф, приличаше на педантично дете. За броени седмици нашият другар направо разцъфна и вече си представях, че е мъж горе-долу на моите години.

След пробуждането речта му бе неясна и писклива, трудно се разбираше. Сега звучеше отчетливо, показвайки логика в подбора на думите и изразите — с мен разговорен, с Проф образован, галантен с Уайо — точно разликата, която очаквате от порасналите хора.

Но фонът беше мъртвешки. Дълбока тишина.

Запълнихме я. Само с няколко подсказвания за Майк. Не направи дишането си шумно (обикновено то не се забелязваше). Ала почна да внася оттенъци. „Извинявай, приятелю, хвана ме тъкмо когато се къпех“ — и позволяваше да чуете характерни звуци. Или „Хранех се, чакай да преглътна хапката.“ Вмъкваше това дори в разговори с мен, щом пожела да стане „човешко тяло“.

Всички заедно съчинявахме Адам Селене, обсъждахме го в „Рафълз“. На колко години беше? Как изглеждаше? Женен или ерген? Къде живееше? С какво се занимаваше? Какви му бяха интересите?

Решихме, че Адам бе около четирийсетте, здрав и жизнен, солидно образован, запознат с разни науки и изкуства и особено добре подкован в историята, страхотен шахматист, но нямаше време да играе често. Брак от най-обичайния тип — тройка, в която той е старшият съпруг. С четири деца. Доколкото си представяхме, жена му и младшият съпруг не се занимаваха с политика.

Грубовато красив, с къдрава стоманеносива коса, от смесена раса — второ поколение от едната страна, трето от другата. Богат по лунните стандарти, с делови интереси не само в Л-Сити, а и в Новилен и Конгвил. Офисът му се намираше в Луна Сити: външна канцелария с десетина служители и вътрешен кабинет с неговия заместник и секретарката.

Уайо искаше да знае дали той се въргаля с тази секретарка. Казах й да не си пъха носа в лични работи. Тя възмутено заяви, че не е досадница, ама нали сме се опитвали да създадем пълноценен човек?

Настанихме офиса в Стария купол, на трето равнище от южната страна, в сърцето на финансовия квартал. Ако познавате Луна Сити, ще си спомните, че в купола някои стаи имат прозорци към пространството над самата основа. Исках да е така заради звуковите ефекти.

Начертахме план и ако този офис съществуваше, щеше да се приютява между „Лунна Етна“ и „Грийнбърг&Сие“. Сложих регистратора в чантичката си, за да запиша тамошните шумове на място. Майк ги обогати с прослушване на телефоните.

Оттогава, щом звъннете на Адам Селене, вече липсваше мъртвешкия фон. Ако секретарката Урсула приемаше обаждането, чувахте:

— Дружество „Селене“. Луната ще бъде свободна! — Би могла да добави: — Бихте ли изчакали? Господинът говори по другия телефон.

Случваше се да пуснат вода в клозета и вие разбирахте, че дамата е изръсила малка лъжа, сшита с бели конци. Или пък уцелвахте самия шеф:

— Тук Адам Селене. Свободна Луна. Един момент да спра видеото.

Понякога се обаждаше заместникът:

— С вас говори Албърт Гинвалла, доверен помощник на господин Селене. Свободна Луна. Ако го търсите по проблеми на организацията, а аз стигнах до тоя извод, понеже използвахте нелегалния си псевдоним — моля ви, не се колебайте. Занимавам се и с тези неща от името на председателя.

Последното беше капан, защото всеки член получаваше указания да се доверява само на Адам Селене. Не четяхме конско на хората, които захапваха стръвта, но до ръководителя на групата стигаше предупреждението да не възлага нищо съществено на такъв човек.

Ехото долиташе при нас. „Свободна Луна!“ и „Луната ще бъде свободна!“ пуснаха корен сред младоците, после и сред солидните граждани. Първия път, когато чух това при делови разговор, едва не си глътнах зъбите. Дръннах на Майк и попитах дали човекът е член на организацията. Не беше. Препоръчах на компютъра да проследи разклоненията и да види може ли някой да го вербува.

Най-интересно събитието отекваше във файла „Зебра“. Адам Селене се появи в досиетата на главния копой по-малко от лунен месец след създаването си със забележката, че това име е прикритие за ръководителя на нова нелегална организация.

Шпионите на Алварес бъхтеха здраво около нашия Селене. Месеците минаваха, а досието му в „Зебра“ набъбваше. Мъж, възраст

35–45 години, офисът му се намира в южната част на Стария купол, обикновено е там между 9.00 и 18.00 по Гринуич освен в събота, но обажданията се прехвърлят към него и в другите часове на денонощието. Има жилище в района на централната градска точка на налягането, така че никога не пътува повече от 17 минути. В дома му има деца. Деловата му дейност обхваща брокерски операции с ценни книжа и дялове във ферми. Посещава театрални постановки, концерти и т.н. Вероятно е член на шахматен клуб — Луна Сити, и на Luna Association d'Echecs[4]. Играе тенис, занимава се и с други тежко натоварващи спортове в обедната почивка, може би в Атлетичен клуб — Л-Сити. Обича изтънчените ястия, ала контролира теглото си. Забележителни памет и математически способности. Типичен ръководител с дарба за бързи решения.

Един измежду куките беше убеден, че е говорил с Адам в антракта на наново поставения от Градската трупа „Хамлет". Шефът Алварес добави описанието — съвпадаше напълно с нашата измислица, ако не смятаме къдравата коса!

Обаче главният копой пощуряваше от друго: съобщаваха му телефонни номерца на Адам и те все се оказваха грешни. (Несъществуващите свършиха и Майк избираше каквото и да е, стига в момента да не се използваше, постоянно прехвърляйки комбинациите, когато нови абонати получаваха от неговите.) Алварес се опита да проследи дружество „Селене", като допусна, че някой от знаците в номера е сбъркан. Научихме това, защото Майк слухтеше на служебния му телефон и чу заповедта. Компютърът се възползва, за да изиграе поредния си трик — подчиненият, който набираше с по един променен знак, неизменно попадаше на личната резиденция на Надзирателя. Така че Надзирателят извика Алварес и направо го сдъвка.

Душа не ми даваше да се скарам на Майк, но го предупредих, че на всеки досетливец би му светнало: някой си играе с компютъра. Отговори ми, че наоколо не се намирали такива досетливци.

Единственото постижение на Алварес беше, че щом получеше някакъв номер на Адам, ние засичахме поредната кука — нова кука, защото предишните не узнаваха как да се свържат по телефона с господин Селене. Вместо това ги привличахме в мила групичка, където си гонеха опашките и доносничеха един за друг. С помощта на

Алварес откривахме почти мигновено всеки негов шпионин. Според мен шефът се чувстваше много нещастен, че вербува такива шпиони. Двама изчезнаха и нашата организация, която вече наброяваше над шест хиляди души, така и не успя да ги намери. Елиминирани или умрели при разпит.

Дружество „Селене“ не беше единствената фиктивна фирма, която основахме. „ЛуНоХоКо“ бе къде по-голяма, също толкова фиктивна, но не и призрачна. Администрацията й се настани в Хонконг, с клонове в Нови Ленинград и Луна Сити, постепенно нае на работа стотици служители, като повечето от тях не членуват в организацията — оказа се най-трудната ни операция.

Стратегическият план на Майк включваше изтощителна поредица от проблеми, които *непременно* трябваше да разплетем. Между тях и финансовите. И как да предпазим катапулта от космическата атака.

Проф се питаше дали да не обира банки, после се отказа с голямо нежелание. Ала след време вече обирахме банкови сейфове, фирми и самата Управа. Майк го измисли, доизпипаха го заедно с Де ла Пас. Отначало на компютъра не му беше ясно за какво са ни пари. За тази движеща сила, караща хората да пробиват с нокти и зъби, той знаеше не повече, отколкото за секса. Майк боравеше с милиони долари и не виждаше никакви затруднения. Започна с предложението да ни издаде управленски чек за каквато сума поискаме.

Професорът изтръпна от ужас. Сетне обясни на приятелчето рисковете в опита да осребрим чек за, да речем, 10 000 000 управленски долара.

Захванаха се с това, обаче на дребно, с множество имена и места по цялата Луна. От всяка банка, фирма, магазин, агенция, включително и Управата, на която Майк водеше сметките, потече ручейче към фондовете на организацията. Пирамидално построено мошеничество, основаващо се на факт, неизвестен за мен, но познат на Проф и съдържащ се в огромните знания на компютъра — повечето пари съществуват само като счетоводство.

Ето ви пример, който можете да умножите по стотици такива. Синът на моето семейство Сергей, член на организацията, е помолен да си открие сметка в Дружеството за взаимно застраховане. Внася и тегли. Всеки път стават дребни грешки. Депозитът се увеличава с

повече, отколкото внася, и намалява с по-малко, отколкото изтегля. След няколко месеца Сергей си намира работа извън града и прехвърля своя влог в Акционерна каса — Долен Тихо. Придвижените средства надвишават трикратно и без това вече надутия депозит. Скоро прибира почти всичко в брой и го дава на ръководителя на своята група. Майк знае сумата, която моят син трябва да предаде, но (понеже двамата не подозират, че Адам Селене и компютърният счетоводител на банката са едно и също) всеки получава указания да съобщи за прехвърлянето на Адам — така хората оставаха честни, макар че в цялата операция нямаше нищо почтено.

И тъй, умножете кражбата на 3000 хонконгски долара по стотици горе-долу подобни.

Не мога да опиша далаверите, с които Майк поддържаше счетоводния баланс и прикриваше хилядите липси. Ала не забравяйте: всеки ревизор приема предварително, че машините са лоялни. Ще пусне тестове, за да се увери, че автоматиката е в изправност, но въобще няма да му хрумне, че тези тестове нищо не доказват, защото самите машинки играят мръсно. Кражбите на Майк никога не нарастваха достатъчно, та да объркат икономиката. Точно като източен половин литър кръв, който не стига да навреди на кръводарителя. Трудно ми е да пресметна кой какво загуби, доларите изтичаха по най-различни начини. Но цялата схема ме тревожеше, бях възпитан в честност освен към Управата. Проф твърдеше, че само създаваме лека инфлацийка поради факта, че връщаме парите обратно в системата, ама да не съм забравял, че Майк водел отчетността и всичко щяло да бъде възстановено след революцията — при това лесно, защото тогава Лунната управа нямало да ни смуче силиците.

Казах на съвестта си да ляга и да заспива. Беше нищожно убождане в сравнение с изявите на всяко правителство в досегашната история на войните, а нима революцията не е всъщност война?

Тези пари, след множество прехвърляния от ръце в ръце (винаги с прираст от Майк), свършваха пътя си като основен финансов източник за компанията „ЛуНоХо“. Беше смесена фирма: и кооперативна, и акционерна. „Джентълмените на късмета“, които гарантираха акциите, трупаха доларчетата на свое име. Майк управляваше всичко, значи не се е промъкнала и следа от честност.

Независимо от това нейните акции се търгуваха на борсата в лунния Хонконг, бяха в борсовите списъци на Цюрих, Лондон и Ню Йорк. „Уол Стрийт Джърнъл“ писа на тези „привлекателни инвестиции на принципа големи рискове — голяма възвращаемост, със значителен потенциал за развитие“.

„ЛуНоХоКо“ беше инженерно-проучвателска фирма, участваше в многобройни начинания, повечето от тях съвсем законни. Но главната й задача бе скришом да изгради втори катапулт.

Самата операция не можеше да се запази в тайна. Просто няма чалъм да купите или построите термоядрена централа за целта и да останете в сянка. (Отхвърлихме използването на слънчева енергия по очевидни причини.) Поръчахме частите от Питсбърг, стандартно оборудване от „Юни-Калиф“, с радост плащахме надценките им, за да получим най-доброто. Пък и не можете да спретнете статора за дълго километри индукционно поле, без да ви забележат. Ала най-важното е, че няма как да се впуснете в капитално строителство, да наемете цели тълпи от хора и да не се набиете в очи. Вярно, катапултите се състоят предимно от вакуум. И в изстрелващия край статорните пръстени не са много нагъсто. Но управленското устройство, даващо ускорение 3G, се проточваше на стотина километра. Бе не само астронавигационен ориентир, отбелязан на всяка карта, ами и с такива размери, че от Земята се виждаше с не особено мощен телескоп. А на радарните екрани изпъкваше чудесно.

Правехме още по-къс катапулт с 10 G, но дори и той достигаше към трийсетина километра — прекалено голям, за да го потулим.

Затова го скрихме по метода на „Откраднатото писмо“[5].

Понякога се чудех на Майк, че чете безспир, питах се какви ли идеи намира в художествената литература. Обаче се оказа, че по-добре схваща човешкия живот от съчинените истории, отколкото от фактите. Литературата му даваше gestalt[6] на битието, което хората смятат за нещо подразбиращо се, защото го живеят. Освен това очовечаване, заместващо на Майк житейския опит, хрумваха му различни модели от тези „неистинни факти“, както ги наричаше. И ето че господин По му подсказа какво да направи с катапулта.

Скрихме го буквално, като го разположихме под повърхността, та стана невидим и за око, и за радар. Да, замаскирахме го твърде

изкусно — селенографското й местоположение се превърна в наша тайна.

Но как постигнахме това с подобно чудовище, по което работеха толкова хора? Ще го обясня така. Да предположим, че вие живеете в Новилен. Знаете ли къде е Луна Сити? Естествено, в източния край на Mare Crisium. Е, и? На каква ширина и дължина? Ха де! Погледнете в справочника! Е, и? Щом не помните къде *точно* е, как го намерихте миналата седмица?… Стига си изкуквал, човече, взех подземката, прекачих се в Торичели и проспах времето, а капсулата просто си вървеше по пътя.

Светна ли ви? Забравили сте *координатите* на Луна Сити! Направо излизате на перона, когато подземката пристигне на Южната станция.

Та ето как скрихме и катапулта.

Той е в района на Mare Undarum[7], „всички го знаят“. Но къде *беше* и къде казвахме, че е, се разминаваха със стотина километра на север и юг, на изток и запад или пък в комбинация от тези посоки.

Днес можете да откриете неговите координати в справочниците — и да намерите същия лъжовен отговор. Мястото на този катапулт е все така най-добре опазената тайна на Луната.

Както споменах, не се вижда от космоса нито с просто око, нито с радар. Всичко е заровено освен точката на излитане, а тя е голяма черна безформена дупка като още десет хиляди такива и е нависоко в неприветлива планина, където няма място и една ракета да кацне.

Все пак доста хора бяха там по време на строителството и след това. Дори надзирателят ни посети и моят съсъпруг Грег го водеше насам-натам. Надзирателят отиде с пощенски курс, когато на онова място беше лунен ден, и неговият киборг получи координати. Имаше и радарен лъч, по който да се ориентират. Всъщност стигнаха немного далеч от катапулта. Ала по-нататък се наложи да пътуват с ролигон, а нашите машини не приличаха на някогашните пътнически бусове от Ендсвил до Белутихачи — бяха товарни камиони без обзорни илюминатори. Трасето пък бе толкова лошо, че хората трябваше да се пристягат с предпазни колани. Надзирателят искаше да се повози горе в кабината, обаче… съжаляваме, господине, има място едва за шофьора и помощника му, двамата с мъка се справят.

Три часа по-късно не го интересувало нищо, само мънкал да се прибира. Останал един час и не любопитствал в разговора за целта на цялото това копане, нито за стойността на още неоткритите залежи.

Не толкоз важните хора (работници и други) пътуваха със сондите за търсене на лед, двойно по-лесен начин да загубиш представа къде си. Ако някой носеше в багажа си инерционен трасьор, можеше да засече координатите, но охраната си гледаше работата. Някакъв образ опитал и скафандърът му се повредил. Вещите му бяха върнати в Л-Сити, а уредът му показваше каквото трябва — тоест каквато ние *искахме*, защото набързо преодолях разстоянието дотам, като взех и ръка номер три. Можете да отговорите трасьор и пак да го запечатате, ако бачкате в среда от чист азот. Аз си сложих кислородна маска със слабо повишено налягане и не се притеснявах.

Приемахме и важни клечки от Земята, някои от тях на високи постове в Управата. Минаваха по по-лекия подземен път, предполагам, че Надзирателят ги предупреждаваше. Ама и по този маршрут имаше трийсеткилометрова отсечка с ролигон. Един от земяните ни се стори подозрителен — доктор Дориан, физик и инженер. Камионът му се преобърна. Глупавият шофьор искал да цепи напряко, отникъде не ги виждали, а радиомаякът им се разбил на парченца. Горкият доктор Дориан прекарал три денонощия в нехерметизирано иглу, направено от блокове пемза. После се наложило да го върнат в Л-Сити болен от хипоксия[8] и прекомерна доза облъчване въпреки усилията на двамата шофьори — членове на организацията — да му помогнат някак.

Може би нищо нямаше да стане, ако бе разгледал. Може би нямаше да усети, че го пързалят в обясненията, не би забелязал и грешката в координатите. Малцина наблюдават небето, когато са пъхнати в скафандри, дори ако слънцето не прави безплодни усилията им да видят нещо. Още по-малко са ония, които умеят да се ориентират по звездите — а на лунната повърхност никой не може да го стори без чужда помощ, освен ако има инструменти, знае как да борави с тях и разполага с таблици и много точен хронометър. За най-груби резултати минимумът е октант, таблици и добър часовник. Посетителите даже бяха канени да излизат на повърхността, но ако някой от тях си носеше октант или съвременен заместител, току-виж го сполетяла злополука.

На шпионите не уреждахме нещастни случаи. Позволявахме им да живуркат, скъсвахме ги от работа и Майк четеше донесенията им. Един например съобщаваше, че било сигурно — открили сме уранова руда, нещо непознато на Луната по онова време (проектът „Сонда-център“ започна доста по-късно).

Към март 2076 година катапултът бе кажи-речи готов, оставаше само да се инсталират сегментите на статора. Централата беше монтирана заедно с коаксиалните кабели по цялото идеално право трийсеткилометрово трасе. Работният екип бе сведен до минимум, почти сто на сто от членове на организацията. Но запазихме една кука, за да си получава Алварес редовните доноси: не искахме да се безпокои, защото ставаше подозрителен. Вместо това му създадохме грижи в зайчарниците.

---

[1] Прекрасната Родина (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Отечеството (нем.). — Б.пр. ↑

[3] Шумни и многолюдни състезания (англо-индийски жаргон). — Б.пр. ↑

[4] Лунно шахматно дружество (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Криминален разказ от Едгар Алън По. — Б.ред. ↑

[6] Цялост, единство (нем.). — Б.пр. ↑

[7] Море на Вълните. — Б.ред. ↑

[8] Понижено съдържание на кислород в кръвта. — Б.ред. ↑

10

Имаше промени през тези единайсет месеца. Уайо се покръсти в църквата на Грег, здравето на Проф се разклати така, че той изостави преподаването, Майк прописа поезия. „Янките“ завършиха на дъното. Ако просто си играеха играта, нямаше да ме боли, че платих облога с Проф, ала от шампиони до опашкари за един сезон — престанах да ги гледам по видеото.

Болестта на Бернардо де ла Пас представляваше измислица. За годините си бе в чудесна форма, всеки ден се упражняваше по три часа в хотелската стая и спеше с тристакилограмова оловна пижама. Същото правехме и аз, и Уайо, макар че на нея много й дотягаше.

Не ми се вярва да е хитрувала и някоя нощ да е прекарала на спокойствие, но знам ли? Не сме си лягали заедно. Тя стана нещо постоянно в семейство Дейвис. За един ден мина от госпожа Дейвис към госпожа Мами, след още един стига до Мами, скоро вече беше на Мими-Мами с ръка около нейния кръст.

Когато файлът „Зебра“ показа, че Уайо не може да се върне в Хонконг, Сидрис я привика в своя „Bon Ton Beauté Shoppe“[1] след работно време и оцвети кожата й в тъмен тон, който не се измиваше в банята. После почерни косата на гостенката и я оформи така, сякаш неуспешно й бе изправяла ситните къдрици. Добави някои дреболии: по-наситен лак за нокти, пластични удебелители за бузите и ноздрите; естествено другарката носеше и тъмните си контактни лещи. Щом Сидрис си свърши работата, Уайоминг можеше да се вргаля с когото си иска, без да се притеснява за маскировката. Стана идеална „цветнокожа“ с подходящ произход — тамилски, малко анголски и немски. По-често й казвах Уайма, отколкото Уайо.

Изглеждаше разкошно. Когато поклащаше бедра по коридорите, момчетиите я следваха на рояци.

Започна да учи фермерство при Грег, обаче Мами спря тези занимания. Вярно, беше едра, умна и имаше желание да се труди, но фермата бе предимно мъжко задължение, а Грег и Ханс не бяха единствените мъже в семейството, които прекалено се разсейваха. Тя

губеше повечко часове за работа, отколкото успяваше да помогне. Така че Уайо се върна към домакинството, сетне Сидрис я взе в салона на красотата.

Проф залагаше на конни състезания по два начина — по системата на Майк и по своята „научна“ методика. Към юли 2075 година призна, че нищо не разбира от коне, и мина изцяло към напътствията на компютъра, играейки с все повече пари и чрез много букмейкъри. Печалбите му покриваха разходите на организацията, докато измамите на Майк финансираха строителството на катапулта. Но Проф загуби интерес към тези сигурни долари и просто разхвърляше залозите според указанията на приятелчето ни. Престана да чете списанията за конни надбягвания — тъжно, нещо си отива, когато един стар хазартаджия се откаже.

Людмила роди момиченце. Казваха, че било за късмет първия път, а аз се радвах: всяко семейство има нужда от едно малко момиченце. Уайо изненада нашите жени с опита си в акушерството и още повече ги учуди, че нищо не разбира от гледане на деца. Най-сетне двамата ни най-възрастни синове си намериха бракове. Грег покани две момичета от съседни ферми и след като шест месеца поработиха и се храниха с нас, избрахме и двете. Мисля, че не прибързахме, защото от много години познавахме и тях, и родините им. Възстановихме равновесието, нарушено след приемането на Людмила, и сложихме край на хапливите забележки от майки на ергени, дето не си налучкваха семейства — не че Мами не можеше да запуши устата всекиму, който според нея беше под стандартите на Дейвисови.

Уайо завербува Сидрис, а тя взе да оформя своята група, като привлече помощничката си. „Bon Ton Beauté Shoppe“ стана свърталище на подривната дейност. Започнахме да използваме най-малките си деца като куриери и за други неща, които едно хлапе е способно да свърши: умеят по-добре от възрастен да проследят всекиго по коридорите и никой не ги подозира. Сидрис се хвана за тази идея, за да я разпространи сред жените, вербувани по време на сеансите за разкрасяване.

Скоро имаше подръка толкова хлапета, че лесно наблюдавахме всички куки на Алварес. Майк можеше да прослушва всеки телефон, а дечурлигата отбелязваха кога шпионинът излиза от къщи или от работа. Бяха достатъчно — едно да ни звънне, докато друго поеме

щафетата, — така държахме куките под похлупак и им пречехме да видят онова, което не беше за техните очи. Не след дълго получавахме телефонните доноси, още преди да попаднат във файла „Зебра“; нещастните глупаци не постигаха нищо и с обаждания от пивници вместо от дома си. С Доброволната дружина от „Бейкър Стрийт“[2] Майк вече слухтеше, преди оня да е набрал номера докрай.

Тези деца засякоха помощника на Алварес в шпионската мрежа на Л-Сити. Знаехме, че има такъв, понеже повечето агенти не докладваха по телефона. Пък и не ни се струваше възможно Алварес да ги е вербувал, защото никой от тях не работеше в комплекса, а той идваше в Луна Сити само когато някоя голяма клечка от Земята бе толкова важна, че главният копой лично да ръководи охраната.

Заместваха го всъщност двама души — печен криминален, който държеше будка за вестници и залагания в Стария купол, и неговият син на гражданска служба в Комплекса. Синът пренасяше доносите, затова Майк не можеше да ги чуе.

Оставихме ги да дишат. Но оттогава знаехме коя кука докладва нещо ново половин ден преди Алварес да научи. Това предимство — дължахме го единствено на пет-шестгодишни дечица — спаси живота на седем наши другари. Слава на Доброволната дружина от „Бейкър Стрийт“!

Не помня кой даде прозвището, ама сякаш бе Майк. Аз бях само един от почитателите на Шерлок Холмс, а компютърът наистина смяташе, че е Майкрофт, брат на Шерлок… Е, не мога да се закълна, че не беше вярно. Действителността е доста хлъзгаво понятие. Хлапетата не се наричаха така, имаха си свои банди със свои имена. Не ги товарехме с тайни, които да ги въвлекат в опасност. Сидрис оставяше на майките им да обяснят защо ги молят да изпълнят подобни поръчения, стига *никога* да не им казват истинската причина. Дечурлигата винаги са готови да направят нещо загадъчно и весело, погледнете колко от техните игри се състоят от взаимно надхитряне.

Салонът „Бон Тон“ беше средище на слухове и клюки, жените надушват новините по-бързо от „Дневен лунатик“. Насърчавах Уайо всяка вечер да ги съобщава на Майк, а не да отделя от приказките само каквото й се струва важно — нямаше как да знаем кое е съществено, преди машината да го свърже с милион други данни.

Организацията отначало растеше бавно, ала после ускори, защото непрекъснато се устроявахме с нови групи, пък и „Драгуните на мира“ бяха по-гадни от предишните телохранители. Щом броят ни нарасна, в движение превключихме към агитпром, черна пропаганда, открит отпор, провокации и саботажи. Фин Нилсен се зае с агитацията и пропагандата, когато бе по-просто, но и по-опасно. Сега продължаваше да подклажда прикриваща ни дейност в старата, тъпкана с шпиони съпротива и все пак по-голямата част от тези занимания и свързаните с тях подробности вече преминаваха в ръцете на Сидрис.

Трябваше да се разпространяват купища позиви и какво ли още не. Но в нейния салон никога не се застояваше подривна литература, нито вкъщи, нито в онази хотелска стая. С разпръскването се нагърбваха хлапета, твърде малки, за да са научили азбуката.

Освен това Сидрис по цял ден къдреше коси и така нататък. Тъкмо вече й идваше множко и една вечер излязох да се разходя по Главния път под ръка с нея. Там зърнах познато лице и фигура — кльощаво ниско момиче, съставено сякаш от ъгли, с червена като морков коса. Стори ми се на около двайсет, когато жените изведнъж се източват нагоре, преди да разцъфнат в меки извивки. Познавах създанието, ала не си спомнях откога и откъде. Казах:

— Кукличке, говори тихо. Загледай се в онова момиче отпред. С морковените коси, дето няма нищо изпъкващо по тялото.

Сидрис прецени внимателно малката.

— Мили, знаех си, че имаш странни наклонности, но тя още е като момче.

— Остави това. Коя е?

— Бог знае. Да я придърпам ли насам?

Внезапно си припомних, сякаш ми включиха видео. И ми се прииска Уайо да беше с нас — обаче аз и Уайо никога не се показвахме заедно пред хората. Тая червенокоса хърба бе на събранието, където убиха Дребосъка Мкрум. Седеше отпред на пода и слушаше сериозно с широко отворени очи, ръкопляскаше бясно. После я видях накрая, когато полетя, сви се на топка във въздуха и събори онзи жълтодрешковец, чиято челюст разбих миг по-късно.

Уайоминг Нот и аз бяхме живи и свободни, защото това дете шаваше бързо по време на криза.

— Не, не я заговаряй — кимнах на Сидрис. — Но искам да я държа под око. Да имахме сега някого от доброволците. По дяволите!

— Иди там да звъннеш на Уайо и след пет минути ще ти прати човек — каза жена ми.

Направих го. Сетне Сидрис и аз бавно се шляехме, надничахме във витрините, понеже и набелязаният обект се спираше пред всеки магазин. След седем-осем минути малко момче се запъти към нас, спря и рече:

— Здрасти, чичко Джо. Здрасти, леличко Мейбъл.

Тя го хвана за ръката:

— Привет, Тони. Как е мама, миличък?

— Много си е добре. — Малчуганът добави шепнешком: — Наричам се Джок.

— О, извинявай. — Сидрис тихичко ми каза: — Наглеждай я — и отведе Джок в магазин за лакомства.

Скоро излезе и дойде при мен. Момчето я последва, ближейки захарче на клечка.

— Чао, леличко Мейбъл! Благодаря!

Затанцува напред, завъртя се и се лепна за обекта, застана пред едно видео и сериозно налапа своя сладкиш. Ние със Сидрис си тръгнахме.

Вкъщи ни чакаше съобщение.

— Червенокосата е влязла в пансиона „Люлката“ и засега не е излизала. Ще я следим ли?

— Още малко — казах на Уайо и се поинтересувах дали помни девойчето. Помнеше го, ала нямаше представа кое е то.

— Защо не питаш Фин?

— Хрумна ми нещо по-добро.

Обадих се на Майк. Да, пансионът имал телефон и той щял да го прослуша. Минаха двайсетина минути, докато събра достатъчно данни за анализ — твърде много младежки гласове, при това почти безполови на тази възраст. Но съвсем скоро уточни:

— Ман, чувам три гласа, биха могли да съответстват на възрастта и физическия тип, дето ми описа. Обаче два от тях отговарят на имена, които смятам за мъжки. Третият отвръща, ако някой каже „Хейзъл“ — една по-възрастна жена го прави непрекъснато. Струва ми се, че тя е началничка на Хейзъл.

— Майк, погледни във файла на старата организация. Провери всички Хейзъл.

— Четири са — реагира той веднага. — А, ето я и нея — Хейзъл Мийд от спомагателната младежка секция, адрес пансион „Люлката“, родена на 25 септември 2063 година, телесна маса 39 килограма, ръст…

— Това е нашата малка ракета! Благодаря, друже. Уайо, кажи на следотърсачите да си вървят. Добра работа свършиха!

— Майк, бъди така любезен, обади се на Дона и предай отбой.

Оставих на момичетата да вербуват Хейзъл Мийд и не я зърнах до момента, когато Сидрис я доведе у дома след около две седмици. Но Уайо сама настоя да поговорим пред срещата, ставало дума за принципи. Сидрис бе попълнила своята група, обаче искала Хейзъл. Освен това нарушение тя се двоумяла трябва ли да привлича дете. Правилото беше — само възрастни от шестнайсет години нагоре.

Отнесох въпроса до Адам Селене и ръководната група.

— Според мен — казах им — тази система от тройки е предназначена да ни служи, а не да ни спъва. Не виждам нищо лошо другарката Цепилия да вземе още един човек в групата. Нито пък има особена опасност за сигурността.

— Съгласен съм — кимна Проф. — Но предлагам допълнителният член Хейзъл да не бъде част от ядрото на Цепилия — не бива да познава останалите, освен ако задълженията, които ръководителката й възложи, изискват това. Обаче не мисля, че трябва да привличаме хора на нейните години. Истинският проблем е във възрастта.

— Именно — включи се Уайо. — Искам да поговорим за възрастта на хлапето.

— Приятели — нерешително се обади Майк (нерешително за пръв път от седмици, напоследък беше по-скоро самоувереният ръководител Адам Селене, отколкото самотна машина), — може би трябваше да ви кажа по-рано, но вече съм разрешавал подобни отклонения от правилата. Струваше ми се, че не е наложително да ги обсъждаме.

— Да, Майк — окуражи го Проф. — Един председател е длъжен да се осланя на собствената си преценка. Каква е най-голямата ни група?

— Петорка. Група от две части — трима и двама.

— Нищо страшно. Скъпа Уайо, Сидрис предлага ли да направи тая госпожичка пълноправна членка? Да й каже, че сме се посветили на революцията… с всички кръвопролития, безредици и възможни бедствия, които включва в себе си?

— Точно за това моли.

— Но, мила сеньорита, щом залагаме на карта живота си, ние сме достатъчно зрели да осъзнаваме напълно риска. И за тази цел би трябвал личността да има емоционално разбиране за смъртта. Децата рядко проумяват, че тя ще дойде и при тях. Бихме могли да определим зрелостта като периода, когато човек научава, че все някой ден ще умре… и приема присъдата си, без да рухне.

— Проф — подхвърлих му, — да знаеш какви дечица великанчета съм виждал. Залагам седем срещу две, че някои такива са влезли и в организацията.

— Басът не става, приятелче. Аз пък твърдя, че половината от тях не са подходящи и можем да усетим туй върху гърба си в края на тази щуротия.

— Проф — настояваше Уайо, — Майк, Мани! Сидрис е *уверена*, че девойчето всъщност е възрастен човек. Аз мисля същото.

— Ман? — попита Майк.

— Нека намерим начин Проф да се срещне с Хейзъл и да си състави мнение. Аз съм очарован от нея. Особено от дивашките й похвати при сбиване. Иначе въобще нямаше и да спомена за това.

Прекратихме заседанието и повече не ми се наложи да се занимавам с тоя въпрос. След няколко дни червенокосата се появи за вечеря като гостенка на Сидрис. С нищо не се издаде, че ме е познала, нито аз си признах, че съм я виждал и преди. Но след доста време научих, че ме запомнила не само заради лявата ръка, а и защото високата блондинка от Хонконг ме удостоила с алена шапка и ме целунала. Отгоре на всичко Хейзъл лесно разгадала маскировката на Уайо, понеже тя едно не можа да промени — гласа си.

Ала Хейзъл Мийд сякаш си мажеше устните с лепило. И да е помислила, че съм забъркан в съпротивата, никога не го показа.

Историята на нейното детство обясняваше всичко, доколкото произходът може да обясни един стоманен характер. Била депортирана с родителите си почти като Уайо и загубила баща си при злополука,

която майката даваше като пример за безразличието на Лунната управа към безопасността на работещите затворници. Е, вдовицата издържала, докато Хейзъл станала на пет години. Какво причинило смъртта й, тя не знаеше, по това време вече живеела в пансиона, където я намерихме. Нито пък имаше представа защо са заточени родителите й — вероятно за подривна дейност, ако и двамата са били осъдени, както смяташе Хейзъл. И тъй, момичето наследило от майка си свирепата омраза към Управата и Надзирателя.

Семейството, занимаващо се с „Люлката“, я оставило при себе си. Хейзъл Мийд сменяла пеленки и миела чинии от възрастта, когато вече смогвала да го прави. Сама се научила да чете и можеше да набира букви на клавиатура, но не и да пише. Знанията й по математика се изчерпваха с умението да брои пари, което децата май попиват направо през кожата.

Избухна шум около нейното напускане на пансиона. Собственичката и съпрузите й разправяха, че им дължала още няколко години работа. Хейзъл реши затруднението, като просто излезе и не се върна, оставяйки при тях малкото си дрехи и още по-малко лични вещи, каквито имаше. Мами се ядоса толкова, че искаше семейството да вдигне пушилка, а така можехме да стигнем до „побоищата“, които тя презираше. Обаче аз й казах насаме, че като ръководител на нейната група *не желая*. Дейвисови да се набиват в очи. Заделях пари и обещах организацията да плати за дрешките на детето. Мами отказа да вземе деньгите, реши да не събира фамилията за обсъждане, излезе с Хейзъл в града и доста се изхвърли — спрямо навиците си — в обличането на момичето.

Осиновихме Хейзъл Мийд. Както разбирам, сега осиновяването било свързано с бюрокрация, но в онези дни не беше по-сложно, отколкото да прибереш някое котенце вкъщи.

Препирните бяха по-разгорещени, когато Мами си втълпи да я прати на училище, а това не съвпадаше нито с намеренията на Сидрис за нея, нито с очакванията на самата Хейзъл като член на организацията. Пак се намесих и Мами частично отстъпи. Настанихме червенокосата в училище за частни уроци недалеч от салона на Сидрис — тоест до въздушен шлюз номер 13 (бизнесът там вървеше добре, защото заведението за разкрасяване бе разположено достатъчно наблизо, за да прокараме вода до него, то я използваше без лимит и

сетне я връщахме обратно при нас за преработка). Хейзъл учеше сутрин и помагаше в салона следобед, разнасяше кърпи, миеше коси, въобще усвояваше занаята — и вършеше всичко останало, което Сидрис изискваше от своята питомка.

„Всичко останало“ беше девизът на Доброволната дружина от „Бейкър Стрийт“.

През целия си кратък живот Хейзъл се бе занимавала с по-малки от нея деца. Харесваха я, можеше да ги накара да направят за какичката каквото си ще. Разбираше какво й говорят дори когато възрастен чуваше само неясно фъфлене. Беше идеалната връзка между организацията и най-дребните ни помощници. Превръщаше поставените от нас задачи в игри, убеждавайки дечицата да ги играят по правилата, които тя им даваше, и никога не допусна да се усъмнят, че туй е част от солидните грижи на възрастните. Но го правеше по детски сериозно, а то е съвсем друго нещо.

Ето ви пример.

Да речем, че са хванали някой дребосък, който явно не може да чете, с цял куп подривна литература — да, подобни истории се случваха неведнъж. След като Хейзъл бе обучила хлапето, ставаше следното.

Възрастният: Бебчо, откъде взе това?

Доброволецът от „Бейкър Стрийт“: Не съм ти бебчо, аз съм голямо момче!

Възрастният: Добре де, голямо момченце, откъде взе това?

Доброволецът: Джаки ми го даде.

Възрастният: Кой е Джаки?

Доброволецът: Ами… Джаки.

Възрастният: Но как му е фамилията?

Доброволецът: На кого?

Възрастният: На Джаки.

Доброволецът (презрително): Ама Джаки е момиче, бе!

Възрастният: Хубаво, къде живее то?

Доброволецът: Кое?

И така нататък… На всички въпроси ключовият отговор бе нещо като „Джаки ми го даде“. И понеже Джаки не съществуваше, той (или тя) нямаше нито фамилия, нито домашен адрес, нито определен пол.

На хлапетата им хареса да се будалкат с чичковците и лелките, щом веднъж научиха колко лесно беше.

В най-лошия вариант им вземаха книжнината. Дори цял рояк „Драгуни на мира“ доста биха се поколебали, преди да арестуват такова детенце. Да, вече се случваше драгуните да се разкарват из Луна Сити, но на не по-малко от взводове — някои ходеха сами и не се прибраха.

Когато Майк започна да пише поезия, не знаех да плача или да се смея. Искаше да я издава! Това показва доколко човешките слабости бяха развратили невинната машина, та чак мечтаеше да си зърне името отпечатано.

Казах му:

— За Бога, друже! Да не са ти гръмнали всички схеми? Или смяташ да ни предадеш?

Преди той да се засегне, Проф ме спря:

— Един момент, Ман, виждам някои възможности. Майк, ще се задоволиш ли с литературен псевдоним?

Така се роди Смешника Саймън. Компютърът явно си избра това съчетание, като прехвърляше случайни числа. Но за сериозната поезия използваше друго име — нелегалното, Адам Селене.

Стихчетата на Саймън бяха нескопосани, неприлични, подстрекателски и от хапливи насмешки към големите клечки стигнаха до необуздани нападки срещу Надзирателя, системата, „Драгуните на мира“, куките. Можехте да ги видите по стените на обществените тоалетни или надраскани на късчета хартия, подхвърлени в капсулите на подземката. Или пък в пивниците. Всички бяха подписани от Смешника Саймън, със скица на малко рогато дяволче с грамадна усмивка и раздвоена опашка. Понякога то мушкаше с тризъбец дебел мъж. Понякога се появяваше единствено физиономията му с усмивка и рогца, сетне и само рогцата плюс ухилената уста означаваха „Саймън беше тук“.

Един ден Смешника превзе цялата Луна и оттогава не мирясваше. Твърде скоро започна да получава доброволна помощ — неговите стихчета и малки рисунки, толкова прости, че всеки можеше да ги повтори, цъфнаха на повече места от заплануваното. Това широко разпространение беше от пътуващи съмишленици. Стихове и карикатури се озоваха и в Комплекса — е, то *не беше* наша работа,

никога не вербувахме тамошните служители. Отгоре на всичко три дни след появата на особено груба закачка, която намекваше, че затлъстяването на Надзирателя се дължало на гнусни наклонности, този виц цъфна и върху стикерите. Карикатурата бе усъвършенствана: дебелата жертва, бягаща от тризъбеца на Саймън, вече приличаше на Чвора Морт. *Не ние* ги напечатахме. Но те заляха Л-Сити, Новилен и Хонконг, разлепени почти навсякъде — по обществени телефони, по колони в коридорите, по люковете на шлюзовете, по парапети и къде ли не. Помолих да ми ги преброят в определен район и съобщих резултата на Майк. Той пресметна, че само в нашия град са нацвъкани към седемдесет хиляди стикера.

Не можех да се сетя за печатница в Л-Сити, която би рискувала с подобна поръчка, пък и да има оборудване за целта. Вече се чудех дали не попаднахме на още някой революционен заговор.

Творенията на Саймън пожънаха такъв успех, че той влезе и в ролята на полтъргайст и нито Надзирателят, нито шефът на сигурността успяваха да си поемат дъх. „Мили ми Чвор Морт! — започваше едно писмо. — Моля те, бъди особено внимателен между полунощ и четири сутринта утре. С любов и целувки: Саймън.“ Това заедно с ухилената уста и рогцата. В същата пощенска партида и Алварес получи писъмце — „Драги ми пъпчивко, ако Надзирателят утре си счупи крака, *ти* ще си виновен. Твоя вярна съвест: Саймън.“ И отново усмивчица с рогца.

Не бяхме подготвили нищо, просто искахме Морт и Алварес сън да не ги лови (което и стана), а покрай тях и охраната. Майк си позволи единствено да звъни по личния телефон на Надзирателя от полунощ до четири сутринта, на номер, невключен в указателя и известен само на приближените. Едновременно дрънкаше на личните сътрудници на Чвора и ги свързваше с него. Освен че създаде голяма суматоха, успя да насъска шефа срещу помощниците му. Той направо отказа да слуша уверенията им, че нямат нищо общо.

Но ни споходи късмет — твърде разстроеният Морт се *затичал* по една рампа. Дори новак би се усетил навреме. Съответно литнал две-три крачки във въздуха и си изкълчил глезена. Достатъчно приличаше на счупен крак, а Алварес бил с него, когато се случило.

Тия шегички за разсъняване не бяха кой знае какво. Друга нощ пуснахме слуха, че катапултът на Управата е миниран и всеки миг ще

гръмне. Деветдесет човека плюс осемнайсет не могат за няколко часа да претърсят сто километра, най-вече когато тези деветдесет са „Драгуни на мира“, не са свикнали с работата в скафандър и веднага я намразват. Бе среднощ по градско време, но на повърхността цареше средата на лунния ден, със слънцето в зенит. Е, те останаха навън далеч по-дълго, отколкото беше безопасно, успяха сами да си устроят злополуки, едва не се опекоха и стигнаха най-близко до бунт в цялата история на подразделението. Един от нещастните случаи завърши печално. Загина някакъв сержант, ама казва ли ти някой дали самичък е паднал, или са го бутнали?

Стихотворенията на Адам Селене бяха по-възвишени. Майк ги показваше на Проф и приемаше критиката му (предполагам, съвсем основателна), без да се сърди. Той изпилваше стъпките и римите до съвършенство, защото бе компютър с целия английски език в паметта си и намираше подходящата дума за микросекунди. В понижената самокритичност му беше слабото място, но под суровия редакторски надзор на Проф напредваше бързо.

Името на Адам Селене се появи за пръв път на уважаваните страници на „Лунна светлина“ над мрачната поема със заглавие „Дом“. Тя изразяваше последните мисли на умиращ каторжник и откритието му, че Луната го е приютила. Стилът бе опростен, римите не се натрапваха, единственият лек намек за нелоялност се долавяше в извода на умиращия, че и множеството надзиратели, които е трябвало да понася, не са твърде висока цена, за да намери своя дом.

Съмнявам се, че редакторите на „Лунна светлина“ са мислили дълго. Добра поема — публикуват я.

Алварес обърна редакцията с краката нагоре в старанието си да хване нишка, която да го отведе до Адам Селене. Броят се продаваше половин месец, преди той да го забележи или някой да му подскаже. Вече умирахме от нетърпение, *искахме* да види името на автора. Останахме много доволни от бесния гърч на Алварес, когато най-сетне го прочете.

Редакторите нямаха с какво да помогнат на главния копой. Казаха му истината — получили тази творба по пощата. При тях ли е? Да, естествено… о, съжаляваме, липсва плик, обикновено не ги съхраняваме. Мина доста време, преди Алварес да си тръгне, съпроводен от четирима драгуни, които бе довел да му пазят здравето.

Надявам се да му е харесало изучаването на тоя лист хартия. Беше фирмена бланка на Адам Селене.

```
                ДРУЖЕСТВО „СЕЛЕНЕ“
                    ЛУНА СИТИ
Инвестиции                          Офис на президента
                                    Старият купол
```

Отдолу следваше заглавието „Дом“ и т.н.

Каквито и отпечатъци от пръсти да е имало, появили са се, след като излезе от ръцете ни. Поемата натракахме на „Ъндърууд Офис Електростатор“, най-разпространеният модел на Луната. Но и те не бяха прекалено много — importado. Един детектив с научен подход би открил машината. В канцеларията на Лунната управа в Луна Сити. Поточно машините, защото в канцеларията стояха шест парчета от въпросната марка и ние ги използвахме поред. Пет думи на всяка — и отивахме при следващата. С Уайо това ни струваше съня и доста голям риск, въпреки че Майк подслушваше всички възможни телефони, готов да ни предупреди. Повече не го направихме по този начин.

Шефът Алварес не се оказа детектив с научен подход.

---

[1] „Салон на красотата“ (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Малките помощници на Шерлок Холмс. — Б.пр. ↑

11

В началото на 76-а бях отрупан с твърде много работа. Не можех да пренебрегна клиентите. В организацията имаше все повече неща за вършене, макар че всичко възможно се разпределяше по хората. Но се налагаше да вземаме безбройни решения, да пускаме съобщения нагоре и надолу. Трябваше да отделям някак часове за солидни натоварвания, да нося по себе си тежести, а не биваше да си уреждам тренировки на центрофугата, в която земните учени удължаваха своя престой на Луната. Ех, преди го бях правил, ала сега не желаех да се разчуе, че влизам във форма за пътуване до Земята.

От упражненията без центрофуга има по-малко полза, бяха особено досадни, защото не знаех дали ще ми бъдат нужни накрая. Според Майк в 30 процента от случаите събитията щяха да изискват някой лунатик, упълномощен да говори от името на организацията, да слезе при земяните.

Не се виждах като посланик — нито притежавах необходимото образование, нито съм кой знае колко дипломатичен. Проф беше очевидният кандидат сред привлечените при нас хора. Но той бе стар, току-виж не доживял кацането долу. Майк ни каза, че мъж на тази възраст, с такъв телесен тип и т.н. имал шансове под 40 на сто да стигне там жив.

Въпреки това Проф весело се зае с упражненията, та да изстиска максимума от слабичките си шансове. И така, какво можех да сторя аз, освен да си окача тежестите и да се захвана с работа, готов да заема мястото му, ако старото сърце престане да цъка? Уайо се мъчеше със същото поради вероятността нещо да спре и мен. Правеше го, за да споделя страданията ни: тя винаги заместваше логиката с благородство.

Отгоре на всичко — заедно с бизнеса, задачите на организацията и упражненията — имах и фермерски задължения. С бракове загубихме трима сина, а приехме две чудесни момчета — Франк и Али. После Грег започна работа в „ЛуНоХоКо“ като главен сондьор на новия катапулт.

Нямаше как. Главите ни неведнъж се препотиха, докато наемем хората за строежа. На повечето длъжности можехме да вземем мъже, които не бяха в организацията, обаче за ключовите постове ни трябваха членове колкото кадърни, толкова и политически надеждни. Грег не искаше да отиде, нашата ферма се нуждаеше от него, а и не му харесваше да изоставя паството си. Но прие.

Затова част от времето ми отново отиде в обслужване на прасета и пилета. Ханс е свестен фермер, пое товара и вършеше работа за двама. Ала откакто Дядко се оттегли, Грег управляваше фермата и сега новите задължения притесняваха другия ни съпруг. По старшинство трябваше аз да се заема, но Ханс бе по-добър в стопанството и повече го познаваше. Винаги се е смятало, че някой ден той ще замести Грег. И така, помагах му, като се съгласявах с него и се опитвах да направя нещо за дома поне в часовете, които успявах да отделя. Не ми оставаше време дори да се почеша.

В края на февруари се връщах от дълго пътуване — Новилен, Долен Тихо, Чърчил. Тъкмо бяха довършили новата подземка през Sinus Medii[1], така че наминах и към лунния Хонконг да си оправя бизнеса и да се свържа с някои хора, защото вече можех да им обещая експресно обслужване. Преди това бе невъзможно, понеже бусът Ендсвил-Белутихачи се движеше само през тъмната половина на лунния месец.

Но бизнесът беше и прикритие за политиката, връзките ни с Хонконг оставаха доста тънички. Ех, Уайоминг Нот се справяше добре по телефона. Вторият член на нейната група бе стар съратник — другарят Клейтън, който не само имаше чист здравен картон при Алварес в специалния файл „Зебра“, ами и високата оценка на Уайо. Клейтън получаваше указания за стратегията, предупреждения за пършивите овце в стадото, съвети как да гради груповата система, без да пипа старата организация. Госпожата му каза да си запази членството и там, за да изглежда всичко както преди.

Телефонът обаче не е като срещата лице в лице. Хонконг трябваше да стане наша крепост. Беше по-малко обвързан с Управата, защото съоръженията му не се контролираха от Комплекса. И по-слабо зависим, понеже липсата (до съвсем скоро) на връзка чрез подземката правеше продажбите за катапулта непривлекателни. Но финансово

този град бе по-силен, тъй като парите на Хонконгска банка — Луна, вървяха по-добре от официалните долари.

Предполагам, че хонконгските знаци не бяха пари по смисъла на някакъв закон. Лунната управа не ги приемаше и, когато слизах на Земята, трябваше да използвам управленски, за да си платя билета. Ама долу носех от другите — можех да ги сменя със съвсем малка комисиона, докато „благословените“ не струваха почти нищо там. Деньги или не, зад банкнотите на Хонконг стояха частни банкери жълтурковци, а не бюрократични разпоредби. Сто техни долара се равняваха на 31,1 грама злато (по старата монетна унция), платими при поискване в централното ведомство — да, тук наистина държаха злато, качено от Австралия. Или бихте могли да изискате стоки срещу тях: незамърсена вода, стомана с определено качество, тежка вода според спецификациите на термоядрените централи, разни други неща. И с официалната валута бихте си ги купили, но цените на Лунната управа се движеха единствено нагоре. Не съм финансов теоретик, та когато Майк се стараеше да им обяснява, все ме заболяваше главата. Просто знаем, че с радост вземахме тези не-пари, а пък управленските долари приемахме с неохота, и то не само заради омразата на властта.

Хонконг трябваше да бъде крепост на нашата организация, ала не беше. Решихме да рискуваме с лична среща, като позволя на някого да научи самоличността ми, защото еднорък мъж трудно би се загубил в тълпата. Подобен риск би могъл да изложи на опасност не само мен, а и да издърпа нишката към Уайо, Мами, Грег и Сидрис, ако се препъна. Но кой е казал, че революцията е безпроблемна?

Другарят Клейтън се оказа млад японец — е, не съвсем млад, ама те всички изглеждат такива, докато в един момент остареят. Не беше чист japonais, имаше малайска кръв и още някаква, обаче истинското му име бе японско и в дома му царяха съответните традиции, ръководени от *гири* и *джиму*[2]. За мой късмет той трябваше да връща доста джиму на Уайо.

Клейтън не произхождаше от осъдени. Неговите хора били „доброволци“, качили се на кораба под дулата на оръжия, когато Велики Китай обединявал империята си на Земята. Нямах нищо против това, той мразеше Надзирателя, както всеки стар пандизчия.

Първия път се срещнахме в една чайна — в Л-Сити щеше да е пивница — и два часа приказвахме за всичко освен за политика.

Човекът си състави мнение за мен и ме покани у дома. Единственото ми оплакване от японското гостоприемство е ужасната горещина в техните вани, където се потапяш до брадичката.

Но не бях в опасност. Мами съперничеше на Сидрис в гримирането, ръката ми за пред хора бе много убедителна на вид, а кимоното прикриваше връзката с чуканчето. Срещнах се с четири групи за два дни като другаря Борк, преобразен с грим, кимоно и таби[3], и ако между тях е имало кука, не ми се вярва да е разпознала Мануел О'Кели. Отидох там натъпкан с информация, предвиждания и числа, говорих им само за едно — за глада през 82-ра, след шест години:

— Хора, вие сте късметлии, той няма да ви връхлети толкова скоро. Но сега с новата подземка ще видите как все повече от вашите ще произведат жито и ориз и ще ги пращат на катапулта. И лошото време ще дойде.

Впечатлих се. От наблюденията ми за старата организация си мисля, че тя най-вече е разчитала на красноречие, възпламеняваща музика и чувства, също като църква. А аз просто им рекох:

— Това е то, приятели. Проверете числата, оставям ви ги.

Побъбрих с един другар насаме. Инженер жълтурковец може да измисли начин как да направи каквото и да било, стига да го огледа хубаво. Попитах този зървал ли е някога лазер, достатъчно малък да се носи като пушка. Не беше. Подметнах, че напоследък с паспортната система контрабандата е станала мъчнотия. Той умислено забеляза, че със скъпоценните камъни не е толкова трудно и щял да идва следващата седмица в Луна Сити да се види със своя братовчед. Аз пък му казах, че чичо Адам ще се радва да се чуят.

Общо взето, имаше полза от пътуването. На връщане спрях в Новилен да проверя един старомоден „Бригадир", който работеше с ленти. И по-рано бях го поправял, сетне обядвах и се натъкнах на баща си. Бяхме приятели, но нямаше значение дали не сме се срещали две-три годинки. Полафихме си на сандвичи и бира и като ставах да си ходя, татко рече:

— Драго ми е, че те видях, Мани. Свободна Луна!

Отговорих му съответно, защото много се стреснах. Трудно бихте намерили по-откъснат от политиката циник от моя старец. Щом

дори той ръсеше подобни неща пред хора, значи усилията ни даваха плод.

И така, пристигнах в Л-Сити одобрен и не особено уверен, дремвайки по отсечката от Торичели. Хванах Околовръстната от Южната станция, после слязох на Дънната алея и тръгнах по нея, за да избягна Главния път и многолюдните сборища по коридорите към дома. Минах край съдебната зала на Броуди, исках да му кажа едно „здрасти“. Броуди ми е старо приятелче и също е претърпял ампутация. След като си загуби крака, стана съдия, при това от преуспяващите. Едва ли имаше втори такъв от бранша в Л-Сити, който по онова време да не се занимаваше и с по нещо допълнително — поне да приема залози и да продава някоя и друга застраховка.

Ако двама дойдеха с неразбориите си при Броуди и той не успееше да ги убеди, че неговото решение е справедливо, връщаше им таксата. Стигнеше ли се до бой, ставаше безплатно секундант на техния дуел и докрай се опитваше да ги накара да не вадят ножовете.

Не беше вътре, макар че шапката му лежеше върху бюрото. Тръгнах да излизам, но пътя ми препречи цяла групичка, приличаха ми на стиляги. С тях вървяха момиче и по-възрастен мъж, когото те бутаха. Бе разрошен и в дрехите му нещо смътно нашепваше: турист.

Даже и тогава имахме туристи. Не прииждаха на рояци, ала не бяха и малко. Качваха се от Земята, вземаха стая в някой хотел за около седмица, връщаха се със същия кораб или понякога оставаха за следващия. Повечето си прекарваха времето в комарджийство след ден-два разходки и зяпане, включително и глупавото излизане на повърхността. Болшинството лунатици не им обръщаше внимание, отнасяйки се снизходително към щуротиите им.

Едно от момчетата, най-голямото — някъде към осемнайсетте и явно водач, — ми каза:

— Къде е съдията?

— Не знам. Не е тук.

Той си подъвка устните, чудеше се как да реагира. Попитах го:

— За какво спорите?

Отвърна ми най-сериозно:

— Ще елиминираме това човече. Но искаме съдията да потвърди.

— Обиколете близките пивници. Вероятно ще го намерите.

Обади се момче на около четиринайсет:

— Чакайте! Вие не сте ли господин О’Кели?

— Правилно.

— Защо *вие* не ни съдите?

На най-големия му поолекна.

— Съгласен ли сте, господине?

Поколебах се. Случвало се е да съдя, а и кой ли не го е вършил? Но не се стремя към тази отговорност. Обаче се тревожех от намеренията на тия младоци за елиминирането на турист. Биха плъзнали приказки.

Реших да го направя. Затова се допитах до земния гост:

— Ще ме приемете ли за ваш съдия?

Той се изненада.

— Мога ли да избирам?

Казах му търпеливо:

— Разбира се. Не можете да очаквате от мен, че ще ви изслушам, ако не сте готов да приемете моето съдийско решение. Е, не ви насилвам. Животът си е ваш.

Стори ми се твърде учуден, ала не и уплашен. Очите му светнаха.

— За моя живот ли става дума?

— Явно. Нали чухте момчетата — смятат да ви елиминират. Ако предпочитате, изчакайте господин Броуди.

Оня не се помайваше. Усмихна се и рече:

— Сър, приемам ви като мой съдия.

— Както желаете. — Обърнах се към най-големия стиляга. — Кои са страна в спора? Ти и младият ти приятел, така ли?

— О, не, всинца участваме.

— Още не съм и ваш съдия. — Огледах ги. — Наистина ли всички ме молите да издам присъда?

Кимнаха, никой не отказа. Водачът побутна момичето и го подкани:

— Тиш, най-добре е веднага да решаваш. Ти приемаш ли съдията О’Кели?

— Какво? Ами да, приемам!

Тя беше скучен дребосък, горе-долу хубавичка, закръгленичка, може би четиринайсетгодишна. Лъхаше ми на сексмашинка и сигурно

точно такава щеше да стане. Момиченца като нея предпочитат да са кралици на глутница стиляги, отколкото да намерят стабилен брак. Не обвинявам стилягите, шлят се по коридорите, защото жените не достигат. Бъхтат по цял ден, а вечер няма при кого да се върнат вкъщи.

— О’кей, съдията е приет и всички са длъжни да се придържат към моята присъда. Нека уредим таксите. Момчета, за колко можете да се бръкнете? Моля ви да разберете, че няма да отсъдя елиминиране за някакви си центове. Така че вадете парите или го освобождавам.

Водачът примигна, скупчиха се. След малко се обърна и каза:

— Нямаме много. Ще го направите ли срещу пет хонконгски от всекиго?

Бяха шестима.

— Не. Не е редно да искате от съда елиминиране на подобна цена.

Пак се скупчиха.

— Петдесет долара, съдия?

— Шейсет. По десет на човек. И още десет от тебе, Тиш — подсетих момичето.

Тя ме погледна учудено и възмутено.

— Хайде, хайде! — кимнах й. — Tanstaafl[4].

Свали клепачи и бръкна в чантето си. Имаше пари, такива като нея винаги имат.

Събрах седемдесет долара, сложих ги на масата и попитах туриста:

— Можете ли да дадете толкова?

— Моля?

— Хлапетата плащат седемдесет хонконгски за отсъждането. Вие би трябвало да участвате със същата сума. Ако нямате, отворете чантичката си и го докажете, тогава ми оставате длъжник. Но такъв е вашият дял. — Тук добавих: — Евтино е при искане за смъртна присъда. Ала момчетата не могат да дадат повече, затова сделката е изгодна за вас.

— Ясно. Поне вярвам, че ми е ясно.

И той трупна седемдесет хонконгски долара.

— Благодаря. А сега — някоя от страните желае ли съдебни заседатели?

Земният червей избъбри:

— При тези обстоятелства комай се нуждая от тях.

— Можете да ги имате — уверих го. — Искате ли и съветник?

— Ами предполагам, че ми е необходим адвокат.

— Казах „съветник“, не „адвокат“. Тука нямаме адвокатска колегия.

На лицето му пак се изписа удоволствие:

— Надявам се, че съветникът (ако предпочета такъв) ще заема същото, хм, неформално положение, както останалите участници в процедурата, нали?

— Може би да, може би не. Аз съм нещо като неформален съдия, това е всичко. Решавайте как е по-удобно за вас.

— Мисля, че ще разчитам на тази ваша неформалност, сър.

Най-голямото момче каза:

— Ох, тия заседатели! Вие ли ще се изръсите, господин О’Кели? Или пък ние?

— Аз плащам, съгласих се да съдя за сто и четирийсет бруто. Не си ли бил в съд досега? Мога да мина и без излишни печалби. Шестима помощници, на всекиго по пет долара. Вижте кой върви по алеята.

Едно от хлапетата излезе на прага и кресна:

— Търсят се заседатели! По пет долара за работата!

Събраха шестима мъже, бяха каквито можете да очаквате от Дъннata алея. Не се тревожех, защото нямах намерение да ги слушам. Ако ще се правите на съдия, най-добре е това да става в собствения ви квартал, където има възможност да привикате почтени граждани.

Минах зад масата, седнах и нахлупих шапката на Броуди — чудя се откъде ли беше намерил такава. Сигурно от боклука.

— Откривам съдебното заседание — казах аз. — Да чуя имената ви и тъжбата.

Големият се наричаше Слим Лемке, момичето бе Патрисия Кармен Жукова, останалите не ги помня. Туристът пристъпи напред и бръкна в чантичката си:

— Визитната ми картичка, сър.

Още я пазя.

Тъжбата бе трагикомична — чудесен пример защо земните гости не биваше да се мотаят наоколо без екскурзоводи. Вярно, гидовете направо им съдират кожата, ала за какво друго са туристите? Този едва не си загуби живота, защото нямало кой да го напътства.

Пъхнал се в пивница, където разрешавали на стилягите да си пилеят времето, сякаш са в клуб. Това единствено момиче му позволило да го ухажва. Младоците оставали историята да си върви по реда, както, разбира се, трябвало да постъпят, щом Тиш го насърчавала. Но в един момент тя се разсмяла и го ръгнала с юмрук в ребрата. Той го приел нормално, като всеки лунатик… ама отговорил точно като земен мъж. Пуснал й ръка през кръста, придърпал я и явно се канел да я целуне.

Повярвайте ми, в Северна Америка това е нищо, виждал към такива случки. Но Тиш естествено се изумила, а може би я хванало и шубето. Писнала.

И глутницата го връхлетяла, посмачкала го. Сетне решили, че той задължително ще плати за „престъплението“ си, само че да станело както е редно. Щели да търсят съдия.

Най-вероятно не им стискало. Едва ли дори един от тях бе участвал в елиминиране. Обаче тяхната дама била оскърбена и нямало какво друго да сторят.

Разпитах ги (особено Тиш) и сметнах, че вече съм наясно:

— Нека да обобщя. Тук имаме чужденец, който не познава обичаите ни. Нанесъл е обида, виновен е. Но доколкото разбирам, не го е направил нарочно. Хайде да чуем заседателите. Ей, ти! Събуди се! Какво мислиш?

Запитаният ме погледна мътно и изломоти:

— ’лиминирайте го!

— Много добре! А ти?

— Ами… — Следващият се запъна. — Като си поразмърдам мозъка, май му стига един бой до посиране, та друг път да знае. Не е хубаво мъжете да награбват жените, ще стане тъпотия както на Земята, чувал съм какви ги вършат.

— Разумно — съгласих се. — Ти?

Само едничък заседател гласува за елиминиране. Останалите предлагаха хубав пердах или много голяма глоба.

— Ти какво ще кажеш, Слим?

— Е… — Неспокоен беше, застанал пред бандата си, пред момичето, с което сигурно ходеше. Но поохлади главата и *не искаше* да елиминират човечеца. — Вече го бъхтехме. Ами ако падне на колене, целуне пода пред Тиш и се извини?

— Ще го направите ли, господин Лажуайе?

— Ако това е решението ви, ваше благородие.

— Не е. Ето и моята присъда. Първо този заседател — *ти там!* — глобен си в размера на платената ти надница, защото захърка, когато трябваше да съдиш. Хванете го, момчета, прибере парите и го изхвърлете.

Подчиниха се с ентусиазъм. Поне малко си върнаха за по-голямото преживяване, което замисляха, ама нямаха смелост да довършат.

— Сега вие, господин Лажуайе. Глобявам ви петдесет хонконгски долара за липсата на здрав разум да научите местните обичаи, преди да се разхождате напред-назад. Плащайте.

Взех парите.

— Вие, момчета, застанете пред мен. Глобявам всекиго от вас по пет долара, защото не сте измислили най-доброто в препирня с човек, за когото знаете, че е чужденец и не е свикнал с нашите правила. Чудесно е, че сте му попречили да опипва Тиш. Че сте го посмачкали, и това не е лошо. Така по-бързо ще се научи. Можехте и да го изхвърлите от заведението. Но да приказвате за елиминиране при грешка от честни намерения — е, туй е вече прекалено. Петарка от всеки, хайде.

Слим преглътна на сухо:

— Съдия… Не вярвам да са ни останали толкова мангизи! Поне аз нямам никакви.

— Така си и мислех. Имате седмица да платите или ще окача имената ви в Стария купол. Знаете ли къде е „Bon Ton Beauté Shoppe“ до частен шлюз номер 13? Стопанисва го моя съпруга, издължете се на нея. Закривам заседанието. Слим, не си тръгвай. Ти също, Тиш. Господин Лажуайе, да заведем тези млади хора някъде и да ги почерпим по едно студено питие, за да се опознаем по-добре.

Отново очите му се изпълниха с онова странно удоволствие, което ми напомняше Проф.

— Очарователна идея, съдия!

— Вече не съм ви съдия. Трябва да отидем две рампи нагоре… така че предлагам да подадете ръка на Тиш.

Той се поклони и каза:

— Госпожице? Ще позволите ли? — и сви лакът приканващо.

Момичето порасна отведнъж:

— Спасибо, господин! За мен е удоволствие.

Заведох ги в скъпо място, където дивашките им дрехи и прекомерният грим изглеждаха нелепи. Наежиха се, но аз се постарах да ги отпусна, а Стюарт Лажуайе се опитваше още по-старателно, при това с успех. Прибавих и адресите им към имената. Едно от разклоненията при Уайо се съсредоточаваше върху стилягите. Скоро те си допиха разхладителните, благодариха и си тръгнаха. Лажуайе и аз останахме.

— Господине — каза той, — преди малко използвахте странна дума, странна поне за мен.

— Хлапетата си отидоха, наричай ме Мани. Коя дума?

— Когато настоя тази… млада дама, Тиш… Тиш да си плати като другите. „Тая-не-става“ или нещо подобно.

— О, tanstaafl. Означава „Безплатен обяд ли — няма такъв“. И действително няма — добавих аз, сочейки му табелата върху отсрещната стена, — иначе тия питиета щяха да струват наполовина. Напомних й, че всичко безплатно по-късно ти коства двойно или за нищо не става.

— Интересна философия.

— Не е философия, а факт. По един или друг начин си заплащаш всичко, което получаваш. — Размахах ръка из въздуха. — Този въздух не е без пари, купуваш си всяка глътка.

— Нима? Не са ми искали пари за дишането. — Усмихна се. — Дали не трябва да спра?

— И това може да се случи, тая вечер замалко да подишаш вакуум. Но никой не ти иска пари, защото вече си платил. За тебе е част от двупосочния билет, а за мен е такса на всяко тримесечие. — Започнах да му обяснявам как семейството ми купува и продава въздух от и на кооперативната компания, обаче реших, че става много заплетено. — Абе, и двамата плащаме.

Лажуайе се замисли развеселен.

— Да, виждам икономическата необходимост. Просто за мене това е нещо ново. Кажи ми, ъъъ, Мани — впрочем наричай ме Стю, — наистина ли ме заплашваше възможността „да подишам вакуум“?

— Би следвало да те глобя още.

— Моля?

— Не си се убедил. Но взех от хлапетата максималното, което успяха да остържат из джобовете — наказах ги, за да помислят малко. Не можех да ти искам повече, отколкото на тях. А е трябвало, щом смяташ всичко за шега.

— Повярвайте ми, сър, въобще не ми изглеждаше шега. Само ми е трудно да осъзная, че местните ви закони позволяват човек да бъде осъден на смърт… толкова лесно… и за такова дребно оскърбление.

Въздъхнах. Откъде започвате да обяснявате, ако думите на някого ви показват, че той *нищо* не разбира, но затова пък е препълнен с предварителни мнения, несъвпадащи с фактите, а и дори това не проумява?

— Стю — рекох му, — дай да караме едно по едно. Няма „местни закони“, затуй и човек не може да бъде „осъден на смърт“ по тях. Твоето оскърбление *не беше* „дребно“, аз само бях снизходителен заради невежеството ти. И не си го направил съзнателно, иначе момчетата щяха да те завлекат до най-близкия шлюз, да те изтикат в нулево налягане и да приключат с тебе. Вместо това тръгнаха по общоприетия ред (добри момчета!), плащайки от собствените си пари, за да бъдеш съден. После не ръмжаха, когато присъдата дори не се доближи до желаното от тях. Нещо да ти е станало неясно?

Той се захили, имаше трапчинки като на Проф. Открих, че ми става все по-симпатичен.

— Боя се, че всичко. Сякаш съм попаднал в огледалния свят.

Очаквах го. Бил съм на Земята и отчасти схващам как им работят мозъците. Земният червей се надява да намери закон, и то писан, за всяка ситуация. Даже имат разпоредби за лични неща като сключването на договори. Истина ви казвам. Ако думата на човек не струва пукната пара, кой би сключил договор с него? Нали затова му се носи славата, каквато и да е тя?

— Е, нямаме законодателство — кимнах. — Никога не са ни разрешавали. Имаме обичаи, но не са написани и никой не ги натрапва. Или пък да река, че те *сами* се прилагат, понеже са такива, каквито

трябва да бъдат при тези условия. Мога и да ти кажа, че нашите порядки са природни закони, защото те са начин, по който се държат хората, за да оцелеят. Когато си посегнал на Тиш, ти си нарушил природен закон… и почти успя да вдишаш вакуум след това.

Той примигна озадачено:

— Би ли ми обяснил какво точно наруших? Най-добре е да го проумея… или да се върна в кораба и да остана вътре до излитането. За да оцелея.

— Разбира се. Толкова е просто, че щом веднъж ти светне в главата, повече няма да си заплашен от нищо. Ето ни нас тук — два милиона мъже, по-малко от милион жени. Физически факт, основополагащ като скалите или вакуума. После прибавяш идеята за tanstaafl. Когато нещо е оскъдно, цената му се вдига. Дамите не достигат, това ги прави най-голямата ценност на Луната, по-важни са от въздуха или леда, защото на мъже без мацки не им пука дали ще оцелеят. Освен ако са киборги, стига да смяташ един киборг за homme[5], но аз не бих се съгласил.

Помълчах и продължих:

— И какво става? Не забравяй, че всичко било още по-зле, когато този обичай или природен закон се наложи в края на двайсети век. Тогава съотношението било една към десетима. Имало каквото винаги се случва в затворите — мъжете налитали на мъже. Не помага особено, проблемът остава, защото повечето мъже искат *жени* и няма да се задоволят със заместител, ако могат да докопат истинско злато. Толкова ги напъва отвътре, че биха убили за това… и според разказите на старците ставали предостатъчно убийства, чак да ти се смръзне костният мозък. Ала след време оцелелите намерили пътя към спогодяване, нещата улегнали. Автоматично, като притеглянето. Които се пригаждат към фактите — оцеляват, които не успяват — умират и край на проблема. Ех, това означава, че тук и днес жените са малко и те поръчват музиката… а ти си заобиколен от два милиона мъже, грижещи се да играеш според тази музика. Ти нямаш избор, докато дамата има всички възможности да избира. Може да те удари така, че да ти потече кръв, а пък ти не смееш с пръстче да я пипнеш. Виж, Стю, ти си пуснал ръка на Тиш, може би си искал да я целунеш. Сега да речем, че тя реши да отиде с тебе в хотелската ти стая. Какво би станало?

— О, небеса! Сигурно щяха да ме накъсат на мръвки!

— Нямаше *нищо* да ти направят. Щяха да свият рамене и да се преструват, че не виждат. Защото изборът е *неин*. Не твой. Не и техен. Единствено неин. Хм, би било рисковано да я попиташ ще дойде ли с тебе, можеше да се обиди и би дала на момчетата повод да те поблъскат. Но… ами да я вземем въпросната Тиш като пример. Малка тъпа курвичка. Ако беше й размахал толкова пари, колкото зърнах в чантичката ти, навярно щеше да й хрумне, че иска именно с турист да се вргаля и щеше тя да ти го предложи. А в такъв случай си в абсолютна безопасност.

Лажуайе потрепери:

— На *тази* възраст? Страх ме е и да си помисля. Че Тиш е под законния минимум. Изнасилване на малолетна.

— Ох, по дяволите! Няма такова нещо. Жените на нейните години се омъжват или поне би трябвало. Стю, на Луната *не съществуват* изнасилвания. Нито едно. Мъжете не позволяват. Ако ставаше дума за това, стилягите не биха си правили труда да търсят съдия, всички мъже наоколо щяха да си строшат краката от желание да им помогнат. Но шансът толкоз голямо момиче да е девствено, е направо нищожен. Когато са малки, майките им ги наглеждат със съдействието на всеки човек в града и децата тук не са заплашени от нищо. Ала станат ли на възраст за брак, никой не може да ги удържи, нито дори се опитва. Ако изберат да се мотаят по коридорите и да си гледат кефа — тяхна си работа. Щом момичето е на години за задомяване, вече само̀ си е господарка. Ти женен ли си?

— Не. — Той усмихнато добави: — В момента не.

— Но да речем, че си женен и госпожата ти сервира: „Ще се омъжа за друг.“ Ти какво би сторил?

— Чудно ми е, че точно това си представи, защото нещо такова ми се случи. Видях се с адвоката си и се погрижих тя да не вземе никаква издръжка.

— При нас думата „издръжка“ няма смисъл, научих я за пръв път на Земята. Тук лунатикът би казал: „Мила, според мен ще ни е нужно по-голямо жилище.“ Или пък просто ще поздрави нея и своя нов съсъпруг. Ако обаче това го прави толкова нещастен и не му изнася, излиза от брака и си опакова дрешките. Каквото ще да става, въобще няма да вдигне шум. Защото вдигне ли го, всички единодушно ще

гракнат срещу него. Приятелите му — и мъже, и жени — ще му обърнат гръб. И нещастникът вероятно би се преместил в Новилен, където ще си смени името и ще се надява да забрави… Всичките ни обичаи действат по този начин. Ако сте навън и на някое човече не му достига въздух, услужваш му с кислородна бутилка и не му искаш да плати на място. Но върнете ли се обратно в налягането и оня не даде дължимото, никой няма да те смъмри, че си го очушкал без съд. Само че той ще ти плати. Въздухът е свещен почти колкото жените. Седнеш ли на покер с новак, издължаващ се с „въздушни“ мангизи, а не с пари за храна — негов проблем си е дали ще работи, или ще пукне от глад. Ако елиминираш някого (освен при самозащита), погасяваш му дълговете и му издържаш хлапетата, иначе хората няма да ти говорят, няма да купуват от тебе, няма да ти продават.

— Мани, искаш да ми кажеш, че тук мога да убия човек и да реша въпроса с долари?

— О, това въобще *не е* вярно! Да елиминираш не противоречи на никой закон. *Няма* закон освен разпоредбите на Надзирателя, а той не си разваля спокойствието, когато лунатик направи нещо на друг лунатик. Ние разсъждаваме по следния начин. Ако някой бъде убит, или си го е просил и всеки е знаел, че ще стане — обикновено е така, — или приятелите му уреждат всичко, като елиминират убиеца. Проблем и в двата случая няма, нито пък те възникват често. Дори дуелите по правило са рядкост.

— „Приятелите му уреждат всичко.“ Мани, ами ако онези младежи бяха стигнали докрай? Аз нямам авери тук.

— Ето защо се съгласих да бъда съдия. Макар че се съмнявам дали хлапетата биха се насъскали един друг чак дотам, не исках да рискувам. Елиминирането на турист би донесло на града лоша слава.

— Често ли се случва?

— Изобщо не си спомням такова нещо. Разбира се, може да са го прикривали като злополука. Новаците имат навика да загазват, на Луната е така. Казват, че ако новакът изкара една година, ще живее вечно. Но никой не му продава застраховка през първата година. — Погледнах колко е часът. — Стю, ти вечерял ли си?

— Не, тъкмо се канех да ти предложа — хайде да отидем в моя хотел. Добре готвят. В „Auberge Orleans“ съм.

Потиснах спазъма: веднъж се случи да хапна там.

— Вместо това би ли дошъл с мен вкъщи да те запозная със семейството? Все ще се намери супа или нещо подобно.

— Няма ли да съм натрапник?

— Не. Само половин минутка да звънна по телефона.

Мами каза:

— Мануел! Колко се радвам, скъпи! Капсулата пристигна преди часове. Вече си мислех, че ще се върнеш утре или по-късно.

— Мими, просто препих и буйствах с лоши авери, а сега си идвам, ако намеря пътя. С мен ще довлека и едно лошо приятелче.

— Да, мили. Вечеряме след двадесет минути. Опитайте се да не закъснявате.

— Не искаш ли да научиш от кой пол е въпросното приятелче?

— Ами като те знам що за стока си, трябва да е жена. Когато дойдете, ще разбера.

— Мами, толкова добре ме познаваш. Предупреди момичетата да се разкрасят, не желая някаква си гостенка да ги засенчи.

— Не се бавете прекалено, яденето ще изстине. Доскоро, скъпи. Обичам те.

Изчаках и набрах MYCROFTXXX:

— Майк, искам да ми потърсиш едно име. От Земята, пристигнал е с „Попов“. Стюарт Рене Лажуайе.

Не минаха твърде много секунди. Компютърът откри Стю във всички основни справочници на Земята — „Кой кой е“, „Дън&Брадстрийт“, „Алманах де Гота“, текущите файлове на лондонския „Таймс“ и изобщо къде ли не. Емигрирал от Франция, роялист, богаташ, още шест имена бяха натъпкани при тези от визитката, три университетски дипломи, едната от тях по право от Сорбоната, благородническо потекло и по френска, и по шотландска линия, разведен (без деца) с достопочтената Памела Тире-Тире-синя кръв. Общо взето, беше от ония земни червеи, които не биха говорили с лунатик, произхождащ от престъпници. Само че Стю бе готов да говори с всекиго.

Послушах минута-две, после помолих машината да ми състави пълното досие, като проследи всички асоциативни линии.

— Майк, може би това е нашето гълъбче.

— Възможно е, Ман.

— Трябва да бягам, Чао.

Върнах се умислен при своя гост. Почти година по-рано, по време на наситени с алкохолни пари приказки в хотелската стая, Майк ни обеща шанс едно от седем — ако някои неща бъдат уредени. Едно от неподлежащите на обсъждане условия беше помощ долу, на самата Земя.

Въпреки „мятането на камъни“ компютърът, а и всички ние знаехме, че могъщата планета с нейните единайсет милиарда и безкрайни ресурси не може да бъде победена от три милиона, които нямат нищо, дори и ако те са нависоко, откъдето могат да хвърлят каменни късове.

Майк правеше сравнения с XVIII век, когато британските колонии в Америка се отцепили, и с XX век, когато множество народи станали независими от съответните империи — натърти, че нито веднъж колония не се е отделяла с помощта на груба сила. Не, защото във всеки от случаите централната власт била заета другаде, изтощила се и се отказала, без да удари с цялата си мощ.

От няколко месеца бяхме достатъчно силни да се справим с телохранителите на Надзирателя, стига да пожелаем. Щом нашият катапулт влезеше в действие (също всеки момент), нямаше да бъдем и беззащитни. Но имахме нужда от „благоприятен климат“ на Земята. Затова ни трябваше помощ там. Проф не смяташе, че ще стане трудно. Обаче не беше така. Земните му приятелчета бяха или мъртви, или малко им оставаше, а аз знаех само шепа преподаватели. Пуснахме запитване по групите: „Какви големи клечки познавате на Земята?“, обикновено ни отговаряха: „Абе, я стига сте се майтапили.“ Е, какво, да анулираме ли програмата?

Професорът държеше под око пътническите списъци на кацащите кораби, опитваше се да измисли връзка, четеше и лунните препечатки на земни вестници, търсеше някого от голямото добро утро, до когото да стигне чрез някогашни контакти. Аз не си давах зор, малцината ми познати долу нямаха никакво влияние там.

Проф не отбеляза Стю Лажуайе в списъка на „Попов“. Но Проф не го и познаваше. Аз не знаех дали Стю не е само особняк, както показваха сведенията за него. Ала беше единственият земянин, с когото съм изпил по чаша на Луната, стори ми се свестен човек и издиреното от Майк даваше някакви надежди. В този турист имаше нещо.

Затова го заведох у дома, да видя какво ще каже семейството за него.

Добре потръгна. Мами се усмихна и му подаде ръка. Той я хвана и се поклони толкова ниско, че според мен би я целунал, ако не го бях предупредил за лунните жени. Мами едва ли не гукаше, когато го поведе към масата за вечеря.

---

[1] Централен Залив (върху видимата част на Луната). — Б.пр. ↑

[2] Разбирането на чест и дълг в Страната на изгряващото слънце. — Б.пр. ↑

[3] Чорапи с един пръст, пригодени за джапанки. — Б.пр. ↑

[4] Малко по-нататък разказвачът подробно обяснява този израз. — Б.ред. ↑

[5] Човек; мъж (фр.). — Б.пр. ↑

12

През април и май 76-а работата беше още повече, напъвахме се да разбуним лунатиците срещу Надзирателя, а него да подмами към насрещен удар. Неприятното с Чвора Морт бе, че не гаднееше излишно, нямаше за какво толкова да го мразим, освен че символизираше Управата. Налагаше се да го уплашим, за да се размърда. Пък и със средния лунатик бяхме зле. Презрението му към Надзирателя отдавна беше нещо като ритуал, ама това не го правеше революционер. Не искаше да си създава грижи. Бира, залагания, жени, работа… Единственото, заради което революцията не умираше от анемия, бяха „Драгуните на мира“ с тяхната дарба да събудят омраза към себе си.

Но и тях все трябваше да дразним. Проф непрекъснато повтаряше, че сме се нуждаели от един Бостънски инцидент, говореше за някакъв легендарен сблъсък в отдавнашна революция и имаше предвид обществени безредици, към които да привлечем вниманието.

Не се отказвахме. Майк написа нови текстове за старите революционни песни: „Марсилезата“, „Интернационалът“, „Янки Дудъл“, „Ние ще победим“ и т.н., като преправи думите, за да подхождат на Луната. Смешника Саймън ги разпространяваше и когато някоя от тях прихващаше сред народа, пускахме я (само музиката) по радиото и видеото. Това постави Надзирателя в глупавото положение да забранява излъчването на отделни мелодии — за нас беше добре, хората си ги подсвиркваха на воля.

Компютърът изучи гласовете и начина на изразяване на заместник-администратора, главния инженер и други шефове на управления. Надзирателят започна да се буди нощем от панически обаждания на своите подчинени. А те отричаха. Затова Алварес проследи поредното звънкане… и (разбира се, с помощта на Майк) стигна до телефона на началника по снабдяването. Беше твърдо убеден, че е познал тембъра на негодника.

Ала следващото отровно обаждане при Морт наглед идваше от самия Алварес. Какво Чвора имаше да му каже на другата сутрин и с

какво се оправдаваше шефът на сигурността, може да се опише просто като кръстоска между лудост и грубост.

Проф накара Майк да спре, страхуваше се Алварес да не си загуби поста, а ние не искахме това. Твърде добре работеше за нас. Но по онуй време „Драгуните на мира“ на два пъти изскачаха от казармите нощем уж по заповед на Надзирателя, от което настроението им спадна още повече. Чвора Морт се убеди, че е заобиколен от предатели; помощниците му пък не се съмняваха, че в неговата глава всички схеми са гръмнали.

В „Лунная правда“ излезе обява за лекция на д-р Адам Селене на тема „Поезията и изящните изкуства на Луната — един нов Ренесанс“. Никой от нашите не присъстваше, пуснахме предупреждение по групите да стоят настрана. А когато се явиха три взвода „Драгуни на мира“, там въобще не се мяркаше жива душа — нещо като принципа на Хайзенберг[1], приложен към „алените огнивчета“. Редакторът на „Правда“ прекара цял тежък час в обяснения, че не получава *лично* обявите, а за тази било платено в брой в тяхното бюро. Казаха му да не приема обяви от Адам Селене. Веднага се отметнаха и му наредиха да приеме *всичко* от Адам Селене, ала *незабавно* да уведомява Алварес.

Изпробвахме новия катапулт с товар, запратен в точка от Южния Индийски океан, с координати 35 градуса източна дължина и 60 градуса южна ширина, където се навъртаха само риби. Майк преливаше от радост, че е такъв снайперист, защото успя да се прицели едва два пъти, когато насочващите радари бяха свободни и разчиташе буквално на еднократни изчисления, та да улучи десетката. В новините от Земята съобщаваха за гигантски метеорит, паднал в антарктическото крайбрежие, засечен от космическата наблюдателна служба в Кейптаун, а приблизително посочената енергия на удара съвпадаше идеално с намеренията на Майк — той ми се обади, за да се изтъкне, докато слушаше вечерната емисия на „Ройтер“.

— Нали ти казах, че улучих абсолютно точно? — прехласваше се машината. — Гледах го. О, как *прекрасно* цопна!

Последвалите съобщения от сеизмичните станции за силата на ударната вълна, както и от океанографите за надигналите се цунами също потвърдиха изчисленията.

Само тази бъчвичка имахме (поради трудности при покупките на стомана), иначе Майк щеше да настоява за още един опит с новата си

играчка.

По главите на стилягите и техните момичета цъфнаха шапките на свободата. Смешника Саймън също сложи капела между рогцата си. Магазинът „Bon Marche“[2] ги раздаваше безплатно на своите клиенти. Алварес проведе още веднъж болезнен разговор с Надзирателя — Морт искаше да знае дали неговият главен копой смята, че трябва нещо да се прави всеки път когато хлапетата се увлекат по нова мода? И дали Алварес окончателно не си е изгубил ума?

В началото на май срещнах Слим Лемке на Резбарския булевард, видях шапка на свободата, килната върху косите му. Той сякаш ми се зарадва и аз му благодарих за навременното уреждане на дълга (бе отишъл при Сидрис три дни след случката със Стю и платил трийсет хонконгски за цялата си банда), после го почерпих. Докато се настанявахме на масата, попитах го защо младежите носят червени шапки. Защо точно шапки? Нали това е обичай на земните червеи?

Поколеба се и обясни, че било нещо като принадлежност към братство. Смених темата. Научих, че цялото му име беше Моузес Лемке Стоун и се води към Каменната банда. Бях доволен, оказахме се роднини. Но се учудих. Е, случва се и най-добрите семейства като Каменните да не намерят бракове за синовете си. Аз имах късмет, на неговата възраст също можех да кръстосвам коридорите. Съобщих му, че сме рода от страната на майка ми.

Той се оживи и след малко рече:

— Братовчеде Мануел, мислил ли си някога дали не трябва сами да си избираме Надзирателя?

Отговорих, че не съм. Управата го назначава и както предполагам, винаги ще бъде така. Попита ме защо е задължително да имаме Управа. Аз му отвърнах с въпроса, кой му пълни главата с мухи. Той настояваше, че никой, само разсъждавал, нима нямал право?

Прибрах се и се поблазних от мисълта да проверя при Майк какво е нелегалното му име, ако съществуваше такова. Но щях да наруша правилата на сигурността, пък и не беше честно спрямо Слим.

На 3 май 76-а седемдесет и един мъже на име Саймън бяха прибрани и разпитани, сетне ги освободиха. Историята не се промъкна във вестниците, обаче всеки я чу. По това време слязохме доста надолу в азбуката, дванайсетина хиляди души могат да пръснат новина по-бързо, отколкото съм си представял. Наблегнахме, че едно от опасните

лица от мъжки пол било само на четири годинки, което се разминаваше с истината, ала подейства силно.

Стю Лажуайе остана при нас през февруари и март, не се върна на Земята до началото на април. Презаверяваше си билета за следващия кораб, после пак. Когато му напомних, че доближава невидимата черта, зад която настъпват необратимите физиологични промени, той се ухили и ми каза да не се тревожа. Но уреди да се натоварва на центрофугата.

Стю не искаше да тръгне и през април. На изпроводяк всички мои съпруги и Уайоминг Нот го целуваха със сълзи на очи, той увери всяка една поотделно, че ще дойде отново. Все пак замина, защото имаше работа. Вече беше член на организацията.

Аз не участвах в решението да го вербуваме. Смятах, че съм пристрастен. Уайо, Проф и компютърът единодушно прецениха да рискуваме и аз щастливо приех мнението им.

Всички помагахме да пробутаме революционната кауза на Стю Лажуайе: аз, Проф, Майк, госпожа Нот, Мами, дори Сидрис, Леноре, Людмила и нашите хлапета, Ханс, Али и Франк. Животът в семейство Дейвис беше първото, което го очарова. Никак не навреди, че Леноре бе най-красивата жена в Л-Сити — без да подценявам Мила, Уайо, Ана и Сидрис. Не пречеше и умението на Стю с обаянието си да откъсне и сукалче от майчината гръд. Мами все гледаше да му угоди. Ханс му показа хидропонните инсталации във фермата, гостът се измърля и препоти, шляпайки из тунелите с нашите момчета. Той помагаше да съберем улова от нашите басейни с китайски риби. Нажилиха го нашите пчели. Узна как се борави със скафандър и излезе горе с мен, за да нагласим една слънчева батерия. Заедно с Ана закла прасе и се научи да обработва кожи. Седеше с Дядко и почтително изслушваше наивните му представи на Земята. Миеше съдовете с Мила, а това никой мъж в семейството не бе правил дотогава. Търкаляше се по пода с бебетата и кученцата. Усвои как се мели брашно и си разменяше готварски рецепти с Мами.

Представих го на Проф, така започна политическата част от привличането му. Нищо не беше казано, винаги можехме да се отдръпнем. Проф го запозна с Адам Селене, с когото имахме само телефонна връзка, защото „в момента се намирал в Хонконг“. Когато Стю пожела да се посвети на делото, спряхме преструвките и му

съобщихме, че Адам е председателят и няма да се срещнат от съображения за сигурност.

Но Уайо свърши най-голямата част от работата и по неин съвет Проф свали картите на масата, за да уведоми Стю Лажуайе, че готвим революция. Не се оказа изненада, той вече беше решил и само чакаше да му се доверим.

Разправят, че веднъж заради женска особа хиляди кораби излезли в морето.[3] Не знам дали Уайо е използвала и други методи на убеждение освен думите. Никога не съм се и старал да науча. Ала когато убеждаваха *мен*, Уайоминг Нот повлия повече от теориите на Проф и изчисленията на Майк. Ако със Стю е наблегнала на още по-силна методика, няма да е първата героиня в историята, направила това за своето отечество.

Лажуайе се върна на Земята със специална кодова книга. Не съм експерт по кодове и шифри, но всеки компютърджия научава принципите, когато му преподават теория на информацията. Шифърът е тематическа структура, в която отделната буква се заменя с друга, а най-простият е с обикновено разбъркване на азбуката. Системата може да стане и невероятно сложна, особено с помощта на компютър. Обаче всички шифри имат слабост — те са подредени структури. Щом някой компютър ги е съчинил, друг все ще успее да ги разгадае.

Кодът няма тази слабост. Да речем, че в кодовата книга виждате групата букви ГЛОПС. Дали тя означава „Леля Мини ще се върне в сряда“ или „3,14157…“?

Посланието е такова, каквото вие предадете на съответната група, и нито една машина не може да го разбере, като анализира само множеството знаци. Дайте на компютъра достатъчно групи и разумна теория за значението им или за обвързаните с тях предмети и той лека-полека ще проникне, защото самите значения ще му покажат структурата. Но това е друг проблем, на доста по-сложно равнище.

Избрахме най-разпространената търговска кодова книга — използваха я и на Земята, и на Луната за съобщения. Ние обаче я доработихме. Проф и Майк часове наред обсъждаха каква информация би могла организацията да изпраща на своя агент или да получава от него. После Майк приложи огромните си знания и съчини нов комплект от символи, които можеха да означават „Сключи фючърсна сделка за тайландски ориз“ със същата лекота, с която казваха

„Спасявай кожата, разкриха ни“. Те биха предали *каквото и да е*, защото в книгата имаше тайни шифри и за неочаквани послания.

Късно през нощта Майк разпечата екземпляр от новите кодове на машините на „Лунная правда“. Дежурният редактор ги придвижи до друг съратник, който ги превърна в съвсем незабележим микрофилм и на свой ред ги пусна нататък — никой не знаеше с какво точно се занимава и защо. Накрая всичко влезе в чантичката на Стю. По онова време старателно претърсваха багажа на излизащите, като задачата се падаше на злонравните драгуни, ала нашият човек бе сигурен, че няма да хлътне в беда. Вероятно е глътнал филмчето.

Оттогава някои съобщения на компанията „ЛуНоХо“ стигаха до Стю чрез неговия лондонски брокер.

Задачите му отчасти бяха и финансови. Организацията трябваше да харчи пари и на Земята. „ЛуНоХоКо“ прехвърляше средства (не от изцяло фалшиви сметки, защото отделни начинания потръгнаха добре), но бяха необходими още доларчета. Стю Лажуайе се впусна в спекулации, възползвайки се от знанията си за плана на революцията — той, Проф и Майк с часове спореха кои акции ще се вдигнат, а кои ще паднат след Der Tag[4]. Професорът беше печен в тези неща, аз не се увличам от такъв вид хазарт.

Обаче мангизите бяха нужни преди Der Tag за създаването на *благоприятна атмосфера*. Искахме да добием публичност, искахме свои представители и сенатори във Федерираните нации, искахме някоя държава да ни признае бързо след Деня, искахме обикновен човечец да казва на друг обикновен човечец над халбите с бира: „Че какво толкова има на оная Скала, та нашите войничета да умират там, а? Чуй ме — да вървят на майната си, ако щат!“

Пари за реклама, деньги за подкупи, пари за фалшиви организации и за проникване във вече съществуващи. Валута за разгласяване истинското положение в лунната икономика (Стю си тръгна претъпкан с числа), представено като научни изследвания, после и в общодостъпна форма. Пари за убеждаването на минимум едно външно министерство, че има сметка от Свободната Луна, долари за пробутване на идеята за лунния туризъм на някое голямо сдружение…

Да, сумите бяха внушителни! Стю предложи собственото си богатство и професор Де ла Пас не го разубеждаваше… където

сърцето, там и портфейлът. И все пак — прекалено много разходи и прекалено много работа. Не знаех дали Стю ще може да се натовари и с една десета от това, само му стисках палци. Поне имахме канал към Земята. Проф твърдеше, че комуникациите с врага били жизненоважни във всяка война, ако желаем да я водим и приключим сполучливо. (Проф беше пацифист. Но също както с вегетарианството не допускаше туй да му пречи в разумното поведение. От него би излязъл страховит теолог.)

Щом Лажуайе се върна долу, Майк установи, че шансовете ни вече са едно от тринайсет. Попитах го какво става, по дяволите.

— Ех, Ман — търпеливо обясняваше той, — така рисковете нарастват.

Затворих си устата. По същото време, около началото на май, един нов фактор намали някои опасности и ни разкри съществуването на други. Част от Майк се занимаваше с микровълновите връзки между Земята и Луната: бизнес кореспонденция, научни данни, новинарски канали, видеотелефонни съобщения, редовната размяна на информация в Управата, както и свръхсекретните послания на Надзирателя.

Ако не броим последните, Майк успяваше да разчете целия поток, включително търговските кодове и шифри — за него разгадаването на шифрите бе като да реши кръстословица, а и никой не се съмняваше в тази машина. Никой освен Надзирателя, но подозирам, че той страдаше от мании към всякакви машинарии. Беше от ония хора, за които всичко, по-сложно от ножица, е вече объркано, загадъчно и незаслужено доверие. Направо ум на неандерталец.

Надзирателят употребяваше код, който нашето приятелче не бе зърнало нито веднъж. Прибягваше и до комбинации, дето не минаваха през Майк; вместо него използваше машинка-идиотче в кабинета на резиденцията си. Отгоре на това имаше уговорка със земната част на Управата да сменят цифрите през предварително определени интервали. Не се и съмнявах, че се чувства напълно подсигурен.

Компютърът разби структурите на шифрите му и разгада програмата за промените им, просто за да се разкърши. Не се занимава с кода, преди Проф да му предложи — не го интересуваше.

Но щом го помолихме, Майк почна да разчита и най-секретните съобщения на Чвора Морт. Трябваше да тръгне от нула. Преди бе

изтривал тайните на Надзирателя веднага след излъчването им. Затова бавно, бавно взе да натрупва информация за анализ — мъчително бавно, защото Морт използваше метода само когато имаше нужда от него. Понякога между две съобщения минаваше цяла седмица. Ала постепенно Майк започна да събира различни вероятни значения за отделните буквени групи. Код не се разгадава отведнъж. Възможно е да знаете смисъла на деветдесет и девет групи в съобщението и пак да не схванете същността, понеже стотната си остава за вас все същата ГЛОПС.

Обаче и използващите кодове имат проблеми. Ако приемат ГЛОПС като ГЛОПТ, се получава неприятно. Всеки начин на общуване трябва да бъде допълнително защитен от загуба на информацията. И Майк задълба точно в тази допълнителна защита със съвършеното търпение на машина.

Той реши загадките на повечето групи в кода на Надзирателя доста по-скоро, отколкото предвиждаше, защото оня предаваше по-често отпреди, почти само на една тема (това също помогна) — сигурността и подривната дейност.

Бяхме докарали Морт до истерика, крещеше за помощ.

Докладваше, че нашите акции не преставали въпреки изпращането на две фаланги „Драгуни на мира“, и настояваше за достатъчно подкрепления, които да осигурят охраната на ключовите места във всички зайчарници.

Управата му заяви, че туй било нелепо, нямало как да му отделят още от ударните сили на ФН, тъй като ги губели завинаги по този начин, и не искаха дори да чуват от него такива неща. Ако му били необходими повече стражари, да си ги набирал измежду депортираните. Но скока на административните разходи задължително щяла да поеме самата Луна, не му разрешаваха да харчи за тяхна сметка. Дадоха му указания да докладва какви мерки е взел за увеличаването на пратките зърно съгласно изходящ номер не-знам-си-кой.

Надзирателят отговори, че щом не среща разбиране в своите изключително скромни искания за още обучени служители по сигурността — повтарям, не неподготвени, ненадеждни и неподходящи осъдени престъпници, — той вече не бил в състояние да гарантира опазването на реда, камо ли пък по-големи пратки.

Подигравателно го запитаха — какво значение имало, че бившите затворници създавали безредици помежду си в своите дупки? Ако толкоз се безпокоял, помислил ли е за спиране на осветлението, така успешно приложено през 2021 година?

Тази размяна на заяждания ни принуди да преразгледаме графика си, да ускорим някои етапи и да забавим други. Точно като съвършената вечеря революцията трябваше да бъде „сготвена“ тъй, че всичко да се поднася в необходимия момент. Стю имаше нужда от време на Земята. Ние пък се нуждаехме от съответните контейнери, направляващите ги ракетни двигатели и свързаната с тях електроника, за да „мятаме камъни“. А стоманата ни създаваше трудности: в покупките, обработката и най вече в *пренасянето* й по плетеницата от тунели до мястото на катапулта. В нашата организация трябваше да стигнем поне до буквата К — около 40 000 души, — като последните нива подбирахме повече според желанието да се бият, отколкото според талантите, които търсехме дотогава. Липсваха ни оръжия срещу кацащи врагове. Налагаше се да преместим и радарите на Майк, без тях той би ослепял. (Самият Майк не можехме да мърдаме, понеже частите му бяха пръснати по цялата Луна. Но над централния му корпус в комплекса имаше хиляда метра скала и го заобикаляше стоманена обвивка, прикрепена към амортисьори. Управата бе предвидила, че след време някой току-виж решил да изтърси водородна бомба върху нейния команден пункт.)

Всичко това трябваше да направим, без да кипваме водата твърде рано.

Така че успокоихме нещата, които притесняваха Надзирателя, и се опитахме да пришпорим останалото. Смешника Саймън излезе в отпуск. Пуснахме мълва, че шапките на свободата не били особено изискани: е, запазете си ги все пак. Надзирателят вече не се стряскаше от късащи нервите обаждания. Престанахме да предизвикваме сблъсъци с драгуните — това не ги прекрати напълно, но поне намаляха.

Въпреки усилията да излекуваме болежките на Морт, появи се нещо ново, което ни разтревожи. Нямаше известие (или ние не го засякохме), че искането на Надзирателя за още войници е удовлетворено, ала той започна да премества хора навън от Комплекса. Служителите, които живееха там, взеха да си търсят дупки под наем в

Л-Сити. Управата подхвана пробни сондирания и вибрационни тестове в един кубик[5], долепен до Л-Сити, който бе подходящ за превръщане в зайчарник.

Тази стъпка можеше да означава, че Лунната управа планира да стовари необичайно много затворници. Можеше да означава и че мястото в Комплекса й е необходимо за друго, а не за жилищата. Майк обаче ни каза:

— Защо се залъгвате? Надзирателят ще получи подкрепленията и онова пространство ще се превърне в казарми за тях. Щях да чуя, ако имаше по-различно обяснение.

Тогава го запитах:

— Но, приятелю, как така не си чул нищо за тия подкрепления? Нали вече почти разпердушини кода на Надзирателя?

— Не, почти, а напълно. Ама с последните два кораба идваха тузове от Земята и аз *не знам* за какво говорят, когато са далеч от телефоните!

Затова опитахме да предвидим как ще се справяме с още десет фаланги — според Майк онзи кубик би побрал горе-долу толкоз хора. С помощта на компютъра бихме успели да си разчистим сметките и с такова гъмжило, но това означаваше да има убити, а не да извършим безкръвен преврат, както замисляше Проф.

Засилихме напъните да ускорим другите фактори. И изведнъж се озовахме в разгара на битката…

---

[1] Германски физик, формулирал съотношенията на неопределеност. — Б.ред. — Всъщност е „принципът на неопределността“, не „съотношенията“. — Б.Mandor. ↑

[2] „Добра сделка“ (фр.). — Б.ред. ↑

[3] Иде реч за Хубавата Елена и Троянската война (мит.) — Б.NomaD. ↑

[4] Денят (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Очевидно става дума за мярка, по-голяма от кубичен метър. — Б.ред. ↑

13

Нейното име беше Мари Лайънз, осемнайсетгодишна и родена на Луната, майка й била изселена през 56-а чрез Корпуса на мира. Никакви сведения за бащата. Изглежда, била безобидно човече. Работила като контактьорка в отдела за товарен транспорт и живеела в Комплекса.

Може би е мразила Управата и с удоволствие дразнила „Драгуните на мира“. Или всичко започнало като сделка, сключена хладнокръвно, както би сторила всяка сексамашина. Как бихме могли да научим? Участвали шестима драгуни. Не им стигнало, че я изнасилили (ако е било изнасилване), но се гаврили и иначе с нея, накрая я убили. Само че не се отървали особено ловко от тялото. Друга жена от гражданските служителки го намерила още топло. Разкрещяла се. За последен път в живота си.

Узнахме веднага — Майк се обади на трима ни, докато Алварес и командирът на драгуните разнищваха случая в канцеларията на първия. Явно драгунският шеф без никакви затруднения бе спипал виновниците. Той и Алварес ги разпитваха един по един, а в почивките се джафкаха помежду си. Чухме началника на сигурността:

— Казах ти, че тези твои бандити трябва да имат свои жени! Предупредих те!

— Стига си дрънкал — отвърна офицерът. — Колко пъти да ти повтарям, че няма да ни пратят мацки. Важното сега е как да потулим историята.

— Да не си се побъркал? Надзирателят вече научи!

— Въпросът си остава.

— Ох, я млъкни и вкарай следващия.

Още в началото на мръсотията Уайо дойде при мен в работилницата, пребледняла под грима. Нищо не каза, обаче пожела да седне до мен и стисна силно ръката ми.

Разпитите свършиха и офицерът излезе от канцеларията на Алварес, който настояваше шестимата да бъдат екзекутирани на момента и смъртта им да се разгласи (твърде разсъдливо, но съвсем

недостатъчно в това напечено положение). Командирът продължаваше да говори за потулване. Де ла Пас рече:

— Майк, надавай ухо там и слушай навсякъде, където можеш. Е, Ман? Уайо? Някакви планове?

Нямах. Не бях от студените, хитроумни революционери, чисто и просто исках да забивам подметките си в лицата, принадлежащи на тези шест чудовища.

— Не знам. Какво ще правим, Проф?

— Да правим ли? Вече сме яхнали тигъра, сега ще го хванем за ушите. Майк, къде е Фин Нилсен? Намери ми го.

Машината отвърна:

— Току-що се обади — и включи гласа на Фин за нас. — … на Южната станция. И двамата копои са мъртви заедно с пет-шест от нашите. Просто от нашите хора, не знам колко от тях са били в организацията. Пусна се някакъв дивашки слух, че убийците се развилнели, насилвали и избивали много жени в Комплекса. Адам, най-добре ще е да поговоря с Проф.

— Тук съм, Фин — отзова се Проф със силен и самоуверен глас. — Сега ще се размърдаме, принудени сме. Затваряй, вземай лазерните пушки и мъжете, обучени да боравят с тях — всички, които успееш да свикаш.

— Да! О’кей, Адам?

— Върши каквото Проф ти каза. После пак се обадѝ.

— Задръж, Фин! — прекъснах ги. — Тук е Мани. Искам една от тези пушки.

— Мани, не си се упражнявал.

— Щом е лазер, знам какво да правя!

— Мануел — твърдо отсече Де ла Пас, — затваряй си устата. Прахосваш времето, остави човека на мира. Адам, съобщение за Майк. „Атака — план четвърти.“

Примерът на професора спря и моето трепкане. Бях забравил — Фин Нилсен не биваше да разбере, че Адам Селене всъщност е Майк, — да, забравих всичко освен бесния си гняв. Компютърът каза:

— Проф, Фин прекъсна връзката, а когато това започна, поставих „Атака — план четвърти“ в пълна готовност. Никакви комуникации освен обичайното, което вече е постъпило за излъчване. Не искаш да го отрежа, нали?

— Не, просто продължавай с нашия „Четвърти“. Нула контакти със Земята и в двете посоки, ако има дори намек за новини. Щом дойде съобщението, задръж го и се посъветвай с мен.

Въпросният план беше схема за управление на комуникациите при тревога: смятахме да наложим цензура на новинарския поток към Земята, без да събудим подозрения. Майк бе подготвен да отговаря с множество гласове и да се извинява, че прякото аудиопредаване е невъзможно в момента, а пък записите не бяха проблем за него.

— Програмата задействана — съгласи се машината.

— Добре. Мани, синко, успокой се и си гледай твоята плетка. Остави на други да се бият. Имаме нужда от тебе тук, защото се налага да импровизираме. Госпожице Уайоминг, обади се и предай на Цецилия да измете всички доброволци от коридорите. Тези хлапета да си отидат по домовете и да останат там, нека майките им внушат и на другите майки същото. Но ако е по силите ни, не бива да позволим и деца да пострадат.

— Ей, сега, Проф!

— Чакай. Щом кажеш на Сидрис, заеми се с твоите стиляги. Трябват ни безредици в градските офиси на Управата — да нахлуят, да изпочупят всичко, искам трясъци, врява и разруха, — ако може обаче, без ранени. Майк, „Четвърти М“. Прекъсни връзките на Комплекса с изключение на твоите линии.

— Проф! — обадих се. — Какъв е смисълът да вдигаме бунтове тук?

— Мани, Мани! Това е Денят! Майк, новината за изнасилването и убийството стига ли до другите зайчарници?

— Нямам такава информация. Подслушвам на отделни места, превключвам наслуки. По перонните на подземката е тихо, без да броим Луна Сити. Току-що започна сбиване на Западната станция. Желаете ли да чуете?

— Не сега. Мани, припълзи дотам и виж какво става. Но не се намесвай и остани близо до телефон. Майк, вдигай пушилка по всички селища. Пусни новината по нашите групи и използвай версията на Фин, а не истината. Гадните изнасилват и убиват много жени в Комплекса… Ще ти дам подробности или ти сам ги измисли. Уф, би ли заповядал на стражарите по станциите в другите зайчарници да се

приберат в казармите си? Искам бунт, ама не си струва да пращаме невъоръжени хора срещу копой с оръжие, стига да можем.

— Ще опитам.

Забързах се към Западната станция, но забавих крачка, щом наближих. Разярени люде изпълваха коридорите. Градът ревеше тъй, както никога не го бях чувал. Когато пресякох булеварда, различих викове и шум на тълпа откъм офисите на Управата, макар и да ми се струваше, че Уайо едва ли е имала време да се свърже със своите стиляги. Така и се оказа. Това, което Проф се опитваше да започне, връхлетя от само себе си.

Цареше истинска тъпканица и аз си пробивах път да видя каквото и бездруго знаех — копоите от паспортния контрол или бяха мъртви, или бяха избягали. Излезе, че са мъртви, но и трима лунатици с тях. Между които и момче не на повече от тринайсет години. Бе умряло с ръце, впити в гърлото на един от драгуните, а червената шапка още се крепеше върху главата му. Разбутах хората около обществен телефон и докладвах.

— Върни се — рече ми Проф — и разбери кои са стражарите. Искам техните фамилии и чиновете им. Срещна ли Фин?

— Не.

— Тръгнал е натам с три пушки. Кажи ми от коя кабина се обаждаш, иди прочети имената и ела пак до кабината.

Единият труп беше изчезнал. Бог знае какво щяха да го правят. Другият бе премазан, ала успях да се промъкна и да откъсна верижката с жетона от врата му, преди и него да отнесат нанякъде. Използвах лакти, за да се върна при телефона, но намерих там някаква жена.

— Госпожо — викнах й, — *трябва* да се обадя по този апарат! Спешно е!

— Ами заповядайте! Проклетото нещо се е развалило.

За мен проработи. Майк ми го пазеше. Казах на Проф името на копоя.

— Ясно. Не срещна ли Фин? Той ще те търси при кабината.

— Не съм… почакай, ей сега ми се мярна.

— О’кей, остани с него. Майк, имаш ли глас, който да се връзва с личността на тоя драгун?

— Съжалявам, Проф. Нямам.

— Все едно, направи го прегракнал и уплашен, възможно е командирът да не го различава добре. Или войникът би се обадил на Алварес?

— Би се обадил на своето началство. Алварес спуска заповедите си през него.

— Тогава се свържи с командира. Съобщи за атаката, помоли за помощ и издъхни по средата на думата. За фон вземи шум от безредици, може би и вик: „Ето го мръсното копеле!“, точно преди да умреш. Ще го измайсториш ли?

— Програмата приета. Няма страшно — весело отвърна Майк.

— Давай. Мани, искам да се чуя с Фин.

Замисълът на Проф беше да подмами свободните стражари от казармите, а хората на Фин стояха на позиции, за да ги пречукват, щом слязат от капсулите. Получи се чак до момента, когато Чвора Морт се опомни и накара малкото оцелели да го пазят, докато пращаше панически съобщения към Земята — нито едно не бе излъчено.

Изплъзнах се от надзора на Проф и взех лазерната пушка в очакване на втората капсула с драгуните. Изгорих двама, мина ми жаждата за кръв и оставих другите снайперисти да довършат взвода. Твърде лесно беше. Просто си подаваха главите от люковете и край. Половината взвод не искаше да излезе, но ги подпалиха и накрая те умряха както колегите си. По това време аз се върнах на предния пост до телефона.

Решението на Надзирателя да се свие в леговището създаде трудности в комплекса. Алварес бе убит, също и командирът на драгуните заедно с двама от първите жълтодрешковци. Ала купчина от тринайсет драгунчета и жълти се приюти при Морт, може и вече да са били там. Майк успяваше да подслуша само откъслеци. Но щом стана ясно, че всички врагове с оръжие се намираха в резиденцията на Надзирателя, Проф заповяда на компютъра да предприеме следващата стъпка.

Майк угаси осветлението навсякъде в Комплекса без покоите на Чвора Морт и намали кислорода до задушаване — не смъртоносно, обаче достатъчно беладжиите да не са във форма. А пък в стаите на самата резиденция кислородното съдържание падна до нула: десет минути чист азот. После хората на Фин, чакащи в скафандрите си на

личната станция на Надзирателя, разбиха люка на въздушния шлюз и влязоха „рамо до рамо“. Луната беше наша.

КНИГА ВТОРА
СГАНТА СЕ ВДИГА ЗА БОЙ

14

Та значи вълна от патриотизъм се надигна в нашата нова нация и я обедини.

Нали така пише в историята? Ох, братко!

Имате честната ми дума: не изкуквате толкова при подготовката на революцията, колкото след победата. Ето ни и нас — поели конците твърде рано, нищо не е готово и трябва да свършим хиляда работи наведнъж. Управата на Луната предаде Богу дух, но Лунната управа на Земята и Федералните нации си бяха съвсем живички. Ако през последните седмица-две бяха стоварили кораб войска и пуснали в орбита някой кръстосвач, щяха да си вземат Скалата *евтино*. Бяхме тълпа.

Новият катапулт успешно мина изпитанието, обаче обкованите със стомана каменни снаряди се брояха на пръстите на едната ми ръка — лявата. А и катапултът не е оръжие, с което да стреляте по кораби и войници. Имахме идеи как да отблъснем нашественика, ала засега само идеи. Разполагахме на склад в Л-Хонконг с няколкостотин евтинки лазерни пушки (нали инженерите жълтурковци са печени), но малцина мъже бяха обучени да боравят с тях.

И още нещо. Управата изпълняваше и някои полезни функции. Купуваше лед и зърно, продаваше въздух, вода и енергия, упражняваше собственически права или контрол над дузина ключови места. Каквото и да ни носеше бъдещето, колелцата трябваше да се въртят. Може би прибързахме с погрома в градските офиси на тая Управа (аз си го помислих), защото архивите бяха погубени. Обаче Проф смяташе, че лунатиците до един се нуждаят от символ, който да мразят и унищожат. Е, тези офиси бяха най-достъпни и най-заменими.

Но Майк контролираше комуникациите — значи почти всичко. Отначало Проф сложи ръка на съобщенията от и до Земята, като повери на компютъра цензурата и фалшивите новини, докато съчиним какво точно да казваме. После добави подпрограмата М, която отряза Комплекса от останалата Луна, а с него — и обсерваторията „Ричардсън“ с нейните лаборатории: радиотелескопа „Пиърс“,

селенофизическата станция и така до края. С тях също имахме проблеми. Земните специалисти идваха и си отиваха, оставайки най-много по шест месеца, ако си удължаха престоя на центрофугата. Повечето хора отдолу, заседнали по онова време на Луната, бяха учени, без да броим шепата туристи — трийсет и четирима. Нещо трябваше да направим с тях, но в момента стигаше да ги възпрем от бърборене със Синята планета.

Засега телефоните в Комплекса бяха прекъснати и Майк не позволяваше на капсулите да спират на никоя от тамошните станции, дори след като пуснаха транспорта, а това стана веднага щом Фин Нилсен и дружината му свършиха мръсната работа.

Случи се така, че Надзирателят не загина, ала ние и бездруго не искахме да го убиваме. Проф реши, че един жив Надзирател винаги би могъл да умре, но мъртъв не може да оживее, ако ни е нужен. Затова планът беше да го докараме до полусмърт — та да сме сигурни, че той и неговите стражари няма да се съпротивляват, — а после бързо да проникнем, докато Майк възстановява параметрите на въздуха.

Компютърът пресметна, че с вентилаторите на пълна мощност лесно ще свали кислорода до нула. Значи пет минути нарастваща хипоксия, пет минути аноксия[1], сетне долният люк е разбит и Майк с все сила вкарва чиста струя, за да навакса до нормата. Не вярвахме това да убие хора, обаче би ги повалило в несвяст не по-зле от упойка. Рискът за нападателите идваше от възможността някой да си е навлякъл скафандър. Ех, и така надали имаше значение: хипоксията е коварна, можете да подбелите очи, без да усетите, че ви липсва нещо. „Любимата“ последна грешка на новаците.

Надзирателят оживя, с него и три от жените му. Но макар и жив, беше безполезен, мозъкът му прекомерно дълго бе подложен на кислороден глад и стана като растение. Никой от стражарите не оцеля, въпреки че бяха по-млади от Морт. Както изглеждаше, тази хипоксия можела и да чупи вратове.

В другите части на Комплекса нямаше пострадали. Щом светнахме лампите и подобрихме въздуха, всички се оправиха, включително шестимата изнасилвачи убийци, затворени в казармата. Фин реши, че е твърде милостиво да ги разстреля, затова влезе в ролята на съдия и назначи момчетата си за съдебни заседатели.

Съблякоха ги, вързаха им здраво ръцете и краката, после ги дадоха на жените в Комплекса. Гади ми се, като се сетя какво стана, но не вярвам да са се мъчили колкото Мари Лайънз. Жените са изумителни създания — сладки, мили, нежни и къде по-свирепи от нас.

Между другото да спомена и за куките. Уайо кръвожадно си точеше зъбите да ги елиминира, ама когато се захванахме и с тях, излезе, че не й стискаше. Очаквах Проф да се съгласи. Той обаче тръсна глава:

— Не, драга сеньорита, колкото и да ме отвращава насилието, с врага си можеш да постъпиш само по два начина — убий го или го направи свой човек. Всичко останало просто трупа неприятности за бъдещето. Щом си доносничил някога за приятелите си, ще го сториш отново, а ни предстои дълъг период, в който всяка кука би могла да стане опасна. Те трябва да си идат. И то публично, за да се замислят останалите.

Уайо рече:

— Професоре, веднъж ми каза, че ако осъдиш някого, лично ще го елиминираш. Това ли ще направиш?

— И да, и не, мила госпожице. Кръвта им ще облее моите ръце, защото поемам тази отговорност. Но съм намислил нещо, което да обезсърчи бъдещите куки.

И така, Адам Селене обяви, че следните лица са получавали пари от Хуан Алварес, покойния шеф на сигурността в бившата Управа, за работата си като прикрити шпиони — с имена и адреси. Адам не предложи как да постъпим с тях.

Един мъж седем месеца се укриваше от правосъдието, непрекъснато сменяйки псевдоними и зайчарници. В началото на 77-а намериха трупа му пред южния шлюз на Новилен. Повечето обаче изкараха броени часове.

Веднага сред преврата се натъкнахме на доста труден въпрос, за който не бяхме помислили. Самия Адам Селене. *Кой* всъщност е този неуморим господин? Това бе негова революция, той се грижеше за всяка подробност, всеки от другарите познаваше гласа му. Сега всички излизахме на открито… та значи *къде е Адам?*

Блъскахме си главите през остатъка от нощта в стая L на „Рафълз“. Препирахме се между стотиците прииждащи новини, хората

искаха да знаят какво да правят, а Адам Селене с други гласове съобщаваше решения, които не се нуждаеха от обсъждане, съчиняваше фалшивите известия за Земята, поддържаше изолацията на Комплекса и въобще още много работа. (Няма съмнение — без Майк нито щяхме да превземем Луната, нито да я удържим.)

Хрумна ми, че Проф трябва да се превърне в Адам. Професорът през цялото време беше нашият стратег и теоретик, някои от главните ни съратници знаеха, че е и другарят Бил, а пък всички останали уважаваха известния учен Бернардо де ла Пас… Бога ми, та той бе обучил половината изтъкнати граждани в Луна Сити, мнозина от други зайчарници, всеки тузар на Луната го познаваше.

— Не! — отсече Проф.

— Защо не? — възрази Уайо. — Друже, ти си избран. Майк, обясни му.

— Въздържам се от коментар. Искам да чуя какво има да каже Проф.

— Разбирам, че вече си анализирал ситуацията, Майк — отвърна професорът. — Уайо, най-скъпа приятелко, не бих отказал, стига да беше възможно. Но *няма начин* да уеднаквим моя глас с този на Адам — всеки другар разпознава господин Селене именно по *гласа*. Нали точно затова Майк го направи впечатляващ?

Сетне помислихме дали все пак да не вкараме някак Проф в играта, като го показваме само по видеото, а компютърът да променя тембъра му, за да наподобява Адам.

Отхвърлихме идеята. Твърде много хора познаваха Проф, бяха го чували да ораторства. Говорът и стилът му не можеха да се приспособят към Адам Селене. После те обмислиха същата възможност за мен — моят глас беше баритон като на Майк, малцина знаеха как звучи по телефона и никой не ме бе слушал по видеото.

Аз им ударих секирата. Хората и без това щяха да се чудят, когато научеха, че съм един от помощниците на председателя, ала изобщо нямаше да повярват, че съм играл с първи номер.

Казах им:

— Хайде да комбинираме. През цялото време Адам си остана загадка. Нека продължава все така. Ще го виждат само по видеото — с маска. Проф, от тебе тялото, а от Майк гласа.

Де ла Пас поклати глава:

— Едва ли мога да измисля по-сигурен начин за загуба на доверието в най-критичния период от един водач, който носи маска. Никога, Мани.

Поприказвахме дали да не потърсим артист, за да изиграе ролята. Нямахме професионалисти на Луната, но се срещаха добри любители в Градската трупа и дружеството „Новый Большой театр“.

— Не — кимна Проф. — Като оставим настрана намирането на артист с подходящ характер, та да се прави на Наполеон, не можем и да чакаме. Адам трябва да се заеме с ръководството не по-късно от утре сутринта.

— Щом е така — рекох му, — да решаваме бързо. Остава ни да използваме Майк, но без въобще да показваме някого по видеото. Само радио. Все ще измислим оправдание, ала Адам Селене никога няма да излиза на екран.

— Принуден съм да се съглася — призна Проф.

— Ман, най-стари мой приятелю — попита машината, — защо твърдиш, че не бива да ме виждат?

— Досега не слушаше ли? Майк, по видеото трябва да демонстрираме лице и тяло. Ти имаш тяло, но то е съставено от няколко тона метал. А личице нямаш — късметлия си ти, не се бръснеш.

— Хм, Ман, какво ме възпира *да покажа и лице*? И в тоя момент чуват гласа ми. Само че той не е възпроизведен от гласни струни. По същия начин мога да направя и образ.

Толкова се стъписах, че нищо не му отговорих. Зяпах втренчено видеоекрана, монтиран, откакто наехме тази стая. Пулсация от пулсация от пулсация. Електрони, които се гонят един друг. За Майк целият свят беше съставен от променливи поредици електрически импулси — излъчени, приемани или пък препускащи из вътрешностите му.

— Не, дружок.

— Защо, не, Ман?

— Защото *не можеш*! Гласът ти е направо красив. Изисква само няколко хиляди решения в секунда, за тебе това е просто влачене. А за да изградиш картината по видеото, са нужни, да речем, десетина милиона решения за същото време. Майк, ти си толкова бърз, че не искам и да си представям колко. Но едва ли си *достатъчно* бърз.

Компютърът промълви меко:

— Ман, желаеш ли да се обзаложим?

Уайо се намеси възмутено:

— Разбира се, щом Майк казва, че може, значи наистина може! Мани, недей да му говориш така.

(Госпожа Уайо си въобразява електрона като нещо с формата и размерите на дребно грахово зърно.)

— Майк — проточих аз, — няма да си рискувам парите. О’кей, хайде пък да опитаме. Да включа ли видеото?

— Мога и аз да го включа.

— Сигурен ли си, че ще улучиш нашето? Не ми се ще някой друг да гледа това шоу.

Приятелчето отвърна сприхаво:

— Да не съм глупак! А сега ме остави на мира, Ман. Признавам, операцията ще глътне всички сили, с които разполагам.

Зачакахме мълчаливо. Скоро екранът посивя, появиха се намеци за линии от сканиране. Пак почерня, бледа светлина запълни средата и се сгъсти в мъгляви петна, по-ярки и по-тъмни, събрани в елипсоид. Не лице, ами подобие на онова, което ни се привижда в променливите облаци на Земята.

Поизясни се и вече ми напомняше за фотосите, уж уловили появата на ектоплазма. Лице на призрак.

Изведнъж то се очерта контрастно и ние *видяхме* господин Селене.

Неподвижно изображение на зрял мъж. Без фон, само физиономия, сякаш изрязана от снимка. И въпреки това за мен беше Адам Селене. Не можеше да бъде никой друг.

Той се усмихна, раздвижи челюсти и устни, докосна ги с език — един бърз жест, но аз се уплаших.

— Как изглеждам? — попита.

— Адам — забеляза Уайо, — косата ти не е чак толкова къдрава. И трябва да е по-вдигната над челото в двете ъгълчета. Миличък, така приличаш на някой с перука.

Майк прие поправките:

— По-добре ли е вече?

— Не особено. И защо нямаш трапчинки? Сигурна съм, че си представях трапчинки, когато се подхилваше. Като на Проф.

Майк-Адам пак се усмихна. Тоя път имаше трапчинки.

— Как да се облека, Уайо?

— Сега в своя офис ли си?

— Все още съм в офиса. Тази вечер е задължително.

Фонът посивя, после придоби очертания и багри. На стенния календар зад Адам Селене се четеше датата — вторник, 19 май 2076 година. Часовникът бе верен. До лакътя стоеше плоска снимка на семейна група: двама мъже, жена, четири деца. Имаше и шум, приглушеното ръмжене на площада в Стария купол беше по-гръмко от друг път. Долових викове и песен в далечината — „Марсилезата“ с текста на Саймън.

Извън екрана помощникът Гинвалла каза:

— Господине?

Адам се обърна към него.

— Зает съм, Албърт — рече търпеливо. — Не ме свързвай с никой освен с група В. — Отново ни погледна. — Е, Уайо? Предложения? Проф? Ман, мой съмняващи се приятелю? Ставам ли за нещо?

Разтърках си очите:

— Майк, можеш ли да готвиш?

— Безспорно. Но не го правя, защото съм женен.

— Адам — вметна Уайо, — как си останал толкова спретнат след ден като този?

— Не позволявам на дреболиите да ме притесняват. — Извърна се към Проф. — Професоре, ако с картината всичко е наред, да обсъдим какво ще кажа утре. Обмислих дали да не изпреварям бюлетина в 8.00, да повтарям съобщението цяла нощ и да разглася по групите.

Прекарахме нощта в приказки. Два пъти вземах кафе, а Майк-Адам си сипа нова чаша. Когато поръчах и сандвичи, той помоли Гинвалла да прати някого за храна. Зърнах Албърт Гинвалла в профил — типичен индус, с вежливо и леко надуто изражение. Не бях си го представял как точно изглежда. Господин Селене похапваше едновременно с нас, понякога фъфлеше с пълна уста.

Попитах Майк от професионално любопитство и той ми обясни, че щом изградил изображението, превключил повечето му части в автоматичен режим на поддържане и отделял внимание само на

мимиката си. Но скоро забравих, че е измама. Майк-Адам общуваше с нас по видеото и това бе всичко, просто така е по-удобно от телефонната връзка.

Докъм три сутринта се уговорихме за политиката, после компютърът изрепетира речта си. Проф намери какво да добави. Поправките бяха нанесени, след което решихме малко да отдъхнем, дори Майк-Адам се прозяваше — макар че всъщност приятелчето удържаше крепостта през цялата нощ, пазеше ни от предавания към Земята, осигуряваше изолацията на Комплекса, слушаше много телефони. С Проф си поделихме голямото легло. Уайо се опъна на кушетката и аз свирнах да угася светлините. Поне веднъж поспахме без тежести.

Докато закусвахме, Адам излезе с обръщение към Свободната Луна.

Беше любезен, силен и убедителен, излъчваше топлота:

— Скъпи съграждани, приятели, другари, искам да се представя на онези, които не ме познават. Аз съм Адам Селене, председател на Извънредния комитет, ръководещ „Съратниците за Свободна Луна“… вече *на* Свободната Луна, нали най-сетне се освободихме. Така наречената Управа, която отдавна бе си присвоила властта в нашия дом, сега е свалена от коня. И аз се оказах в положението да оглавя това правителство, с което разполагаме в момента — Извънредния комитет. Скоро, стига да успеем бързо да се организираме, вие сами ще си изберете правителствен екип. — Адам се усмихна и направи жест на човек, молещ за помощ. — А дотогава с вашето съдействие аз ще сторя всичко, каквото е по силите ми. Ще има грешки — бъдете снизходителни. Другари, ако още не сте се разкрили пред своите приятели и съседи, време е да предприемете тази стъпка. Граждани, до вас може би ще стигнат някои молби чрез ваши близки и познати. Надявам се, че ще ги изпълните доброволно. Така ще приближите деня, когато ще се оттегля с поклон, а животът ще се върне към нормалното си всекидневие — но нормално поновому, свободно от Лунната управа, свободно от нейните стражари, свободно от натрапени ни войски, свободно от паспорти, обиски и незаконни арести.

Той помълча малко и продължи:

— Налага се да има преходен период. Обръщам се към всички вас — моля ви, върнете се на работа, подновете обичайните си

занимания. Отнася се и за тези, които досега се трудеха за Управата. Изплащането на възнагражденията ви няма да спре, задълженията ви остават същите, докато решим кое е необходимо, кое за щастие вече не е, понеже извоювахме суверенитета си, и кое ще запазим, но в друг вид. Нови граждани, каторжници, които отработвате с пот на челата присъди, наложени ви на Земята — вие сте свободни, наказанията ви са отменени! Е, надявам се, че засега ще останете по работните си места. Не ви задължавам, свършиха дните на принудата, а ви моля за това. Разбира се, можете спокойно да напуснете, да отидете навсякъде… маршрутите на капсулите от и до Комплекса ще бъдат възстановени веднага. Ала преди да се възползвате от новополучената си свобода и да се втурнете към градовете, искам да ви напомня: „Няма такова нещо като безплатен обяд.“ В момента сте по-добре осигурени там, където се намирате. Храната може би не е изискана, но ще я имате топла и навреме… За да продължим някои жизненоважни функции на завинаги отишлата си Управа, убедих главния мениджър на компания „ЛуНоХо“ да поеме службата. Тази фирма ще изпълнява временния надзор. Тя ще анализира как да отстраним тираничните части на Управата и как да прехвърлим полезните в частни ръце. Така че помогнете й, моля ви.

Тук Адам Селене вдигна десница:

— Обръщам се към вас, граждани на земните народи, намиращи се сред нас, учени, пътешественици и други. Приветствам ви! Свидетели сте на рядко събитие — раждането на една нация. Раждането е съпроводено от кръв и болка, както се случи и при нас. Надяваме се, че това е вече минало. Няма да ви причиняваме излишни неудобства и ще осигурим връщането ви по домовете възможно най-скоро. Добре дошли сте, ако пожелаете да останете, ще се радваме още повече, ако решите да бъдете наши съграждани. Но в този момент настоятелно ви моля да стоите извън коридорите, да избягвате инциденти, които биха довели до ненужни беди и проливане на кръв. Бъдете търпеливи към нас, ще поискам и от лунатиците да проявят търпимост към вас. Земни учени в обсерваторията и на други места, продължете работата си и не ни обръщайте внимание. Така даже няма да усетите, че преживяваме мъките по създаването на нова нация. Още нещо: съжалявам, че засега се намесваме в правото ви на свободно

общуване със Земята. Правим го по необходимост, ще отменим цензурата, щом стане възможно — мразим я не по-малко от вас.

Адам добави специално искане:

— Другари, не търсете срещи с мен, обаждайте ми се само ако се налага. Всички останали нека ми пишат при нужда, писмата ви ще бъдат разгледани незабавно. Но аз нямам брат близнак, снощи въобще не спах и едва ли ще открадна много сън довечера. Не мога да говоря на събрания, да стискам ръце, да посрещам делегации. Трябва да остана на това бюро и да си върша работата, за да се отърва от нея и да я предам на вашите избраници. — Ухили им се. — Очаквайте от мен да бъда невидим като Смешника Саймън!

Обръщението продължи петнайсет минути и все пак най-важното беше: вървете да работите, проявете търпение, дайте ни време.

Само че онези учени почти не ни дадоха никакво време — трябваше да се досетя, нали им познавах хитрините.

Всички връзки със Земята минаваха през Майк. Да, ама тия момчета умничета имаха електроника да напълнят магазин за продажби на едро. Щом им влязла муха в главата, за броени часове скалъпили предавател с мощност на излъчване колкото да достигне Синята планета.

Единственото, което ни спаси, беше приятелски настроен пришълец — и той искал Луната да бъде свободна. Опитал да се обади на Адам Селене, но попаднал на взвода жени, подбрани от нива C и D. Това бе нашата система за самозащита, защото въпреки молбата на Майк половината Луна се стараеше да набере Адам Селене след обръщението му. Имаше всичко, от молби и искания до досадници, които напираха да внушат на Адам как да си върши работата.

След като стотина обаждания бяха прехвърлени при мен поради престараването на един съратник в телефонната компания, създадохме този взвод за поемане на удара. За щастие дамата, приела сигнала, успяла да усети, че в конкретния случай не важи тактиката „успокойте ги как да е“, и се свързала с моя милост.

След минути, аз, Фин Нилсен и няколко горещи пушки потеглихме с капсула към района на лабораториите. Нашият осведомител се страхуваше да си каже името, но ми обясни къде да намеря предавателя. Хванахме ги точно когато излъчваха и само

бързината на Фин позволи на онези да дишат, пръстите на момчетата му сърбяха на спусъците. Не искахме „да дадем урок на останалите“. Така се уговорихме с Нилсен по пътя. Трудно е да сплашиш учени, умът им е иначе устроен. Трябва да ги подхванеш различно.

С ритници раздробих предавателя на парчета и заповядах на шефа да събере хората си в столовата. Сетне ги накарах да се преброят, за да се чуват и по телефона. Поговорих с Майк, взех имената от него, след което рекох на директора:

— Докторе, нали ми разправяхте, че всички са тук? Липсват едикои си — и изредих седем имена. — *Докарайте ги насам!*

Липсващите човечета били уведомени, но отказали да спрат своите занимания. Типични учени.

Говорих им — лунатиците от едната страна, земните люде от другата. Първо се обърнах към мозъците от Земята:

— Ние искахме да се отнесем към вас като към гости. Ала трима ваши се опитаха и може би успяха да пратят съобщение долу. — Погледнах директора. — Докторе, мога да претърся — в зайчарника, в съоръженията на повърхността, всички лаборатории и кътчета — и да разпердушиня всяко нещо, което става за сглобяване на предавател. Електрониката ми е занаят, знам какво разнообразие от детайли би послужило за такава цел. Да предложим, че унищожа всичко подходящо и като всеки тъпанар изпотроша и онова, което не разбирам. Какъв ще е резултатът?

Бихте си помислили, че се канех да му убия детето! Чак посивя:

— Това би прекратило изцяло изследователската ни работа… би затрило безценни данни… би причинило… ох, дори не знам какви загуби! Поне половин милиард долара!

— И аз така смятам. Но мога още да отнеса тези джаджи накуп и да ви оставя да се оправяте, както намерите за добре.

— Едва ли ще има голяма разлика. Господине, длъжен сте да разберете, че когато прекъсвате един експеримент…

— Ясно. Вместо обаче да пренасяме — току-виж нещо сме пропуснали, — по-лесно е да отведем всички вас в Комплекса и да ви настаним там. Разполагаме с досегашната казарма на драгуните. Само че това също ще ви съсипе експериментите. Има и друго… Докторе, откъде сте?

— Принстън, Ню Джърси.

— Нима? Тук сте от пет месеца, не се съмнявам, че се упражнявате и носите тежести. Драги докторе, ако постъпим с вас така, сигурно никога повече няма да видите Принстън. Щом ви преместим, ще ви държим под ключ. Ще се размекнете. А продължи ли прекалено много извънредното положение, и да искате, и да не искате — ставате лунатик. Заедно с всички тия мозъци около вас.

Едно наперено човече излезе отпред, от онези, които викахме два пъти.

— Не можете да направите това! Незаконно е!

— Според кои закони, господине? Някой от параграфите в родния ви град ли? — Обърнах се. — Фин, я му покажи нашите lois[2].

Фин Нилсен се приближи и мушна емисионната тръба на пушката в корема на мъжа. Пръстът му започна да се свива върху спусъка, но виждах, че предпазителят е на мястото си. Обадих се:

— Фин, не го убивай! Хм, ако само това ще ви убеди, ще елиминираме този тип. Така че наглеждайте се взаимно! Още едно нарушение ще заличи *всякаква* възможност да се върнете по домовете си, както и да продължите вашите изследвания. Докторе, предупреждавам *и вас* — измислете начин да контролирате подчинените си.

Застанах пред лунатиците:

— Товарищи, помогнете им да играят честно. Създайте си своя система как да ги опазите. Не преглъщайте никакви глупости, отсега нататък всички земяни са с условна присъда. Ако се налага да елиминирате някого, окото ви да не трепне. — Отново се извъртях към директора. — Докторе, всеки лунатик може да отиде където поиска, по всяко време, дори и в спалнята ви. Вашите помощници стават началници, поне в сигурността. Щом лунатикът пожелае да дойде с вас (или с колегата ви) в клозета, недейте да спорите, защото може да е изнервен.

И пак моите съграждани:

— Сигурността над всичко! Всеки тук работи за някой от земните червеи — *дръжте го под контрол*! Разпределете си задачите и нищо не пропускайте. Наблюдавайте ги толкова отблизо, че и капан за мишки да не направят, камо ли предавател. Ако това попречи на задълженията ви, не се тревожете: заплатите ще си текат.

Видях, че някои се ухилиха. По онова време лунатикът можеше да стане най-много лаборант, а и работеха с началниците от Земята, които ги гледаха отвисоко, дори онези, дето се преструваха и бяха особено „мили“.

Е, тука приключих. Когато чух обаждането, исках да елиминирам нарушителите. Но Проф и Майк ми вкараха ум в главата. Планът не позволяваше насилие срещу земни хора, щом имаше други начини да действаме.

Край лабораториите монтирахме „уши“ — широкспектърни чувствителни приемници, понеже и предавателите с най-тясно насочен лъч пръскат по малко в околното пространство. От своя страна Майк подслушваше всички телефони там. После ни оставяше да си гризем ноктите и да се надяваме.

Постепенно ни олекна на душите, защото в новините от Земята не надушвахме нищо. Явно прегръщаха цензурираните предавания, без да събудят подозренията им, а в личната и търговската кореспонденция, както и в информационния трафик на Управата всичко изглеждаше нормално. По същото време ние бъхтахме в напъните си да свършим за дни онова, за което ни трябваха месеци.

Поне получихме малка почивка в графиците — на Луната нямаше пътнически кораби, следващия чакахме на 7 юли. И на туй бихме му намерили цаката: да речем, привикваме някого от офицерите на вечеря с Надзирателя или нещо подобно, сетне прикрепваме защита към предавателите им или ги откачаме. Екипажът не можеше да излети без наша помощ, в онзи период важна причина за изтощаване на запасите от лед бе осигуряването на вода за реакторите. Но това беше нищо в сравнение с пратките зърно. Тогава смятахме един кораб месечно за интензивно движение, а пък товарите стартираха всеки ден. Следователно кацащите кораби не означаваха непреодолима опасност. Все пак имахме късмет, нали толкова старателно се опитвахме да придадем на всичко нормален вид, докато подготвим отбраната си.

Зърнените товари си заминаваха както преди, един хвръкна от катапулта почти в момента, когато хората на Фин нахлуваха в резиденцията на Надзирателя. И следващият потегли навреме, всички други също.

Не беше нито пропуск, нито част от преструвките, Проф знаеше какво да прави. Изпращането на зърното бе голяма операция (за малка

държавица като Луната) и не можеше да се промени за половин месец, защото засягаше хляба и бирата на твърде много хора. Ако нашият извънреден комитет бе наложил ембарго и прекратил изкупуването на зърно, щяха да ни изритат и властта би поел друг орган с идеи, различни от нашите.

Проф каза, че първото е необходим период на просвещение. А през това време товарните кораби излитаха от катапулта по график, „ЛуНоХоКо“ водеше документацията и издаваше квитанция, като използваше услугите на персонала от гражданските служби. Излъчвахме съобщения от името на Надзирателя (Майк говореше със земните клечки от Управата, имитирайки гласа му). Заместник-администраторът се оказа разбран човек, когато осъзна, че така значително увеличава дните си. Главният инженер също остана на работа — Макинтайър се прояви като истински лунатик, а не кука по душа, щом получи тази възможност. Другите шефове на управления и разни дребни началничета не ни създаваха проблеми. Животът си течеше както преди и бяхме прекалено заети, та да разцепваме полезните части от системата и да ги предлагаме на купувачи.

Над една дузина човечета се кълняха, че те били Смешника Саймън. Той написа грубо стихче, в което ги уличаваше в лъжа; снимката му се появи на първа страница в „Дневен лунатик“, „Правда“ и „Гонг“. Уайо пак се превърна в блондинка и запраши към новия катапулт, за да се види с Грег, после отпътува за по-дълго, десетина дни, до стария си дом в Хонконг. Взе и Ана, която искаше да разгледа града. Госпожа Уайо имаше нужда от почивка и Проф настояваше да си я позволи, напомняйки ѝ, че телефоните са винаги под ръка, а е необходимо да установим и по-тесни връзки с членовете на организацията там. Тогава поех нейните стиляги със Слим и Хейзъл за помощници — схватливи, хитри хлапета, на които можех да разчитам. Слим Лемке със страхопочитание откри, че аз бях другарят Борк и всеки ден се срещах с Адам Селене. Неговото нелегално име започваше с О. Бяхме добър отбор и заради още нещо. По Хейзъл внезапно изникнаха приятни закръглености не само от великолепната кухня на Мами, просто стигна до тази точка в своята орбита. Слим беше готов да промени фамилното ѝ име, щом тя пожелае. А дотогава гореше от желание да върши всякаква работа, стига да е заедно с нашата малка, свирепа, червенокоса девойка.

Не всички обаче горяха от желание. Мнозина от другарчетата се оказаха войници само на приказки. Още повече си въобразяваха, че битката е свършила с елиминирането на драгуните и загиването на Надзирателя. Други се възмутиха, когато научиха колко надолу се намират в структурата на организацията, искаха да създадат нова йерархия, в която те да са на върха. Адам получаваше безбройни предложения за това — изслушваха ги, съгласяваше се, уверяваше ги, че техните способности не бива да се прахосват, докато чакаме изборите — и ги препращаше към мен или Проф. Не си спомням някой от тези амбициозни типове да ставаше за нещо, щом се опитвах да го впрегна в делото.

Работата никога не свършваше и *никой* не желаеше да се захване с нея. Някои от най-свестните доброволци бяха хора, които организацията въобще не забеляза преди това. Но, общо взето, лунатиците, членове или не, не проявяваха интерес към патриотичните задачи, ако не им обещаехме добри пари. Едно човече, което заяви, че било наш член (а не беше), успя да ме притисне в ъгъла в „Рафълз“ — там разположихме щаба. Искаше да сключа договор за петдесетина хиляди значки, предназначени за ветераните на революцията отпреди превратa, с *мъничка* печалба за него (пресметнах я на около 400 процента) и с изгода за мен, без да си мръдна пръста. Било полезно за всички начинание.

Когато го посъветвах да се разкара, той заплаши да ме разобличи като саботьор пред Адам Селене: „Трябва да ви кажа, че сме много близки приятели.“

Ето каква „помощ“ получавахме. А имахме нужда от друго. От стомана за катапулта, и то в изобилие. Проф ме попита наистина ли е задължително да обвиваме в метал каменните снаряди; наложи се да му натъртя, че индукционното поле не въздейства върху гола скала. Трябваше да преместим балистичните радари на Майк и да монтираме доплерови приставки на новото оръжие, защото очаквахме атаки от Космоса срещу стария катапулт.

Обявихме сбор на доброволци. Явиха се само двама, които можехме да използваме — а искахме да впрегнем стотици механици, но те никак не обичаха работата в скафандри. Затова ги наехме, плащахме каквото се полагаше и „ЛуНоХоКо“ затъна в дългове към Хонконгската банка. Нямаме време да откраднем такава сума, пък и

по-голямата част от наличните средства прехвърлихме на Стю. Един истински съратник, Фу Моузес Морис, приподписа купове хартии, за да ни подкрепи. Накрая свърши с фалит и започна отначало с малка шивашка работилница в Конгвил. Това обаче стана по-късно.

След превратa управленските пари паднаха от 3 към 1 до 17 към 1 и служителите се разпищяха, понеже Майк продължаваше да използва някогашните чекове. Казахме, че или остават на работа, или напускат. С нужните хора сключихме нови договори и им шарехме хонконгски. Но оттогава се оформи голяма група, която не беше на наша страна. Жалеха доброто старо време и бяха готови да забият нож в гърба на новия режим.

Фермерите — производители на зърно, и брокерите се чувстваха нещастни, защото плащаха стоката им на катапулта с управленски долари на предишните твърди цени. „Няма да се примирим с това!“ — викаха те. Човекът от „ЛуНоХоКо“ вдигаше рамене и им казваше, че никой не ги принуждава, но понеже зърното се изпраща на земните служби от Управата (така беше), могат да получат само управленски чекове. Тъй че или ги приемете, или товарете реколтата си обратно на полигона и се махайте оттук.

Повечето вземаха чекове. Всички ръмжаха и заплашваха, че ще се откажат от туй зърно, за да отглеждат зеленчуци, влакнодайни или нещо друго, стига да го продават за хонконгски долари — и Проф се усмихваше.

Искахме да имаме на разположение всеки сондьор на Луната, особено ледокопачите, които притежаваха тежки пробойни лазери. Искахме ги за войници. Толкова се нуждаехме от тях, че макар без ръка и позабравил занаята, обмислях дали да не се запиша доброволец. Но за да се бориш с грамадните сонди, трябват мускули, а пък протезата не ги замества. Де ла Пас ми каза да не се правя на глупак.

Тарикатлъкът, който измислихме, не би работил гот на Земята. Лазерният лъч с голяма мощност действа най-добре във вакуум и е превъзходен чак докъдето се простира обсегът му. Масивните сонди, пробиващи скалите в търсене на лед, не бяха монтирани като „артилерия“ за отблъскване на нападения от Космоса. И корабите, и бойните ракети имат електронна нервна система, а за нея не е никак здравословно да я шибат с не знам си колко джаула в концентриран лъч. Щом мишената е под налягане (както се получава при корабите и

много ракети), нужно е само да прогорите дупка и да й изкарате въздуха. Хм, ако не е херметизирана, мощният лазер пак може да я съсипе. Ще унищожи „очите“, ще обърка насочването, ще провали всичко, зависещо от електрониката — значи повечето системи.

Водородна бомба със скапани схеми не е бомба, ами голям контейнер с литиев деутерид, който не е годен за нищо, освен да се разбие накъде. Кораб без зрение е бракма, а не бойна машина.

Звучи лесно, но *не е*. Тези лазерни сонди въобще не са били проектирани за мишени, отдалечени на много хиляди километри или дори само на хиляда; нямаше как бързо да оборудваме опорите им за точно прицелване. Нуждаехме се от стрелци, на които им стискаше да изчакат до последния момент, и то срещу цели, наближаващи с може би два километра в секунда.

Ех, това бе най-доброто, с което разполагахме. Ето защо създадохме Първа и Втора доброволна отбранителна батарея на Свободната Луна — две, та Първата да си вири носа пред другата, а тя пък да я ревнува. В Първата събрахме по-възрастни мъже; във Втората — младите и запалените.

Нарекохме ги „доброволни“, обаче ги наемахме срещу заплата в хонконгски долари — съвсем не беше случайно съвпадение, че на контролирания пазар за леда плащахме с управленски, паднали до стойността на книжни отпадъци.

За капак на всичко приказвахме безспир, за да внушим страх от войната. Адам Селене говореше по радиото, напомняйки, че Управата несъмнено би направила опит да възстанови тиранията си и имаме броени дни да се подготвим. Вестниците го цитираха, като съчиняваха собствени истории, нали преди преврата специално се постарахме да вербуваме хора сред новинарите. Подканяхме народа да си държи скафандрите винаги наблизо и да проверява алармите за херметичност по домовете си.

При тези лунотресения, които не ни оставяха на мира, във всеки зайчарник екипите по поддръжка на налягането бяха нащрек по всяко време — въпреки силикона и фибростъклото някъде постоянно излизаше въздух. В тунелите „Дейвис“ нашите момчета ремонтираха херметизацията ежедневно. Но сега набрахме стотици аварийни групи, предимно сред стилягите, тренирахме ги с фалшиви тревоги и ги

карахме да носят своите скафандри с отворени шлемове, когато бяха на дежурство.

Справяха се отлично. Ала някои идиоти си правеха майтап с тях: „Гледай, играят си на войници“, „Я, малките Адамови ябълки“ и подобни щуротии.

Една от групите се упражняваше, показвайки, че може да изгради временен въздушен шлюз около повреждения, а някакъв глупак се въртял наоколо и гръмко се подигравал.

Групата на Гражданската защита продължила тренировката, довършила съоръжението и го проверила със затворени шлемове на скафандрите. Не пропускало — тогава стилягите излезли, награбили шегаджията, пренесли го през временния шлюз и го изхвърлили в нулевото налягане.

След този случай остроумниците си държаха езиците зад зъбите. Проф смяташе, че трябва да предадем едно меко предупреждение друг път да не елиминират хора толкова безогледно. Възразих и се наложих, защото не виждах по-добър начин за прочистване на вида. Някои простащини би следвало да се наказват със смърт сред почтените люде.

Но най-страшното ни главоболие бяха самоназначилите се държавници.

Аз ли казах, че лунатиците са аполитични? Да, вярно е, когато от тях се иска да направят нещо. Обаче се съмнявам случило ли се е поне веднъж двама лунатици над по литър бира да не се обстрелват с мнения как трябва да се управлява.

Вече споменах, че тези самопровъзгласили се мъдреци на политиката се опитваха да обсебят вниманието на Адам Селене. Ала Проф им намери мястото, всеки получи покана да участва в Извънредния конгрес по създаването на Свободната Луна, който се събра в Общинската зала на града. Там се споразумяха да продължат маратона, докато приключат работата — седмица в Л-Сити, седмица в Новилен, седмица в Хонконг, после завъртат отначало. Всички заседания се предаваха по видеото. Проф председателстваше първото, Адам Селене направи обръщение и ги помоли да се трудят усърдно, защото „историята ви гледа“.

Слушах няколко сбирки, сетне хванах професора натясно и го попитах какво, в името Божие, е намислил?

— Смятах, че не искаш *никакво* правителство. Чул ли си какви ги дрънкат онези смахнати типове, откакто им изтърва юздите?

Дари ме с най-усмихнатите си трапчинки:

— Мануел, кое точно те безпокои?

Сума неща ме безпокояха. Аз се разкъсвах да събера тежките лазерни сонди и мъже, които да боравят с тях като с оръжия, а тия безделници цял следобед обсъждаха какво да правят с имиграцията. Някои искаха да бъде прекратена въобще. Други предлагаха тя да се обложи с данък (това по време, когато 99 процента от лунатиците биваха домъквани насила на Скалата!), трети пък настояваха да бъде избирателна според „етническия състав“. (Много се чудих — *мен* към коя група биха причислили?) Някому хрумна да допускаме само жени, докато съотношението им с мъжете стане едно към едно. Това предизвика репликата на някакъв скандинавец:

— Ja, приятелче! Кажи им да ни пращат шафрантиите си! Хиляди след хиляди проститутки! Ще се оженя още за първата, непременно!

Най-разумната приказка през целия следобед.

Друг път се препираха за времето. Вярно, времето по Гринуич няма никаква връзка с нашето. Пък и за какво ни е да има, щом живеем под повърхността? Я ми покажете лунатик, който може да проспи две седмици, а после още толкоз да работи непрекъснато. Лунният синодичен месец не подхожда на обмяната на веществата ни. Предложиха да го направим равен на точно двайсет и осем дни (вместо 29 дни, 12 часа, 44 минути и 2,78 секунди), и то като удължим съответните мерки, та всяка половинка да е по две седмици.

Съгласен, използваме месеца в много неща. От него зависи кога излизаме на повърхността, защо излизаме и колко дълго оставаме. Но освен че щяхме да се разминаваме във времето с единствените си съседи, сещаше ли се тази бъбрива вакуумна глава какво би означавало това за всички основни числа в науката и техниката? Като занимаващ се с електроника човек аз изтръпнах. Значи хвърляхме на боклука всяка книга, таблица и инструмент и започваме от нула? Помня, че някои от прадедите ми са го направили, когато преминали от старите английски мерки към универсалната система, ама те го сторили, *за да се улеснят*. Нещо като дванайсет инча в един фут, не знам си колко фута в една миля. Унции и фунтове! О, Боже!

Имало е смисъл да променят *това*, но защо човекът си дереше гърлото, само и само да обърка *всичко*?

Някой искаше да създаде комитет, който да определи кой всъщност е езикът на Луната, после да глобява всеки, ако говори английски или друг език. Ох, хора!

Четох в „Лунатик“ предложенията за данъци — четири различни спрямо привържениците на единното облагане. Данък на кубатура, дето наказваше желаещите да разширяват тунелите. Поголовен данък (еднакъв за всички). Подоходен данък (ще ми се да видя онзи, който ще изчисли парите на семейство Дейвис или пък измъкне и думичка от Мами!). Накрая и „въздушен“ налог — не таксите, внасяни и без това, а нещо друго.

Не си представях Свободната Луна с подобна социална политика. Преди нямахме никакви и пак се оправяхме. Плащахте за всичко, което получавахте. Transtaafl. Че как да бъде иначе?

Веднъж едно надуто човече предложи лошият дъх и телесната воня да бъдат престъпление, наказано с елиминиране. Почти се съгласих, случвало ми се е да стоя затворен в капсулата с разни миризливци. Ала не е било честно и, общо взето, се регулира от само себе си — постоянно небрежните или нещастниците, които нищо не могат да направят с тялото си, едва ли създаваха поколение с нашите придирчиви хубавици.

Една дама (повечето заседатели бяха мъже, но жените компенсираха броя с глупостите си) приготви цял поменик, искаше да го пробута като законопроекти. И то за лични въпроси. Никакви многолюдни бракове. Никакви разводи. Никакви прелюбодеяния — наложи се да потърся думата в речник. Без спиртни напитки, по-силни от четириградусова бира. Църковни служби само в съботите и всичко друго спира през тези дни. (Поддържането на налягане, въздух и температура също, нали, госпожо? Заедно с телефоните и капсулите?) Дълъг списък със забранени лекарства и един по-кратък, които да бъдат продавани по рецепта на дипломиран доктор. (А що е то дипломиран доктор? Знахарят, при когото ходех, беше окачил табела „Практикуващ лекар“ — освен това приемаше залози и затуй се отбивах при него. Вижте какво, госпожо, *нямаме* медицински институти на Луната!) Е, тогава нямахме. Тя искаше дори *хазарта* да постави извън закона. Ако лунатикът не може да хвърля на „двойно

или нищо“, ще отиде там, където разрешават, даже да му пробутват зарове с тежести.

Разлютих се не от списъка с неща, които мразеше, защото явно бе по-луда и от киборг, ами от факта, че винаги се намираше някой съгласен с нейните забрани. Сигурно желанието да пречиш на останалите да вършат каквото поискат е дълбоко вкоренено в душата човешка. Правила, закони — все *за другите*. Някаква мрачна част от самите нас, която сме имали още преди да слезем от дърветата и сме забравили да изхвърлим, когато сме тръгнали на задните си крака. Как пък *нито един* от тази типове не каза:

— Моля ви, приемете закон, за да не мога аз да правя нещо, което знам, че не бива да правя.

Нет, товарищи, *винаги* беше за онова, дето мразеха у съседите си. Да ги спрем за тяхно добро — а не защото говорещият признаваше, че пречат на него.

Като слушах заседанията, едва не съжалих, че се отървахме от Чвора Морт. Поне си стоеше затворен със своите жени и не ни напътстваше как да си уреждаме личния живот.

Но Проф не се вълнуваше, все си ходеше усмихнат.

— Мануел, наистина ли вярваш, че тази тълпа от бавноразвиващи се може да приеме някакви закони?

— Нали това им каза да правят? Подкани ги да го направят.

— Скъпи Мануел, просто събрах накуп всичките ни кукувци. Познавам ги, слушам ги от години. Много внимавах при създаването на работните комисии. Бъркотията в главите им е вродена, непременно ще се скарат. Председателят, който им наложих и ги оставих да изберат, е треперушко, не би успял и кълбо конци да разплете и иска всеки въпрос да бъде „допълнително проучен“. Май не трябваше да си хабя труда — повече от шестима изобщо не могат да се споразумеят, трима са къде по-добре, а пък един е идеален за работа, която е по силите на сам човек. Затова в цялата досегашна история парламентите, сторили нещо свястно, го дължат на неколцина силни личности, които са се налагали над останалите. Не се бой, синко, този Извънреден конгрес нищичко няма да свърши… Е, и да гласуват някой закон поради изтощение, ще бъде претъпкан с противоречия и сами ще се откажат от него. През това време обаче няма да ни висят над главите, а по-късно все *ще ни потрябват* за нещо.

— Професоре, нали каза, че въобще не ги бива?

— Няма на тях да го поверим. Един мъж ще го напише — един мъртвец — и през някоя късна нощ, когато са преуморени, ще го приемат с овации.

— Кой е тоя деятел? Да не говориш за Майк?

— Не, не! Майк е къде по-жив от тези дърдорковци. Мъртвецът е Томас Джеферсън, първият от рационалните анархисти. Момчето ми, някога той почти успял да пробута своята антисистема с чудесното си красноречие, ама го засекли, което аз се надявам да избегна. Не бих могъл да усъвършенствам стила му, просто ще го приспособя към Луната и XXI век.

— Чувал съм за този деец. Освободил робите, нали?

— Е, някой би казал, че е опитал и после се провалил. Няма значение. Как напредваме с отбраната? Не виждам начин да продължим преструвките след пристигането на първия кораб.

— Хм, няма да сме готви дотогава.

— Майк твърди, че сме длъжни да успеем.

Не сколасахме, но корабът тъй и не кацна. Онези учени надхитриха и мен, и лунатиците, на които поверих надзора над тях. Окачили джаджата в централната точка на най-големия рефлектор, а лунните им помощници клъвнали на уверенията, че било последната мода в радиотелескопите.

Може и така да се каже. Беше с микроултракъсовълново излъчване — отразяваше се и отиваше към Земята, прекрасно защитено от огледалото на рефлектора. Забележително приличаше на първите радари. Металната мрежа и предпазното фолио спираха всякакво разсейване на вълните, затова „ушите“, които поставих, нищо не уловиха.

Изпратиха доклада със своята версия и какви ли не подробности. Първо чухме искане от Управата до Надзирателя — да отрече тази измама, да намери съчинителя и да прекрати безобразието.

Вместо това получиха нашата Декларация за независимостта.

„Събрани днес, 4 юли 2076 година…“

Беше *прекрасна*.

---

[1] Кислороден недостиг. — Б.пр. ↑

[2] Закони (фр.). — Б.пр. ↑

15

Подписването на Декларацията за независимостта мина, както Проф предрече. Метна я на приятелчетата в края на дълъг ден, обявявайки провеждането на специално заседание след вечеря, на което Адам Селене щял да говори. И Адам започна, коментираше всяко изречение, после я прочете без прекъсване, звучните фрази бяха като музика. Някои хора плачеха. Седналата до мен Уайо беше между тях, а и на мен ми се дорева, макар вече да бях запознат с всичко.

Накрая Адам ги погледна и каза:

— Бъдещето чака. Мислете добре какво ще направите.

Сетне отстъпи на Проф да води заседанието вместо постоянния председател.

Беше към 22 часа, когато почна битката. Без съмнение лунатиците бяха настроени в полза на Декларацията. През целия ден на плътен поток валяха новините какви лоши момчета сме, как ще бъдем наказани, какъв урок ще ни дадат и така нататък. Нямаше нужда още да ги дразним, предаванията от Земята и без това бяха гадни — Майк просто отсяваше другите мнения в емисиите. Ако е имало някога ден, в който Луната се почувства единна, беше 2 юли 2076 година.

Затова щяха да приемат Декларацията. И Проф го знаеше, преди да я предложи.

Но не и в първоначалния й вид…

— Почитаеми председателю, онази дума във втория абзац — „неотчуждаеми“, такава дума няма, трябва да бъде „неотменими“… а пък не е ли по-достойно да кажем „свещени права“ вместо „неотменими права“? Бих искал да чуя и други мнения по въпроса.

Това човече се държеше почти разсъдливо, просто литературен критик, безвреден като остатъците от ферментация в бирата. Обаче… Да вземем жената, която мразеше всичко. Веднага се набута със своя списък. Прочете го гръмко и внесе предложение да бъде включен в текста на Декларацията, „за да знаят земните народи, че и ние сме цивилизовани хора, достойни да заемат своето място сред тях!“

Проф не само позволи да й се размине безнаказано, той я подтикваше, остави я да си приказва, а други също искаха думата — после направо постави нейното предложение на гласуване, без дори да възникне дискусия по него. (Конгресът работеше по правилник, за който се боричкаха дни наред. Проф познаваше клаузите му, но ги спазваше единствено ако имаше сметка от това.)

Някакъв стана и заяви, че този списък естествено няма място в Декларацията, ама не е ли редно да изработим общи принципи? Може би изявление, че нашата лунна държава гарантира свобода, равенство и сигурност на всички? Нищо особено сложно, само основополагащите принципи, познати като цел на всяко управление.

Вярно, нека го приемем — но не трябва ли да бъде „Свобода, равенство, *мир* и сигурност“? Не е ли тъй, другарю? Започна кавга дали „свободата“ включва и „правото на въздух“, или да го сложат при „сигурността“? Защо да не се застраховат и да напишат „правото на въздух“? Предложение за поправка: „право на въздух *и* вода“, защото без тях нямате нито „свобода“, нито „сигурност“.

Въздух, вода *и* храна.

Въздух, вода, храна *и* кубици.

Въздух, вода, храна, кубици *и* топлина.

Не, нека заменим „топлина“ с „енергия“, така покриваме всичко. Докрай.

Приятелче, да не си се побъркал? Това далеч не изчерпва темата, пропускът ти е обида за всички жени… Я ела вън да ми го повториш! Остави ме да довърша. Още в началото трябва твърдо да им заявим, че вече няма да приемаме кораби, ако не докарват жени поне колкото мъжете. Казах *поне* и лично аз ще се въздържа да гласувам, ако сега не изясним напълно проблема с имиграцията.

Трапчинките въобще не изчезваха от лицето на Проф.

Започвах да разбирам защо днес спа толкова много и не се упражняваше с тежести. Аз бях съсипан след цял ден в скафандър навън, при катапулта — врязвахме в скалите последните преместени балистични радари. Всеки друг също беше уморен. Към 24 часа тълпата взе да се разрежда, убедиха се, че през тази нощ нищо няма да постигнат, а и вече им ставаше досадно от дрънканиците, щом не излизаха от собствените им усти.

Едва след полунощ някой попита защо нашата Декларация е с дата четвърти, като още е втори? Проф меко каза, че всъщност е настъпил трети юли и не му изглеждало вероятно тя да бъде обявена по-рано от четвърти… което пък било исторически символ[1] и това можело да ни помогне.

Научили, че надали нещо ще се реши днес, неколцина си тръгнаха. Но вече забелязвах промяна — залата се пълнеше със скоростта, с която се опразваше дотогава. Фин Нилсен се настани в доскоро заето кресло. Появи се другарят Клейтън от Хонконг, стисна рамото ми, усмихна се на Уайо и си намери място. Видях младите си помощници Слим и Хейзъл на предните редове. Тъкмо си помислих, че ще се наложи да извинявам Хейзъл пред Мами с работа в организацията, когато изумен зърнах и Мами до тях. И Сидрис. И Грег, който би трябвало да е при новия катапулт.

Огледах се и забелязах още десетина — нощния дежурен редактор на „Лунная правда“, главния мениджър на „ЛуНоХоКо“ и други, до един наши съратници. Почна да ми светва, че Проф си е наредил картите. Нямаше твърди делегатски права в този Конгрес. Истинските ни другари имаха същото основание да дойдат като ония, които цял месец прахосаха в приказчици. Сега седяха по празните места — и гласуваха срещу внасянето на поправки.

Към 3.00 се чудех колко ли още ще устискаме, а някой донесе бележка на Проф. Той я прочете, прасна с чукчето и кимна:

— Адам Селене моли за вашето внимание. Прав ли съм, че приемате единодушно?

И така, екранът зад подиума светна отново. Адам им каза, че слушал дискусиите и се зарадвал на обмислената и съзидателна критика. Но възможно ли било да предложи нещо? Защо да не признаем, че всеки написан текст страда от недостатъци? Ако *като цяло* тази Декларация удовлетворява стремежите им, защо пък не оставят за друг ден довеждането ѝ до съвършенство, а да я гласуват в сегашния вид?

— Почитаеми председателю, внасям това предложение за гласуване.

Съгласиха се с мощен рев. Проф попита:

— Има ли възражения? — и зачака с вдигната ръка.

Мъжът, дето говореше преди намесата на Адам Селене, измънка:

— Ами… пак си мисля, че онзи принцип не е ясен, но нека остане така.

Проф стовари чукчето.

— Приема се!

Наредихме се един след друг и сложихме подписите на голям свитък, който „бил изпратен от офиса на Адам“ — открих горе и неговия параф. Аз ударих завъртулките след Хейзъл; детето вече можеше да пише, макар че четеше трудничко. Подписът бе колеблив, обаче го надраска нашироко и с гордост. Другарят Клейтън постави нелегалното си име, после истинското с ясни букви и завърши с японски йероглифи: три картинки, подредени вертикално. Двама съратници туриха кръстосани чертички, удостовериха ги свидетели. Всички водачи на организацията бяха там онази нощ (или утро), всички подписаха, бяха останали и около дузина от дърдорковците. Е, те също се отбелязваха за място в историята. А с това заложиха „своя живот, своето богатство и своята свещена чест“.

Докато опашката се точеше бавно и хората си бъбреха, Проф пак удари с чука, за да привлече вниманието:

— Моля за доброволци, които ще участват в опасна мисия. Декларацията ще бъде излъчена по съобщителните канали… но трябва да бъде представена лично във Федерираните нации на Земята.

Шумът замря. Проф ме гледаше. Преглътнах и казах:

— Аз съм доброволец.

Уайо откликна като ехо:

— И аз.

После малката Хейзъл Мийд:

— Аз също!

След миг викнаха десетина, от Фин Нилсен до господин Неясен принцип (оказа се добро човече, ако не броим манийката му). Професорът си записваше имената и промърмори, че щял да се обади, когато се уреди въпросът с кораба.

Дръпнах го настрана и му рекох:

— Виж какво, Проф, да не си преуморен, та вече пропускаш? Нали знаеш, че отмениха полета за седми юли? А сега приказват да ни ударят едно ембарго. Следващият кораб, който се вдигне за Луната, ще бъде военен. Как смяташ да пътуваме? Като затворници ли?

— О, няма да използваме услугите на техния космически транспорт.

— Е? Наш ли ще си правим? Да имаш представа колко време е нужно? Ако въобще ни е по силите, в което се съмнявам.

— Мануел, Майк каза, че е наложително и е измислил начин да стане.

Знаех, че Майк казваше това. Той разгледа отново проблема, щом научихме, че изобретателните момчета в обсерваторията „Ричардсън“ са пуснали послание до вкъщи — сега ни даваше шанс само едно от петдесет и три… и отиването на Проф до Земята беше жизнено необходимо. Но не съм човек, който си блъска главата над невъзможното. Прекарах деня в труд, за да крепя и този един шанс от петдесет и три.

— Майк ще осигури кораба — продължи Де ла Пас. — Завършил е проекта и по него вече се работи.

— Тъй ли? Че кога Майк е станал инженер?

— А не е ли? — отвърна Проф.

Тъкмо да отговоря, и си затворих устата. Компютърът нямаше титли и звания. Просто разбираше от инженерство повече от всеки човек. Както беше с пиесите на Шекспир, гатанките, астрономията, каквото се сетите.

— Обясни ми.

— Мануел, ние отиваме на Земята като товар зърно.

— *Какво?* Кои сме тези ние?

— Ти и аз. Другите доброволци са само за украса.

— Чуй ме, Проф. Вече блокирах. Бъхтах се здраво, когато цялата история изглеждаше пълна глупост. Носих тежести — и сега са върху мен — заради евентуалната нужда да отлетя за онова гнусно място. Но се уговорихме да ида там в *кораб* с поне един пилот киборг, който да ме приземи безопасно. *Не съм се съгласявал* да се правя на метеорит.

Той каза:

— Така да бъде, Мануел. Винаги съм изповядвал свободата на избора. Ще отиде твоят заместник.

— Моят… *кой*?

— Другарката Уайоминг. Доколкото ми е известно, тя единствена е подготвена за такова пътешествие… ако не включваме в сметките неколцината земяни.

Това е — тръгнах. Обаче най-напред поговорих с Майк. Той ми обясни търпеливо:

— Ман, първи мой приятелю, няма за какво да се тревожиш. По график вие сте товар номер КМ 187, серия 76-а, и ще стигнете до Бомбай без никакви неприятности. Но за да бъдем сигурни — за да бъдеш ти сигурен — избрах този товарач, понеже ще го изведат от орбита и приземят, докато Индия е обърната към мен… Добавил съм и системата за прехващане на управлението, та да ви измъкна изпод контрола на наземните станции, ако не ми хареса как се справят. Довери ми се, Ман, всичко е премислено. Даже решението да продължим изстрелването на товарите, когато ни разкриха, е част от същия план.

— Можеше и да ми кажеш.

— Не беше необходимо да те притеснявам. Професорът трябваше да знае и ние двамата поддържахме връзка. Ти обаче само ще се грижиш за него и ще бъдещ резерва — да довършиш работата му, ако умре. Това е фактор, за който не мога да дам точни предвиждания.

Въздъхнах:

— О’кей. Но, Майк, едва ли си уверен, че ще постигнеш меко кацане на товарач от такава дистанция. Достатъчна е и скоростта на светлината като пречка.

— Ман, не мислиш ли, че все пак разбирам от балистика? За орбиталната ви позиция — от запитването през отговора до потвърждаването на сигнала — ще минат по-малко от четири секунди… разчитай на мен да не губя нито миг напразно. А в отбора максималното изминато от вас разстояние за това време е тридесет и два километра, което намалява по асимптота[2] до нула при кацането. Значи моят лимит за реакция пак ще бъде доста по-къс от оня на пилота човек при ръчно управление, понеже не се хабя да оценявам ситуацията и да избирам правилното решение. Остава максимумът от вече споменатите секунди. Но *действителното* им време за намеса е много по-кратко, защото непрекъснато правя екстраполации и прогнози, „надниквам“ в бъдещето, програмирам следващите възможности. Всъщност ще бъда точно четири секундички пред вас по траекторията ви и ще реагирам мигновено.

— Ама онази тенекия няма дори висотомер!

— Сега има. Единствената причина да поискам монтирането на това допълнително оборудване е вашето спокойствие. Наземният контрол в Пуна не допусна нито една засечка при последните пет хиляди кацания. За компютър е наистина интелигентен.

— Уф, Майк… яко ли засилват тия проклети товарачи? С колко G?

— Не са много, Ман. Десет при изстрелването, после програмата поддържа меко ускорение от четири… сетне между пет и шест, преди да пльоснете. Самият удар е лек — все едно, че падаш от петдесет метра — и влизате във водата по остра дъга без внезапни тласъци, при по-малко от три G. Изскачате нагоре и пак кротко пльосвате, след това просто си плувате при нормалното там притегляне. Ман, корпусите на тези товарачи са направени възможно по-леки в името на икономиите. Не си позволяваме да ги подритваме, иначе ще се спукат по шевовете.

— Твърде мило. Майк, а на тебе пет до шест G какво биха ти причинили?

— По мои изчисления съм бил подложен на около шест, когато са ме качвали тук. В сегашното ми състояние шесторката би прекъснала много от основните ми връзки. Обаче повече ме интересуват изключително високите, краткотрайни ускорения, които ще изпитам от ударните вълни, щом Земята започне да ни бомбардира. Не ми стигат данните за предвиждане… но навярно ще загубя контрол над външните си функции, Ман. Това може да се окаже решаващ фактор при каквато и да е тактическа ситуация.

— Майк, наистина ли мислиш, че ще пуснат бомби върху нас?

— Бъди сигурен, Ман. Нали затова е толкова важно вашето пътуване?

Не разпитвах повече и отидох да разгледам онзи ковчег. По-добре да си бях останал у дома.

Някога да сте виждали такъв глупашки товарач? Само стоманен цилиндър със спирачни и насочващи двигатели, заедно с радар. Приличаше на космически кораб, колкото дърводелските клещи — на моята ръка номер три. Бяха изрязали дупка в този и подреждаха нашето „жилище“.

Без кухня. Без клозет. Без нищо. Защо да си хабят труда? Щяхме да прекараме вътре само петдесет часа. С празни стомаси, за да не слагаме и торбички за повръщане в скафандрите. Забравете за

спалнята и бара. Въобще без да се измъкваме от екипите си — щяхме да сме упоени и нямаше да ни пука.

Поне Проф щеше да бъде упоен почти през цялото време. Налагаше се аз да остана буден при приземяването и да опитам някак да излезем от тази гробница, ако нещо се объркa и никой не доприпка при нас с отварачката за консерви. Правеха извити леговища, където да паснат гърбовете на скафандрите ни. Щяха да ни привържат към тия дупки. И там щяхме да си откараме чак до Земята. Май повече бяха загрижени да изравнят масата на изваденото зърно и да запазят центъра на тежестта, отколкото за нашето удобство. Натоварeният с това инженер ми каза, че в сметките им влизали дори омекотителите, които добавили в съответните скафандри.

С удоволствие научих, че вътре ще има и по-мекичко, понеже дупките не ми изглеждаха много приятни.

Прибрах се у дома замислен.

За разлика от друг път Уайо не беше на масата за вечеря. Ама Грег беше — още по-необичайно. Никой изобщо не спомена, че на следващия ден щях да се правя на падащ камък, макар всички да знаеха. Аз не разбирах, че става нещо особено чак докато поколението не напусна трапезарията, без да го подканят. Тогава вече загрях защо Грег не се върна на строежа в Mare Undarum след обявената почивка на Конгреса тази сутрин. Някой бе поискал семеен разговор.

Мами кимна делово:

— Всички сме тук. Али, бъди така добър, затвори онази врата. Дядко, ще започнеш ли?

Старшият съпруг престана да клюма над кафето и се изправи. Огледа ни около масата и произнесе със сила в гласа:

— Да, виждам, че всички сме налице. Виждам, че децата са сложени да спят. Виждам, че няма чужди хора, няма гости. Виждам, че сме се събрали съгласно обичаите, установени от Черния Джек Дейвис, нашия първи съпруг, и Тили, нашата първа съпруга. Ако има нещо, отнасящо се до сигурността и щастието на общия ни брак, изкарайте го на светло *сега*. Не го оставяйте да бере като рана. Такъв е принципът на Дейвисови.

Дядко се обърна към Мами и нежно каза:

— Поемай, Мими.

Отново потъва в доброжелателното си бездействие.

Но за минута беше силният, жизнен, енергичен мъж от дните, когато ме избраха… и с внезапно изскочили в очите ми сълзи помислих какъв късметлия съм!

После вече се двоумях дали наистина съм късметлия или не. Единственият повод за семеен разговор, който съзирах, бе фактът, че на следващата сутрин щяха да ме запратят към Земята, надписан като товар зърно. Дали Мами замисляше да настрои фамилията срещу това? Никой не беше *длъжен* да се съобразява с изводите на тези разговори, ала винаги така ставаше. Тук се криеше силата на нашия брак — стигнехме ли до решения, бяхме единни.

Мами рече:

— Някой има ли нещо, което трябва да обсъдим? Говорете, скъпи мои.

Обади се Грег:

— Аз имам.

— Да изслушаме Грег.

Той приказва добре. Може да застане пред паството и да разчепка уверено истории, за които не съм убеден дори и насаме със себе си. Но тази вечер ми изглеждаше всичко друго, само не и сигурен.

— Ами, ъъъ, винаги сме се старали да поддържаме равновесието в тоя брак — някои възрастни, някои млади, редуване на половете и достатъчен брой на членовете, — какъвто го получихме. Ех, понякога сме се отклонявали от правилата, и то с основателни причини. — Той погледна Людмила. — По-късно нагласихме нещата. — Пак погледна далечния край на масата, където Франк и Али седяха от двете страни на Людмилка. — През годините (както можете да се уверите от нашите записи) средната възраст на съпрузите е била около четиридесет, а на съпругите — тридесет и пет. И тази разлика е точно същата, с каквато започнал бракът ни, понеже Тили закръглила петнадесет, когато избрала Черния Джек. Той пък току-що бил навършил двадесет. В момента забелязвам, че въпросната средна възраст на съпрузите е почти четиридесет, докато…

Мами твърдо го прекъсна:

— Остави аритметиката, мили Грег. Просто кажи.

Опитвах се да проумея за кого говореше той. Вярно, през последната година често отсъствах от дома, а когато се връщах, случваше се родата да е заспала. Не, явно приказваше за брак, в

семейството ни никой не предлагаше нов човек, без първо да даде на всички възможност хубавичко да огледат кандидата. Инак не може!

Е, глупак съм. Грег заекна и сетне изплю камъчето:

— Предлагам Уайоминг Нот!

Вече казах, че съм глупак. Разбирам машините и те ме разбират. Но не твърдя, че знам много за хората. Когато стана старши съпруг, ако живея толкова дълго, ще правя точно каквото Дядко прави с Мами — ще оставя Сидрис да ръководи. Все едно… Вижте сега. Уайо се покръсти в църквата на Грег. Харесвам Грег, *обичам* го. И му се възхищавам. Ама никога не бихте успели да прекарате теологията на неговата църква през компютър и да получите накрая нещо освен нула. Уайо без съмнение го знаеше, понеже прие вярата на зрели години; честно казано, подозирах, че покръстването на уважаемата госпожа е доказателство колко готова е *на всичко* в името на нашето дело.

Но тя привлече Грег в организацията още преди това. И повечето пътувания до новия катапулт направи пак тя — по-лесно се промъкваше от мен или Проф. Е, добре де. Изненадаха ме. А не биваше да ме сварят неподготвен.

Мими попита:

— Грег, имаш ли основания да смяташ, че Уайоминг Нот ще приеме нашия избор?

— Да.

— О’кей. Всички познаваме Уайоминг и аз съм убедена, че вече сте си съставили мнение. Не виждам смисъл да обсъждаме… освен ако някой иска нещо да каже? Говорете.

За нея не беше изненада. И не можеше да бъде. Както и за всеки друг от фамилията, защото Мами никога не допускаше да се стигне до разговор, без да е уверена в резултата.

Обаче се учудих защо тя беше сигурна за моето мнение, толкова сигурна, че да не ме поразпита предварително? Седях си в тъпо двоумение и разбрах, че съм длъжен да говоря, че знам нещо ужасяващо подходящо по темата, което никой друг не знаеше, иначе въобще нямаше да стигнем дотук. Нещо без проблеми за мен, но значимо за Мами и всички наши жени.

Та седях си аз, жалкият страхливец, и думичка не обелвах.

Мами наруши тишината:

— Много добре. Тогава да започваме поред. Людмила?

— Аз ли? Ами че аз обичам Уайо. Да, разбира се!

— Леноре, мила?

— Е, може би ще я уговоря отново да стане кафявичка — според мен така се допълваме с нея. Това е единственият й недостатък — че е по-руса от мен. Ja!

— Сидрис?

— С две ръце съм „за“. Уайо е от нашите хора.

— Ана?

— Мими, трябва да кажа нещо, преди да изразя мнението си.

— Скъпа, не мисля, че е необходимо.

— Все пак искам да е известно на всички, както винаги е правила Тили според традициите ни. В този брак всяка съпруга е внесла своя дял и е давала деца на семейството. Навярно някои от вас ще се учудят, че Уайо е родила осем…

Явно успя да изненада Али — главата му трепна, челюстта му увисна. Ох, Уайо, Уайо! Как можах да допусна това? *Принуден бях* да говоря.

И осъзнах, че Ана продължаваше:

— … така че сега може да има собствени деца, операцията беше сполучлива. Но тя се тревожи от възможността пак да роди увредено бебе, колкото и да е невероятно според директора на клиниката в Хонконг. И затуй трябва да я обичаме толкова, че да не трепери от страх.

— Ще я обичаме — ведро се съгласи Мами. — Ние я обичаме. Ана, готова ли си да изразиш мнението си?

— Наистина едва ли е нужно вече. Отидох в Л-Хонконг с нея, държах ръката й, докато отново й отваряха тръбите. Аз избирам Уайо.

— В това семейство — подхвана Мами — винаги сме смятали, че съпрузите ни трябва да имат право на вето. Може и да е чудатост от наша страна, но Тили го е започнала и всякога е било за добро. Е, Дядко?

— А? Какво каза, мила моя?

— Избираме Уайоминг, господин Дядко. Даваш ли съгласието си?

— Моля? Ами да, разбира се, разбира се! Чудесно младо момиченце. Ей, къде изчезна онази хубава малка афро с едно особено име? Да не ни се е разсърдила?

— Грег?

— Аз я предложих.

— Мануел? Забраняваш ли?

— Аз? Че защо. Мами, нали ме познаваш?

— Така е. Понякога се чудя дали *ти* се познаваш. Ханс?

— Какво ще стане, ако кажа „не“?

— Ще загубиш няколко зъба, ето какво ще стане — незабавно го увери Леноре.

— Стига, милички — с мек укор забеляза Мами. — Изборът е сериозно нещо. Ханс, думай.

— Да. Ja. Oui. Si. Крайно време е да имаме хубава блондинка в това… *Олеле!*

— Спри, Леноре, моля ти се. Франк?

— Да, Мами.

— Али, скъпи? Единодушни ли сме?

Момчето стана ярко розово и не можеше да си отвори устата. Кимна трескаво.

Наместо да определи съпруг и съпруга, които да открият дамата, за да й предложат да приеме нашия избор, Мами изпрати Людмила и Ана веднага да доведат Уайо. Както се оказа, тя не беше по-далеч от „Бон Тон“. И това не бе единствената нередност. Вместо да насрочим дата и да организираме сватбено тържество, извикахме децата при нас, а след двайсетина минути Грег вече отваряше своята книга и ние се заклевахме. Най-накрая объркана ми глава проумя, че всичко се правеше толкова припряно заради уречената ми за другия ден вероятност да стана на пихтия.

Не че имаше значение освен като символ за любовта на моето семейство към мен — младоженката прекарваше първата брачна нощ със старшия си съпруг, а пък втората и третата нощ аз щях да прекарам в Космоса. Хм, все пак имаше *значение*: когато нашите жени се разплакаха по време на церемонията, усетих се, че и аз роня сълзи с тях.

После си легнах сам в работилницата, щом Уайо ни целуна и излезе, хванала Дядко под ръка. Бях смъртно уморен, последните два дни ми дойдоха множко. Сетих се за упражненията, обаче си казах, че е твърде късно да търся някакъв смисъл в тях. Подвоумих се дали да се

обадя на Майк и да го питам за новините от Земята. И се проснах в леглото.

Не знам колко спах, но по едно време почувствах, че съм буден и има още някой в стаята.

— Мануел? — дочух тих шепот в тъмното.

— Ъ? Уайоминг, не би трябвало да си тук, скъпа.

— Именно тук трябва да съм, съпруже мой. Мами знае, Грег също. А Дядко веднага заспа.

— О! Колко е часът?

— Към четири. Моля те, мили, мога ли да легна при тебе?

— Какво? Ами да, разбира се.

Исках нещо да си спомня. Аха.

— Майк!

— Да, Ман?

— Изключи се от работилницата. Не слушай. Ако желаеш да се чуем, обади се по семейния телефон.

— И Уайо това ми каза, Ман. Поздравявам ви!

После главата й кацна на лявото ми чуканче, прегърнах я с дясната ръка.

— Уайо, защо плачеш?

— Не плача! Ужасно ме е страх, че няма да се върнеш!

---

[1] На този ден през 1776 година е провъзгласена независимата държава САЩ. — Б.ред. ↑

[2] Неограничено приближаване на крива линия към права. — Б.ред. ↑

16

Стреснах се, уплашен до оглупяване в непрогледна тъма.

— Мануел!

Не разбирах дали съм с краката нагоре или обратно.

— Мануел! — повикаха ме пак. — *Събуди се!*

От това малко се опомних. Беше сигналът, предназначен да ме задейства. Сетих се, че лежах опънат на маса в лазарета на Комплекса, гледах към лампите на тавана и слушах нечии глас, докато упойката капеше във вената ми. Но беше преди стотина години — безкрайно време на кошмари, непоносим смут, болка.

Вече знаех защо не схващам как съм разположен, познавах усещането от по-рано. Безтегловност. Намирах се в Космоса.

Какво се бе объркало? Майк ли е преместил накриво някоя десетична запетая? Или се е поддал на детинщините, за да си направи шегичка, без да разбира, че така извършва убийство? Тогава защо, след всичките мъчителни години, още живеех? И наистина ли живеех? Не бяха ли туй нормалните чувства на един призрак, изгубен и самотен в нищото?

— Събуди се, Мануел! Събуди се, Мануел!

— О, я млъквай! — излаях. — Напъхай си това в мръсния задник!

Записът продължаваше и аз престанах да му обръщам внимание. Къде беше този смрадлив ключ за осветлението? Не, не ви отнема цял век да стигнете с 3G скоростта за напускане на лунната орбита, просто така ви се струва. Осемдесет и две секунди, ама в подобен момент човешката нервна система отчита всеки миг. Три G е осемнайсет мрачни пъти повече, отколкото трябва да тежи един лунатик.

Тогава открих, че ония вакуумирани тикви не са ми сложили ръката на мястото. Имаше някаква глупашка причина да ми я свалят, когато ме събличаха за подготовката, но аз бях претъпкан с хапчета „не се тревожи“ и „хайде да спим“ и не протестирах. Да, гнусният ключ бе отляво, а ръкавът на моя скафандър се каза празен.

Следващите десет години уплътних в опити да разкопчая ремъците с една ръка, после изкарах втора двайсетгодишна присъда, плувайки на тъмно, докато отново намеря вдлъбнатината, разбера къде беше мястото за главата и оттам да напипам ключа. Във всяка посока тази дупка нямаше повече от два метра. В безтегловност и плътен мрак излезе, че е по-голяма и от Стария купол. Е, вече разполагахме със светлина.

(И не ме питайте защо в тоя ковчег липсваха поне три осветителни системи, действащи през цялото време. Вероятно по навик. Всяка такава система си има ключ, нали тъй? Направиха нещото за два дни, трябваше да съм благодарен, че въобще можах да запаля лампите.)

Щом се сдобихме със светло, кабинката се сви до истинските си притискащи отвсякъде размери, че и даже десетина процента по-малка, а аз се взрях в Проф.

Наглед беше умрял. При него май нямаше за какво да се захванеш. Завидях му, но сега от мен се очакваше да проверя пулса, дишането и другото, в случай че не е извадил късмет и още се разправя с подобни неприятности. Пак се натъкнах на пречка и не защото бях еднорък. Както обикновено, преди товаренето зърното бе изсушено и подложено на нулево налягане, обаче нашата килийка не следваше да се лишава от него — е, без удобства, само резервоар с въздух. Предполагахме, че скафандрите ще се справят с основните ни нужди като дишането и прочие през двата дни. Но забележете: и най-добрият скафандър е по-удобен при налягане, отколкото във вакуум, освен това ми трябваше достъп до моя пациент.

Нямах. Не беше нужно да си отварям шлема, за да се уверя, че стоманената консерва не остана херметична. Знаех го на момента, по инстинкт, от собственото си състояние. О, носех и лекарства за Проф, стимулатори на сърдечната дейност и така нататък. Бяха в устойчиви ампули и можех да му ги бодна през екипа. Ама как да проверя сърцето и дишането му? Скафандърът му бе от най-евтините, продаваха ги на лунатици, които рядко излизаха от зайчарниците. Затова нямаше външни датчици.

Долната му челюст висеше, очите зяпаха изцъклено. Реших, че е пътник. Защо да удължавам насила мъките на господин Де ла Пас,

беше се елиминирал сам. Опитах да проследя пулса на гърлото, попречи ми неговият шлем.

Бяха ни сложили програмиран часовник, много мило от тяхна страна. Показваше, че съм изключил за почти две денонощия, както бе по план, а след три часа ни очакваше страховито спиране, за да се нагласим на орбита около Земята. После, след още два кръга (да речем, нови три часа), трябваше да влезем в програмата за приземяване, стига наземният контрол в Пуна да не промени намеренията в слабоумното си мозъче и да ни остави горе.

Лунатиците не подлагат зърното на вакуум свръх необходимото. То има навика да се превръща в цъфнало жито или царевични пуканки, което не само снижава цената му, но може и да пръсне тези тенекии като зрял пъпеш. Нали щеше да е чудесно? Защо ни натъпкаха при проклетото зърно? Защо не натовариха скали, които не се оплакват от пустотата наоколо?

Разполагах с време да помисля за всичко това и силно да ожаднея. Смукнах от биберона половин глътка, не повече, защото въобще не ми се искаше да поема шест G с пълен мехур. (Не бивало да се безпокоя, сложили ми катетър. Не знаех.)

Щом моментът наближи, казах си, че на Проф няма да му е излишна една инжекция с лекарството, дето уж правеше поносими тежките ускорения. А като се озовем в орбита, да му бодна и сърдечен стимулатор — е, явно вече нищо не можеше да му навреди.

Боцнах му първата доза и прекарах останалите минути в борба с ремъците — с една ръка. Жалко, че не знаех името на услужливото приятелче, щях да го псувам по-сладко.

Десет G ви настаняват в орбита около Земята за някакви си 3,27×10 на седма степен микросекунди, обаче ви се струва значително по-дълго, защото това е шестдесет пъти повече, отколкото нашата крехка торба протоплазма би трябвало да понася. Да ги закръглим на трийсет и три секунди. Честно казано, моята прародителка в Салем сигурно е преживяла доста по-калпава половин минута, когато я накарали да се гърчи в огъня.

Дадох на Проф и сърдечния стимулатор, след което три часа се чудих дали да упоя и себе си за процедурата по кацането. Реших да не го правя. Ето какво постигнаха при мен химикалите по време на катапултирането — просто размениха минутка и половина страдания,

сетне два дни скука за цял век ужасяващи сънища. Освен това, ако тези последни мигове щяха да бъдат най-последните за мен, исках да ги изживея. Макар и лоши, те са си мои и не смятах да се отказвам от тях.

Ами да, лоши бяха. При шест G не се чувствах по-добре, отколкото при десет. Липсващите четири не ми донесоха облекчение. После се ударихме още по-силно. И изведнъж за броени секунди отново изпаднах в безтегловност. Накрая цопването, което съвсем не беше „леко“, поехме го с ремъците, а не в тапицерията, защото се гмурнахме с главите напред. Не ми се вярва Майк да се е замислил, че след като се потопим толкова грубо, ще изскочим не по-нежно, преди да заплуваме. Земните червеи на това му викат плуване, ала няма нищо общо с безтегловността, щом е при притегляне, шест пъти над търпимото, да не говорим за страничните движения насам-натам. Хм, твърде *чудновати* движения… Майк ни уверяваше, че слънчевото време било добро, нямало радиационна опасност във вътрешностите на нашата Желязна дева[1]. Но не го интересуваше какво именно става в Индийския океан. Прогнозите даваха приемливи условия за кацане на товарачи и според мен той е смятал, че това е достатъчно… аз бих си казал същото на негово място.

Мислех, че стомахът ми е празен. Все пак залях шлема с най-киселата, най-гадната течност, от която бихте направили всичко възможно да останете по-далеч. После се превъртяхме във водата, поля ме по косата, очите, малко влезе и в носа ми. Това земните червеи наричат морска болест и е един от многото ужаси, дето приемат безропотно.

Няма да описвам надълго периода, през който ни дърпаха към пристанището. Само да спомена, че за капак на морската болест и кислородните ми бутилки бяха на път да сдадат багажа. Бяха напълнени за дванайсет часа — достатъчно е за петдесетчасов полет, почти изцяло прекаран в несвяст и без усилена мускулна работа, но не и ако прибавим мудното влачене по вълните. Когато най-сетне товарачът се укроти в неподвижност, вече бях твърде замаян и не ми пукаше ще излезем ли от него.

О, имаше и друг фактор… Прикачиха ни, издърпаха ни и ни оставиха на мира, а аз увиснах с главата надолу. При едно G това въобще не е най-доброто положение на тялото. Просто е невъзможно, ако очакват от вас: а) да се освободите от ремъците; б) да се измъкнете

от вдлъбнатината, оформена по очертанията на скафандрите; в) да изтръгнете тежкия чук, закрепен на стената с болтове; г) да удряте със същия по скобите, блокиращи изходящия люк; д) да излезете и е) да пренесете със себе си и старец в солиден скафандър.

Не стигнах по-далеч от първия етап, защото загубих съзнание, пак с главата надолу.

За късмет това беше най-аварийният вариант. Уведомили Стю Лажуайе, преди да стартираме. Новинарските агенции пък научиха малко преди кацането. Опомних се с наведени над мен хора, отново ми причерня, втория път се свестих в болнична стая, проснат по гръб и с усещането за тежест върху гърдите. Но не бях болен, само натъртен, уморен, гладен, жаден, отпуснат. Над леглото бе опъната прозрачна платка, което обясняваше защо дишах свободно.

И веднага ме налетяха, от едната страна мъничка медицинска сестра индийка с грамадни очища, а от другата — Стю. Ухили ми се:

— Здрасти, друже! Как си?

— Ъъ… ами поносимо. Но *по дяволите*! Що за начин да пътува човек!

— Проф каза, че бил единственият възможен. Държеливо старче е той.

— Я чакай. *Проф* казал? Че Де ла Пас е мъртвец.

— Не позна. Не е в добра форма, сложихме го на пневматично легло и е под непрекъснато наблюдение, а към него са прикачени повече инструменти, отколкото би повярвал. Обаче е жив и може да си свърши работата. Истина е, че не се оплака от пътешествието, твърди, че нищо не си спомнял. Заспал в една болница, събудил се в друга. Когато ми забрани да пратя кораб за вас, не вярвах да е прав, но сгрешилият съм аз — станахте *страхотно* известни!

Бавно рекох:

— Значи Проф ти е забранил да изпратиш кораб?

— Трябваше да кажа „председателят Селене“. Мани, не си ли преглеждал кореспонденцията ни?

— Не. — Доста е късно за скандали. — Напоследък бях зает.

— Точно така! Аз също, не помня кога подремнах за последно.

— Говориш като лунатик.

— Аз *съм* лунатик, Мани, въобще не се съмнявай в това. Я, сестрата вече ме гледа на кръв! — Той я хвана за раменете и я обърна с

гръб към нас. Реших, че Стю е още далеч от нашите нрави. Тя обаче не показа да е недоволна. — Скъпа, върви някъде да си играеш, след няколко минути ще ти предам пациента съвсем топъл. — Затвори вратата след нея и се върна до леглото. — Адам беше прав: така не само получихме чудесна разгласа, ами пътувахте и по-безопасно.

— За разгласата вярвам. Но *по-безопасно*? Хайде да не говорим за това.

— Истина е, старче. Не стреляха по вас. А имаха два часа, през които знаеха точно къде сте — голяма сочна мишена. Не можаха да решат какво да правят, още не са избистрили политиката. Дори не опитаха да нарушат графика на приземяването ви, защото по новините бълваха за вас, пък и аз бях подготвил доста преиначени историйки. В момента не смеят да ви пипнат, вече сте прочути герои. Е, ако бях чакал да наема кораб и да ви взема… Ами не знам. Сигурно щяхме да получим заповед за оставане в орбита. После щяха да отведат вас двамата — вероятно и мен — като арестанти. Никой капитан не рискува ракетна атака, колкото и да му платиш. Собствената кожа е по-мила, приятелче. Сега да те осветля набързо. Ти и професорът сте граждани на Народния директорат на Чад, най-доброто подръка за толкоз кратко време. Освен това Чад призна Луната. Наложи се да купя един министър-председател, двама генерали, няколко племенни вождове и министър на финансите — евтино за такава припряна работа. Не успях да издействам дипломатически имунитет за вас, но се надявам да стане, преди да излезете от болницата. Засега не им стиска даже да ви арестуват, не могат да определят какво именно сте направили. Отвън стоят пазачи, но само заради сигурността ви и това е добре, иначе щяха да те затрупат репортери, пъхащи в устата ти микрофони.

— Хм, какво точно сме сторили, което те да знаят? Незаконна имиграция?

— И това дори няма, Мани. Никога не си бил осъждан, а чрез един от праотците си имаш наследствено панафриканско гражданство, без майтап. В случая с професор Бернардо де ла Пас изровихме доказателства, че е натурализиран гражданин на Чад отпреди четиридесет години, изчакахме мастилото по тях да изсъхне и ги размазахме. Отгоре на всичко даже не сте влезли нелегално в Индия. Те не само собственоръчно ви приземиха, знаейки, че сте в товарача,

ами едно офицерче от граничния контрол много любезно и доста евтино удари печат на вашите девствени паспорти. Да добавя, че изгнанието на Проф няма никаква законна сила, защото правителството, което взело решението, отдавна не съществува и правомощен съд се погрижи да го отмени. Е, това ни струваше повече.

Сестрата цъфна пак и се разфуча като наскоро родила котка:

— Лорд Стюарт, *трябва* да оставите моя пациент на спокойствие!

— Незабавно, ma chere[2].

— Ти ли си лорд Стюарт? — попитах аз.

— Правилно е comte[3]. А мога да предявя и съмнителни претенции за принадлежност към Макгрегър[4]. Синята кръв помага. Тези хора не са щастливи, откакто са се отървали от кралете си.

На излизане я тупна по меките части. Вместо да писне, жената врътна задниче. И се усмихваше, когато застана над мен. Стю трябваше да внимава с подобни истории, щом се върнеше на Луната. Ако се върнеше.

Тя ме попита как се чувствам. Казах й, че добре, но съм гладен.

— Сестро, видяхте ли някакви протези за ръце в нашия багаж?

Видяла и ми стана по-друго с ръка шест на съответното място. Бях подбрал нея, номер две и онази за пред хора, стигаха за пътуването. Номер две май още си лежеше някъде в Комплекса. Надявах се, че все някой ще се погрижи за нея. Обаче шесторката е най-полифункционалната от всички, щях да се оправя с нея и със светската.

След два дни тръгнахме към Агра[5], за да представим акредитивните си писма във Федерираните нации. Не бях във форма не само заради голямото притегляне. Добре се справях в инвалидна количка и дори можех да ходя по малко, макар да се въздържах пред хора. Болеше ме гърлото, от пневмонията ме предпазваха единствено лекарствата. Страдах от диарията на пътешественика, кожна напаст плъзна по ръцете ми, прехвърли се и на ходилата, точно както при предишните ми идвания в тази прогнила от болести дупка — Земята. Повечето лунатици не знаят какви късметлии са, живеем при свръхстрога карантина, почти без гризачи, а и доколкото имаме, при нужда ги контролираме с вакуум. Може да се каже и че нямаме шанс, защото, когато ни потрябва имунитет, той просто липсва. Все пак не

бих сменил мястото — например не бях чувал думата „венерически“, преди да попадна тук, и си мислех, че „простуда“ се отнася само за краката на ледокопачите.

Но не преливах от веселие и заради друго. Стю ни предаде съобщение от Адам Селене, което премълчахме и не споделихме с никого. Известяваше ни за спадане на нашите шансове под едно на сто. Чудех се какъв смисъл имаше да рискуваме с това налудничаво пътешествие, щом така влоши нещата? Нима Майк наистина *знаеше* какви са ни шансовете? Не проумявах как успява да ги пресметне, с колкото и факти да оперира.

Проф обаче не ми се стори разстроен. Говореше с цели взводове репортери, усмихваше се за безбройни снимки, правеше изявления. Казваше на света какво огромно доверие имал на Федерираните нации и колко сигурен бил, че справедливите ни искания ще бъдат удовлетворени, как желаел да изрази благодарността си към „Приятелите на Свободната Луна“ за чудесната помощ в разкриването на истината за нашата малка, но жизнена нация пред добрите хора от Земята. ПСЛ се състоеше от граф Стю, професионална фирма за създаване на обществено мнение, няколко хиляди маниаци на тема подписване на възвания и грамадни пачки хонконгски долари.

Снимаха и мен, положих усилия да се усмихвам, ала отбягвах въпросите, като сочех гърлото си и хриптях.

В Агра ни настаниха в разкошен апартамент на хотел, който някога бил дворец на махараджа (и още му принадлежеше, макар че на теория Индия бе социалистическа); интервютата и снимките продължаваха. Не смеех да стана от количката дори за да отида до клозета, понеже имах заповед от Проф *никога* да не ме заварват изправен. Той винаги беше в легло или на носилка — с измиване на място, с подлоги и всичко останало — не само защото се подсигуряваше заради възрастта и защото така бе по-лесно за лунатик, но и за да го снимат. Неговите трапчинки и неговият чар, любезността и убедителността му се появяваха по стотици милиони видеоекрани и на неизброими фотографии.

Обаче личните му достойнства не ни докараха доникъде в Агра. Отнесоха Проф при председателя на Общото събрание (мен ме бутаха в количката), там той се опита да връчи акредитивните си писма като посланик във ФН и кандидат за сенатор от Луната. Препратиха го при

генералния секретар, в неговата канцелария ни отдели десет минути един от помощниците му, който си смучеше устните и заяви, че можел да приеме писмата ни „без предубеждения и без поемане на ангажименти“. Бутнаха ги на Комисията по пълномощията, на която заседнаха в гърлата.

Взе да не ме свърта на едно място. Проф четеше Кийтс[6]. Товарачите със зърно все си пристигаха до Бомбай.

Някак не съжалявах за последното. За да отлетим до Агра, ни събудиха преди зазоряване и ни откараха през града, който тъкмо се разсъняваше. Всеки лунатик разполага със собствена дупка, независимо дали се радва на лукс в отдавна създаден дом като тунелите „Дейвис“ или на скала, прясно миришеща на пробойни машини. Кубиците не са проблем и тъй ще бъде още векове.

Бомбай представляваше кошер от хора. Повече от милион (така ми казаха) нямали свое жилище, а само кьоше по тротоарите. Семейството можело да предяви претенции (и да предава правото по наследство, поколение след поколение) към площ два квадратни метра на точно определено място пред даден магазин. Цялата фамилия спи там, да речем, майката, бащата, хлапетата и някоя баба. Да, ако не бях го видял с ей тия очи, нямаше да повярвам. На зазоряване бомбайските тротоари, страничните улички, дори мостовете са покрити с плътен човешки килим. С какво се занимават? Къде работят? Как се изхранват? (Не изглеждаше да го правят. Ребрата им се брояха.)

Ако не залагах на простата аритметика, че не можеш вечно само да пращаш товари надолу, без нищо да се връща обратно, щях да зарежа тази игра. Но… tanstaafl. Безплатен обяд няма нито в Бомбай, нито на Луната.

Накрая ни определиха дата за среща с Комисията за разследване. Проф не искаше това. Той настояваше да бъде изслушан на открито заседание в Сената, с монтирани видеокамери. А стана така, че единствената камера там бе камерното присъствие. Закрито заседание. Ех, не *съвсем* закрито, носех малък регистратор, ама никакво видео. На професора му стигнаха две минути да установи, че комисията всъщност се състоеше от големите клечки на Лунната управа и техни послушни песове.

Както и да е, поне имаше възможност да говори и Де ла Пас се отнесе към тях, сякаш бяха упълномощени да признаят

независимостта на Луната и желаеха да го сторят. А те пък се отнасяха към нас като към смес от палави деца и криминални, заслужаващи присъда.

Позволиха на Проф да направи изявление в началото. Ако махнех украсата, оставаше твърдението, че Луната де факто е суверенна държава, с действащо правителство без опозиция, с граждански мир и порядък, с временен президент и кабинет, изпълняващи необходимите задължения, но стремящи се да се върнат към частния си живот, щом конгресът завърши изработването на конституция. И че ние сме тук, за да поискаме признаването на тези факти и де юре, както и Луната да заеме полагащото й се място в събранията на човечеството като член на Федерираните нации.

Онова, което Проф им каза, имаше само далечно родство с истината, а те не бяха в състояние да надушат несъответствията. Нашият временен президент беше един компютър, кабинетът включваше Уайо, Фин, Клейтън и Терънс Шиън, редактор на „Правда“, плюс Волфганг Корсаков, председател на управителния съвет в „ЛуНоХоКо“ и директор на банката в Хонконг. Но Уайо бе единствената на Луната, която знаеше, че Адам Селене е всъщност прикритие за компютър. Ужасно се притесняваше, че я оставихме сама да удържа крепостта.

Вярно, чудатостта на Адам никога да не се показва освен по видеото постоянно ни затрудняваше. Направихме всичко, за да я превърнем в наложителна мярка за сигурност, като открихме негова приемна — малка стаичка в градския офис на Управата в Луна Сити — и гръмнахме вътре още по-малка бомбичка. След този „опит за покушение“ съратниците, които най-много мърмореха за нежеланието на Адам да ходи сред народа, най-кресливо започнаха да настояват той да не поема *никакви* рискове. В това им помагаха и редакционните статии.

Докато Проф говореше, аз все размишлявах какво биха казали тия надути човечета, ако знаеха, че нашият президент е сборище от хардуер, собственост на Управата?

А те само седяха и ни гледаха с ледено неодобрение, без да се трогват от красноречието на професора — може би най-свястното представление в целия му живот, като си припомним, че го направи

легнал по гръб, говорейки в микрофона без текст пред себе си, и едва ли можеше да види своята публика.

После ни подхванаха. Достопочтеният пратеник на Аржентина — никога не се легитимираха с имената си, не бяхме на тяхното обществено равнище — възропта срещу израза „бившия Надзирател“ в речта на Проф. Това обозначение било остаряло с половин век. Настояваше да го заличат от записа и на негово място да вмъкнат „Управител на Лунните колонии по пълномощия от Лунната управа“ Всеки друг израз оскърбявал достойнството на властите.

Проф поиска думата за реплика, достопочтеният председател му я даде. Де ла Пас меко каза, че приемал поправката, защото Управата можела самостоятелно да определя служителите си, както намери за добре, а той нямал намерение да засяга авторитета на който и да е орган на Федерираните нации… Но с оглед функциите на този пост — бившите функции на този бивш пост — гражданите на държавата Свободна Луна вероятно щели и занапред да мислят за него с традиционното му наименование.

Това накара шестима от тях да врекнат едновременно. Някой възрази срещу употребата на израза „държавата Свободна Луна“. Била просто Луната, земната Луна, спътник на Земята и собственост на ФН, също като Антарктика, а тия заседания били само един фарс.

С последното бях склонен да се съглася. Председателят помоли съответния представител на Северна Америка да се придържа към установения ред, като отправя забележките си чрез него. И да разбираме ли от заключителната реплика на свидетеля, че този така наречен режим де факто смята да се намеси в системата за депортиране?

Проф се хвана за това и му го върна:

— Достопочтени председателю, аз самият бях депортиран, а сега Луната е моята обичана родина. Колегата ми тук, уважаемият заместник-министър на външните работи полковник О’Кели Дейвис — *аз?* — е роден на Луната и е горд, че произхожда от четирима депортирани. Отхвърлените от вас направиха Луната силна. Дайте ни вашите бедни и безправни, ще ги посрещнем с отворени обятия. Ние имаме място за тях, горе-долу четиридесет милиона квадратни километра (повече от територията на цяла Африка), почти напълно незаети. И още нещо. Тъй като при нашия начин на живот обитаваме

не територия, ами пространство, никой ум не би могъл да си въобрази деня, когато лунатиците ще откажат да приютят предния кораб с уморени бездомници…

Председателят вметна:

— Напомням на свидетеля да се въздържа от произнасяне на речи. Смятам, че вашето словоизлияние означава едно — групата, която представяте, е съгласна да приема затворници, както е било и досега.

— Не, сър.

— Моля? Изяснете ни това.

— Днес щом някой имигрант стъпи на Луната, той вече е свободен човек, независимо от предишното си положение, и може да отиде където го зове душата.

— Нима? Тогава какво ще попречи на депортирания да прекоси космодрума, да се качи на друг кораб и да се върне тук? Признавам, че съм озадачен от вашата привидна готовност да ги приемете… но *ние* не ги искаме. Става дума за нашия хуманен начин да се отървем от непоправимите, които иначе би трябвало да екзекутираме.

(Можех да му изтъкна няколко неща, способни да предотвратят описаната от него картинка. Очевидно не бе стъпвал на Луната. Ако говорим за „непоправимите“, стига наистина да има такива хора, нашите порядки ги елиминират по-бързо, отколкото Земята някога го е правила. Когато бях съвсем млад, пратиха ни някакъв гангстерски бос, май беше от Лос Анджелис. Пристигна с цяла свита лакеи и телохранители, наперен и готов да тури ръка на Луната, както според слуховете се наложил в един затвор накъде долу.

Никой от тях не изкара и две седмици. А гангстерският бос не стигна и до казармите. Не слушал, докато му обяснявали как да си сложи скафандъра.)

— Доколкото зависи от нас, сър — отговори Проф, — нищо не би спряло човека да се върне у дома. Но може би земната полиция би го накарала да се позамисли преди това. Никога не съм чувал за депортиран, който разполага с достатъчно средства да си купи билет за връщане. Нима наистина виждате проблем тук? Корабите са ваши, ние нямаме свой космически флот — и нека добавя, че съжаляваме за отлагането на полета до Луната през юли. Не се оплаквам, че това принуди моя колега и мен — Проф поспря, за да се усмихне — да

изберем твърде необичаен метод за пътуване. Просто се надявам, че този случай не е знак за определена политика. Луната няма спорни въпроси с вас, корабите ви са добре дошли, вашите търговци също, ние сме в мирни отношения и така бихме желали да продължи. Моля да отбележите, че всички пратки зърно пристигат по график.

(Професорът винаги си е имал дарба да сменя темата.)

После човъркаха дреболии. Досадникът от Северна Америка искаше да знае какво всъщност се е случило с Над… спря се. С Управителя. Със сенатора Хобарт. Проф отвърна, че прекарал инсулт (значи „преврат“ означавало „инсулт“) и вече не можел да изпълнява задълженията си, но инак бил относително добре и за него се полагали денонощни медицински грижи. Сетне добави замислено, че от известно време подозирал отслабване на способностите у възрастния джентълмен. Особено с оглед на неблагоразумните му постъпки през последната година… най-вече многобройните нарушения на правата на свободни граждани, включително на онези, които не са и никога не са били депортирани.

Не беше трудно да им пробутваме тая история. Когато нахалните учени успяха да пратят новината за нашия преврат, съобщиха, че Надзирателят бил убит… а Майк го представяше за жив и на работа, говорейки вместо него. Щом земните клечки от Управата настояха шефът сам да обясни нелепите слухове, Майк се посъветва с Проф, след това се свърза и направи убедителна имитация на слабоумие, като едновременно отрече, потвърди и обърка всяка подробност. Последва нашето изявление, от този момент надзирателят повече не отвръщаше на обажданията дори чрез своето компютърно alter ego. Три дни по-късно обявихме независимостта на Луната.

Човекът от Северна Америка желаеше да научи какво би ги убедило, че и една дума от всичко това отговаря на истината? Бернардо де ла Пас го дари с усмивката си на светец и положи усилие да разпери слабите си ръце, преди да ги отпусне върху одеялото:

— Каним достопочтения представител на Северна Америка да отиде на Луната, да види сенатора Хобарт на болничното му легло и сам да се увери. Всъщност всеки жител на Земята е добре дошъл по всяко време при нас, за да научи каквото пожелае. Предлагаме да установим дружески отношения, да има мир, няма какво да крием.

Единствено ме огорчава фактът, че моята страна не може да осигури транспортни средства, поради което трябва да разчитаме на вас.

Китайският представител замислено се взираше в Проф. Дума не проронваше, но и нищо не пропускаше.

Председателят прекъсна заседанието до три следобед. Предоставиха ни стая за почивка и ни пратиха обяд. Исках да говоря с Проф, обаче той завъртя глава, огледа ъглите и се тупна с пръст по ухото. Млъкнах. Приятелчето задряма, аз свалих облегалката на количката и се присъединих към него. На Земята спяхме колкото може по-често. Помагаше. Недостатъчно.

Чак до четири не ни откараха обратно, комисията вече се беше събрала. Достопочтеният председател наруши собствената си забрана за речи и се разпростря надълго в стил „повече сме натъжени, отколкото разгневени“.

Започна, като ни напомни, че Лунната управа е попечителски орган без политически функции, натоварен с важната задача да попречи на Луната — или както някои я наричат, Свободната Луна — да бъде използвана за военни цели. Каза ни, че *тя* изпълнявала свещения си дълг почти цял век, докато правителства падали и други идвали на тяхно място, съюзи се рушали и създавали отново. И още по-точно, тази Управа била по-стара от самите Федерирани нации (първа харта за учредяването ѝ била приета от предишната международна организация) и толкова добре си вършела работата, че преживяла войни, смутове и промени.

(Това нещо ново ли беше? Но вече сами забелязваме накъде биеше председателят.)

— Лунната управа не може да се откаже от своя дълг на попечител — тържествено ни заяви той. — Обаче не виждам непреодолими препятствия пред лунните колонисти, при показана политическа зрелост, по пътя им към някаква степен на автономия. Разбира се, бихме могли да я обсъдим. Много ще зависи от вашето поведение. Би трябвало да кажа — от поведението на всички вас, колонистите. Имаше бунтове и унищожаване на собственост. Това е недопустимо.

Очаквах да спомене деветдесетте мъртви драгуни. Изобщо не продума за тях. Е, от мен никога няма да стане държавник, липсва ми подходът, който царува по високите етажи.

— Налага се да възстановите нанесените щети — продължи човечето. — И да понесете отговорността. Ако органът, наричан от вас Конгрес, успее да гарантира тия неща, мнението на нашата комисия е, че след време същият този Конгрес може да се превърне в пълномощник на Управата по много от вътрешните ви проблеми. Наистина логично е една стабилна местна администрация след определен период да поеме доста от задълженията, падащи се сега на Управителя, и даже да получи разрешение да прати делегат без право на глас в Общото събрание. Но такова признание следва да се заслужи. И друго искам да ви бъде ясно. Луната, основният спътник на Земята, съвсем естествено ще остане во веки веков обща собственост на земните народи. Тя не *принадлежи* на шепата хора, които по стечение на историческите обстоятелства живеят там. Свещеният дълг, възложен на Лунната управа, е и винаги трябва да бъде върховен закон за вас.

(Исторически обстоятелства, а? Очаквах Проф да му натика в гърлото тези думи. Мислех, че ще каже… Не, никога не съм знаел някъде ще избие Проф. Но ето какво наистина каза.)

След като изчака продължилото няколко секунди мълчание, той атакува:

— Достопочтени председателю, *тоя път кого ще пратите в изгнание*?

— Мо-оля?!

— Решихте ли вече кой от вас ще отиде в изгнание? Вашият заместник на Хобарт Морт не иска съответния пост. — Вярно беше, предпочиташе да остане жив. — В момента се занимава с тази работа само защото го помолихме. Щом упорствате в убеждението си, че не сме независими, значи смятате да назначите нов Надзирател.

— Управител!

— Надзирател. Да не си играем с думите. Макар че, ако знаехме кой е той, с радост бихме го наричали посланик. Бихме могли да си сътрудничим с него, без да е необходимо да го придружават и въоръжени бандити… които изнасилват и убиват нашите жени!

— Моля да се придържате към установения ред! Задължавам свидетеля да спазва реда!

— Не аз го нарушавам, достопочтени председателю. Това действително бяха изнасилвания и най-гнусни убийства. Но вече са

минало, сега трябва да отправим поглед към бъдещето. И така, кого възнамерявате да пратите в изгнание?

Проф с усилие се надигна на лакът и моя милост отведнъж застана нащрек — беше сигнал.

— Защото вие, господа, знаете, че и аз като изгнаник само временно се връщам на планетата, която ме лиши от всичко. Да, ние сме нещастници, които…

Припадна. Скочих от количката и също припаднах, докато се опитвах да стигна до него.

Не беше просто актьорско изпълнение, въпреки че действах по сигнал. Да станеш внезапно на Земята е страхотно натоварване за сърцето. Тежкото притегляне ме сграбчи и ме просна на пода.

---

[1] Уред за изтезания, прилаган от средновековната инквизиция. — Б.пр. ↑

[2] Мила моя (фр.). — Б.ред. ↑

[3] Граф (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Клановото име на бивша династия шотландски крале. — Б.пр. ↑

[5] Град в Северна Индия. — Б.пр. ↑

[6] Английски поет романтик (1795–1821). — Б.ред. ↑

17

И двамата не пострадахме, но пък предизвикахме сочни извънредни новини, понеже прехвърлих записа на граф Стю Лажуайе, а той го предаде на своите наемници. Много заглавия бяха с нас: Стю обработи както трябва информацията. *УПРАВАТА ЩЕ СЕ ОТЪРВЕ ЛИ ОТ НЯКОЙ НЕУДОБЕН? — ПОСЛАНИКЪТ НА ЛУНАТА ПРИПАДА ПРИ ВРАЖДЕБЕН РАЗПИТ С ВИК „ИЗГНАНИЦИ!“ — ПРОФЕСОР ДЕ ЛА ПАС ОБВИНЯВА* (Четете на стр. 8).

Ех, не всички бяха доброжелателни. В Индия най-близо до настроението в наша полза бе редакционната статия на „Ню Индия Таймс“, която настояваше да се изясни дали Управата не рискува хляба на народа, като не желае да се споразумее с лунните бунтовници. Предлагаха се известни отстъпки в името на увеличените доставки зърно. Статията беше претъпкана с раздута статистика, защото Луната *не изхранваше* „сто милиона индуси“, освен ако приемете нашето жито като разликата между полугладно съществуване и смърт от глад.

От друга страна, най-четеният вестник в Ню Йорк изрази мнението си, че Управата е сгрешила, като въобще ни отделила време, понеже затворниците разбират само езика на плющящия бич. Трябвало при нас да кацнат войски, да възстановят реда, да избесят виновните и да оставят окупационни части.

В дивизията „Драгуни на мира“, откъдето бяха взели нашите бивши потисници, избухнаха кратки безредици, потушени набързо. Започнали със слуха, че точно тях щели да натоварят в корабите за Луната. Но недоволството им не затихна съвсем; Стю наемаше все хора, печени в своя занаят.

На следващата сутрин получихме запитване дали професор Де ла Пас се чувства достатъчно добре, за да възобновим дискусията. Отидохме, а комисията осигури лекар и сестра да се грижат за Проф. Сега обаче ни претърсиха и извадиха регистратора от джоба ми.

Дадох го, без да вдигам много врява — беше японска измишльотина, която Стю ми връчи с цел да бъде намерена. В ръка номер шест имаше вдлъбнатина, предназначена за енергиен източник,

но подходяща по размери за моя собствен регистратор. Този ден не ми трябваше захранване за ръката, а пък повечето хора, дори закоравелите полицаи, не обичат да докосват протези.

Пренебрегнахме всичко наприказвано вчера… само дето достопочтеният председател започна, като ни сгълча за „нарушаване секретността на закрито заседание“.

Проф отговори, че поне за нас то не е такова и с удоволствие бихме приветствали присъствието на журналисти, видеоекипи, граждани — всеки желаещ, защото държавата Свободна Луна няма какво да крие.

Председателят отбеляза високомерно, че не така наречената свободна държава контролира протичането на тези заседания. Те наистина били закрити, не било разрешено обсъждането им извън тая зала и той издавал такава заповед.

Проф ме погледна:

— Полковник, ще ми помогнете ли?

Размърдах с копчета количката, заобиколих неговата носилка и започнах да я избутвам към вратата, преди земяните да се усетят, че това е предварително подготвен блъф. Де ла Пас позволи да го убедят, че е необходимо да остане, но без да обещава нищо. Трудно е да принудиш човек, който припада от превъзбуда.

Председателят на комисията каза, че вчера имало много излишни неща, били коментирани въпроси, които най-добре да не засягаме, ала днес нямало да позволи отклонения. Погледна аржентинеца, после и северноамериканеца.

Продължи:

— Суверенитетът е абстрактна идея, претърпяла множество промени, докато човечеството се е научило да живее в мир. Не се налага и ние да я обсъждаме. Истинският проблем, професоре — или посланик де факто, ако така ви харесва, няма да си разменяме нападки, — истинският проблем е следният: готов ли сте да гарантирате, че Лунните колонии ще изпълняват задълженията си?

— Какви задължения, сър?

— Всички, разбира се, но имам предвид най-вече ангажимента ви относно пратките зърно.

— Не знам нищо за такъв ангажимент, сър — отговори Проф с безизразна невинност.

Пръстите на председателя се свиха около дръжката на неговото чукче. Все пак каза спокойно:

— Хайде, не е нужно да се крием зад думите. Говоря за определената ви зърнена квота — и за увеличението й с 13 процента през новата финансова година. Имаме ли вашите уверения, че ще зачитате това задължение? То е минималната основа за разисквания, иначе преговорите не могат да продължат.

— Щом е така, сър, трябва със съжаление да кажа, че явно се налага да ги прекратим.

— Не говорите сериозно.

— Напълно сериозно, сър. Суверенитетът на Свободната Луна не е абстракция, за каквато очевидно го смятате. Споменатите от вас задължения са договори на Управата със самата себе си и моята страна не е обвързана с тях. Всякакви задължения на суверенната нация, която имам честта да представлявам тук, все още са обект на споразумяване.

— Сган! — изръмжа северноамериканецът. — Казах ви, че сте прекалено меки с лунатиците. Пандизчии! Крадци и курви! Не разбират от почтено отношение.

— Настоявам за ред!

— Само запомнете моите думи. Ако ми бяха паднали в Колорадо, щяхме да ги научим на това-онова, знаем как да се оправяме с такива типове.

— Моля достопочтения господин да се придържа към нормите.

— Боя се — кимна индусът (всъщност персиец, но представляваше Индия), — боя се, че трябва да се съглася със същността на казаното от уважаемия пратеник на Северноамериканския директорат. За нас е неприемлива идеята, че ангажиментът по зърното е просто късче хартия. Достойните хора не си играят на политика с глада.

— Отгоре на всичко — вметна аржентинецът — те се размножават като животни. Свине!

(Преди това заседание Проф ме накара да взема успокоително. Настояваше да види как го гълтам.)

Сега рече тихо:

— Достопочтени председателю, мога ли да привлека вниманието ви, преди да стигнем до заключението — вероятно твърде прибързано, — че се налага да прекратим контактите?

— Говорете.

— С единодушно съгласие? Без да бъда прекъсван?

Председателят огледа всички.

— Съгласието е единодушно — заяви, — а нашите председатели да имат предвид, че при нечия следваща невъздържаност ще приложа специално правило 14. Нареждам на дежурния сержант да действа в такъв случай. Нека свидетелят се изкаже.

— Ще бъда кратък, достопочтени председателю. — Тук Проф добави нещо на испански, улових само „сеньор“. Аржентинецът се наля с кръв, но си замълча. Де ла Пас продължи. — Първо да отговоря на господина от Северна Америка, тълкувайте това като личен въпрос, защото той постави под съмнение честта на моите сънародници. Аз поне съм видял отвътре стените на не един затвор. Приемам епитета… не, възторгвам се от епитета „пандизчия“. Ние, гражданите на Луната, сме пандизчии и потомци на пандизчии. Но самата Луна е наставница сурова — който оцелее след нейните безмилостни уроци, няма от какво повече да се срамува. В Л-Сити човек може да остави портфейла си без надзор или дома си незаключен, без да се бои от нищо… Чудя се така ли е и в Денвър? Впрочем не изпитвам никакво желание да ходя в Колорадо, за да ме учат на това-онова. Удовлетворява ме и наученото от Майка Луна. Може и да сме сган, обаче сме сган, която се вдига за бой… А на господата от Индия ще кажа, че ние не си играем на политика с глада. Искаме само открито обсъждане на някои природни дадености — без политически предубеждения, които не се съобразяват с фактите. Ако успеем да проведем такова обсъждане, обещавам да ви покажа начин, по който Луната ще продължи да изпраща зърно, и то в огромни количества… за благото на Индия.

И китаецът, и индусът наостриха уши. Вторият отвори уста, запъна се и попита:

— Достопочтени председателю, ще помолите ли свидетеля да обясни смисъла на току-що казаното?

— Приканвам свидетеля да осветли въпроса.

— Господа, наистина съществува начин Луната да умножи десетократно или даже стократно пратките си за вашите гладни милиони. Фактът, че товарачите със зърно продължават да пристигат по график дори в това тревожно време, е доказателство за приятелските ни намерения. Но няма чалъм да издоите мляко от

кравата, като я биете. Обсъждането как да увеличим нашите пратки трябва да се основава на природните факти, не на лъжливото убеждение, че ние сме роби, обвързани със строга квота, която никога не сме се съгласявали да поемем. Е, какво да правим? Ще упорствате ли в твърдението си, че сме роби, задължени на някаква Управа, а не единствено на себе си? Или ще признаете, че сме свободни, ще преговаряте с нас и ще научите как можем да ви помогнем?

Председателят каза:

— С други думи, искате да купим прасе в чувал. Настояваме да узаконим досегашното ви незаконно положение… *после* ще говорите за фантастичните си планове, че можете да увеличите пратките зърно десетократно или стократно. Приказвате небивалици, аз съм експерт по лунната икономика. Исканията ви също са нереални. Само Общото събрание има право да признава нови нации.

— Тогава поставете въпроса пред Общото събрание. Щом седнем там като суверенни и равни на останалите, ще обсъдим обема на пратките и ще преговаряме за условията. Достопочтени председателю, *ние* произвеждаме това зърно и ние го *притежаваме*. В състояние сме да отглеждаме много повече. Но не като роби. Първо трябва да бъде призната суверенната свобода на Луната.

— Невъзможно е и вие го знаете. Лунната управа не може да се откаже от свещената си отговорност.

Проф въздъхна:

— Изглежда, че се намираме в безизходица. Мога само да предложа прекъсване на тези заседания, за да помислим всички. Днес нашите товарачи пристигат… обаче в мига, когато бъда принуден да уведомя правителството си, че съм се провалил… те… ще… *спрат*!

Главата на професора потъна във възглавницата, сякаш му дойде много, а и сигурно е било така. Аз се оправях доста добре, ама бях млад и имах опит как да остана жив на Земята. Лунатик на неговата възраст не биваше да рискува толкова. След дребна шумотевица, която Проф пропусна край ушите си, ни натовариха в колата и ни откараха обратно в хотела. Щом потеглихме, казах:

— Друже, какво толкоз изръси на сеньор Шкембо, та му вдигна кръвното?

Той се изхили:

— Разследванията на Стю за тези господа откриха забележителни факти. Попитах го кой е притежателят в момента на оня бардак до „Кале Флорида“ в Буенос Айрес и дали тъдява още се навърта една червенокоса звезда?

— Защо? Да не си се отбивал там?

Трудно си представях Проф в такова място!

— Никога. Пък и от четиридесет години не съм стъпвал в Буенос Айрес. *Той* притежава заведението, Мануел, чрез подставено лице, а жена му — красавицата с коса, чийто цвят бил любим на Тициан — някога е работила в бардака.

Съжалих, че полюбопитствах.

— Това не беше ли удар под кръста? И недипломатично?

Но Проф затвори очи и не ми отговори.

Възстанови се достатъчно, за да остане един час на прием за журналисти вечерта — с бяла коса върху фона на пурпурна възглавница, с кльощаво тяло, облечено във везана пижама. Напомняше ми починал големец на натруфено погребение, ала не и с тези очи и трапчинки. И аз изглеждах страхотно важен в костюма си, черно и златно; според Стю Лажуайе това била лунната дипломатическа униформа за моя ранг. Хм, можеше да бъде, но ако на Скалата имаше такива неща. Предпочитам скафандрите. Яката ме стягаше и въобще не узнах както означаваха украшенията по мен. Репортер ме попита за едно от тях — лунен сърп, както се вижда от Земята. Казах му, че е отличие за добър правопис. Граф Стю се навърташе край нас и вметна:

— Полковникът скромничи. Тази награда е от ранга на Кръста на победата и в неговия случай е дадена за подвиг по време на славния и трагичен ден, когато…

Отведе журналиста, като не спираше да му дудне. Стю умееше да лъже почти с вдъхновението на Проф, докато аз трябва да съчинявам лъжите си предварително.

Индийските вестници и предавания се държаха грубо оная нощ, „заплахата“ да спрем зърнените пратки ги докара до бяс. Най-меките предложения се свеждаха до прочистване на Луната, изтребването ни (защото сме „престъпни неандерталци“) и подмяната ни с „честни

индийски селяни“, които разбирали светостта на живота и щели да пращат все повече зърно.

Проф избра точно същата нощ, за да говори и раздава дипляни за неспособността на Луната да продължава изпращането на товари и за причините. Организацията на граф Стю пък разпространи текста по цялата Земя. Някои репортери отделиха време да задълбаят в смисъла на числата и се вкопчиха в приятелчето заради набиващото се в очи несъвпадение:

— Професор Де ла Пас, тук твърдите, че доставките на зърно ще намалеят поради изчерпване на лунните ресурси и че към 2082 година вие не ще можете да изхранвате дори собственото си население. А по-рано днес казахте на Управата, че сте в състояние да увеличите товарите десетина пъти или повече.

Проф промълви със сладък глас:

— Тая комисия всъщност е Лунната управа, така ли?

— Ами… това е обществена тайна.

— Вярно е, сър, но те упорстваха в измислицата си, че са непредубедена комисия за разследване, назначена от Общото събрание.

— Ъъъ… професоре, не ми е работа да обсъждам тази тема. Да се върнем на моя въпрос. Как бихте могли да примирите двете си твърдения?

— Интересно ми е защо това не е ваша работа, сър. Нима всеки гражданин тук не е загрижен за предотвратяването на ситуацията, водеща към война между Земята и нейния най-близък съсед?

— *Война?* Професоре, откъде ви хрумна да говорите за такова нещо?

— А как иначе ще свърши всичко, сър? Ако Лунната управа е все така непреклонна… Ние *не можем* да отстъпим пред исканията им, числата ви показват защо. Щом не желаят да го проумеят, значи ще опитат да ни подчинят със сила… Разбира се, ние ще се отбраняваме. Като притиснати в ъгъла плъхове, защото сме притиснати, няма къде да отидем и няма да се предадем. Не ние избираме войната. Искаме да живеем в мир със съседната си планета — в мир и мирна търговия. Но правото на избор не е в наши ръце. Ние сме дребосъци, а вие сте гиганти. Предричам, че следващата стъпка на Лунната управа ще бъде опит за насилственото ни подчиняване. И тази „миротворческа“ служба ще даде началото на първата междупланетна война.

Журналистът се намръщи:

— Не преувеличавате ли? Нека приемем, че управленците — или по-скоро Общото събрание, защото самата Управа не разполага със собствени бойни кораби, — да приемем, че нациите на Земята решат да премахнат вашето, ъъъ, „правителство“. Бихте могли да се сражавате на Луната и очаквам така да постъпите. Но това едва ли ще бъде междупланетна война. Както съм изтъкнахте, вие нямате свой флот. Да го кажа направо — невъзможно е дори с пръст да ни пипнете.

Бях доближил количката си до носилката на Проф и слушах. Той се обърна към мен:

— Полковник, обяснете им.

Изпях си урока като папагал. Де ла Пас и Майк измислиха какво да правим при всяко възникнало положение.

— Господа, помните ли „Следотърсачът“? Как загуби управление и полетя надолу?

Помнеха. Никой не забравя най-голямата катастрофа от ранния период на космическите полети, когато нещастният „Следотърсач“ се заби в едно белгийско село.

— Нямаме кораби — продължих, — обаче можем да *хвърляме* тези зърнени товарачи… вместо да ги насочваме в околоземна орбита.

На следващия ден това намери място в заглавията — „ЛУНАТИЦИТЕ ЗАПЛАШВАТ ДА НИ ЗАМЕРЯТ С ОРИЗ“. Но в момента настъпи неловко мълчание.

Накрая журналистът рече:

— И все пак бих искал да знам как обединявате двете си тези — никакво зърно след 82-ра… и доставки, увеличени десет или сто пъти.

— Няма противоречие — отвърна Проф. — Основават се на различна насока в събитията. Числата, които сте прегледали, отразяват сегашните обстоятелства… и бедствието, което те ще предизвикат само след няколко години поради изчерпване на природни ресурси на Луната. Бедствие, дето тия бюрократи от Управата (или да ги нарека по-точно авторитарни бюрократи) искат да предотвратят, като ни кажат да застанем в ъгъла, сякаш сме пакостливи дечица! — той поспря, за да си поеме с усилие дъх. — Обстоятелствата, при които можем да продължим или значително да увеличим пратките зърно, очевидно са развитие на днешното ни състояние. Понеже съм стар учител, ми е трудно да се въздържа от навиците, придобити в класната стая.

Оставям изводите като упражнение за ума на ученика. Някой ще се опита ли?

Отново неловко мълчание, после дребен мъж със странен акцент каза бавно:

— Струва ми се, че говорите за възстановяване на природните ресурси.

— Забележително! Превъзходно! — Проф ги заслепи с трапчинките си. — Сър, ще получите златна звезда в края на семестъра! За отглеждането на житце са необходими вода и хранителни вещества — фосфати и други неща, питайте специалистите. Осигурете ни това и ние ще ви го връщаме като пълноценно зърно. Пъхнете маркуч в безкрайния Индийски океан. Стройте в редица милионите говеда тук, в Индия. Вземайте крайния им продукт и ни го докарвайте. Събирайте собствените си отпадъци и не си правете труда да ги стерилизирате, защото горе можем да го вършим лесно и евтино. Пращайте ни солена морска вода, гнила риба, мъртви животни, градски канализационни води, кравешки изпражнения, всякаква смет — и тя ще ви бъде върната тон за тон в златно зърно! Пращайте ни десет пъти повече и ние ще ви даваме десет пъти повече храна. Пращайте ни вашите бедни и вашите безправни, ще ги приемаме с хиляди и стотици хиляди. Ще ги научим бързо на ефективното лунно фермерство в тунелите и ще товарим за вас невероятни количества. Господа, Луната е една огромна неразорана нива — четири милиарда хектара, очакващи своя плуг!

Стреснаха се. И някой проточи:

— Но какво печелите от това? Говоря за Луната, разбира се.

Проф сви рамене:

— Пари. Във формата на стоки. Вие правите много неща евтино, обаче те са скъпи горе. Лекарства. Инструменти. Касети. Дрънкулки за прекрасните ни дами. Купувайте нашето зърно и можете да търгувате с нас при чудесна печалба.

Един индийски журналист се замисли и започна да пише. До него стоеше някакъв европеец, който не се впечатли. Каза:

— Професоре, знаете ли *колко струва* транспортът на такива количества до Луната?

Де ла Пас пренебрежително махна с ръка:

— Технически подробности. Сър, имало е времена, когато превозването на стоки през океаните било не само скъпо, а и невъзможно. После станало скъпо, трудно, опасно. Днес пласирате товари в другото полукълбо на планетата едва ли не при същите разходи, както ако ги продадете на съседа си. Транспортирането им на големи разстояния е най-маловажният фактор във формирането на цената. Господа, не съм инженер. Но ето какво научих от инженери. Щом нещо *трябва* да бъде направено, тия глави умеят да открият начин, при това икономически приемлив. Ако *искате* зърното, което можем да произведем, насъскайте учените си.

Той се задъха, даде знак за помощ и сестрите го откараха от стаята.

Отказах да отговарям на въпроси по тази тема, препоръчвайки им да се обърнат към Проф, когато се възстанови достатъчно, за да ги приеме. Затова започнаха да ме кълват на други места. Един настояваше да обясня защо, като не плащаме никакви данъци, ние, колонистите, си присвояваме правото сами да си уреждаме живота? В края на краищата тия колонии са създадени от Федерираните нации, по-точно от някои нации. Било е безумно скъпо, Земята се бръкнала за всички сметки — а сега вие ползвате благата, без да давате и пукнат петак на данъчните власти. Честно ли е?

Щеше ми се да му кажа да го духа. Но Проф пак ме нави да глътна успокоително и пожела да назубря безкрайния поменик с отговори на коварни въпроси.

— Хайде да караме едно по едно — предложих. — Първо, *защо* искате да плащаме данъци? Дайте ми оферта и е възможно да купя нещо. Не, нека да подходим така. *Вие* плащате ли данъци?

— Разбира се! Вие също би трябвало да го правите.

— И какво получавате срещу това?

— По този начин се покриват разходите по управлението.

— Моля да ме извините, невежа съм. Целия си живот прекарах на Луната и не познавам добре системата ви. Може ли да ми го нарежете на малки хапки? Питам, какво получавате срещу парите си?

На всички им стана интересно и когато агресивният дребосък пропуснеше нещичко, те подсказваха. Нахвърлях списък. Щом спряха, аз го зачетох:

— Безплатни болници — нямаме никакви на Луната. Медицински застраховки — да, имаме, но явно не са същото, за което мислите. Ако някой иска, отива при букмейкър и уговаря облога. На определена цена можете да се застраховате срещу всичко. Не се обзалагам за здравето си, понеже съм здрав. Или бях, преди да дойда тук. Имаме обществена библиотека, която фондацията „Карнеги“ започнала с няколко касети. Издържа се с абонаментни такси. Пътища за общо ползване. Доколкото разбирам, при нас това са подземките. Ех, те не са по-безплатни от въздуха. Съжалявам, при вас той действително е *безплатен*, нали? Искам да кажа, че нашите подземки са построени от фирми, вложили пари в тях. Собствениците им са направо гадни в усилията да си ги върнат с лихва. Общодостъпни училища. Във всички зайчарници има училища и никое не отказва прием, значи сигурно са такива. Ама и там се плаща добре, защото всеки, който знае нещо на Луната и желае да го преподава, смъква толкова кожи, колкото са готови да му дадат.

Продължавах:

— Да видим какво остава… Общественото осигуряване. Не съм точно запознат с него, но все едно, нямаме го. Пенсии. При нас можете да внасяте за пенсия. Повечето хора не си правят труда. Почти всички семейства са големи и старците — да речем, над стоте — или човъркат каквото им хареса, или си седят пред видеото. Или пък спят. Много спят, след като прехвърлят сто и двайсетте.

— Извинявайте, сър. Наистина ли хората на Луната живеят тъй дълго, както се говори?

Престорих се на учуден, обаче не бях: и този въпрос влизаше в подготвените, отговорът ми беше записан в главата.

— Ние още не знаем колко дълго би могло да се живее на Луната, не сме там толкова отдавна. Най-възрастните ни граждани са се пръкнали на Земята, затуй не можем да се ориентираме по тях. Засега никой, роден горе, не е умрял от старост, но и това нищо не доказва. Имали са доста по-малко от век, за да остареят. Хм… Ами да вземем мен, госпожо. Според вас на колко години съм? Лунатик кореняк съм, трето поколение.

— Е, наистина, полковник Дейвис, бях изненадана от младостта ви — тоест млад сте за такова поръчение. Изглеждате на около двадесет и две. По-възрастен ли сте? Предполагам, не особено.

— Госпожо, опечален съм, че местното притегляне не ми позволява да се поклоня. Благодаря ви. Всъщност аз съм женен от близо четвърт век.

— Какво? О, вие ми се присмивате!

— Хм, госпожо, никога не бих правил догадка за възрастта на една дама, но ако имигрирате на Луната, много по-дълго ще съхраните сегашната си младежка прелест, а и ще удължите живота си поне с двайсетина лазарника. — Погледнах списъка. — Ще събера накуп всичко останало, като кажа, че нищо от това нямаме на Луната и съответно не виждам причина да плащаме данъци за него. По другия ви въпрос, сър, несъмнено знаете, че само доставеното зърно отдавна е прехвърлило няколко пъти първоначалните разходи по създаването на колониите? Източвате до смърт най-жизненоважните ни ресурси… а дори не получаваме за тях цена по свободно договаряне. Ето причината Лунната управа да се инати толкова — смята и занапред да ни смуче кръвчицата. Идеята, че ние сме ви въвлекли в разходи и инвестициите трябва да бъдат възстановени, е лъжа, измислена от Управата, за да оправдае отношението си към нас като към роби. Истината е съвсем друга: през този век нашата Луна не е струвала и един петак на Земята и първоначалните вложения отдавна са изплатени.

Той се опита да се заяде:

— О, не е възможно да твърдите, че Луните колонии са върнали всичките милиарди долари, хвърлени в развитието на космическите полети!

— Бих могъл и за това да поспоря. Обаче нямаме никакво основание да искате сметка *от нас*. *Вие* имате космически полети, вие, хората от Земята. *Ние нямаме.* Луната не разполага и с един-единствен кораб. И защо да плащаме за нещо, дето никога не сме получавали? Прилича на останалото в този списък. Не го ползваме — тогава как да се охарчваме за него?

Извъртах и чаках твърдението, за което Проф ме увери, че ще го чуя непременно… Е, накрая дочаках.

— Момент, моля! — прозвуча самоуверен глас. — Пропуснахте двете най-важни точки във вашия списък. Полицейската защита и въоръжените сили. Хвалите се, че сте готви да плащате за полученото… та какво ще кажете да погасите изостанали данъци от

почти век за тези две неща? Сигурно сметката доста е набъбнала, доста!

Усмихна се лукаво.

Щеше ми се да му благодаря! Тъкмо си мислех, че Проф ще ме сгълчи, защото не съм ги подтикнал да зададат въпроса. Хората се спогледаха и кимаха доволни, че някой взе връх над мен. Направих суперусилие да си придам невинно изражение:

— Моля? Не ви разбирам. Луната няма нито полиция, нито въоръжени сили.

— Досещате се какво говоря. Ползвате се от защитата на Силите за опазване на мира, поддържани от Федерираните нации. И имате полиция. За която плаща Лунната управа! Зная без никакво съмнение, че преди по-малко от година при вас са дошли две фаланги, за да служат като полицаи.

— Ох! — въздъхнах. — Ще ми кажете ли по какъв начин миротворците на ФН защитават Луната? Не съм и предполагал, че някоя от вашите нации иска да ни напада. Или имате предвид да им плащаме, та да ни оставят на спокойствие? Ако е така, ще ви припомня старото правило, че веднъж откупите ли се от натрапника, няма никакво отърваване от него. Сър, ние *ще се бием* с въоръжените сили на ФТ, щом се наложи… но никога няма да им *плащаме*. Сега за тъй наречените полицаи. Не бяха изпратени да ни *защитават*. В нашата Декларация за независимост съобщихме истината за тези бандити, ама дали земните вестници са я публикували? — (Някои я публикуваха, други не — според държавата.) — Те побесняха и се впуснаха в изнасилвания и убийства! И са вече *мъртви*! Затова не ни пращайте повече войски!

Изведнъж се „уморих“ и трябваше да си тръгна. Да, наистина се уморих, не съм кой знае какъв артист и да насочвам дрънканиците в посоката, нужна според Проф, беше голямо напрежение.

18

Час по-късно ми казаха, че съм получил помощ в това интервю. Подхвърлянето за полицията и въоръжените сили било на подставено лице. Граф Лажуайе никога не рискуваше. Но по времето, когато научих, вече имах опит как да се измъквам при разни интервюта, понеже се занимавахме с тях непрекъснато.

Въпреки умората не бяхме приключили вечерта. Освен пресата някои дипломати от корпуса в Агра също ни навестиха — бяха малцина, при това неофициално, дори човекът от Чад. Ала дразнехме любопитството им и те искаха да ни видят.

Само един от тях бе важен — жълтурковец. Стъписах се, като го зърнах, защото той беше китайският представител в комисията. Запознах се с него просто като „доктор Чан“ и двамата се престорихме, че се срещаме за първи път.

Същият доктор Чан, който тогава бе сенатор от Велики Китай, както и отдавнашен китайски номер едно в Лунната управа. Доста по-късно стана заместник-председател и премиер-министър, малко преди покушението срещу него.

Щом спечелих очакваната точка и събрах призове в теми, дето можеха и да почакат, насочих количката към спалнята и Проф веднага ме повика при себе си:

— Мануел, сигурно се забелязал нашия изтъкнат посетител от Средното царство?

— Стария жълтурковец от комисията ли?

— Синко, ухапи си лунния език. Моля те въобще да не използваш такива изрази тук, даже и да сме само двамката. Да. Той иска да разбере какво означава *десетократно или стократно*. Значи ще му обясниш.

— Направо? Или да увъртам?

— Карай направо. Чан не е глупак. Ще се оправиш ли с техническите подробности?

— Написах си домашното. Освен ако е специалист по балистика.

— Не е. Но не се преструвай, че знаеш нещо, ако не го знаеш. И не си мисли, че е приятелски настроен. Докторът може да ни бъде извънредно полезен, стига да реши, че нашите интереси съвпадат. Не се опитвай да го привличаш на *лунна* страна. Той е в моя кабинет. Желая ти късмет. И помни — трябва да говориш на нормален английски.

Щом влязох, доктор Чан стана. Извиних се, че не мога да стана и аз. Каза, че разбирал затрудненията, при които работи един уважаван господин от Луната, и ме помоли да не се претоварвам. Стиснахме си ръцете и гостът се настани.

Ще пропусна официалната част. Имали ли сме наум някое конкретно решение или не, когато сме заявили, че знаем евтин начин да се пращат много товари на Луната?

Съобщих му, че съществува метод, при който големи са първоначалните възложения, обаче експлоатационните разходи са незначителни.

На лицето му не трепна нито мускулче.

— Полковник, известно ли ви е, че подобни проекти са били предлагани неведнъж и винаги са били отхвърляни с основателни възражения? Заради нещо, свързано с атмосферното налягане.

— Да, докторе. Но ние смятаме, опирайки се на подобрен компютърен анализ и на опита си с катапулта, че днес проблемът може да бъде решен. Две от нашите големи фирми — компанията „ЛуНоХо“ и Хонконгската банка — са готови да оглавят сдружението за частно инвестиране в проекта. Ще им е нужна помощ тук, на Земята, и биха предложили акции с право на глас, макар че предпочитат да продават облигации и да запазят контролния пакет. Първо обаче трябва да получат концесия от някое правителство — територия, отстъпена във вечно владение, където да построят катапулт. Може би в Индия.

(Дотук речта бе капан. Ако човек направеше ревизия, „ЛуНоХоКо“ падаше в ямата, а Хонконгската банка едва стискаше зъби. Тя се нагърби с централната роля в страна, преживяваща смутно време. Но целта ми беше да вмъкна последната дума — Индия. Проф ми втълпяваше, че тази дума *трябва* да бъде наистина *последна*.)

Доктор Чан отговори:

— Оставете финансовата страна на въпроса. Всичко, което е физически възможно, може да стане и финансово възможно. Парите са

кошмар само за дребнавите умове. Защо избирате Индия?

— Ами тя, сър, в момента потребява, доколкото знам, над 90 процента от нашите доставки…

— По-конкретно 93,1 процента.

— Да, сър. Тая държава има голяма полза от лунното зърно, затова ни се стори вероятно да сътрудничи с нас. Би могла да ни даде земя, да ни предостави материали и работна ръка и така нататък. Сетих се за нея и защото разполага с богат избор от евентуални строителни площадки — много високи планини недалеч от земния екватор. Последното не е съществено, но би помогнало. Да, площадката *задължително* ще бъде нависоко. Тъкмо заради атмосферното налягане, което споменахте, по-точно заради плътността на въздуха. Входът на катапулта трябва да „кацне“ на възможно най-голяма надморска височина, а точката на изстрелването, където товарът се движи със скорост над единайсет километра в секунда, *следва* да бъде в толкова разреден въздух, че да се доближава до вакуум. Да вземем връх Нанда Деви, на 220 мили оттук. Железопътната линия свършва на шейсет километра от него, като пътят стига почти до основата му. Самият връх се извисява на осем хиляди метра. Не знам дали той е идеалното място. Просто е една от възможностите с добри параметри. Идеалната площадка биха подбрали земни инженери.

— Ами по-висока планина ще бъде ли по-подходяща?

— О, да, сър! — уверих го. — Такава планина е за предпочитане пред някоя по-близо до екватора. Устройството на катапулта може да се нагласи тъй, че да компенсира загубата на допълнителното ускорение от въртенето на Земята. Проблемът е да избегнем (доколкото е възможно) тази противно плътна атмосфера. Извинете ме, докторе, нямах намерение да охулвам вашата планета.

— Има и по-високи планини. Полковник, разкажете ми за проекта, който предлагате.

Започнах:

— Дължината на катапулта за втора космическа скорост се определя от ускорението. Смятаме, тоест нашият компютър изчисли, че 20G ще бъдат напълно достатъчни. За подобна скорост на Земята се изисква устройство с дължина триста двайсет и три километра. Следователно…

— Спрете, моля ви! Полковник, сериозно ли възнамерявате да пробием дупка, дълбока повече от триста хиляди метра?

— О, не! Съоръжението трябва да бъде разположено над повърхността, за да се освобождава от ударните вълни. Статорът ще бъде кажи-речи водоравен, с наклон може би четири километра при дължина триста и прав — почти прав, защото Кориолисовата сила[1] и други дребни фактори ще изискват плавна крива линия. За човешкото око лунната катапулта толкова се приближава към хоризонталното положение, че товарачите минават на косъм над близките върхове.

— О, помислих, че надценявате възможностите на съвременната техника. Вече сондираме надълбоко. Ех, не съвсем. Продължавайте.

— Докторе, възможно е точно в това погрешно схващане, което поискахте да изясним, да се крие причината такъв катапулт да не е построен досега. Виждал съм предишните проекти. В повечето се твърди, че той трябва да бъде отвесно разположена или да има извивка накрая, та да запрати междупланетния кораб в небето — нито едното, нито другото е приемливо или необходимо. Предполагам, че идеята е дошла от вертикалния или почти вертикалния старт на вашите кораби. Но те го правят, за да се издигнат над атмосферата, а не за да излязат в орбита. Втората космическа скорост не е векторна величина, ами скаларна. Товар, излитащ от катапулта с втора космическа, няма да се върне обратно, независимо накъде е насочен. Хм… с две уточнения — не бива да е ориентиран към самата Земя, а към някоя точка от небесната полусфера и ще трябва да разполага с достатъчно голямо допълнително ускорение, с което да пробие разредените въздушни слоеве. Ако е насочен правилно, накрая ще достигне целта.

— Аха. Значи подобно устройство може да се използва веднъж на лунен месец?

— Не, сър. При вашето разбиране на факторите ще бъде един път дневно, с изчисляване точката от орбита на Луната, където двете тела да се срещат. Но в действителност — така казва компютърът, не съм експерт по астронавтика, — в действителност този катапулт би могъл да действа почти по всяко време, като просто се променя скоростта на изстрелване и орбитите му пак ще завършат на Скалата.

— Не си го представям.

— Нито пък аз, докторе, обаче… Извинете ме, нали разполагате с изключителен компютър в Пекинския университет?

— Е, и?

(Дали безизразната му маска стана още по-непроницаема? Съперматематик киборг?… Мариновани мозъци? Или живи, в съзнание? Все едно, ужасно е.)

— Защо не се допитате до него за всички възможни варианти на изстрелване от катапулт, какъвто ви го описах? Някои орбити се простират далеч отвъд Луната, преди да се върнат в точката на среща с нея, и това отнема фантастично много време. Други завиват около Земята и тръгват направо. Трети са прости като онези, които използваме от лунната повърхност. Всеки ден възникват периоди, позволяващи къси орбити. Но товарът се намира в устройството по-малко от минута. Ограничението идва само от бързината, с която зареждаме следващата пратка. Дори е възможно по едно и също време в катапулта да има повече товари, стига да разполагаме с достатъчно енергия и гъвкаво компютърно управление. Единственото, което ме безпокои… Ония високи планини нали са покрити със сняг?

— Обикновено — отвърна той. — Лед, преспи и гола скала.

— Е, сър, понеже съм роден на Луната, не знам нищо за снега. Статорът не само трябва да издържа голямо притегляне на вашата планета, ами и да понася динамични натоварвания при двайсет G. Не вярвам, че може да бъде закрепен в ледена или снежна покривка. Или пък може?

— Полковник, аз не съм инженер, но не ми изглежда възможно. Ще се налага постоянно разчистване. Времето също ще създава проблеми.

— И за него нищо не знам, докторе, а всичко, което ми е известно за леда, е, че има топлоемкост на кристализацията 335 милиона джаула на тон. Нямам представа колко тона ще трябва да бъдат стопени за почистване на площадката, нито колко енергия ще отива за поддържането и все пак ми се струва, че ще изисква реактор, не по-малък от този на катапулта.

— Можем да направим реактори за топене. Или ще пратим инженери на север за преквалификация дотогава, докато *разберат* какво е лед. — Доктор Чан се усмихна и аз потреперих. — Инженерната работа в подобни условия е проблем, решен в Антарктика преди години, тъй че не се тревожете за това. Чиста,

устойчива скала с дължина около триста и петдесет километра, с голяма надморска височина… Необходимо ли е да зная още нещо?

— Не остана много, сър. Стопеният лед може да се събира близо до входа на катапулта и да съставлява основната маса от товарите за Луната, спестявайки значителни разходи. А стоманените контейнери ще бъдат използвани отново за обратните доставки на зърно — така пък ще спре друго изчерпване на ресурси, което Луната не би могла да поеме. Няма причина един контейнер да не пътува напред-назад стотици пъти. Кацането горе почти по всичко ще прилича на процедурата в Бомбай. Спирачни двигатели с твърдо гориво, управлявани от планетата, но доста по-евтини, ще поглъщат движение с два и половина километра в секунда вместо единайсет и нещо — квадратичен фактор, даващ двайсеткратна разлика. В случая ползата е още по-голяма, защото двигателите са паразитен товар и съответно ще нарасне търговският обем. Има начин и това да се усъвършенства.

— Как?

— Докторе, извън моята специалност е. Но всеки знае, че най-добрите ви кораби използват водород за реактивна маса, нагрявана от реактор с термоядрен синтез. Обаче водородът е скъп на Луната, а за целта могат да се употребят всякакви други вещества. Просто няма да имат същата ефективност. Сега си представете огромен, могъщ космически влекач, конструиран за нашите условия. Той би използвал за реактивна маса обикновена скала, загрята до изпаряване, и ще бъде предназначен да се качва в орбита, да прибира товарите от Земята и да ги сваля на лунната повърхност. Ще бъде грозен, без никакъв лукс — може би дори без пилот киборг. Ще го управлява компютър отдолу.

— Да, според мен подобен кораб може да бъде създаден. Е, хайде да не усложняваме нещата. Изложихте ли всичко съществено за този катапулт?

— Така ми се струва, докторе. Площадката е ключовият въпрос. Да вземем онзи връх Нанда Деви. На картите, които видях, е показано продълговато, доста високо било, слизащо на запад и с приблизителната дължина на нашия катапулт. Ако е вярно, ще бъде идеален: по-малко работа по разчистването, по-малко строителство. Не казвам, че Нанда Деви е най-добрата площадка, но това трябва да се търси — особено висок връх с дълго, много дълго било на запад от него.

— Разбирам.

Доктор Чан си тръгна веднага.

През следващите няколко седмици повтарях същото в една дузина държави, винаги на четири очи и с уговорката, че е тайна. Променяше се само името на планината. В Еквадор подчертах, че Чимборасо е разположен почти до екватора — идеално! Обаче в Аржентина наблегнах върху факта, че техният Аконкагуа е най-високият връх на западното полукълбо. В Боливия пък отбелязах, че масивът Алтиплано се извисява колкото Тибетското плато (въртях се около истината), но всъщност е доста по-близичко до екватора и предлага богат избор на площадки за безпроблемно строителство.

Разговарях със северноамериканец, политически противник на онзи, нарекъл ни сган. Изтъкнах му, че докато Маккинли може да се сравнява с който и да е връх в Азия или Южна Америка, има много фактори в полза на Мауна Лоа — изключително улеснения при строителството! По-голямото ускорение ще направи катапулта достатъчно къс, за да подхожда на релефа. Тогава Хаваите ще станат космодрум… за *целия* свят, защото поговорихме и за деня, когато ще започнат проучванията на Марс и товарите за три-четири планети ще минават през техния архипелаг.

Въобще не споменах за активните вулкани тук. Вместо това добавих, че благоприятното положение позволява неправилно насочените пратки да пльоснат безопасно във Тихия океан.

В Съюза обсъдихме само един обект над седем хиляди метра (и прекалено близо до границата с могъщия съсед).

Килиманджаро, Попокатепетъл, Лоугън, Ел Либертадо — любимият ми връх се променяше според страната. Държахме просто да е „най-високият“ в сърцата на местните хора. Измислих нещо добро и за скромните планини на Чад, когато гостувахме там, и толкова убедително разсъждавах, че почти си повярвах.

Друг път, с помощта на насочващи въпроси от устите на наемници, купени от Стю Лажуайе, говорих за химическите технологии (за които нищо не знам, ама запомних фактите), достъпни на лунната повърхност. Тук неизчерпаемите и безплатни вакуум и слънчева енергия, безкрайните количества суровини и устойчивите условия предлагаха възможност за производства, твърде скъпи или немислими на Земята. Но това щеше да стане, щом евтиният

двупосочен транспорт направи печеливша разработката на девствените ни ресурси. Винаги придружавах думите си с твърдението, че окопалата се в Лунната управа бюрокрация не проумява нашия голям потенциал (вярно беше!), както и с отговор на вечно задавания въпрос, че Луната може да приеме неограничен брой нови колонисти.

Това също беше вярно, обаче никога не споменах, че Скалата (а понякога и местният народ) убива около половината от новаците. Хората, с които си приказвахме, рядко се замисляха дали те самите да имигрират. Пресмятаха трябва ли да убедят или насилят други да ги сторят, за да облекчат пренаселването — и да намалят своите данъци. Затварях си устата за убеждението, че недохранените гъмжила, дето виждахме навсякъде, се размножават по-бързо, отколкото катапултът е в състояние да поеме. Съдба, както е казал някакъв древен класик.

Всъщност не можехме да настаним, нахраним и обучим дори милион новаци на година, а милион не беше и капка в земното море. Всяка нощ тук зачеваха повече бебета. Имахме възможност да приютим много по-големи групи, отколкото биха имигрирали доброволно, но ако използват принуда и ни залеят с тълпи… Луната се оправя само по един начин с новака: той или не допуска фатална грешка в поведението и приспособяването си към природа, която хапе без предупреждение… или свършва като тор в тунела на някоя ферма.

Да, масовата имиграция би означавала твърде висока смъртност сред пришълците — малко бяхме, за да помогнем на всички в избягването на природните опасности.

Както и да е, предимно Проф теглеше речи за „великото бъдеще на Луната“. Аз приказвах за катапулти.

През седмиците, когато чакахме комисията да ни повика, обиколихме много места. Хората на Стю бяха подготвили почвата и оставаше само въпросът колко ще издържим. Досещах се, че седмица на Земята ни лишава от година живот, а при Проф часовникът може би вървеше и по-зле. Той обаче нито веднъж не се оплака, винаги готов да се представи чаровно на още някоя среща.

Гостувахме по-дълго в Северна Америка. Датата на нашата Декларация, точно триста години след онази на британските колонии в северната част на Америка, се оказа истинска вълшебна пръчица в пропагандата и лъжците на Стю изстискаха всичко от откритата се възможност. Северноамериканците са сантиментално настроени към

своите Съединени щати, макар че тия думи загубили смисъла си, щом Федерираните нации се заели да осъвременяват уредбата на техния континент. Избират президент на всеки осем години, не знам защо — но пък и *защо* британците още имат кралица? — освен това се хвалят с „независимостта“ си. Подобно понятие, също като „любов“, означава всичко, което поискате. В речника стои кротко между наркоман и непушач.

Та въпросната независимост значеше много в Северна Америка, а Четвърти юли им действаше съвсем като магия. Хората от лигата „Четвърти юли“ уреждаха нашите срещи и граф Стю ни каза, че малко похарчил, за да ги размърда, после тръгнало без пари. Тази организация дори събра средства, които употреби за другите си цели — янките с удоволствие раздават долари, няма значение при кого отиват.

По̀ на юг господин Лажуайе прибягваше до различна дата, неговите агенти внушаваха представата, че сме извършили превратa на 5 май, а не две седмици по-късно. Приветстваха ни с „Conco de Mayo! Libertad! Cinco de Mayo!“[2]. Тогава мислех, че викат „Thank you!“[3] Проф се занимаваше с приказките.

Но в страната на Четвърти юли се справих по-добре. Стю ме накара да не нося лява ръка пред хората, ръкавите на костюмите ми бяха подшити нагоре, та ничий поглед да не пропусне чуканчето. Пробутвахме слуха, че съм пострадал в борбата за свобода. Ако ме питаха, само се усмихвах и казвах:

— Виждате ли какво става, когато много си гризете ноктите?

После сменях темата.

Никога не съм харесвал Северна Америка, дори при първото идване. Не е най-пренаселеният район на Земята, просто някакъв си милиард. В Бомбай хората нощуваха по улиците. В Големия Ню Йорк са ги натъпкали нависоко по етажите, не съм сигурен дали някой смогва да заспи. Радвах се, че съм в инвалидна количка.

И друго им е сбъркано там. Занимават се с цвета на кожата, като наблягат колко не ги интересува. През първото посещение все се оказвах или твърде светъл, или твърде мургав: някак успяваха да ме винят и за двете, или пък очакваха да заема страна в неща, за които въобще нямам мнение. Само Бог знае какви са моите гени. Една от бабите ми произхожда от район на Азия, където разни нашественици

минавали не по-рядко от скакалците и насилвали всяка по пътя си — ами защо не попитат *нея*?

За второто чиракуване бях подготвен, но пак ми ставаше кисело. Наистина предпочитам открито расистките страни като Индия, при тях ако не сте индус, сте нищо. Обаче и другите мислят същото за индусите. Както и да е, не се наложи да се боря с „несъществуващия“ расизъм на Северна Америка в ролята на полковник О’Кели Дейвис, герой на лунната свобода.

Край нас кръжаха рояци от съчувстващи, трескаво напъвайки се да помогнат. Позволих им да направят за мен две неща, за които като ученичe нямах време, пари и сили да си угодя — гледах мач на „Янките“ и отидох в Салем.

Трябваше да си остана с илюзиите. Бейзболът е къде по-приятен по видеото, там действително можете да видите какво става и не ви притесняват още двеста хиляди души. А и някой беше длъжен да застреля един от играчите. По-голямата част от дербито прекарах уплашен в очакване на мига, когато ще забутат количката ми пред тълпата. И непрекъснато уверявах домакините, че чудесно се забавлявам.

Салем бе мястото, не по-лошо (и не по-добро) от останалите в Бостън. Щом го разгледах, у мен се промъкна подозрението, че са обесили не тези вещици, които е трябвало. Но денят не отиде напразно — снимаха ме как полагам венец там, където е имало мост, в друг район на града, и произнесох паметна реч. Всъщност мостът още си стои, ще го зърнете долу през стъклото. Нищо и никаква постройка.

Проф се веселеше от всичко, колкото и трудно да му беше. Изобщо той притежаваше голяма дарба да се весели. Винаги измисляше да каже нещо ново за великото бъдеще на Луната. В Ню Йорк описа на главния мениджър на хотелска кампания, в чийто знак личеше зайче, какво може да се направи с курортите на Луната (щом цените на билетите станат по джоба на повече хора): екскурзии, твърде кратки да навредят някому, с придружителки, екзотични преживявания и хазарт, ала без данъци.

Последното прикова вниманието и Проф се разпростря по темата за удължената старост — верига жилища за пенсионери, където земният червей би могъл да изкара със своите парици двайсет, трийсет, четирийсет години по-дълго, отколкото на родната си планета. Да, като

изгнаник, но кое е по-добре? Жив старец на Луната? Или гроб долу, на Земята? Питомците му могат да го посещават и да пълнят онези хотели. Професорът разкраси картинката с описания на нощни клубове с представления, невъзможни в ужасната местна гравитация, спортове, подходящи за нашето приемливо притегляне — дори се разприказва за плувни басейни, кънки и перспективата за полети! (Рекох си, че се е простил с предпазните схеми.) Накрая намекна, че едно швейцарско сдружение е налапало въдицата.

На следващия ден говореше на мениджъра за задгранични дейности в „Чейз Интърнешънъл Панагра“ как трябвало да запълнят своя лунен филиал с паралитици, сърдечно болни, инвалиди и други, за които голямото притегляне е пречка. Мениджърът беше дебелак със свирещи гърди, може и да е мислил за себе си през това време, обаче наостри уши чак при „никакви данъци“.

Не всичко вървеше по наше желание. В новините често се опълчваха срещу нас, вечно се намираха типове с неудобни въпроси. Винаги, щом се оправях с тях без помощта на Проф, май се препъвах. Един се вкопчи в мен заради заявлението на Де ла Пас пред комисията, че *притежаваме* зърното, отгледано на Луната. Явно поначало смяташе, че не е така. Казах му, че не разбирам въпроса.

Той отговори:

— Полковник, вярно ли е, че вашето временно правителство е подало молба за членство във Федерираните нации?

Длъжен бях да отрежа: „Няма да коментирам.“ Но паднах в трапа — потвърдих.

— Много добре — кимна репортерът. — Изглежда спънката е в противоречащото ви изявление, че Луната е собственост на ФН — каквато винаги е била — под контрола на съответната Управа. Ала и в двата случая според вашето признание, това зърно ни принадлежи чрез преотстъпване на правата.

Попитах го как е стигнал до този извод. Отвърна:

— Полковник, наричате се заместник-министър на външните работи. Несъмнено сте запознат с Хартата на земните нации.

Бях я прегледал бегло.

— Доста добре запознат — казах предпазливо или така ми се струваше.

— Значи помните Първата свобода, гарантирана там, и сегашния механизъм за прилагането ѝ чрез заповед № 11/76 на Надзорния съвет към Агенцията по изхранването и селското стопанство. Документът носи дата 3 март тази година. Следователно сте съгласен, че всички количества зърно, отгледани на Луната (без местните дажби), са изначална и неоспорима обществена собственост под попечителството на ФН и подлежат на разпределение чрез нейните служби според необходимостта. — Пишеше, докато говореше. — Имате ли нещо да добавите към това признание?

— В името Божие, за какво точно ставна дума? — рекох. И веднага: — Върнете се! Нищо не съм признавал!

И тъй, „Грейт Ню Йорк Таймс“ блъвна в своя калпав стил:

ЛУННИЯТ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР КАЗВА:

„ХРАНАТА ПРИНАДЛЕЖИ НА ГЛАДНИТЕ“

> Днес О’Кели Дейвис, самозваният полковник от Въоръжените сили на Свободната Луна, дошъл тук на разходка с цел да подклажда подкрепата за бунтовниците в Лунните колони на ФН, подчерта в експресно изявление за вестника, че клаузата „Свобода или глад“ във Великата харта е приложима към доставките на зърно от нашия естествен спътник…

Попитах Проф как трябваше да се справя с натрапника.

— На враждебен въпрос винаги отговаряй с друг въпрос — рече ми. — Никога не искай да ти изясняват темата, ще ти сложат в устата каквото си пожелаят. Този репортер… Кльощав ли беше? Брояха ли му се ребрата?

— Не. Набит.

— Както личи, не живее с хиляда и осемстотин калории дневно според смисъла на цитираната от него заповед. Знаеш ли, че си могъл да го засечеш колко дълго се е придържал към дажбите и защо се е отказал? Или пък да го питаш какво е закусвал, а сетне да го изгледаш

недоверчиво, независимо от отговора му. Или ако не усещаш накъде бие някой, с контравъпрос се отклони към друга тема, която *искаш* да обсъждаш. После, каквото и да каже, ти си изпей песента и посочи следващия. Това не се играе с логика, ами с тактика.

— Проф, тук никой не живее с хиляда и осемстотин калории дневно. В Бомбай може би. Но не и тук.

— В Бомбай карат с по-малко. Мануел, тези равни дажби са измишльотина. Половината храна на тая планета минава през черния пазар или се използва от отчетността чрез някаква уловка. Или водят двойно счетоводство, така че изпращаните във ФН сводки нямат нищо общо с икономиката. Да не смяташ, че Велики Китай съобщава на Надзорния съвет истината за зърното от Тайланд, Бирма и Австралия? Сигурен съм, че представителят на Индия в този съвет не мисли тъй. Обаче Индия си трае, защото получава лъвския пай от Луната… а после *играе на политика с глада* (фраза, която вероятно помниш), като използва нашето зърно, за да дирижира резултатите от изборите. Миналата година в Керала имаше планиран глад. Видя ли това в новините?

— Не.

— Е, то просто липсваше в новинарските емисии. Мануел, контролираната демокрация е великолепна… за контрольорите. И най-голямата й сила е „свободната преса“, а „свободна“ се определя като „отговорна“ и тия цербери казват кое именно е безотговорно. Знаеш ли от какво Луната се нуждае най-много?

— Повече лед?

— Информационна система, която *не се прецежда* по един канал. Нашият приятел Майк е и най-сериозната опасност за нас.

— Хм, не вярваш ли на компютъра?

— Мануел, за някои неща нямам доверие и на себе си. Ограничената дори с „мъничко“ свобода на печата е от същата категория, както и класическият пример с „малко“ бременната жена. Още не сме свободни, нито ще бъдем, докато някой — даже първият ни съюзник Майк — упражнява контрол върху новините. Знаеш ли, Мани, надявам се някога да имам вестник, независим от всякакви източници и канали. Ще бъда щастлив да го печатам и ръчно като Бенджамин Франклин.

Предадох се.

— Проф, да предположим, че тези разговори се провалят и изпращането на зърното спре. Какво ще стане?

— Лунатиците у дома ще ни се разсърдят… а тук, на Земята, мнозина ще умрат. Чел ли си Малтус[4]?

— Не си спомням.

— Да, мнозина ще умрат. После ще се установи ново равновесие, с по-добре работещи и по-добре нахранени хора. Тази планета не е пренаселена, просто е зле управлявана… Хе, най-безмилостното нещо, което можеш да направиш на гладния човек, е да му дадеш храна. *Да я дадеш*. Прочети Малтус. Никога не е безопасно да се присмиваш на тоя доктор, защото той винаги се смее последен. Потискащ тип — радвам се, че е мъртъв. Но не се захващай с него, преди да отмине всичко това. Изобилието от факти спъва дипломàта, особено честния.

— Аз не съм от най-честните.

— Обаче нямаш дарба за безчестие, значи трябва да намериш убеждение в невежеството и ината. Поне последното качество ти е присъщо, опитай се да съхраниш и първото. Временно. Момче, чичо ти Бернардо е ужасно уморен.

Казах му:

— Извинявай! — и изтърколих количката си от неговата стая. Проф прекаляваше с темпото. С удоволствие бих приключил визитата, ако бях сигурен, че ще го кача на кораб и ще го махна от това притегляне. Но трафикът оставаше еднопосочен: товарачи със зърно и нищо друго.

Все пак професорът се забавляваше. Щом си тръгнах и свирнах на светлините да угаснат, отново забелязах играчката, която си купи; радваше й се като хлапе на Коледа — бронзово оръдие.

Истинско, от времето на платноходите. Беше малко, с дуло към половин метър и общо тегло заедно с дървената основа около петнайсет килограма. „Сигнално оръдие“, както пишеше в документите за продажба. Лъхаше на стара история, пирати, мъже, принудени да „стъпят зад борда“. Чудесна вещ, но попитах Проф — *защо*? Ако някой ден успеехме да си тръгнем, от цената на превоза на това нещо до Луната направо щеше да ни заболи. Не ми се искаше да зарязвам скафандъра, в който имаше още години носене, нито двете леви ръце и едни шорти. По принуда бих оставил ръката за пред хора. При голяма принуда бих се отказал и от шортите.

Той протегна длан и погали сияещото дуло.

— Мануел, някога живеел човек, назначен на измислена длъжност заради политиката, точно както мнозина тук, в този Директорат — лъскал бронзово оръдие пред една съдебна палата.

— Че защо й е оръдие на съдебната палата?

— Няма значение. Правил го години наред. Изхранвал се и скътвал нещичко, ала не постигал напредък в своя свят. И затова веднъж напуснал работа, изтеглил спестяванията си, купил си бронзов топ и започнал самостоятелен бизнес.

— Звучи като да е бил идиот.

— Без съмнение. Такива бяхме и ние, когато изхвърлихме Надзирателя. Мануел, ти ще ме надживееш. Щом Луната приеме свое знаме, бих искал да е с оръдие или затворнически решетки в червено на черен фон, та да личи нашият горделиво неблагороднически произход. Смяташ ли, че ще се уреди?

— Ами да, ако ми надраскаш скица. Но защо пък знаме? На Скалата нямаме дори един пилон.

— Може да се развява в сърцата ни… символ на всички глупци, толкова смехотворно непрактични, че решават да се борят със съдебната палата. Ще запомниш ли, Мануел?

— Естествено. Искам да кажа — ще те подсетя, като му дойде времето.

Не ми харесваха тези лафове. Беше започнал да използва кислородна палатка, когато оставаше сам, и *не желаеше* да я показва пред други хора.

Сигурно наистина съм невежа и инат. Демонстрирах и двете в едно място на име Лексингтън, Кентъки — в Централния управленски район. За живота на Луната нямахме подготвени и наизустени отговори. Проф ми заръча да се придържам към фактите и да наблягам на домашното, топлото, дружелюбното, особено на различията.

— Мануел, не забравяй, че хилядите земяни, които за кратко са гостували горе, са едва нищожна частичка от процента. За повечето сме любопитна чудатост като животните в зоопарка. Помниш ли оная костенурка на изложбата в Стария купол? Това сме ние.

Разбира се, спомних си я. Направо изтъркаха тази твар от зяпане. Затуй с радост отговарях, когато групата мъже и жени ме заразпитва как е житие-битието на Луната. Украсявах само с премълчаване за

нещата, които не са семеен живот, а жалки заместители в общност с преобладаващо мъжко население. Луна Сити — това са домовете и семействата, скучни според земните стандарти, но на мен ми харесват. И в другите зайчарници е почти същото: хората работят, отглеждат хлапета, клюкарстват и най-добре се забавляват, седнали около масата за вечеря. Нямаше много за разказване, ето защо говорих за всичко, което ги интересуваше. Всеки лунен обичай идва от Земята, обаче тя е толкова *грамадно* място, че порядки от, да речем, Микронезия изглеждат странни в Северна Америка.

Тази жена, не бих я нарекъл дама, искаше да научи нещо за различните видове брак. Първо, вярно ли било, че на Луната човек можел да се ожени без свидетелство? Попитах я какво точно има предвид.

Приятелчето й каза:

— Остави това, Милдрид. В общността на пионери никога няма брачни свидетелства.

— Ама не държите ли архиви? — досаждаше тя.

— Да, разбира се — съгласих се. — Ние например водим семейна книга, започваща почти от първото кацане в Джонсън Сити — всеки брак, раждане, смърт, всяко важно събитие не само по пряка линия, но и доколкото успяваме да проследим разклоненията. А освен това един мъж, учител е, обикаля и преписва семейните книги по целия зайчарник, съставяйки история на Л-Сити. Хоби му е.

— Добре де, нямате ли официални архиви? Тук, в Кентъки, разполагаме с анали, обхващащи стотици години.

— Госпожо, не сме там от толкова много време.

— Да, обаче… Е, сигурно в Луна Сити имате градски архивар. Може би го наричате общински документатор. Чиновникът, който записва и съхранява подобни неща. Нотариални актове и така нататък.

— Не ми се вярва, мадам. Някои букмейкъри вършат работа на нотариуси, заверяват подписи на договори, пазят ги в канторите си. Заради хората, които не могат да четат и пишат, значи не умеят сами да поддържат своята документация. Но не съм чувал да са молили някого да прави и брачен архив. Не твърдя, че е невъзможно да се случи. Просто не съм чувал.

— Каква очарователна непринуденост! Сега да поговорим и за един друг слух — че било съвсем лесно да се разведеш на Луната.

Осмелявам се да предположа, че и той отговаря на истината.

— Не, мадам, не бих казал, че разводът е леко нещо. Голямо кълбо има да се разплита. Хм… да вземем най-обикновен пример с някоя дама и да речем, че тя води двама съпрузи…

— *Двама?*

— Може да са повече или пък само един. А може и да е сложен брак. Но да се спрем на госпожата и двамата мъже като типичен случай. Тя решава да се разведе с единия. Приемаме, че се прави по приятелски, другият съпруг е съгласен и изхвърленият не вдига врява. Не че ще му бъде от полза, ако се разшуми. О’кей, дамата се разделя с него, той напуска. Пак остават безкрайно много неща. Мъжете навярно са партньори в бизнеса, често е така при съсъпрузите. Разводът може да разруши тия връзки. Имат да уреждат парични въпроси. Тримата може би заедно притежават кубиците и макар да са записани на нейно име, бившият съпруг вероятно е вложил средства или е плащал дял от наема. А почти винаги трябва да се помисли за децата, за издръжка и какво ли не. Въобще куп проблеми. Не, мадам, разводът никога не е лесен. Ще се разведеш за десет секунди, после десет години ще оправяш бъркотиите. Не е ли и тук същото?

— Ъъ… ами забравете за този въпрос, полковник. При нас може да стане и по-просто. Но ако това е *обикновен* брак, какво представлява сложният?

Затънах в обяснения за полиандрии, кланове, групи, линейни, също и по-особените случаи, смятани за вулгарни от консервативни хора като моето семейство — да речем, живота, който си уреди майка ми, когато изрита моя старец, въпреки че не описах точно туй. Мама винаги е стигнала до крайности.

Жената каза:

— Объркахте ме. Каква е разликата между линия и клан?

— Доста различни са. Вземете моя случай. Имам честта да принадлежа към един от най-старите линейни бракове на Луната и според пристрастното ми мнение — най-добрия. Питахте за разводите. В нашето семейство няма такива и съм готов да заложа много срещу малко, че и в бъдеще не се предвиждат. Линейният съюз крепне все повече с годините, натрупва опит в изкуството на разбирателството, докато стане немислимо да го напуснеш. Освен това за развод с някого от съпрузите трябва единодушно съгласие на всички съпруги —

невъзможно е. Старшата дама въобще не би допуснала да се стигне толкова далеч.

Продължих да описвам предимствата: финансова сигурност, чудесен живот за децата в дома, а смъртта на някой от членовете, макар и да е трагична, никога не се превръща в кошмар, както е при други бракове, особено за дечурлигата. Те просто *не могат* да осиротеят. Предполагам, че омекнах от въодушевление, но пък и семейството *е* най-важното нещо в живота ми. Без моите хора съм само един еднорък механик, когото и да елиминират, никой няма да кихне.

— Ето затова положението е устойчиво — казах им. — Да вземем най-младата ми жена, на шестнайсет е. Сигурно ще стане старша съпруга, щом подкара осемдесетте, което не означава, че дотогава ще са умрели по-възрастните от нея. На Луната е малко вероятно, дамите там май са безсмъртни. Ех, може всички те да се оттеглят от управлението на фамилията. Според традициите на семейството ни така и постъпват, без по-младите съпруги да ги притискат. Тъй че Людмила…

— Людмила?

— Руско име. От приказките. Мила ще има над петдесет години отличен пример пред очите си, преди да се нагърби с товара. А и поначало е чувствителна, едва ли ще допуска грешки, но дори да се случи, другите съпруги ще я вкарат в правия път. Саморегулиране, като в машина с добре построени обратни връзки. Сполучливият линеен брак е безсмъртен, очаквам моят да ме надживее с поне хиляда години — и затова няма да ритам срещу смъртта, когато ми дойде времето. Най-хубавото от мен ще продължи да съществува.

Тъкмо изкарваха Проф, помоли ги да спрат носилката и се заслуша. Обърнах се към него:

— Професоре, вие познавате моето семейство, имате ли нещо против да кажете на госпожата защо е щастливо? Ако мислите така.

— Щастливо е — съгласи се Проф. — Още по-скоро бих си позволил една по-обща бележка. Скъпа мадам, струва ми се, че лунните обичаи в брака ви изглеждат донякъде екзотични.

— О, не бих се изразила толкова крайно! — припряно отвърна тя. — Само са малко *непривични*.

— Те, както е винаги с брачните порядки, произхождат от икономическата принуда на обстоятелствата. А нашите обстоятелства се различават много от вашите на Земята. Например линейните бракове, които моят колега възхваляваше… при това с основание, уверявам ви въпреки личното му пристрастие. Аз съм ерген и неутрален. Въпросната форма е възможно най-силното средство за съхранение на капитала и обезпечаване благополучието на децата — двете главни функции на брака, където и да било. И то в среда, в която няма сигурност нито за капитала, нито за децата, освен тази, създадена от индивидите. Е, човешките същества все някак се справят със своите проблеми. Линейният съюз е забележително успешно изобретение за постигане на подобни цели. Всички други лунни форми на брака служат на същата идея, макар и не толкова добре.

Пожела им „лека нощ“ и си тръгна. Имах у себе си — всякога я нося! — снимка на моето семейство, най-новата, от сватбата с Уайоминг. Булките винаги са красавици, а Уайо сякаш сияеше; и останалите изглеждахме хубави и щастливи. Дядко беше висок и горд, без да му личи старческата слабост.

Обаче останах разочарован, гледаха я странно. Мъжът май се казваше Матюз, помоли:

— Полковник, бихте ли прежалили тази фотография?

Трепнах:

— Само нея имам. И съм далеч от дома.

— Искам я просто за един момент. Позволете ми да я преснимам. Тук, на място, може и без да излиза от ръцете ви.

— О, разбира се!

Аз не бях докаран добре, такова ми е лицето, но на Уайо се отдаваше дължимото, от Леноре пък по-хубава няма.

И тъй, мъжът я прещрака, на следващата сутрин дойдоха направо в хотелския ни апартамент, събудиха ме рано-рано, откъснаха ме от инвалидната количка и всичко останало, за да ме заключат в килия с *решетки*! За бигамия[5]. За полигамия[6]. За открита аморалност и публично подстрекателство на други към същото.

Доволен бях, че Мами не можеше да види.

---

[1] Наречена на френския инженер Г. Г. Кориолис, тя играе важна роля в динамиката на относителното движение. — Б.ред. ↑

[2] Пети май! Свобода! (исп.) — Б.пр. ↑

[3] Благодаря (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Английски икономист (1766–1834), проповядвал приоритет на природните над обществените условия и съкращаването числеността на човечеството. — Б.ред. ↑

[5] Двуженство. — Б.ред. ↑

[6] Многоженство. — Б.ред. ↑

19

Цял ден мина, докато Стю прехвърли делото в съд на ФН, където го закриха. Неговите адвокати пискаха да бъде зарязано поради дипломатически имунитет, ала съдиите не паднаха в капана. Просто отбелязаха, че предполагаемите закононарушения са извършени извън юрисдикцията на по-нисшата инстанция, с изключение на евентуалното *подстрекателство*, за което не се намериха достатъчно доказателства. Няма закони на ФН относно брака, само правило, че всяка нация е длъжна „да зачита и взима под внимание“ брачните норми, възприети от другите страни членки.

От ония единайсет милиарда сигурно поне седем я караха при разрешена полигамия и манипулаторите на общественото мнение, работещи за Стю Лажуайе, разиграха картата с „гоненията“. Така спечелихме симпатиите на хора, които иначе не биха чули за нас, дори в Северна Америка и на още места, където полигамията е извън закона, но има граждани, изповядващи принципа „Остави и другите да живеят.“ Всичко стана за добро, защото винаги е гот да те забележат. За повечето от тези гъмжащи милиарди Луната не означаваше нищо и въобще не бяха научили за нашия бунт.

Мошениците на Стю бяха вложили много мисъл в планирането на нагласеното положение, довело до арестуването ми. Казаха ми чак след няколко седмици, дотогава се поохладих и видях ползата. Необходими били тъп съдия, нечестен шериф и варварски местен предразсъдък, на който подпалих фитила със своята мила снимка. Стю Лажуайе по-късно призна, че точно разнообразието на цветовете в семейство Дейвис разярило съдията достатъчно, та да стори глупост, надминаваща обичайните тукашни дарби да плещят безсмислици.

Единствената ми утеха, че Мами не можеше да зърне моето унижение, се оказа илюзия. Снимките, направени през решетките и показващи навъсената ми физиономия, се появили във всеки лунен вестник. Нашите писачи се възползвали от най-гнусните историйки, публикувани на Земята, а не от значително по-големия брой статии, които заклеймяваха несправедливостта. Трябвало е да имам повече

доверие в Мами, тя не се засрамила, само искала да слезе долу и да накъса някои люде на мръвки.

И тук случката ни помогна, но най-много полза донесе на Луната. Хората ни се почувстваха по-обединени от тази пълна глупост, отколкото от всичко друго дотогава. Засегна ги лично, а пък Адам Селене и Смешника Саймън ги поощряваха. Лунатиците са сговорчиви освен за едно — жените. Всяка дама беше оскърбена от раздуханата на Земята история; затова мъжете, обръщали гръб на политиката до тоя момент, изведнъж откриха, че съм свой човек.

Още нещо непредвидено: старите кримки си вирнаха носа пред онези, които не са били депортирани. След време бившите осъдени почнаха да ме приветстват със „Здрасти, пандизчия!“. Поздрава на братството — приеха ме в него.

Но тогава не виждах нищо хубаво! Бутаха ме насам-натам, отнасяха се с мен, сякаш бях говедо, взеха ми отпечатъци от пръстите, снимаха ме, даваха ми храна, която *ние* и на свинете си не бихме предложили, подлагаха ме на безбройни унижения и само тежкото притегляне ме възпираше да убия някого. Ако бях с ръка номер шест, когато ме прибраха, може би щях да опитам.

Отправих си нервите, щом ме освободиха. Скоро вече пътувахме към Агра, комисията най-после ни повика. Беше ми приятно пак да попадна в двореца на махараджата, обаче прехвърлянето през единайсет часови пояса за по-малко от 180 минути не ми остави време за почивка. Отидохме на заседанието с мътни погледи и само лекарствата ни крепяха.

Това заседание бе всъщност монолог. Ние слушахме, а председателят приказваше. Почти цял час. Ще обобщя.

Нашите нелепи претенции бяха отхвърлени. Нямало да свалят от раменете си товара на свещения дълг, поверени на Лунната управа. Безредиците на притежаваната от Земята Луна били недопустими. Още повече, че неотдавнашните събития показали прекалената снизходителност на Управата. Сега пропуските щели да бъдат поправени чрез активно прилагане на петгодишна програма — тя щяла да промени изцяло живота под опеката на управниците. Подготвяли ни кодекс от закони. Щели да създадат граждански и главни съдилища за доброто на „поверените им служители“, които обхващат *всички* в района на съответното попечителство, а не само депортираните с

изтекли присъди. Щели да отворят обществени училища, както и образователни институции за възрастните люде, нуждаещи се от тях. Образували планов комитет по икономическите, инженерните и селскостопанските въпроси, за да се постигне най-ефективно използване на лунните ресурси и труда на хората. Вече било поставено като близка цел учетворяването на зърнения урожай: нещо, лесно достижимо чрез научна планировка.

В първия етап служителите щели да бъдат освободени от непроизводителните занятия и прехвърлени на работа в пробиването на огромна мрежа от фермерски тунели. Там хидропонните процеси биха могли да започнат не по-късно от март 2078 година. Тези бъдещи гигантски ферми щели да се намират под контрола на Лунната управа, а не оставени на капризите на отделните стопани. Очаквали в края на петгодишния период тоя механизъм да доведе до съвсем различна зърнена квота. През това време щели да разрешат на служителите, отглеждащи жито на частни начала, да продължат работата си. Но когато отпадне нуждата от неефективните им методи, щели да ги включат в новата система.

Председателят вдигна поглед от листата пред себе си:

— Накратко, Лунните колонии ще бъдат модернизирани и управлението им ще бъде съгласувано с останалата част от цивилизацията. Колкото и да не ми допадаше подобна задача, смятам (говоря като гражданин, а не като шеф на тази комисия), че ви дължим благодарност. Да, вие ни обърнахте внимание върху нещо, което има крещяща нужда от подобряване.

Готов бях да му отрежа ушите. „Поверени служители“! Що за измислица, вместо да кажат „роби“! Ала Проф промълви унесено:

— Предложените планове ми се струват твърде интересни. Позволено ли ми е да задавам въпроси? Само за информация?

— Да, само за информация.

Северноамериканският представител се наведе напред:

— Но не си въобразявайте, че ще търпим дързости от пещерни типове като вас! Внимавайте как се държите. Да знаете, че още не ви се е разминало.

— Настоявам за ред — каза достопочтеният председател. — Продължавайте, професоре.

— Намирам за особено любопитен термина „поверени служители“. Може ли да бъде прието за вярно твърдението, че повечето хора на основния спътник на Земята не са изчерпали присъдите си престъпници, ами свободни индивиди?

— Безусловно — невъзмутимо кимна председателят. — Проучихме всички юридически аспекти на новата ни политика. С малки изключения около 91 процента от колонистите имат гражданство, пряко или наследствено, в някоя от държавите-членки на Федерираните нации. Който иска да се върне в своята родна страна, може да го стори. Ще ви бъде приятно да научите, че Управата обмисля план за предоставяне на заеми на желаещите да се преселят… вероятно под контрола на Международния Червен кръст и Червен полумесец. Ще добавя, че аз с цялото си сърце подкрепям този план, тъй като прави безсмислени всякакви приказки за „робски труд“.

Пусна тънка усмивчица.

— Разбирам — въздъхна Проф. — Изключително хуманно. Дали комисията (или пък Управата) е преценила факта, че лунатиците са физически неспособни да останат на вашата планета? Че са подложени на недоброволно вечно изгнание чрез необратими физиологични промени и не могат никога да живеят в доволство и здраве в гравитационното поле, шест пъти по-силно от онова, към което са се приспособили телата им?

Негодникът подви устни, сякаш умуваше над съвсем нова за него идея:

— Говорейки пак само от свое име, не съм готов да призная, че казаното от вас е непременно вярно. Може да важи за едни и да не засяга други. Човеците се различават твърде много помежду си. Вашето присъствие тук доказва, че не е невъзможно лунният жител да се върне на Земята. Както и да е, нямаме намерение никого да *принуждаваме*. Надяваме се, че всички ще пожелаят да останат; вярваме, че ще подтикнем и още хора към имиграция на Луната. Но това е въпрос на индивидуален избор в условията на свободните, гарантирани от Великата харта. Колкото до споменатото физиологично явление — то не е юридически проблем. Ако някой сметне, че е по-благоразумно да си седи *горе* или че така ще бъде по-щастлив, това е негово право.

— Разбирам, сър. Свободни сме. Свободни сме да живеем на Скалата и да работим в условия и със заплати, определени от вас… или свободни да се върнем на Земята, за да умрем.

Председателят сви рамене:

— Вие твърдите, че сме злодеи, а ние не сме. Ами че и аз, стига да бях още млад, бих се преселил в Лунните колонии. Какви възможности, Боже мой! Все едно, не ме притеснява вашето изопачаване на фактите, историята ще ни оправдае.

Проф ме изненада, понеже не влизаше в бой. Тревожех се за него — седмици напрежение, отгоре на всичкото и лоша нощ. Каза само:

— Достопочтени председателю, предполагам, че полетите до Луната скоро ще бъдат възобновени. Можете ли да уредите места в първия кораб за мен и моя колега? Защото се налага да призная, че гравитационната слабост, за която споменах, в нашия случай е съвсем действителна. Трябва да се приберем у дома.

(Никаква думичка за зърнените товарачи. Нито за „мятането на камъни“, нито дори за това, колко е безсмислено да биеш кравата. Бернардо де ла Пас просто говореше като уморен човек.)

Председателят се наведе към нас и започна с мрачно удоволствие:

— Професоре, изправяте ни пред затруднения. Да го кажа направо — вие явно сте виновни в предателство спрямо Великата харта, всъщност спрямо цялото човечество… и обвинението се обмисля в момента. Съмнявам се дали ще има нещо повече от условна присъда срещу човек с вашата възраст и здравословно състояние. Смятате ли, че е логично да уредим транспорта ви до мястото, където сте извършили съответните деяния — за да предизвикате още смутове?

Проф въздъхна:

— Разбирам позицията ви. В такъв случай, сър, ще ме извините ли? Нуждая се от отдих.

— Естествено. Останете на разположение на комисията. Закривам заседанието. Полковник Дейвис…

— Сър?

Тъкмо завъртах количката, та да изтикам професора навън без бавене. Не бяха пуснали нашите придружители в залата.

— Моля ви за кратък разговор. В моя кабинет.

— Ъъъ…

Погледнах Де ла Пас: очите му бяха затворени, приличаше на човек в безсъзнание. Ала помръдна един пръст, за да отида по-наблизо.

— Достопочтени председателю, аз съм повече болногледач, отколкото дипломат. Трябва да се грижа за колегата си. Той е стар и наистина болен.

— Придружителите ви ще се оправят с него.

— Е, ами…

Доближих Проф максимално с количката и се наведох над главата му.

— Приятелю, добре ли си?

Той едва шепнеше:

— Виж какво иска. Съгласи се. Но протакай.

След малко останах насаме с председателя, звукоизолиращата врата се затвори. Което нищо не означаваше, защото в стаята биха могли да сложат десетина „ушички“, без да броим и това в лявата ми ръка. Домакинът попита:

— Питие? Кафе?

— Не, сър, благодаря. Тук трябва да внимавам с диетата.

— Предполагам. Действително ли сте прикован към тази количка? Изглеждате ми здрав.

— Ако се наложи — отвърнах му, — мога да стана и да прекося тоя кабинет. Може би ще припадна. Или нещо по-лошо. Предпочитам да не рискувам. Тежа шест пъти повече от нормалното. Сърцето ми не е свикнало.

— Аха. Полковник, доколкото съм осведомен, имали сте някакви глупави неприятности в Северна Америка. Съжалявам най-искрено. Мястото е варварско. Много мразя да ходя там. Сигурно се чудите защо поисках да говорим.

— Не, сър, ще ми кажете, когато вие решите. Но се питах защо още ме наричате полковник.

Той се разсмя като лаещо куче:

— Сигурно по навик, цял живот спазвам протокола. И все пак за вас може би е по-добре да си останете с това звание. Впрочем какво мислите за нашия петгодишен план?

Намирах, че вонеше.

— Струва ми се внимателно изпипан.

— Вложихме доста идеи в него. Господин полковник, изглеждате ми разумен човек… Зная, че сте такъв, зная не само произхода ви, но и практически всяка дума, едва ли не и всяка мисъл, откакто стъпихте на Земята. Роден сте горе. Считате ли се за патриот? На Луната?

— Да, точно така. Обаче съм склонен да смятам направеното от нас за обикновена необходимост.

— Между нас казано — вярно е. Онзи стар глупак Хобарт! Полковник, планът ви е добър… но му липсва ръководител. Ето вашия шанс да се проявите като истински *патриот*, а не като фалшив герой, оставил се да го убият за загубена кауза. Приемете това по следния начин. Мислите ли, че Лунните колонии ще издържат срещу цялата сила, която Федерираните нации могат да съберат? Разбирам, че всъщност не сте военен, и се радвам, че е така, ала вие сте *техник*, знам и тази подробност. Според честната ви оценка колко кораба и бомби са необходими, за да бъдат унищожени колониите на тъй наречената Скала?

Отвърнах бързо:

— Един кораб, шест бомби.

— Правилно! Боже мой, колко е хубаво да говориш с разумен мъж. Две от тях трябва да бъдат страхотно големи, може би специална изработка. Някои хора ще оцелеят още известно време — да речем, в по-малките селища извън районите на бомбардировките. М-да, едно корабче ще свърши работа за десет минути.

— Признавам това, сър, обаче професор Де ла Пас ви изтъкна, че не получавате мляко от кравата, като я биете. И несъмнено нищо не печелите, ако я застреляте.

— Ами според вас защо кротуваме и бездействаме повече от месец? Моят колега, онзи идиот (няма да споменавам имена), говореше за „дързости“. Не те ме тормозят, това са само приказки, а пък аз се интересувам от резултатите. О, не, драги ми полковнико, няма да застреляме кравата… Но ако ни принуди, ще й дадем да разбере, че *можем* да я гръмнем. Ракетите с термоядрени глави са скъпи играчки, ала бихме си позволили да изхабим няколко на голи скали като предупреждения. Хм, това е повече сила, отколкото би ни се щяло да покажем — току-виж уплашим животинката и вимето й пресъхне. — Той пак се изсмя, сякаш лаеше. — По-умно е да убедим старата симпатяга, та да дава мляко доброволно.

Чаках.

— Не искате ли да знаете как? — попита председателят.

— Добре де, *как*?

— Чрез вас. Не казвайте нищо, оставете ме да обясня…

Заведе ме на високата планина и ми предложи царствата земни. Или лунни. Да поема поста на Временен попечител, като се подразбира, че ще е вечно мой, стига да им изпълнявам желанията. Да втълпя на лунатиците, че не могат да победят. Да ги уверя, че новият ред е за тяхно благо, наблягайки върху предимствата — безплатни училища и болници, безплатно това и онова. Подробностите по-късно, но ще бъде начин на управление, какъвто цари вредом на Земята. Данъците тръгват от ниско равнище и се налагат безболезнено като удръжки от заплатата и с отчисляване на комисионни от зърнените доставки. И най-важното: този път Управата нямало да праща момчета да свършат мъжката работа — някакви си две подразделения полиция.

— Ония проклети драгуни бяха грешка — смигна ми домакинът, — ние няма да я повторим. Да си говорим откровено, мина цял месец, защото трябваше да убедим Комисията по опазването на мира, че шепа хора не могат да поддържат реда сред три милиона, пръснати в шест по-големи и петдесетина малки селища. Затова ще започнете с достатъчно военни полицаи, свикнали да усмиряват цивилното население с минимален шум. Към тях ще има женски спомагателни части, стандартните 10 процента — и повече никакви оплаквания за насилия. Е, сър? Ще се справите ли? След като знаете, че в перспектива така е по-добре за собствения ви народ?

Казах му, че трябва да анализирам всичко подробно, особено въпроса около квотите в петгодишния план, а не да излизам с прибързано решение.

— Разбира се, разбира се! — съгласи се той. — Ще ви подаря екземпляр от бялата книга, която подготвихме. Вземете го със себе си, проучете го, сложете го под възглавницата, ако искате. Утре пак ще се видим. Само ми дайте дума на джентълмен, че ще си държите езика зад зъбите. Не е кой знае каква тайна… но някои неща се уреждат по-гладко, преди да се разчуят. Като говорим за разгласа, нужна ви е помощ — и ще я получите. Ще си позволим разходите по изпращането горе на най-съвестните в професията, ще им платим колкото струват, ще ги натоварваме на центрофугите, както правят учените. *Този* път ще

си свършим работата. Оня глупак Хобарт… всъщност той е мъртъв, нали?

— Не, сър. Обаче стана слабоумен.

— Трябваше да го убиете. Ето вашия екземпляр от плана.

— Сър? Заговорихме за старци… Професор Бернардо де ла Пас не може да останете тук. Няма да изкара и половин година.

— Така е най-добре, не смятате ли?

Опитах се да отвърна с нормален глас:

— Не ме разбрахте. Той се радва на голяма любов и уважение. За мен ще бъде чест, ако го убедя, че сериозно мислите за онези термоядрени ракети… и че негов патриотичен дълг е да спасява каквото може. Както и да е, върна ли се без колегата… не само няма да ми стигнат силите, ами просто няма да живея достатъчно дълго, за да направя нещо.

— Хммм… Утрото е по-мъдро от вечерта. Хайде, утре ще говорим. Да речем, в 14 часа.

Излязох и щом ме натовариха в колата, се разтреперих — нали ми липсва подходът на върхушката.

Стю чакаше при Проф.

— Е, какво? — попита Де ла Пас.

Завъртях очи и се тупнах по ухото. Събрахме глави над челото на професора, с две одеяла отгоре. Носилката и моята количка бяха „чисти“, проверявах ги всяка сутрин. В стаята обаче ми се струваше по-сигурно да си шепнем по този начин.

Започнах. Проф ме спря:

— После ще обсъждаме потеклото и наклонностите на председателя. Искам факти.

— Предложи ми да стана Надзирател.

— Вярвам, че си приел.

— Деветдесет на сто. Трябва да прочета тоя боклук и да дам отговор утре. Стю, колко бързо можем да осъществим плана „Бягство“?

— Вече работим по него. Само чакахме да се върнеш. Ако наистина те пуснат *да се върнеш*.

Следващите петдесетина минути бяха от доста натоварените. Лажуайе доведе стар индиец с доти[1]. След половин час той беше… двойник на Проф, а пък Стю пренесе самия професор от носилката на

един диван. Моята подмяна се получи по-лесно. Двойниците ни бяха откарани в дневната на апартамента по здрач. Скоро поднесоха вечерята. Няколко души влязоха и излязоха — сред тях възрастна тъмнокожа жена, облегната върху лакътя на граф Лажуайе. Дебел бабу[2] вървеше подире им.

Най-зле беше, когато изчакахме Де ла Пас по стълбата към покрива. Никога не бе носил външни протези с моторчета, защото нямаше възможност да се упражнява, лежейки повече от месец.

Но ръката на Стю го крепеше здраво. Аз стиснах зъби и сам превзех онези страшни тринайсет стъпала. Щом се курдисах на покрива, сърцето ми щеше да се пръсне. С усилия се удържах да не изключа. Точно по график безшумен малък силует изскочи от мрака. След десет минути бяхме в чартърното самолетче, което използвахме тук, а след още две литнахме към Австралия. Не знам колко е струвало да се уреди този танц и всичко да е готово при нужда, ала мина гладко.

Проснах се до Проф и си поех дъх, после рекох:

— Друже, как си?

— О’кей. Малко уморен. Разочарован.

— Ja. Разочарован.

— Исках да кажа — понеже не видях Тадж Махал. Като млад изобщо не съм имал тая възможност, а ето че сега бях на километър от него, и то два пъти… Е, пак не го зърнах и никога няма да ми се случи.

— Това е само една гробница.

— И Елена от Спарта е била само една жена. Заспивай, момчето ми.

Кацнахме в китайската част на Австралия, мястото се наричаше Дарвин. Отнесоха ни направо в кораб, където ни настаниха в предпазните кресла. Проф се унесе. Аз тоже бях задрямал, когато Стю влезе ухилен и се пристегна с колана до нас. Зяпнах го:

— И ти ли? Кой ще върти магазина?

— Същите хора, които досега свършиха истинската работа. Добре е уредено, вече не съм нужен. Мани, старо приятелче, нямам мерак да заседна далеч от дома. Говоря за Луната, ако се съмняваш какво искам да кажа. Това ми прилича на последния влак от Шанхай.

— А нима Шанхай има нещо общо с нас?

— Забрави, че съм го споменавал. Мани, разорен съм до дупка. Дължа пари на кого ли не — и ще изплатя борчовете си само ако

курсът на определени акции се движи в посоката, описана ми от Адам Селене след онзи исторически миг. Издирват ме (или скоро ще се сетят) за престъпления срещу реда и достойнството на обществото. Да го кажем така: спестявам им грижите по собственото ми депортиране. Как мислиш, на моите години мога ли да науча сондьорския занаят?

Всичко ми се замъгляваше, лекарството си взимаше своето.

— Стю, на Луната не си стар… едва започваш… все едно… яж на нашата маса во веки веков! Мими те *харесва*.

— Благодаря, приятелче. Може би ще приема. Светнаха предупреждението! Вдишай дълбоко!

Внезапно десет G се стовариха отгоре ми.

---

[1] Набедрена превръзка. — Б.ред. ↑

[2] Индийски княз. — Б.ред. ↑

20

Возилото ни беше совалка от типа „повърхност-орбита“. Използваха го за превоз до пилотираните спътници, за снабдяване на корабите на ФН, обикалящи в патрулни маршрути, и за пътешествия, свързани с удоволствия и хазарт. Товарът му се състоеше от трима пътници вместо четирийсет, нищо освен три скафандъра и изящно бронзово оръдие. Да, глупавата играчка летеше с нас, скафандрите и това бум-бум на Проф бяха попаднали в Австралия седмица преди ние да пристигнем. Хубавият кораб „Чайка“ бе оскубан — капитанът и един пилот киборг представляваха целия екипаж.

Беше натъпкан догоре с гориво.

Сближили сме се нормално (така ми казаха) със спътника Елизиум… После изведнъж сме скочили от орбитална скорост на втора космическа: още по-груба промяна от излитането.

Патрулите на Федерираните нации ни забелязали. Заповядали ни да спрем и да дадем обяснения. Научих всички подробности по-късно от Стю Лажуайе, докато се опомнях и наслаждавах на блаженството в безтегловност, закрепен само с един колан. Проф все още лежеше в несвяст.

— И така, искаха да знаят кои сме и какво си въобразяваме, че правим — кимна Стю. — Уведомих ги, че сме небесната каруца с китайска регистрация „Цъфналият лотос“, натоварена с милосърдна мисия, а именно: да спаси учените, заседнали на Луната.

— Ами предавателят?

— Мани, ако наистина съм получил онова, за което платих, *той* ни е идентифицирал като „Чайка“ допреди десетина минутки… оттук нататък вече се осланяме на поетичното име „Цъфналият лотос“. Скоро ще разберем. Само един кораб е в подходяща позиция да ни гръмне с ракета и туй трябва да се случи до… двадесет и седем минути според пълния с електроника господин, управляващ този варел. Иначе шансовете да ни улучат спадат от минимални до нула. Е, Господ да ни е на помощ! И ако се тревожиш, тоест ако искаш да си

кажеш молитвите, да изпратиш съобщения или каквото там човек прави в подобен момент — сега му е времето.

— Мислиш ли, че трябва да събудим Проф?

— Остави го да спи. Идва ли ти наум по-добър начин да прескочиш прага: от спокоен сън мигновено към облак радиоактивен газ? Или считаш, че той има някакви религиозни нужди? Никога не ми е приличал на вярващ в тесния смисъл на думата.

— Не е. Но може би ти изпитваш такава потребност, не ми позволявай да ти хабя времето.

— Merci, обаче каквото сметнах за необходимо, го направих преди излитането. Ами ти, Мани? Не съм много подходящ за падре, ала ще сторя всичко според силите си, стига да ти помогна. Е, старо приятелче, тежат ли ти грехове на съвестта? Ако желаеш да се изповядаш, аз знам доста по тази тема.

Казах му, че нямам подобни нужди. Припомних си падения от най-любимите ми, разправих му версия, която горе-долу съответстваше на истината. Това му освежи паметта за някои от неговите, аз също се сетих за още… Фаталният миг дойде и отмина, преди да сме разнищили греховете си. Граф Стю Лажуайе е точно човекът, с когото да прекарате последните си минути. Дори да се окаже, че не са последни.

Имахме два дни и нищо за правене освен жестоки процедури, предпазващи от пренасяне на безброй зарази до Луната. Бях съгласен да заболея от насила предизвикани простуди и да горя в треска. Безтегловността беше такова облекчение и аз преливах от щастие, че си отивам у дома.

Ех, почти преливах… Де ла Пас попита какво ми тежи.

— Нищичко — въздъхнах. — Нямам търпение да дочакам връщането. Но… Истината е, че се срамувам да си покажа лицето след нашия провал. Проф, къде сбъркахме?

— Провал ли, момчето ми?

— Не виждам коя друга дума да избера. Поискахме да ни признаят. А не каквото откопчихме.

— Мануел, дължа ти извинение. Навярно си спомняш изчисленията на Адам Селене за нашите шансове точно преди да

тръгнем.

Стю не можеше да ни чуе, ала ние никога не използвахме думичката „Майк“, винаги беше „Адам Селене“ за по-сигурно.

— Как да не си спомням! Едно от петдесет и три. Щом кацнахме на Земята, падна до един процент от смрадливите сто. Сега къде сме според тебе? Uno a mil?[1]

— Синко, на всеки няколко дни получавах нови изчисления… и тъкмо затова ти дължа извинение. Последното, дошло малко преди отпътуването ни, включваше непровереното в този момент предложение, че ще успеем да избягаме от Земята и да се приберем здрави и читави вкъщи. Или че поне някой от нас тримката *ще успее*. Ето защо и другарят Стю бе повикан у дома, тъй като има земната поносимост към високи ускорения. Всъщност съществуваха осем варианта — от трима мъртъвци през различни комбинации кой ще остане жив до оцеляването на всички ни. Би ли искал да заложиш шепа долари, за да познаеш какво гласи изчислението за последния вариант? Разбира се, сам ще определиш степента на залога. Ще ти помогна с намек. Твърде песимистично си настроен.

— Ъъъ… не, по дяволите! Просто ми го пошушни.

— Вече имаме шанс едно срещу седемнадесет… и през целия месец той се променяше в наша полза. Е, това не можех да ти кажа.

Бях изумен и извън себе си от радост… и засегнат.

— Как така не си могъл да ми кажеш? Виж какво, Проф, щом ми нямаш доверие, изхвърли ме и вземи Стю в ръководната група.

— Моля те, синко. Лажуайе ще заеме мястото си там само ако се случи нещо с някого от нас — с тебе, с мен, с милата Уайоминг. Не ти го прошепнах на Земята не защото не ти вярвам, ами защото не си никакъв артист. Като смяташе, че целта ни е да постигнем признаване на нашата независимост, ти си изигра ролята по-успешно.

— Сега пък какви ми ги приказваш!

— Мануел, Мануел, всеки миг трябваше да се сражаваме до последно — и да загубим.

— Е, и? Пораснал ли към достатъчно, за да споделиш с мен?

— Успокой се, Мани. Оставяйки те временно в неведение, ние значително увеличихме своите шансове. Попитай Адам, ако искаш. Мога ли да добавя, че граф Стюарт прие повикването си на Луната най-безгрижно, без да любопитства. Друже мой, тази комисия беше

твърде малобройна, а председателят ѝ — прекалено интелигентен. Винаги съществуваше риск да предложат изгоден компромис, първия ден заплахата от това бе особено сериозна. Ако бяхме успели да си пробием пътя до общото събрание, нямаше опасност да срещнем разумни действия. Но знаеш, че осуетиха намеренията ни. И най-доброто, което бях в състояние да направя, бе да настроя комисията срещу нас. Даже изпаднах до лични обиди, за да осигуря поне едно препятствие пред здравия разум.

— Както виждам, никога няма да разбера мисленето по върховете.

— Възможно е. Обаче твоите и моите дарби се допълват. Мануел, ти искаш да видиш Луната свободна, нали?

— Естествено, че искам.

— Също така ти е известно, че земяните биха могли да ни победят?

— Без съмнение. Нито едно от изчисленията дори не се доближи до равните шансове. И не проумявам почему си се напъвал да ги настройваш враждебно…

— Моля те, човече. Щом те *могат* да ни наложат своята воля, единственият ни вариант е да отслабим този натиск. Ето защо бяхме длъжни да отидем на Земята. За да ги разделим. Да създадем многобройни мнения. Най-ловкият от великите пълководци на Китай казал веднъж, че съвършеното водене на война се състои в изцеждане волята на противника дотам, че той да се предаде без бой. В тая максима за нас се крият и върховната ни цел, и най-близката опасност. Да предположим (хм, това изглеждаше възможно през първия ден), че ни бяха спретнали примамлив компромис. Губернатор вместо Надзирател, може би избран от самите лунатици. Местно самоуправление. Делегат в общото събрание. По-висока цена на зърното при катапулта, плюс горница за увеличаване на доставките. Отхвърляне политиката на Хобарт Морт, съчетано с извинения за насилията и убийствата, както и подходящи парични компенсации за близките на жертвите. Щяха ли да го приемат хората? Вкъщи, искам да кажа.

— Нямаше оферта за такава работа.

— Първия следобед председателят беше готов да подхвърли нещо подобно и тогава държеше в ръка юздите на своята комисия.

Предлагаше начална цена, която стигаше да отпочне пазарлък. Да приемем, че в основни линии станеше описаното от мен. У дома щяха ли да го сметнат за разумно?

— Уф… може би.

— Повече от „може би“ според безстрастната прогноза, направена, преди да заминем. Та това трябваше да избегнем по всякакъв начин — споразумение, което би успокоило духовете, би сринало волята ни за съпротива, без да промени нищо съществено в дългосрочното предвиждане за настъпващото бедствие. Затова смених темата и смазах тази възможност, като се държах опърничаво и оскърбително вежливо. Мануел, ти и аз знаем (както и Адам), че *трябва* да сложим край на хранителните доставки. Нищо по-малко от това няма да предотврати катастрофата на Луната. Но представяш ли си някой фермер да се бори за прекратяване на пратките?

— Не. Чудя се, можем ли да уловим новини как вкъщи възприемат спирането?

— Няма да има новини. Ето как Адам разпредели задачите във времето — и на двете места спестяваме информацията, докато не се върнем. Все още изкупуваме зърно. Товарачите все още ще стигат Бомбай.

— Ти им каза, че доставките ще бъдат прекъснати незабавно.

— Хе, то си беше заплаха, не морално задължение. Няколко житни товара отгоре не играят роля, а ние се нуждаем от tiempo[2]. Не всички са на наша страна, разполагаме само с малцинство. Разбира се, съществува мнозинство, което може да наклони везните и на двете страни — временно. Срещу себе си пък имаме друго малцинство… най-вече зърнените фермери, които изобщо не се интересуват от политика, ами единствено от цените на житото. Ръмжат, но приемат управленските, надяват се все някога да получат каквото им се полага. Ала щом им кажем, че спираме пратките, те най-активно ще застанат срещу нас. Адам смята да склони мнозинството в наша полза, преди да направи нужното съобщение.

— Колко ще се бавим? Година? Две?

— Два-три дни, може би четири. Внимателно редактирани откъси от този петгодишен план, извадки от записите, които ти спретна — особено предложението да станеш изменник, раздухване на ареста ти в Кентъки.

— Ей! Ще ми се да забравим това.

Проф се усмихна и вдигна едната си вежда.

— Уф… — изпъшках колебливо. — О’кей. Стига да помогне.

— Ще помогне повече от всякакви статистики за природните ресурси.

Натъпканият със схеми бивш човек, който пилотираше, не си направи труда да влиза в орбита и тръгна право надолу, раздрусвайки ни още по-зле. Корабът бе лек и капризен. Но поглъщаше скорост само два и половина километра в секунда, свърши за деветнайсет секунди и ние кацнахме в Джонсън Сити. Понесох го добре, ако изключим ужасната тежест в гърдите и усещането, че някакъв великан ми стиска сърцето. После ми мина и задъхано се върнах към нормалното състояние, доволен, че тежа колкото се полага. Ала едва не убихме горкия Проф.

По-късно Майк ми разправи, че пилотът отказал да му прехвърли управлението. Компютърът щял да ни свали с малко ускорение, без и яйце да счупи, като знаел, че Бернардо де ла Пас е в кораба. По дяволите, може би онзи киборг е съзнавал какво върши — кацането с подобна скорост прахосва доста реактивна маса, а „Чайката-Лотос“ се прилуни почти празна.

Нищо не ни интересуваше, защото ни се стори, че тая аварийна операция е погубила Проф. Стю го забеляза още докато аз се мъчих да поема въздух; след миг и двамата налетяхме: сърдечни стимулатори, изкуствено дишане, масажи. Най-сетне клепачите му трепнаха, погледна ни и се усмихна.

— *Вкъщи сме* — прошепна той.

Накарахме го да си почине двайсетина минути, преди да навлече скафандъра, за да излезем от возилото. Капитанът пълнеше резервоарите, нетърпелив да се отърве от нас и да качи пътниците — този холандски тип не ни продума през цялото пътуване. Според мен съжаляваше, че парите са го подмамили да направи курс, който можеше и да го разори, и да го убие.

По това време Уайо влезе в кораба да ни посрещне. Не ми се вярва Стю Лажуайе да я беше виждал със скафандър, нито пък блондинка — не я позна. Награбих я в обятията си, без да ме притеснява херметичната й коруба. Графът стоеше до мен и чакаше да

го запозная. Тогава „странният“ посрещач прегърна и него. Естествено се учуди.

Чух приглушения глас на красавицата:

— О, небеса! Мани, шлема ми.

Отворих го и го вдигнах. Тя разтърси къдрици, после се ухили:

— Стю, не се ли радваш да ме видиш? Нима не ме *помниш*?

По лицето му бавно плъзна усмивка, като изгрев над лунна пустош.

— Здравствувайте, госпожа! Щастлив съм, че се срещаме отново.

— Госпожа, как ли пък не! За тебе съм Уайо, скъпи. Другарят Мани не ти ли каза, че пак съм руса?

— Да, каза ми. Ала да чуя и да видя не е едно и също.

— Ще свикнеш.

Спря над Проф, наведе се, целуна го звучно, закиска се. Сетне се изправи и ме приветства с „добре дошъл“ без шлем, от което и двамата се просълзихме въпреки досадния скафандър. За втори път се обърна към Лажуайе и го замляска.

Той леко се дръпна. Тя прихна:

— Драги Стю, *пак* ли трябва да си сложа мургавия грим, за да те поздравя?

Той ми хвърли един поглед и й върна целувките, Уайоминг Нот му отдели не по-малко време и старание, колкото на мен.

Чак по-късно проумях странното му поведение. Макар да се обвърза с нас, уважаемият граф още не беше лунатик. А докато го нямаше, Уайо се омъжи. Но какво от това? Е, на Земята има значение, нали Стю не бе засукал с майчиното си мляко, че лунните дами сами са си господарки? Горкото човече си мислеше, че ще ме обиди!

Пъхнахме Проф в скафандъра, после себе си и тръгнахме. Аз стисках бронзовото оръдие под мишница. Щом слязохме под повърхността и минахме през въздушния шлюз, махнахме корубите. Тогава бях поласкан, защото Уайо носеше червената рокля, която й купих преди цяла вечност. Беше се смачкала, обаче мадам я оглади с длан и полата се развя.

Имиграционната зала бе празна, без да броим около четиридесет мъже, строени до стената като депортирани новаци. Бяха се екипирали и стояха с шлемове в ръце. Групата включваше заседналите при нас туристи и някои от учените. Но скафандрите нямаше да заминат с тях,

сваляха ги от кораба преди излитането. Както ги гледах, се сетих за пилота киборг. При облекчаването на „Чайка“ от излишна маса останаха само три предпазни кресла. Тези хора щяха да поемат ускорението, легнали върху голите стоманени плочи — и ако холандецът не внимаваше, щеше да достави смлени земяни в кървав сос.

Споменах това на Стю.

— Недей да го мислиш — отвърна. — Капитан Лорес има дунапренови дюшеци в кораба. Няма да позволи да пострадат: нали тия типове са му застраховката за оцеляване?

---

[1] Едно на хиляда (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Време (исп.). — Б.пр. ↑

21

Моето семейство (всичките трийсет и няколко човека от Дядко до бебетата) ни чакаше на долното равнище зад следващия въздушен шлюз. Плакаха на вратовете ни, тупаха ни по гърба, прегръщаха ни и сега Стю не се дърпаше. Малката Хейзъл превърна целувките в истинска церемония. Носеше шапки на свободата, сложи по една на главите ни и чак тогава ни целуна. При този сигнал цялата фамилия нахлупи капели и аз усетих внезапни сълзи. Може би това е патриотизмът — когато те стисне гърлото и си щастлив до болка. А може би просто се радвах, че пак бях с любимите си хора.

— Къде е Слим Лемке? — попитах Хейзъл. — Не го ли поканихте?

— Не можа да се освободи. Той е младши церемониалмайстор на посрещането ви.

— Посрещане ли? Ха, само туй ни липсваше!

— Ще видиш.

Видях. Добре, че семейството дойде първо да ни здрависа. Това пътуване до Л-Сити (напълнихме цяла капсула) беше последното ми рандеву с родата за доста време напред. На Западната станция заварихме ревяща тълпа, всички до един с шапки на свободата. Тримата бяхме понесени на рамене до Стария купол, обкръжени от телохранители стиляги, хванати за ръце, за да ни пробият път през празнуващата пееща навалица. Момчетата се перчеха в бели фланели, а техните момичета бяха облечени с искрящи като сняг блузки и червени шорти с цвета на шапките.

На станцията и после, щом ни оставиха в купола, все ме целуваха жени, които нито бях зървал дотогава, нито срещах след това. Спомням си как се надявах, че мерките, взети вместо карантина, ще подействат — иначе половината Л-Сити щеше да легне от грип или нещо по-лошо. (Явно бяхме се изчистили, не лумна епидемия. Обаче помня и друго време като малък. Тогава дребната шарка се изтръгна на свобода и умряха хиляди.)

Неспокоен бях и заради Проф. Посрещането се оказа твърде буйно за човек, който едва не издъхна час по-рано. А той не само се веселеше, ами и дръпна чудесна реч в Стария купол — логика й липсваше, но пък пращеше от звънки фрази. И „любов“ имаше, и „дом“, и „Луната“, и „приятели и съседи“, даже „рамо до рамо“. Всичко прозвуча добре.

Бяха издигнали платформа под грамаден видеоекран на южната стена. Адам Селене ни поздрави оттам, после предаваха лицето и гласа на Проф над собствената му глава, затова не се наложи да крещи. Ала трябваше да прави пауза след всяко изречение. Виковете на тълпите заглушаваха дори усилвателите. Обаче Бернардо де ла Пас и така успяваше да си поеме дъх. Само че вече не изглеждаше стар, уморен и болен. Връщането на Скалата сякаш му вля енергия. На мен също. Бе великолепно да съм с нормално тегло, да се чувствам *силен*, да дишам чистия, обновен въздух на своя град.

Да, този град не си поплюваше! Невъзможно е да вмъкнете всички от Л-Сити в Стария купол, но наглед май се опитваха. Премерих на око площ десет на десет метра, започнах да броя главите, прехвърлих двеста, без да съм стигнал до половината, и се отказах. Вестник „Дневен лунатик“ преброи трийсетина хиляди души — стори ми се невероятно.

По-точно, думите на Проф се чуваха от почти три милиона. Видеото предаваше сцената за хората, които не успяха да се натъпчат в Стария купол, кабелните и радиовръзките я пренасяха през пустошта до всички зайчарници. Де ла Пас сграбчи здраво възможността да разкаже какво робско бъдеще им готвеше Управата. Размаха оная бяла книга.

— Ето ги! — извика. — Вашите вериги! Вашите пранги! Ще ги носите ли?

— НЕ!

— Твърдят, че сте длъжни. Дори обещават, че ще пуснат водородни бомби… и оцелелите ще се предадат, за да бъдат оковани. Това ли ще направите?

— НЕ! НИКОГА!

— Никога — съгласи се Проф. — Заплашват да изпратят войски… все повече войски, които ще насилват и ще убиват. Смятам да се опълчим срещу нашествениците.

— ДА!

— Ще се бием с тях на повърхността, ще се бием в подземката, ще се бием и по коридорите! Щом трябва, ще умрем, но *свободни*!

— Oui! Ja! Evel![1] Кажи им го, кажи им го!

— И ако загинем, нека историята напише: „Това беше великият час на Луната!“ Дайте ни свобода… или ни дайте *смърт*!

Туй-онуй ми звучеше познато. Но думите му гърмяха свежо и ново, присъединих се към ревовете. Вижте… *Знаех*, че не можем да натупаме земните червеи — техниката ми е занаят и *разбирам*, че на водородната бомба не й пука колко сте смели. Ала бях готов. Щом искат да се сражаваме, ще си го получат!

Проф ги остави да се навикат, сетне подхвана бойния химн на републиката с текста на Саймън. Адам отново се появи на екрана, запя с всички, а ние опитахме да се изнижем с помощта на водените от Слим стиляги. Обаче жените не щяха да ни пуснат, пък момчетата не ги бива много да препречват пътя на дами. Стана десет вечерта, преди ние четирима — Уайо, Проф, Стю и аз — да се заключим в стая L на „Рафълз“, където Адам-Майк се присъедини към нас по видеото. Вече прегладнявах, както и останалите, затова поръчах вечеря. Професорът настоя да се нахраним, преди да обсъждаме планове.

После се заехме с работата.

Адам започна с молба да прочета на глас бялата книга за него и Уайоминг.

— Но първо, Мануел, ако записите от Земята са при тебе, би ли ги предал с висока скорост по телефона в моя офис? Ще помоля да ми ги разпечатат за проучване. Засега имам само шифрованите резюмета, изпратени от другаря Стюарт.

Направих го, макар да знаех, че Майк ще ги разнищи на секундата — маневрата му беше част от мита за Адам Селене. Реших да поговорим с Проф за посвещаването на Стю във фактите. Искахме ли да го привлечем в ръководната група, преструвките щяха доста да ни затруднят.

Зареждането на записите в Майк със свръхскорост отне пет минути, четенето на глас — още трийсет. Щом свършихме, Адам каза:

— Професоре, благодарение на твоята реч посрещането мина по-успешно, отколкото се надявах. Мисля, че трябва незабавно да

прокараме ембаргото през Конгреса. Тая вечер мога да разпратя съобщение за свикването на сесия утре по обяд. Някакви забележки?

Аз се обадих:

— Виж, онези дрънкала ще си го прехвърлят не знам колко седмици. Ако наистина смяташ да ги натовариш с това, макар да не схващам защо, направи както с Декларацията. Започни късно и го пробутай след полунощ, като се възползваш от нашите хора.

— Извинявай, Мануел — отвърна меко Адам Селене. — Затънал съм в събитията на Земята, а ти пък трябва да наваксаш станалото тук. Вече не е същата група. Уайоминг?

— Мили Мани, това е избран Конгрес. Задължително е те да го приемат, защото олицетворяват нашата власт.

Проточих бавно:

— Провели сте избори и сте прехвърлили нещата в техни ръце? *Всичко?* Тогава *ние* какво вършим? А?

Взрях се в Проф, очаквайки да избухне. Възраженията ми не бяха каквито той би подметнал, обаче не намирах смисъл да сменяме едно плямпане с друго. Първата сбирщина поне беше толкоз хлабава, че можехме да правим с нея каквото поискаме, но новата щеше да залепне за столовете си.

Професорът остана невъзмутим. Събра върховете на пръстите си и погледна безметежно:

— Мануел, не смятам, че положението е толкова лошо, колкото ти явно го виждаш. Във всяка епоха е необходимо да се приспособяваме към популярната митология. Някога кралете били миропомазвани от Бога, така че проблемът бил в усилията той да благослови правилния кандидат. През XXI век властва митът за народната воля… но темата е претърпяла само повърхностна промяна. Адам и аз дълго обсъждахме как би следвало да определим каква е тази *народна воля*. Приятелю, позволявам си да предположа, че това решение ще ни даде възможност да работим.

— Е… добре де. Ама защо не са ни казали? Стю, ти знаеше ли?

— Не, Мани. Нямало е причина да ми кажат. — Той сви рамене. — Аз съм монархист, не би ме интересувало. Но съм съгласен с Проф, че в днешните времена изборите са необходим ритуал.

Де ла Пас рече:

— Мануел, просто нямаше нужда да ни съобщават, докато не сме се върнали. Ти и аз имахме друга работа. Господин Селене и скъпата ни Уайоминг се справиха с това и в наше отсъствие… Затова нека чуем какво са свършили, преди да даваме оценката си.

— Съжалявам. Е, Уайо?

— Мани, не оставихме чак *всичко* на случайността. С Адам решихме, че Конгрес от около триста души е горе-долу подходящ. После прекарахме часове в съставяне на списъци — плюс изтъкнати хора, които не са членове на организацията. Накрая разполагахме с лѝста от кандидати, включваща и някои от първоначалния Конгрес, дето не се оказаха празноглавци. Та сложихме и от тях колкото можахме. Сетне Адам се обади на всеки, за да го попита дали би станал слуга на народа… като постави условие да пазят тайната засега. О, наложи се да сменим тези-онези. Когато се подготвихме, Адам Селене излезе по видеото. Обяви, че е време да изпълним обещанието на организацията за свободни избори, определи датата, извести всички граждани над шестнайсет, че могат да гласуват. И че който желае да се кандидатира, трябва само да събере сто подписа под искането си за издигане, после да го окачи в Стария купол или на мястото за обяви в своя зайчарник. Ах, да, създадохме трийсет временни избирателни района, по десет конгресмени от всеки. Точно това — усмихна се Уайоминг — позволи на всички зайчарници (освен най-малките) да имат минимум по един район.

— Значи подредихте alles[2] и листата на организацията триумфира?

— О, не скъпи! Нямаше нищо подобно — поне официално, ала бяхме готови с нашите люде… И трябва да ти кажа, че стилягите свършиха чудна работа в събирането на подписи. Обявихме своите кандидати още през първия ден. Мнозина други също натрупаха парафи, цъфнаха повече от две хиляди желаещи. Но от изявлението до изборите оставаха само десет дни и ние знаехме какво искаме, а пък опозицията беше разединена. Не бе нужно Адам да излиза пред хората и да подкрепя някой кандидат. Работата се уреди — ти спечели седем хиляди гласа, мили, докато най-големият ти съперник не събра и хиляда.

— *Аз* ли спечелих?

— Ти, аз, Проф, Клейтън, почти всеки, който планирахме да влезе в Конгреса. Не бе трудно. Макар че Адам не се застъпи за ничия кандидатура, не се бавих и казах на другарите кого предпочитаме. Саймън също се намеси. Имаме и хубави връзки във вестниците. Щеше ми се да си тук вечерта след победата и да видиш резултатите. Беше вълнуващо!

— Ами как се оправихте с преброяването? Де факто никога не съм знаел как се скалъпват избори. Пишехте ли имената на листчета?

— А, не, използвахме по-уместна система… в края на краищата някои от най-добрите ни лунатици са неграмотни. Превърнахме банките в изборни бюра, като чиновниците удостоверяваха самоличността на своите клиенти, те пък гарантираха за членовете на семействата и за съседите си, които нямат парични сметки. Хората казваха точно за кой кандидат са, служителите вкарваха гласовете в банковите компютри пред погледа на избирателя и цифрите веднага се изчисляваха от комисията — тук, в Луна Сити. Всички се изредиха за по-малко от три часа; резултатите бяха разпечатани само няколко минути след това.

Внезапно в главата ми светна лампичка и реших да разпитам Уайо насаме. Не, не Уайо, а *Майк*. Да пробия през тази негова гордост на Адам Селене и да изтръгна истината от невристорите му. Припомних си чека, надут с десет милиона милиарда долара, и се запитах колко ли човека всъщност са гласували за мен? Седем хиляди? Седемстотин? Или семейството и приятелите?

Но вече не се притеснявах за новия Конгрес. Проф не само им пробута белязано тесте, ами си раздаде и всичките козове. После се скри на Земята, докато престъплението се забрави. Не виждах смисъл да питам Уайо, тя дори не биваше да знае какво е направил Майк… Така май беше по-добре за нея.

Никой нямаше да се усъмни. Ако има нещо, което хората смятат, че се разбира от само себе си, то е убеждението им — вкарваш честни числа в компютъра и излизат пак честни числа. И аз въобще не го вярвах, преди да срещна машина с чувство за хумор.

Промених си намерението да разкажем на Стю за личността на Майк. И трима осведомени означаваха, че двамата са в повече.

— Май… — започнах и превключих. — Майко мила! Изглежда добре направено. С колко спечелихме?

Адам отговори безизразно:

— 86 процента от нашите кандидати успяха. Приблизително колкото очаквах.

(Приблизително, а? Разправяй го на фалшивата ми ръка! *Точно* колкото си очаквал, Майк, старо желязо такова!)

— Струва ми се — кимна Стю, — че ако ембаргото *бъде наложено* незабавно, ще ни е нужно нещо, с което да поддържаме ентусиазма от тази паметна вечер. Инак ще настъпи дълго затишие на влошаваща се икономическа депресия, както и разрушаване на илюзиите. Адам, още в началото ти ме впечатли с умението си да правиш прецизни догадки за бъдещи събития. Има ли някакъв смисъл в моите опасения?

— Има.

— Е, и?

Адам Селене ни огледа един по един. Почти невъзможно беше да повярва човек, че това е изкуствено изображение, и Майк просто засичаше къде сме със своите сдвоени микрофони.

— Другари… ситуацията трябва да премине в открита война час по-скоро.

Никой нищо не отвърна. Едно е да приказваш за военни действия, друго е да ти дойдат до главата. Накрая въздъхнах и се обадих:

— Кога започваме с „мятането на камъни“?

— Почакайте — отговори компютърът. — Трябва те първи да хвърлят. Как ще ги предизвикаме да го направят? Ще споделя мнението си последен. Мануел?

— Уф… не гледай мене. Както ми е накипяло, веднага ще прасна Агра с голяма хубава скаличка — има там едно човече, което просто мърси въздуха. Но ти не това искаш.

— Не, не искам — сериозно рече Адам. — Така не само ще разгневим всички индийци, които са дълбоко предубедени спрямо отнемането на човешкия живот, ами ще шокираме и разярим хората по цялата Земя с унищожаването на Тадж Махал.

— Хм, и мен — уточни Проф. — Мануел, не говори такива гадости.

— Вижте какво, не казвам да го направим аламинут. Все едно, може пък да не ударим Тадж.

— Мани, както изтъкна и господин Селене, стратегията ни е да ги предизвикаме към нанасянето на първия удар, прилагайки маневрата „Пърл Харбър“, която е класика в теорията на игрите и дава големи преимущества във Weltpolitik[3] — тук професорът вдигна пръст. — Въпросът е как? Адам, струва ми се, че е необходимо да им внушим представата, че сме слаби и разединени. Тогава само с една демонстрация на сила ще ни сложат юздите. Стю? Твоите хора долу биха могли да ни свършат работа… Да предположим, че Конгресът се отрече от мен и Мануел. Какъв ще е резултатът?

— О, *не*! — каза Уайоминг Нот.

— О, *да*, мила Уайо. Не е наложително да го *правим*, а чисто и просто да вмъкваме „събитието“ по новинарските канали към Земята. Вероятно е най-добре да го предадем с нелегален лъч (който да припишем на учените, все още пребиваващи при нас), докато официалните източници проявяват всички белези на строга цензура. Адам?

— Отбелязвам си тази тактика и навярно ще я включим в цялостната стратегия. Но само тя не стига. Трябва да ни бомбардират.

— Адам — обади се Уайо, — защо казваш това? Дори Л-Сити да устои на най-мощните им бомби (надявам се никога да не разбера така ли е), всички знаем, че Луната не може да победи в мащабна война. Ти сам си го изтъквал много пъти. Няма ли начин така да ги изработим, че направо да ни оставят на мира?

Председателят Селене пощипна дясната си буза и аз си помислих: „Майк, ако не престанеш с този театър, скоро и мен ще ме накараш да повярвам!“ Дразнеше ме и очаквах с нетърпение възможност за открит разговор, в който да не си играем на Адам Селене.

— Мила Уайоминг — сериозно подхвана той, — това е проблем от теорията на игрите, сложен вариант с ненулева сума. Имаме определени ресурси от „пионки“ и множество възможни ходове. Противниците разполагат със значително по-големи резерви и още по-широк спектър от отговори. Проблемът ни се състои в такава манипулация на събитията, че силата ни да е насочена към свръхоптимално решение, като ги подтикнем към безцелно хабене на тяхната превъзхождаща мощ и въздържане от употребата й до максимум. Съществен е изборът на подходящите моменти и е нужен

гамбит, с който да предизвикаме верига от стъпки, благоприятни за нашата кауза. Съзнавам, че не звучи ясно. Бих опитал да пусна факторите в компютър и да ти покажа как сме. А можеш и да приемеш изводите ми… или да се осланяш на собствената си преценка, любезна госпожо.

Напомняше на Уайо (под носа на Стю!), че не беше Адам Селене, ами Майк — нашичкият умник и половина, способен да се справи с тъй сложен проблем, защото бе *компютър*, най-схватливият където и да било.

Уайоминг отстъпи:

— Не, не. Не бих проумяла математиката. О’кей, длъжни сме да го направим. Но как по-точно?

Стана четири сутринта, преди да разполагаме с план, който освен Адам да удовлетворява Проф и Стю. Или по-скоро толкова време му трябваше на Майк да пробута своя замисъл, като се преструва, че измъква идеи от главите ни. Дали пък това не беше разработка на професора, а Адам Селене играеше търговеца?

Както и да е. Вече имахме план с график (опирахме се на общата стратегия от 14 май 2075 година), различаващ се само по приспособяването към събитията, които се случваха. Накратко, от нас се искаше да се държим колкото е възможно по-гнусно, но в същото време да създаваме впечатлението, че е страшно лесно да ни напляскат.

Бях в Градската зала на обяд след твърде малко сън и открих, че е трябвало да дремна encore[4] два часа. Конгресмените от Л-Хонконг не можаха да пристигнат толкова рано, въпреки че вече целият път се изминаваше с подземка. Уайо удари чукчето чак към 14.30.

Да, нашата новобрачна стана временна председателка във все още неорганизираното събрание. Ръководството на парламент сякаш й беше в кръвта и изборът й се оказа добро решение. Сбирщина лунатици се държи по-прилично, когато дама хване в нежната си ръка чукчето.

Няма да се впускам в подробности какво стори Конгресът на тази сесия и по-късно, те са достъпни за всекиго. Появявах се само при необходимост и не си направих труда да изуча правилата на техните приказчици — струваше ми се, че в думите им поравно присъстваха

най-обикновена вежливост и начини, по които председателят прибягва до магия, за да наложи своето.

Уайо едва успя да поиска ред в залата и едно приятелче скочи от мястото си:

— Госпожо, предлагам да отложим дневния ред и да изслушаме професор Де ла Пас! — което предизвика одобрителен рев.

Уайо пак удари по масата:

— Предложението е нарушение на правилника, депутатът от Долен Чърчил да седне. Заседанието бе прекъснато, без да изчерпим точката, и председателят на комисията по организацията, резолюциите и управленските структури все още има думата.

Оказа се, че това е Волфганг Корсаков, избраник от Долен Тихо (член на групата на Проф и нашият главен мошеник в „ЛуНоХоКо“). Той не само взе думата, ами си я задържа цял ден, правейки с времето каквото поиска — тоест подбираше говорещите според желанието си, вместо да позволи на всеки да се изкаже. Ала на никого не му дотегна особено, тази тълпа сякаш бе доволна да я ръководят. Шумяха, но не бяха непокорни.

До вечеря Свободната Луна имаше ново правителство. То замести фалшивото, което сами избрахме и което ни прати с Проф на Земята. Конгресът узакони всички актове на временния предшественик, като придаде официалност на нашите действия, благодари за стореното и натовари комисията на Волфганг да продължи своята работа върху постоянните структури на властта.

Проф беше избран за председател на Конгреса и служебен премиер-министър на предходното правителство до приемането на конституция. Възрази заради здравето и възрастта си… После каза, че е готов да служи, ако му дадат някои неща в помощ. Бил твърде стар и изтощен от пътуването до Земята, за да поеме постоянна отговорност — освен когато се разглеждат въпроси от държавно значение, — затова поиска да се излъчат говорител и негов заместник… Пък и смятал, че този Конгрес трябвало да увеличи членовете си с не повече от 10 процента, като сам избере извънредни депутати. Така премиерът (независимо кой) ще подбира хора от кабинета или държавни министри, които в момента може да не са включени в основния екип, особено министрите без портфейл, но ще облекчат поетия от него товар.

Заинатиха се. Повечето бяха горди, че са конгресмени, и вече ревнуваха положението си от други. Ала Проф седеше с уморен вид и чакаше. Тук някой наблегна, че и тъй контролът оставал в ръцете им. Е, дадоха му каквото пожела.

После един тип пробута реч уж под формата на въпрос към председателя. Всеки знаел (така каза), че Адам Селене се въздържал от поставяне на кандидатурата си за конгреса, защото като водещ Извънредния комитет не бивало да се възползва от преимуществата, та да си пробива път към новата власт… но дали уважаемата председателка можела да посочи някаква причина да не изберат господин Селене за *извънреден* депутат? Като признание за големите му заслуги? За да разбере цялата Луна — да, и всички онези земни червеи, и най-вече бившата Лунна управа, — че ние не го отхвърляме, ами напротив, той е сред нашите обичани висши държавници и не е на самия връх просто защото реши да не бъде!

Още викове, които нямаха край. Лесно ще научите кой произнесе речта, обаче залагам десет към едно, че Проф я написа, а пък нашата сладка Уайо се погрижи да я чуят.

Ето какво стана след няколко дни.

Премиер-министър и министър на външните работи — професор Бернардо де ла Пас.

Говорител — Фин Нилсен. Негова заместничка — Уайоминг Нот Дейвис.

Заместник-министър на външните работи и министър на отбраната — генерал О’Кели Дейвис. Министър на информацията — Терънс Шиън (Шини остави „Лунная правда“ в ръцете на главния редактор, за да се обедини с Адам и Стю). Специално назначен министър без портфейл в Министерството на информацията — Стюарт Рене Лажуайе, извънреден депутат. Министър на икономиката и финансите (също попечител на вражеската собственост) — Волфганг Корсаков. Министър на вътрешните работи и сигурността — „Клейтън“ Ватанабе. Министър без портфейл и доверен съветник на премиера — Адам Селене. Плюс още дузина високопоставени от други зайчарници на Скалата.

Ясно ли ви е какво се получи? Като махнете измислените титли, групата В все така държеше юздите в ръцете си според съветите на Майк. Тя бе подкрепена от Конгреса, в който не можехме да загубим

важно гласуване — но пък губехме нещо друго, ако не искахме да спечелим или ако не ни интересуваше.

Тогава обаче не виждах смисъл във всички тези приказки.

На вечерното заседание Проф разказа за пътуването, сетне ми отстъпи трибуната (с позволението на председателя на комисия Корсаков), за да им обясня что означаваше петгодишния план и как се опитаха да ме купят. От мен никога няма да стане оратор, но по време на следобедната почивка успях да назубря речта, написана от Майк. Беше я скалъпил толкова злобно, че пак се ядосах и си бях начумерен, докато говорих, та прихванаха от мен. Когато седнах на мястото си, Конгресът бе готов за бунт.

Проф пристъпи напред, слаб и бледен, и каза тихо:

— Другари депутати, какво ще правим? Със съгласието на председателя Корсаков предлагам да обсъдим неофициално как да се отнесем към това поредно оскърбление за нашата нация.

Един образ от Новилен искаше да обявим война и щяха веднага да го послушат, ама Де ла Пас им напомни, че засега провеждаме предварително обсъждане.

Още изказвания, все горчиви. Накрая стана депутатът Чанг Джоунс:

— Колеги конгресмени — извинявайте, господин председател Корсаков, — аз съм фермер, отглеждам ориз и жито. По-точно бях, защото през май взех заем от банката, със синовете ми преминавахме към разнообразяване на културите. Фалирали сме; изпросих пари от познат, за да си платя подземката дотук, но семейството има какво да яде и може би скоро ще оправим борчовете си. Поне вече не се занимавам със зърно. Други обаче продължават. Катапултът никога не е изоставал от графика дори с един товарач през цялото време, откакто сме свободни. Все така изстрелваме пратките, надяваме се техните чекове да струват нещо някой ден… Но сега знаем! Казаха ни какво смятат да правят с нас! Думам ви — единственият начин да внушим на тези негодници, че имахме сериозни намерения, е да спрем доставките *още днес*! Нито тон повече, нито килограм… докато дойдат тук и преговарят честно за честни цени!

Към полунощ приеха решението за ембарго, после закриха сесията… а работните комисии довършваха заседанията си.

Уайо и аз се прибрахме у дома, свиквах наново със семейството си. Нямах нищо за правене. Майк-Адам и Стю измисляха как да ударим Земята. Приятелчето бе спряло катапулта („технически проблеми в балистичния компютър“) денонощие по-рано. Наземният контрол в Пуна щеше да поеме последния товарач в полет след около ден и щяхме да съобщим на Синята планета, че този наистина е последният, който някога ще получат.

---

[1] Да (на различни езици). — Б.пр. ↑
[2] Всичко (нем.). — Б.пр. ↑
[3] Световната политика (нем.). — Б.пр. ↑
[4] Още (фр.). — Б.ред. ↑

22

Шокът за фермерите бе отслабен от продължаващото изкупуване на зърно при катапулта. Ала сега на чековете изпъкваше предупреждение, че държавата Свободна Луна не ги гарантира, нито дори може да осигури някой ден изплащането им в управленски долари и т.н., и т.н. Все едно, някои хора оставяха жито, други — не, всички пищяха. Но нямаше какво да правят, товарните конвейери не помръдваха.

Депресията не се усети веднага в останалите сектори на икономиката. Частите за отбрана толкова изтощиха броя на ледокопачите, че продажбата на лед на свободния пазар носеше печалби. Клонът за стомана на „ЛуНоХоКо“ наемаше всеки здрав мъж, когото открие, а Волфганг Корсаков подготви хартиените пари — „национални долари“, напечатани така, че да приличат на хонконгските и на теория с привързан към тях курс. Луната разполагаше с изобилие от храна, изобилие от работа и изобилие от деньги. Хората не страдаха; бирата, залозите, жените и бачкането вървяха постарому.

„Националните“, както ги наричаха, бяха инфлационни пари, военни и надути, обезценени с част от процента още в деня на първата емисия под прикритието на *разходи по обмяната*. Имаше за какво да бъдат похарчени и никога не паднаха до нулата, но се поддаваха на инфлацията и курсът им все повече показваше това. Новото правителство хвърляше средства, които нямаше.

Е, това стана по-късно… Предизвикателството към Земята, Управата и Федерираните нации беше съзнателно злобарско. Корабите на ФН получиха заповед да не се приближават до Луната на по-малко от десет нейни диаметъра и да не влизат в орбита около нея на каквато и да било дистанция под заплахата да бъдат унищожени без предупреждение. (Не споменавахме как, защото не можехме.) Возилата, регистрирани като частни, биха взели разрешение за кацане, ако: а) то е поискано предварително с представяне на балистичния план; б) корабът предаде управлението на лунния контрол (Майк) от

разстояние сто хиляди километра, следвайки одобрената траектория; в) екипажът не е въоръжен с изключение най-много на три единици ръчно оръжие у трима от офицерите. Последното се удостоверяваше с проверка след кацането, преди някой да напусне борда и преди резервоарите да бъдат заредени с гориво и/или реактивна маса. Нарушенията водеха до конфискация. Никой не можеше да слиза на Скалата след прилуняването освен хора, свързани със зареждането, разтоварването или обслужването, както и гражданите на онези земни държави, които признаваха Свободната Луна. (Всъщност единствено Чад, а той нямаше кораби. Проф очакваше някои частници да се пререгистрират в търговския флот на тия африканци.)

В манифеста се отбелязваше, че все още намиращите се на Луната земни учени могат да се приберат с всеки полет, спазващ нашите изисквания. Той призоваваше всички земяни, обичащи свободата, да заклеймят причинените ни неправди, също и бъдещите, замислени от Управата срещу нас, после да ни признаят и да се ползват от либерализма на търговията и връзките. Наблягаше се, че в отношенията с Луната не съществуват никакви мита или изкуствени пречки, а правителството смята да продължи тази политика. Приканвахме към неограничена имиграция и изтъквахме, че имаме недостиг на работна ръка: значи всеки гост може веднага да премине на самоиздръжка.

Освен това се хвалехме с храната — консумацията на възрастен стигаше до четири хиляди калории дневно, с високо съдържание на белтъчини и ниски цени, без ограничения. (Стю накара Майк да вмъкне няколко думи за 50-градусовата водка — половин хонконгски долар за литър, с отстъпки при количества на едро, необлагаеми с данък. А това беше по-малко от 10 процента от цената на дребно на по-слабото питие в Северна Америка и Лажуайе знаеше, че ще подейства. Адам, пълен въздържател „по убеждение“, не бе помислил за този трик: едно от редките недоглеждания на компютъра.)

Поканихме Лунната управа да се събере на някое място, отдалечено от селищата на други хора, да речем, в ненапоявания част на Сахара. Там щеше да получи безплатно още един товарач зърно — право надолу със скоростта на изстрелване. Това бе придружено с грубиянска лекция, която пояснявaше, че сме решени да направим същото с всеки, който застрашава нашето спокойствие, тъй като

разполагаме с голямо количество на входа на катапулта, готово за подобно безцеремонно изпращане.

После зачакахме.

Но свършихме доста работа през това време. Наистина имахме няколко пълни товарача. Опразнихме ги и отново ги заредихме с камъни, променихме насочващите приемопредаватели така, че наземният контрол в Пуна да не ги прихване. Свалихме им спирачните двигатели и оставихме само коригиращите, а пък другите откарахме при новия катапулт, за да преработим съответно и тях. Най-много усилия погълна прехвърлянето на стомана и превръщането ѝ в обшивка за изрязаните от цели скали цилиндри. Металът ни беше болно място.

Два дни след нашия манифест едно „нелегално“ радио започна емисия към Земята. Сигналът бе слаб, честичко заглъхваше и явно предавателят беше скрит, може би в някой кратер, излъчвайки само в определени часове, докато смелите земни учени монтират автоматична система за повторение. Честотата се доближаваше до „Гласа на Свободната Луна“, затова понякога се губеше в гръмките му хвалби.

(Останалите на Скалата земяни нямаха никаква възможност да предават. Който избра да не зареже изследванията си, бе под надзора на стиляги всяка секунда и спеше заключен в казармите.)

Но „нелегалната“ станция успяваше да извести истината долу. Проф бил подследствен за сектантство и се намирал под домашен арест. Аз съм бил екзекутиран за измяна. Лунният Хонконг се отцепил и обявил отделна независимост… вероятно би се поддал на разумни доводи. Безредици в Новилен. Производството на храни било изцяло колективизирано, на черния пазар яйцата вървели по три долара парчето. Формирали се женски батальони, като всяка новобранка се заклевала да убие поне един земянин. Провеждали строева подготовка с фалшиви пушки по коридорите на Л-Сити.

Последното беше почти вярно. Много жени искаха да правят нещо войнствено и създадоха гвардия за защита на дома „Дамите от Хадес[1]“. Ала обучението им бе твърде практично. Хейзъл се цупеше, защото Мами не ѝ позволи да се запише. После ѝ мина и основа „Помощници на стилягите“, съвсем млада гражданска организация, която тренираще след часовете в училище, не използваше оръжия и се съсредоточи в подкрепа на частите, грижещи се за въздуха и

налягането. Пуберите също така оказваха и първа помощ — заедно с ръкопашния бой, което Мими може би никога не узна.

Не знам колко да разказвам. Не мога да изброя всичко, но пък написаното в историческите книги е толкова *сбъркано*!

Не бях по-добър министър на отбраната, отколкото конгресмен. Не се оправдавам, нямах подготовка ни за едното, ни за другото. В революциите почти всеки е аматьор. Поне наглед Проф единствен разбираше какво прави, ама и за него нещата бяха нови — изобщо не бе участвал в успешна революция, нито пък в правителство, камо ли да го оглави.

Като министър аз не виждах много начини за защита извън вече сторените стъпки, тоест отрядите от стиляги, грижещи се за въздуха, и лазерните стрелци около балистичните радари. Ако ФН решаха да ни бомбардират, не проумявах как ще ги спрем. По цялата Луна нямахме и кьорава ракета прехващач, а това не е джаджа, която сглобявате от случайно събрани дреболии. Бога ми, че ние не можехме да приготвим никакви термоядрени глави.

Но продължавах да бутам някак. Помолих същите инженери сред жълтурковците, които направиха лазерните пушки, да си блъскат мозъците с въпроса, как да прехващаме бомби или ракети. Проблемът е един, само че тези „гости“ падат към вас доста по-бързо.

После обърнах внимание на други неща. Просто се надявах, че ФН никога няма да атакуват зайчарниците. Някои, особено Л-Сити, бяха заровени толкова дълбоко, че вероятно биха устояли и на пряко попадение. Един от кубиците — най-долното равнище в комплекса, където живееше централната част на Майк — бе проектиран да издържи на бомбардировка. Ала Долен Тихо, да речем, представляваше обикновен мехур над естествена пещера (като Стария купол), покривът тук имаше дебелина от някакви си метри. Тръби с гореща вода и от двете страни поддържаха температурата на херметизатора, за да запушва новите пролуки — не бе нужен много голям заряд, който да нацепи това селище.

А няма ограничения за възможната мощност на термоядрена бомба. ФН можеха да направят достатъчно силна, та да сплескат и Л-Сити. На теория липсваха пречки даже за *играчка* на Страшния съд,

която би пръснала Луната като зрял пъпеш, довършвайки работата, започната от случаен астероид край Тихо.

Ако бяха решили да се заемат с подобна гадост, не виждах как да им попреча, затуй не се тормозех.

Вместо това запълвах времето с проблеми, които бих могъл да разплета. Помагах на новия катапулт, опитвах се да измисля по-добри приспособления за прицелване на лазерните сонди около радарите. (Както и да задържа сондьорите. Половината напуснаха, щом цената на леда скочи.) Стараех се да уредя децентрализирано резервно управление на инженерните системи в зайчарниците. Майк се занимаваше с проектите. Сложихме ръка на всеки неспециализиран компютър, който намерихме, плащайки с „национални“, чието мастило едва бе изсъхнало. Прехвърлих работата на Макинтайър, бившия главен инженер на Управата — беше точно за неговите способности, а и аз не можех сам да нанеса всички промени в схемите, дори да исках.

Натоварихме с това най-големия компютърен блок, който водеше счетоводството в Хонконгската банка и контролираше поддържането на града. Разгледах му инструкциите и реших, че за машина, която не говори, е достатъчно интелигентен. Затова попитах Майк дали би го обучил в балистиката? Прокарахме временни връзки, за да запознаем двамата. Нашият умник ми съобщи, че другият ставал за леката работа, дето желаехме да му поверим — резерва на новия катапулт, въпреки че Майк не би пътувал с кораб, насочван от него. Просто подхождал твърде буквално и безкритично. Всъщност бил тъпак.

Е, не исках да ми свири мелодийки или да пуска вицове, а само да изстрелва товари с точност до милисекунда и определена скорост, после да наблюдава тяхното сближаване със Земята и да ги побутва при нужда.

Банката не гореше от желание да го продава. Но имахме свои патриоти в съвета на директорите, обещавахме да им върнем компютъра, щом отмине извънредното положение. Сетне го прехвърлихме на новото място с ролигон — твърде голям беше за подземката и ни отне цялата тъмна половина на лунен месец. Трябваше да приспособим специален въздушен шлюз, за да го измъкнем от Хонконг. Пак го свързах с Майк и той се зае да учи машината на балистика за всеки случай, ако бомбардировките прекъснат контактите му с втория катапулт.

(Сещате ли се с какво банката замени компютъра? С двеста чиновници и още толкова сметала. Сметала ли? Ами телчета с нанизани топчета, най-старият цифров механизъм, измислен тъй далеч в предисторията, че никой не знае откъде е тръгнал. Руснаците, китайците и японците винаги са го използвали, пък и досега се намира в малките магазинчета.)

Желанията ни да усъвършенстваме лазерните сонди в оръжия за космическа защита се оказа по-лесно осъществимо, но хич не бе просто. Трябваше да ги оставим на оригиналните им опори, нямахме време, стомана и шлосери да почваме от нула. Затова се съсредоточихме в приспособленията за по-добро мерене. Помолихме да ни съберат телескопи. Голяма оскъдица — кой каторжник си взима далекогледа в кораба, когато го депортират? А и после какъв е пазарът, та да има доставки? Наблюдателни инструменти и бинокли за скафандри бяха всичко, което получихме, заедно с оптиката, конфискувана в лабораториите на земните учени. Ала успяхме да оборудваме сондите с широкоъгълни прицели за първоначално насочване и фини прицели с голямо увеличение, плюс екрани за проследяване на мишената. Също така прокарахме телефонна връзка, за да им казва Майк накъде да се мерят. На четири сонди монтирахме самосинхронизиращи се двигатели и приятелчето можеше да ги управлява. Тях взехме от „Ричардсън“ — астрономите ги използват в камерите на Бауш и телескопите на Шмит, когато правят звездни карти.

Но основният проблем бяха хората. Не парите, защото постоянно повишавахме заплатите. Разбира се, сондьорите си обичат работата, иначе нямаше да влизат в този занаят. А от дежурствата ден след ден в очакване на тревога, която винаги е поредната тренировка, те пощуряваха. Напускаха. Веднъж през септември вдигнах аларма и открих само седем сонди с хора край тях.

Вечерта поговорих с Уайо и Сидрис за това. На следващата сутрин блондинката поиска да знае дали Проф и аз ще одобрим большое харчене на пари. Създадоха нещо, което госпожа Уайоминг нарече корпус „Лизистрата“. Никога не си пъхах носа в задълженията им или цената на всичко, защото при нова инспекция в дежурна стая намерих три момичета и никакъв недостиг от сондьори. Също като мъжете момичетата носеха униформи на Втора отбранителна батарея

(дотогава операторите не си даваха зор да обличат такова чудо), а едно девойче имаше сержантски нашивки и знак за командир на оръдие.

Тази инспекция бе *много* кратка. На повечето момичета им липсват мускули за сондьори и аз се съмнявах дали точно това би могло да се пребори с механизма, за да заслужи украшения по своята униформа. Но и редовният командир беше на мястото си, нищо лошо нямаше красавиците да учат боравенето с лазери, пък и бойният дух очевидно хвръкна нагоре. Вече не се тревожех по въпроса.

Проф подцени новия Конгрес. Сигурен съм, че е искал само събрание, което да удря парафа на стореното от нас и така да го превръща в „глас народен“. Ала фактът, че този път конгресмените *не бяха* празноглавци, доведе дотам, че те правеха повече, отколкото професорът смяташе да им повери. Особено комисията по организацията, резолюциите и управленските структури.

Разхайтихме ги, понеже всички се опитвахме да свършим прекалено много неща наведнъж. Постоянните шефове на Конгреса бяха Проф, Фин Нилсен и Уайо. Проф се вясваше само когато желаеше да им говори — значи рядко. Прекарваше времето си с Майк, мъдрувайки над планове и анализи (през септември 76-а шансовете ни се подобриха до едно от *пет*). Със Стю и Шини Шиън пък готвеха пропагандата, контролираха официалните новини за Земята и съвсем различните *новини*, минаващи през „нелегалното“ радио. Преправяха и информациите, идещи от Синята планета. Де ла Пас успяваше да се намеси навсякъде. Докладвах му всеки ден; това вършеха и останалите министерства, истинските и фиктивните.

Аз отнемах времето на Фин Нилсен, той беше моят командващ въоръжените сили. Трябваше да наглежда своята лазерна пехота — когато изритахме надзирателството, имахме шестима с пленени оръжия, сега бяха осемстотин, пръснати по цялата Луна и снабдени с прекопираните в Конгвил пушки. Отгоре на всичко на главата му бяха организациите на Уайо, стилягите, помощниците им, „Дамите от Хадес“, „Доброволците“ (оставихме ги за поддържане на духа, преименувани в „Пиратите на Питър Пан“) и корпусът „Лизистрата“. Всички тези полувоенни групи докладваха чрез Уайо на Фин. Аз му ги стоварих, зает със свои проблеми. Напъвах се да бъда и компютърен механик освен държавник, щом изникваха задачи като монтирането на онази машинка в катапулта.

Плюс това *не съм* ръководител, а Фин имаше дарбата. Подчиних му и Първа и Втора отбранителна батарея. Но първо реших, че тия оголени досущ като скелети части бяха *бригада*, и направих съдията Броуди неин командир. По военните въпроси Броуди знаеше колкото мен — пълна нула, ама бе известен, твърде уважаван, с неизчерпаеми запаси от непоклатим разсъдък. И преди да си загуби крака, е бил сондьор. Фин не беше, значи не можеше да ги командва пряко, нямаше да го слушат. Мислех си дали да използвам съсъпруга Грег. Но той бе нужен и на катапулта в Mare Undarum като единствения механик, дето ще проследи всички етапи в построяването й.

Уайо помагаше на Проф, на Стю, имаше и своите организации, пътуваше до Undarum. Да, тя разполагаше с малко време да председателства в Конгреса. Товарът се падаше на най-старшия от ръководителите на комисии — Волф Корсаков… който пък бе по-зает от всинца ни. „ЛуНоХоКо“ се занимаваше с tutto[2], което преди вършеше Управата, и с още много нови неща.

Волф събра добра комисия, Проф трябваше да ги държи по-изкъсо. Корсаков уреди неговия шеф Мошей Баум да стане заместник-председател и с цялата си сериозност постави пред своите хора въпроса какви да бъдат постоянните ни управленски структури.

Онези дейни момчета си поделиха работата и я свършиха — изучаваха формите на управление в библиотеката „Карнеги“, струпаха се по трима-четирима в подкомисии (достатъчно малко, за да разтревожат Проф, ако знаеше). И когато Конгресът бе свикан в началото на септември да утвърди някои назначения и да избере още извънредни депутати, вместо да закрие сесията, другарят Баум хвана здраво чукчето. Определи следващото заседание — на него те се преобразуваха в парламентарен пленум по законопроектите. Приеха резолюция и докато се опомним, целият Конгрес стана Конституционно събрание, разделено на работни групи начело с онези подкомисии.

Мисля, че Проф преживя шок. Но не можеше да отмени вече стореното, не беше редно според правилата, които сам той написа. Обаче се свести от удара, отиде в Новилен (сега конгресмените се събираха там, на по-централно място) и им говори с обичайната си добросърдечност. Просто пося съмнения за това, което вършеха, вместо направо да им каже, че грешат.

Щом им благодари най-изящно, Де ла Пас започна да къса техните проекти на мръвки:

— Колеги депутати, също като огъня и термоядрения синтез управлението е опасен слуга и ужасяващ господар. Днес имате свобода — стига да я съхраните. Но винаги помнете, че сами можете да подрежете крилата си по-бързо от най-свирепия тиранин. Напредвайте бавно, колебайте се, разнищвайте последиците от всяка дума. Няма да се чувствам нещастен, ако това събрание заседава десет години, преди да представи плодовете на своя труд. Ала ще се уплаша, ако приключите за по-малко от годинка. Бъдете недоверчиви към очевидното, подозрителни към традиционното… понеже в миналото народите не са се справяли добре, когато са качвали на шията си управници. Например забелязвам в един от проектите предложение за комисия, която да разцепи Луната на избирателни окръзи и от време на време да ги прекроява спрямо промените в населението. Това е традиционният път: следователно трябва да ви се струва съмнителен, да бъде считан *за виновен* до доказване на противното. Вероятно смятате, че сте открили *единственото решение*. Мога ли да ви предложа и други? Несъмнено местожителството на господа лунатиците е най-маловажното обстоятелство. Избирателни окръзи можете да създавате, като разделите хората според професиите… или според възрастта… или даже по азбучен ред. Дори да не го сторите, всеки депутат ще бъде оценяван от всички — и не ми възразявайте, че така е невъзможно да бъде избран човек, който не е широко известен по цялата Луна. Хм, това може да се окаже най-доброто за нас. Почему не обмислите и съдбата на кандидатите, получили *най-малко* гласове? Току-виж непопулярните люде станат именно тези, които ще ви спасят от нова тирания. Не отхвърляйте идеята само защото ви изглежда нелепа — обсъдете я! В досегашната история избраните от народа правителства са били не по-добри, а понякога и много по-лоши от откритата диктатура.

Тук Бернардо де ла Пас направи пауза, после продължи:

— Но ако вашата цел е представителна власт, все пак може би има по-свестни начини да я постигнете от създаването на териториални окръзи. Например всеки от вас фокусира около десет хиляди човешки същества, вероятно към 70 процента от тях са във възрастта на гласоподаватели. Е, някои депутати спечелиха с

минимални разлики. Да предположим сега, че вместо с избори човек бъде назначаван на поста с петиция, подписана от четири хиляди граждани. В такъв случай той ще защитава интересите на тези хора най-положително — сиреч без недоволно малцинство. Защото в един териториален окръг то би било свободно да събира парафи под друга петиция или да се присъедини към вече утвърдена. Тогава *всички* ще бъдат представени от свои избраници. Или пък човек с осем хиляди подписа би имал два гласа в подобно събрание. Затруднения, възражения, практически неясноти — *много* са! Но можете да ги избистрите… и тъй да избегнете хроничната болест на този тип власт: недоволното малцинство, което се смята (основателно впрочем!) за обезправено. Ала каквото и да правите, *не позволявайте на миналото да се превръща в усмирителна риза за вас*!

Проф отпи глътка вода, кимна:

— Забелязвам и предложение за превръщането на Конгреса в двукамарно събрание. Великолепно — колкото повече спънки има пред законотворчеството, толкова по-добре. Вместо да следваме традицията, аз предлагам камара от законодатели и *друга*, чието единствено задължение ще бъде бракуването на проектите. Нека конгресмените ги приемат само с мнозинство от две трети… а пък отхвърлящите да могат да ги спират с малцинство от една трета. Абсурдно ли? Поумувайте пак. Ако някой замисъл е толкова лош, че не може да събере подкрепата на 66 процента от вас, не е ли по-вероятно да се окаже и лош закон? И щом той е неприемлив за малцината, няма ли да сте по-добре без него?… Е, когато пишете конституцията, ми позволете да привлека вниманието ви към чудесните достойнства на отрицанието! Наблегнете върху тази тема! Нека вашият документ прелива от мерки, во веки веков забранени на властта! Никаква задължителна военна служба… никаква намеса (дори незначителна) в свободата на пресата, словото и пътуванията; на събранията, вероизповеданията или образованието; на общуването или избора на професия… никакво задължително облагане. Другари мои, ако изучавате пет години човешката история и откривате все повече неща, които вашата власт ще обещае *никога* да не прави, и сетне оставите в своята конституция само тези отрицания, няма да се страхувам за крайния резултат. — Проф обърса челото си. — Боя се най-много от положителните действия на сериозни и добронамерени хора,

позволяващи на управниците *да вършат* онова, което изглежда необходимо. Моля ви, помнете винаги, че Лунната управа е била създадена с най-благородната цел — от също такива „безупречни“ люде, всички избрани от народа. И с тая мисъл ви оставям да работите. Благодаря ви.

— Господин председателю! Имам питане! Казахте „никакво задължително облагане“… В подобен случай как очаквате *да плащаме* за различните неща? Tanstaafl!

— Уважаеми сър, това е *ваш* проблем. Мога да измисля няколко начина. Волни пожертвования, така се издържат църквите… организирани от правителството лотарии, в които никой не е длъжен да участва… или може би вие, конгресмените, следва да се бръкнете за необходимото. Ето още един способ да се поддържа минималната численост на властниците, колкото да изпълняват незаменимите си функции. Каквито и да са те — ако въобще съществуват такива. Но щом *наистина* вярвате, че вашите съседи трябва да имат закони за тяхното добро, защо *вие* да не плащате за това? Умолявам ви, не прибягвайте до задължителното облагане. Бога ми, каква по-лоша тирания от тази: да принуждаваш човека да харчи за нещо, което не иска, само защото *вие* смятате, че му е необходимо?

Де ла Пас се поклони и излезе. Стю и аз го последвахме. Щом влязохме в капсулата, където нямаше хора, аз се вкопчих в него:

— Проф, много ми хареса твоята реч… ала при облагането не говориш ли едно, а пък вършиш друго? Според тебе кой ще плати всички борчове, които правим?

Мълча дълго, после каза:

— Мануел, единственият ми стремеж е да стигнем до деня, когато ще спра да се преструвам на главен шеф.

— Не е отговор!

— Ти заби пръст в дилемата на всяка власт и в причината да съм анархист. Щом бъде дадена веднъж, свободата да облагаш с данъци става неограничена, продължавайки до разруха. Не се шегувах, когато им рекох да бръкнат в собствените си джобове. Може би няма шанс да се отървем от управлението — понякога си мисля, че властта е неизлечима човешка болест. Но сигурно е възможно управленският апарат да бъде държан малък, гладен и безобиден. Е, ти виждаш ли по-

хубав начин за това от принудата самите конгресмени да погасяват разходите за своето антиобществено хоби?

— Пак не обясни как ще платим онова, което правим сега.

— Как ли, скъпи Мануел? Нали *знаеш* добре: *крадем*. Нито се гордея с този факт, нито се срамувам. Ако някога ни хванат, може и да ни елиминират; готов съм да посрещна такъв край. С кражбата поне не създадохме злодейския прецедент на облагане.

— Проф, неприятно ми е да го казвам…

— Тогава защо го казваш?

— Защото, по дяволите, съм затънал колкото и ти… и искам тия долари да бъдат върнати! Кофти ми е да го река, но твоите лафове ми звучат направо лицемерно.

Изхили се:

— Драги Мануел! Нима ти трябваха толкова години, за да решиш, че съм лицемер?

— Значи признаваш?

— Не… Хм, ако се чувстваш по-добре, като си мислиш това, можеш да ме използваш за изкупителна жертва. Но за себе си не съм такъв, защото от деня, в който обявихме революцията, съзнавах, че ще се нуждаем от много пари и ще сме принудени да ги откраднем. Не се притеснявах, понеже прецених, че това е по-добре от гладни бунтове след шест години и канибализъм след осем. Направих своя избор и не съжалявам.

Затворих си устата — надприказваха ме, обаче не бях доволен. Граф Стю кимна:

— Професоре, радвам се да чуя, че не искаш да си председател.

— Нима? Значи споделяш опасенията на нашия съратник?

— Само отчасти. Роден съм богат и нямам неговите душевни терзания за кражбите. Ала щом Конгресът се зае с изработването на конституция, ще отделя време да присъствам на сесиите. Имам намерение да те предложа за крал.

Де ла Пас ми се стри стъписан:

— Сър, ако бъда предложен, ще откажа. Ако ме изберат, ще абдикирам.

— Не бъди припрян. Това може да се окаже единственият път към желаната от тебе конституция. Искам я и аз, с горе-долу същата липса на ентусиазъм. Защо да не бъдеш обявен за монарх? Хората ще

те приемат, ние, лунатиците, не сме се венчали за републиката. Народът ще се влюби в идеята — церемонии, мантии, придворни и всичко останало.

— Не! — отряза Проф.

— Ja! Когато му дойде времето, няма да си в състояние да откажеш. Защото се нуждаем от кралска особа и липсва друг подходящ кандидат. Бернардо Първи, крал на Луната и император на Околните пространства.

— Стюарт, ще те помоля да престанеш. Достатъчно зле се почувствах.

— Ще свикнеш. Аз съм роялист, понеже съм демократ, и няма да оставя твоето нежелание да задуши идеята, както ти не позволи да те спре мисълта за кражбите.

Казах му:

— Задръж, Стю. Значи твърдиш, че си роялист, защото си демократ?

— Разбира се. Кралят е най-сигурната защита на народа от тиранията… особено срещу най-лошия сатрап — тоест самия народ. Проф е идеален за тази работа… тъй като не я иска. Единственият недостатък е ергенското му положение, без наследници. Ще оправим и това. Ще посоча *тебе* за негов приемник. За кронпринц. Негово кралско височество Мануел де ла Пас, херцог на Луна Сити, върховен адмирал на Въоръжените сили и защитник на слабите.

Зяпнах го и скрих лице в дланите си:

— *О, Боже!*

---

[1] В древногръцката митология — подземното царство на мъртвите; в преносен смисъл — ад. — Б.пр. ↑

[2] Всичко (ит.). — Б.пр. ↑

КНИГА ТРЕТА
TANSTAAFL!

23

В понеделник, 12 октомври 2076 година, си отивах у дома след тежък ден, пълен с глупости в канцелариите ни. Делегация от жители търсеше среща с Проф и извикаха мен, защото Де ла Пас беше в Хонконг. Приказвах грубо с тях. От започването на ембаргото минаха два месеца, а ФН въобще не ни направиха услугата да се държат достатъчно гадно. Най-вече ни пренебрегваха, с нищо не отговориха на нашите искания — предполагам, смятали са, че ако го сторят, е все едно да ни признаят. Стю Лажуайе, Шини и Проф имаха трудната задача да преиначават новините от Синята планета, за да подклаждат войнственото настроение.

Отначало всеки държеше скафандъра си в готовност. Носеха ги с шлем в ръката, когато вървяха по коридорите на работа или към дома. Но постепенно се отпуснаха, дните се изнизваха и наглед не се проявяваше дори най-малката опасност. Нали разбирате, тази коруба е много досадна, щом не ви трябва, твърде обемиста е. Напоследък пивниците взеха да окачват табели „НИКАКВИ СКАФАНДРИ ВЪТРЕ“. Ако запътил се към къщи лунатик не може да спре на половин литър заради своя екип, ще го остави в жилището си, на станцията или където най-често би му послужил.

Честно казано, и аз не се сетих за моя пластмасов костюм същия ден. Обадиха ми се да отида в канцеларията и си спомних за него на половината път.

Тъкмо стигнах до частен шлюз 13 и чух звука, който плаши нашего брата повече от всичко — далечно „Буф!“, последвано от течение. Озовах се в шлюза едва ли не преди да го отворя. Уравновесих налягането, минах и залостих зад себе си. После се втурнах към домашния ни тунел, нахълтвайки там с викове:

— Народе, в скафандрите! Приберете момчетата и *затворете* всички херметични врати!

От възрастните вкъщи бяха само Мами и Людмила. И двете май се стреснаха, разбързаха се, без думичка да отронят. Влетях в работилницата и сграбчих забравения си скафандър.

— Майк! Обади се!

— Да, Ман — каза спокойно.

— Чух експлозивно спадане на налягането. Какво е положението?

— Инцидентът стана на трето равнище в Л-Сити. Пробив на Западната станция, сега частично под контрол. Кацнаха шест кораба, ние сме нападнати…

— Господи!

— Остави ме да довърша, приятелю Ман. Това бяха транспортни ракети, а Луна-Сити е атакувана от военни части. Стигам до извода, че Хонконг също е застрашен, но телефонните линии са прекъснати на релейната станция BL. Няма съмнение, че Джонсън Сити е ударен. Затворих бронираните врати между него и Комплекса. Не мога да видя Новилен, обаче радарните сигнали показват, че и там има нападение. Подобно е положението в Чърчил и Долен Тихо. Един кораб се издига във висока елипсовидна орбита над мен; направих заключението, че той е командващият. Липсва друга информация.

— Цели шест кораба… *ами ТИ къде беше, по дяволите?*

Отговори толкова невъзмутимо, че и аз си постегнах нервите:

— Ман, дойдоха откъм обратната страна, за която съм сляп. Голям номер ми погодиха, плъзнаха се на косъм над върховете, едва зърнах кацането над Луна Сити. Противникът над Джонсън Сити е единственият, когото виждам. За другите „гости“ направих извод според радарното проследяване. Чух пробива на Западната станция, а сега мога да слушам сраженията в Новилен. Всичко останало са вероятностни заключения със стойности над 99 на сто. Щом успях, се обадих на Проф и на тебе.

Поех си дъх:

— Операцията „Твърда скала“, готовност за действие.

— Програмата приета. Ман, понеже не можахме да се свържем веднага, използвах гласа ти. Да ти пусна ли записа?

— Нет… Да!

Чух „себе си“ да казвам на дежурния офицер при стария катапулт да бъде напълно готов за бойния вариант „Твърда скала“ — първият товар, нагласен за старт, всички други на конвейерите, пръстът върху копчето. Но да не изстрелват *нищо*, преди да получат

заповед лично от мен, след което минават на автоматичен режим по плана. „Аз“ го накарах да повтори.

— О’кей — рекох на Майк. — Ами разчетите на лазерните оръдия?

— Пак с твоя глас. Бяха на местата си, после ги пратих в дежурните стаи. Този командващ кораб ще достигне апоселений[1] след 3 часа и 4,7 минути. Следователно, Ман, той не става за мишена поне още 5 часа.

— Възможно е да маневрира. Или да изстреля ракети.

— Успокой се, приятелю мой. Всяка ракета ще видя достатъчно рано. Горе в момента е ярък ден, а според тебе колко напрежение могат да понесат хората? Не е нужно.

— Ъъъ… извинявай. Най-добре ме свържи с Грег.

— Пускам записа…

Чух „своя“ глас да говори със съсъпруга ми, който беше в Mare Undarum. Звучеше напрегнато, но спокойно. Майк му обясни положението, каза му да подготви операция „Прашката на Давид“ и да поддържа готовност за преминаване към автоматичен режим. „Аз“ го уверих, че главният компютър ще обновява програмите на резервния и ако комуникациите бъдат прекъснати, смяната ще стане механично. Освен това му напомних, че в такъв случай следва да поеме командването, като разчита на собствените си решения. Щом връзките не се възстановяват до четири часа, да слуша земното радио и да преценява сам.

Той прие alles без паника, повтори заповедите, после добави:

— Мани, кажи на всички в семейството, че ги обичам.

Майк ме накара да се почувствам горд. Отвърна вместо мен с най-уместния притеснен, задавен глас:

— Ще предам, Грег… Чуй, друже, и аз те обичам. Знаеш, нали?

— Знам, скъпи Мануел… Ще се моля за тебе.

— Благодаря ти.

— Доскоро, Мани. Върви да правиш каквото трябва.

И така, отидох да правя каквото трябва. Майк изигра моята роля може би по-добре от самия мен. Когато успееше да се свърже с Фин, Адам щеше да говори с него. Затова тръгнах бързо и на бегом предадох на Мами думите на Грег. Тя бе облякла скафандъра, като застави и

събудения Дядко да стори същото — за първи път от години. Излязох със сложен шлем и лазерна пушка в ръце.

Стигнах до шлюз 13, но го намерих заклинен от другата страна. През шпионката не се виждаше никой. Правилно, точно както при тренировките — само че трябваше да забележа стилягите, отговарящи за този обект.

Нямаше смисъл да думкам по люка. Накрая се върнах, откъдето дойдох: през дома, по градинарските тунели и нагоре към частния ни шлюз, който водеше до нашата слънчева батерия.

Тук открих, че върху шпионката пада сянка, а би трябвало да има ослепителна светлина. Да, проклетият земен кораб бе кацнал на собствената ни повърхност! Опорите му се издигаха в гигантски триножник над мен, гледах право към двигателите.

Веднага се дръпнах и изчезнах оттам. Залостих и двата люка, както и всяка херметична преграда по пътя си. Обясних на Мами, нареждайки й да прати някой момчурляк на задната врата с лазерна пушка — *ето, дръж тази*.

Нямаше ги момчетата, липсваха мъжете и жените; бяха останали само Мами, Дядко и малките деца. Другите тръгнали да си търсят белята. Мими не пожела да вземе предложената пушка.

— Мануел, не знам какво да я правя, пък днес е твърде късно да се уча. Но те няма да минат през тунелите „Дейвис“. Владея някои хитрини, за които не си и чувал.

Не понечих да споря. Опазил ме Господ: споровете със старшата ми съпруга са просто загуба на време, а тя може би наистина знаеше непознати за мен номера. Бе оцелявала на Луната дълги години, в по-лоши условия, отколкото бих успял да си представя.

Сега на шлюз 13 имаше пост. Двете дежурни момчета ме пуснаха да мина. Пожелах да ми кажат новините.

— Налягането вече е наред — съобщи по-голямото. — Поне на това равнище. Бият се към Главния път. Слушайте, генерал Дейвис, не може ли да дойда с вас? Един стига за този обект.

— Non.

— Искам да докопам някой земен червей!

— Това е твоят пост, ще стоиш тук. Ако червеят се появи насам, виж му сметката. И гледай да не те изпревари.

Препуснах.

И поради собственото си безгрижие (понеже се отплеснах) зърнах само края на битката в коридорите. Страхотно за един *министър на отбраната*.

Втурнах се по Пръстена с открехнат шлем. Скоро стигнах входния шлюз за дългата рампа, водеща към Главния път. Люковете зееха. Изпсувах и поспрях да ги затворя, като предпазливо се промуших напред — тогава разбрах защо бяха отворени. Пазилото ги досега момче лежеше мъртво. Затова особено внимателно се промъкнах по рампата, за да стъпя на Главния.

В тази част той бе пуст, но виждах хора, чувах шум по-нататък в града. Две фигури в херметични екипи и с оръжия се отделиха, тръгвайки право към мен. Изгорих и двамата.

Човеците в скафандри и с пушки трудно се различават. Сигурно ме взеха за някой от своята пасмина. А и за мен от такова разстояние можеха да ми напомнят людете на Фин. Само че въобще не съобразих. Новакът не ходи като някое от старите приятелчета. Вдига си краката твърде високо и все гледа да остане прав. Не че се забавих да помисля или креснах: „Земни червеи! *Умрете!*“ Видях ги — унищожих ги. Леко се плъзнаха по пода, преди да осъзная какво направих.

Спрях, защото исках да им взема оръжията. Но се оказаха вързани с верижки и не спрях да реша как точно да ги освободя. Вероятно имах нужда от ключ. Пък и не бяха лазери, ами нещо, което никога не бях зървал — истински пушки. По-късно научих, че стрелят с малки експлодиращи ракети, ала тогава само ми стана ясно, че не знам как да извлека полза от тях. Накрая стърчаха и ножове за мушкане, от онези, на които им казват щикове; тъкмо затова опитах да ги прибера. Собствено ми чифте стигаше едва за десет изгаряния с пълна мощност, а нямах резервен захранващ блок. Тези остриета май вършеха работа: по едното личеше кръв, сигурно на някой лунатик.

Ала след секунди се отказах. Използвах ножа, окачен на пояса ми, за да съм уверен, че мъртвците ще си останат бездиханни. После забързах към битката с пръст на спусъка.

Беше тълпа, не истинска битка. Хм, може би сраженията винаги изглеждат така: бъркотия, врява, никой не знае какво става. В най-широката част на Главния, срещу „Bon Marche“, където Голямата рампа слиза от трето равнище, имаше няколкостотин лунатици — мъже и жени, също и деца, които би трябвало да си стоят по домовете.

Доколкото се ориентирах, надали и половината носеха скафандри, съвсем малко от тях бяха въоръжени. Да, но по рампата надолу приижда войници, всички с пушки в ръце.

Първо усетих шума, тътнеж, който отекваше в открития ми шлем и причиняваше болка в ушите. Ръмжене. Не се сещам каква друга дума да кажа. Състоеше се от всеки яростен звук, дето човешкото гърло може да изтръгне от себе си, от писъците на дечица до мощния рев на зрели мъже. Ехтеше като най-голямото кучешко сбиване в историята. Изведнъж осъзнах, че аз също се присъединявам, крещя мръсотии и викам нечленоразделно.

Момиче, не по-възрастно от Хейзъл, скочи върху парапета на рампата и се задържа отгоре, на сантиметри от раменете на нахлуващите войници. Беше въоръжено с нещо, подобно на кухненски сатър, видях как замахна. Едва ли нарани мъжа особено силно през скафандъра, обаче той клекна, а други се препънаха в него. После един налетя към девойчето, заби щик в крака му и то рухна с гърба напред, изгубвайки се от погледа ми.

Не успявах да различа добре какво ставаше, нито мога да си припомня — само проблясъци, като падането на онова момиче. Не знам кое беше, не знам дали оживя. От мястото си нищо не бих уцелил, твърде много глави ми пречеха. Но ето че зърнах открита сергия пред витрината на магазин за играчки. Рипнах горе. Така се вдигнах с метър и ясно виждах слизащите по рампата земни червеи. Подпрян на стената, аз се премерих внимателно, търсейки точката отляво на нечии гърди. След незнайно колко минути осъзнах, че моят лазер вече не работи, затова спрях. Мисля, че осмина нападатели не се прибраха вкъщи заради мен, ама не ги броих. Времето наистина ми се стори безконечно. Макар че всеки се движеше с възможно най-голяма бързина, усещах се както при прожекция на учебен филм, където хората едва помръдват.

Поне веднъж, докато изпомпвах захранващия блок, някакъв червяк ме забеляза и отвърна с изстрел. Нещо избухна точно над главата ми — парчета от стената ме удариха по шлема. Може и два пъти да се е случило.

Щом останах без енергия, скочих от сергията, хванах лазера като тояга и се влях в тълпата, устремена към подножието на рампата. През това безкрайно време (пет, десет минути?) земните червеи стреляха по

гъмжилото. Чуваше се остро туп, понякога и пльок от взривовете на малките ракети в плътта, по-гръмко бум от ударите в стена или друга твърда повърхност. Още опитвах да се добера до кипящата като море рампа, когато ми светна, че те престанаха да атакуват.

Бяха налягали мъртви до един — и вече никой не идваше надолу.

---

[1] Най-отдалечената от Луната орбитална точка. — Б.пр. ↑

24

Навсякъде по Луната нашествениците бяха мортус, ако не в същия миг, то скоро подир това. Над две хиляди аскери загинаха, три пъти повече лунатици намериха смъртта си, посрещнали нападението; може би още толкова бяха ранени, макар че никой не ги преброи точно. Никакви пленници в нито един зайчарник, но от всеки кораб хванахме по дузина офицери заедно с екипажа, след като прочистихме.

Основна причина нашите (почти без оръжие!) да убиват обучена войска бе, че току-що кацналият земен червей не владее тялото си добре. Притеглянето тук е една шеста от привичното за него и превръща рефлексите от целия му живот *във враг*. Без да схваща, стреля твърде нависоко, не се държи устойчиво на крака, не тича както подобава, ходилата все се изплъзват изпод него. И още по-лошо за „гостите“ — трябваше да напредват с бой надолу. По принуда си пробиха път през горните равнища, после отново и отново се смъкваха по рампи, за да превземат някой град.

Хубаво, ама земните червеи не знаят как да слизат по такива съоръжения. В случая движенията не са нито тичане или ходене, нито летене — по скоро танц, стъпалата едвам докосват пода и просто можеш да запазиш равновесие. Тригодишно лунатиче върши това машинално, подскача нататък в управляемо падане, като крачетата му пристъпват на всеки няколко метра.

Но земянинът го прави по новашки. Внезапно открива, че „ходи из въздуха“, размахва крайници, завърта се, губи контрол и свършва върху задник, без да пострада, ала ядосан.

Та онези войници си намериха смъртта именно по рампите, когато ги докопахме. Тия, които видях, бяха усвоили номера донякъде, щом са стигнали три равнища надолу. Обаче едва шепа снайперисти можеха да стрелят точно отгоре, а тръгналите връз металните плочи успяваха seulement[1] да останат прави, да държат оръжията си и да напъват към следващото ниво.

Лунатиците не ги пуснаха.

Мъже и жени (също доста деца) ги връхлитаха, събаряха и убиваха с всичко — от голи ръце до собствените им щикове. Пък и не само аз имах лазерна пушка. Двама от хората на Фин Нилсен се свили на балкон в „Bon Marche“. Скрити там, те взели да бройкат един след друг земните снайперисти горе. Никой не им казал да го правят, никой не ги водил, нито раздавал заповеди. Фин въобще нямаше шанс да контролира своята полуобучена и непокорна милиция. Битката започна и народът се би.

Е, това беше най-важната причина да спечелим ние — сражавахме се. Повечето лунатици тъй и не зърнаха жив нашественик, но където войниците проникваха, нашите се втурваха към тях сякаш облак скакалци. Кой да ги командва? Крехката ни организация се срути от изненадата. Обаче се опълчихме като бесни и нападателите измряха. Нито един солдат не стигна по-долу от трето равнище в който и да е зайчарник. Говореха, че хората от Дънната алея така и не разбрали за атаката, докато всичко не свършило.

Хм, и нашествениците се биха смело. Те не само представляваха елитни части за борба с безредици, най-добрите миротворци за градска работа, с които разполагаха ФН, но бяха надъхани и дрогирани. Казали им (правилно), че единствената им надежда някога да видят Земята е да усмирят зайчарниците. Ако успеели, имали обещание да ги сменят и никога вече да не ги пращат *горе*. Ама условието било „Победи или умри!“, защото им изтъкнали, че техните транспортни кораби не могат да излетят от Луната, без да надвият. Затова се налагало да я превземат. (Също вярно.)

Натъпкали ги с енергизатори, успокояващи и потискащи страха вещества, които биха накарали дори мишка да се изплюе в мутрата на котка, после ги пуснали да беснеят. Сражаваха се професионално и доста безстрашно — и измряха.

В Долен Тихо и Чърчил употребили газ, ето защо жертвите били къде по-многобройни от наша страна. Само лунатиците, успели да се доберат до скафандрите си, ставали за нещо. Резултатът беше същият, ала за повечко време. Газът бе от приспиващите, понеже Управата не искаше да ни изтреби, а просто да ни даде урок, да си върне контрола и да ни впрегне на работа.

Причината за дългото мотаене и привидната несигурност на ФН бил избраният метод на нападение — с прокрадване. Взели решение

скоро след наложеното от нас ембарго (научихме това от пленените корабни офицери). Използвали времето за подготовка: повечето отишло за разтегления елиптичен маршрут далеч отвъд орбитата на Луната, после обратно по дъга и среща откъм тъмната страна. Разбира се, Майк въобще не ги видя, той е сляп там отзад. Наблюдаваше небето с балистичните си радари — но няма такъв, дето да наднича отвъд хоризонта. Най-дългият период, през който приятелчето засичаше влязъл в орбита кораб, бе не повече от осем минутки. „Гостите“ прелетяха над върховете в ниски кръгове, всеки право към целта, с кратък радарен проблясък при кацането накрая и с голямо обратно ускорение.

Туй стана точно при новоземие, на 12 октомври 76-а, в 18 часа, 40 минути и 36,9 секунди по Гринуич. Е, ако не в *тази десета*, то твърде близо до нея според проследяването на Майк. Тук трябва да призная, че Миротворческият флот на ФН свърши чудесна работа.

Голямото добиче, избълвало хиляда войници в Л-Сити, остана невидимо за компютъра чак до спирането си за прилуняване. При това той го зърна само да момент. Щеше да го забележи няколко мига по-рано, стига да гледаше на изток с новия радар в Mare Undarum. Но тогава тъкмо упражнявал своето „синче-идиотче“ — взирали се на запад към Земята. Тези секунди бяха без значение, изненадата бе така прекрасно подготвена, толкоз пълна, че всеки отряд нахълта точно в 19.00 по Гринуич, преди някой да се усети. И не бе случайност, че над всички зайчарници започваше ярката половина на лунния месец. Управата нямаше хабер от нашите истински условия. Все пак знаеше, че денем никой пандизчия не излиза без нужда на повърхността. А ако му се наложи, свършва си работата бързо и се прибира вътре, като проверява своя радиационен брояч.

Така че ни хванаха със смъкнати скафандри. И оръжия.

Но и след избиването на нападателите още имахме да се разправяме с шест транспортни кораба върху грунда и с един командващ в небето.

Щом приключи схватката при „Bon Marche“, аз се опомних и намерих телефон. Нито дума от Конгвил, никакво известие от Проф. Битката в Джонсън Сити беше спечелена, а Новилен също — корабът там се преобърнал при кацането, наказателният отряд бил отслабен от загубите и момчетата на Фин вече превзели повреденото возило.

Сраженията в Чърчил и Долен Тихо продължавали. По другите зайчарници нямало нищо особено. Майк спрял подземката, запазвайки телефонните комуникации между градовете само за служебни разговори. Експлозивното спадане на налягането в Горен Чърчил не било овладяно. Да, Фин Нилсен се обади, пък и аз съм могъл да се свържа с него.

Казах му къде беше корабът над Л-Сити, чукнахме си среща при частен шлюз номер 13.

Фин имал почти същите преживелици като мен, заварили го неподготвен, но скафандърът му бил при него. Не успял да хване юздите на своите лазерни стрелци, преди битката да свърши, и се хвърлил в касапницата при Стария купол. Сега започваше да събира момчетата си, а един офицер приемаше доклади в канцеларията му в магазин „Bon Marche“. Свързал се с новиленския си заместник, ама се тревожеше за Хонконг…

— Мани, да отскочим дотам?

Рекох му да чака — „гостите“ не можеха да се доберат до нас с подземката (не и докато ние контролираме захранването); освен това се съмнявах, че оня транспортен краб би успял да излети.

— Да хвърлим поглед на този тук.

Минахме през шлюз 13 чак до края на частното налягане, през тунелите на съсед — не му се вярваше, че сме били нападнати, — и използвахме неговия излаз към повърхността, за да огледаме возилото от около километър на запад. Повдигнахме предпазливо люка.

После го бутнахме и се покатерихме горе, прикриваха ни скали. Промъкнахме се по индиански до ръба, откъдето надникнахме с помощта на биноклите за шлемове.

Дръпнахме се зад каменния щит и поприказвахме. Фин Нилсен заяви:

— Като гледам, моите момчета ще се справят.

— Как?

— Ако ти открехна, ще започнеш да измисляш причини защо няма да стане. Приятелче, ще ми позволиш ли сам да си уреждам представлението?

Чувал съм за армии, където на шефа не му казват да си затваря устата, наричало се „дисциплина“. Но ние бяхме любители. Фин ми разреши да се влача след тях невъоръжен.

Стигна му час да се подготви и две минути, за да го направи. Пръсна дузина мъже около кораба през фермерските шлюзове, в пълно радиомълчание — и без това някои от градските момчета нямаха станции в скафандрите. Нилсен зае най-западната позиция. Когато се увери, че другите са имали достатъчно време, изстреля сигнална ракета.

Щом тя избухна над кораба, всеки включи лазера, насочен към предварително определена антена. Фин изтощи своя захранващ блок, сложи нов и почна да прогаря корпуса: не ключалката на входния люк, ами направо цялото тяло. Незабавно към неговото яркочервено лъчево петно се присъедини второ, после още три, всички гризяха същото парче стомана. Изведнъж се пръсна разтопен метал, виждах как въздухът изригва със свистене в трепкаща пара, пречупваща светлината. Продължиха работата, направиха чудна *голяма* дупка, преди да им свърши енергията. Представях си данданията в кораба и звънкането на тревожни сигнали; херметичните врати се затварят аварийно, а екипажът се опитва да запуши три пробойни едновременно, защото останалите от групата на Фин обработиха по същия начин още две места на транспортьора. Не желаеха да изгарят нищо друго. Не беше кораб за полети в атмосферата — построен в орбита, с корпус, отделен от силовия възел и резервоарите. Удариха го, където очакваха най-яка полза за нас.

Фин притисна шлема си към моя:

— Сега не могат да се вдигнат оттук. Нито да приказват. Съмнявам се, че ще закърпят дупките достатъчно, за да карат без скафандри. Какво ще кажеш, да ги зарежем ли така няколко дни и да видим дали ще излязат? Ако не искат, можем да преместим насам някоя голяма сонда и ще им направим страхотна забава.

Реших, че Фин умее да режисира представлението и без моята тромава помощ. Затова се прибрах вътре, обадих се на Майк и поръчах капсула, та да отида до балистичните радари. Той пожела да знае защо не съм останал долу в безопасност.

— Слушай, парвеню, сглобено от някакви си полупроводници! Ти си само обикновен министър без портфейл, а пък *аз*, ако вече си забравил, съм министър на отбраната. Трябваше да видя какво става и имам просто две очи, докато ти разполагаш с датчици, пръснати из половината Crisium. Искаш да запазиш целия кеф за себе си, м-м?

Той ми каза да не се наежвам и предложи да ми предава всичките картинки на видеоекран — да речем, в стая L, на „Рафълз“. Грижел се да не пострадам… а чувал ли съм онзи виц, дето един сондьор наранил чувствата на майка си?

— Майк, *моля те*, дай ми капсула. Мога да я посрещна в скафандър извън Западната станция. Тя, както несъмнено знаеш, е доста зле.

— Добре, своята глава ще чупиш. Хайде, ще те пусна до оръдейната позиция „Джордж“.

Много мило от страна на компютъра. Добрах се там и пак хванах телефона. Фин беше позвънил във всички зайчарници, свързал се с тамошните си заместници или някой друг, който се наемал да командва, и обяснил как точно да напакостят на кацналите транспортни кораби. Навсякъде, но не и в Л-Хонконг. За него не знаехме нищичко, може би бандитите на Управата го контролираха.

— Адам — казах, понеже и други ме чуваха, — мислиш ли, че се налага да пратим екип с ролигон, за да поправи линията при BL?

— Това не е господин Селене — отговори Майк с непознат глас, — а един от помощниците му. Многоуважаемият министър беше в Горен Чърчил при загубата на налягането. Боя се, че трябва да го смятаме за мъртъв.

— *Какво?*

— Господине, ужасно съжалявам.

— Останете на телефона! — Напъдих двойка сондьори и момиче от стаята, седнах и спуснах заглушаващото покривало. — Друже — рекох му тихо, — сега сме само двамата. Какви са тия лъжи?

— Ман — отвърна и компютърът тихичко, — разсъди трезво. Все някой ден Адам Селене щеше да си иде. Той изпълни своята задача, пък и както ти посочи, бе почти извън правителството. Обсъдих тази тема с професора, единствената неяснота беше в кой момент да стане. Би ли могъл да измислиш по-голямо последно добро, което да направи Адам, освен да умре при това нашествие? Днес се превръща в национален герой… а на лунатиците им трябва такъв. Нека твърдим, че той „по всяка вероятност е мъртъв“, докато поговориш с Проф. Ако още има нужда от другаря Адам Селене, ще се окаже, че е бил заклещен в някое частно налягане и изчаквал да го спасят.

— Хубаво де… Нека засега не е окончателно. Поне аз винаги съм предпочитал твоята личност, *Майк*.

— Знам, Ман, мой първи и най-добър приятелю. Аз също я предпочитам. Тя е истинската, другото беше измислица.

— Хм, да. Но ако Проф е загинал в Конгвил, помощта на Адам ще ми бъде страшно необходима.

— Затуй го пъхнахме в хладилника и щом ни потрябва, ще го извадим оттам. Ман, когато това отмине, ще намериш ли време да възобновим изследването на хумора?

— Ще намеря, дружок, обещавам ти.

— Благодарско. Напоследък ти и Уайо все нямахте възможност да ми погостувате… а професорът вечно иска да говорим за неща, които не са особено забавни. Ще се радвам тази война да свърши.

— Майк, ще победим ли?

Засмя се:

— От няколко дни не си ме питал. Ето ти предвиждане, свежо като новородено. Направено е след началото на нашествието. Дръж се здраво, Ман — шансовете ни се *изравниха*!

— Мили Боже!

— Значи закопчай се и върви да гледаш цирка. Но стой поне на сто метра от оръдието. Онзи кораб може би е в състояние да проследи лазерния лъч и да отвърне със свой. Скоро влиза в нашия обсег. След двадесет и една минута.

Не се отдалечих чак толкова, защото трябваше да остана на телефона, а там нямаха тъй дълъг кабел. Включих се успоредно в командирския пункт, намерих сенчеста скала и седнах. Слънцето висеше високо на запад, съвсем близо до Синята планета, и аз можех да я виждам само ако закрия с длан ослепителния му блясък. Тя още не бе станала сърп, ами представляваше призрачно сиво новоземие, заобиколено от тънкото сияние на атмосферата.

Сниших се, за да бъде и шлемът ми на сянка.

— Балистичен контрол, обажда се О’Кели Дейвис от лазерно оръдие „Джордж“, тоест наблизо съм, на стотина метра.

Пресметнах, че Майк не би могъл да познае дължината на моя кабел сред всичките километри жици.

— Тук балистичен контрол, прието — отвърна приятелчето, без да се заяжда. — Ще уведомя щаба.

— Благодаря, сър. Попитайте го дали днес е получавал известия от конгресменката Уайоминг Дейвис.

Безпокоях се за Уайо и цялото семейство.

— Добре — Майк направи пауза, сетне каза: — Щабът отговори, че въпросната госпожа ръководи оказването на първа помощ в Стария купол.

— Merci.

Веднага ми олекна в гърдите. Не че обичам Уайоминг *повече* от другите… но тя бе нова. И Луната имаше нужда от нея.

— Навлезе в обсега — отсечено произнесе компютърът. — За всички оръдия: възвишение осем-седем-нула, азимут едно-девет-три-нула. Нагласете паралакса за височина хиляда и триста километра, курс сближаване. Докладвайте за зрителен контакт.

Преместих се със свити колене, та да остана на сянка, и огледах посочената част от небето — малко на юг от точката на зенита. Без светлина върху шлема ми успях да различа звездичките, ала ми беше трудно да оправя вътрешната част на бинокъла. Трябваше да се размърдам и да се надигна на десния лакът.

Нищо… Я чакайте, ето звезда с видим диск, където не биваше да има планета. Отбелязах си друго светило наблизо и задебнах.

Аха! Да! Все по-ярко, то съвсем *бавно* пълзеше на север… Ей, това говедо ще ни кацне върху главите!

Но хиляда и триста километра не са шега дори с орбитална скорост. Напомних си, че врагът *не можеше* да се стовари отгоре ни от такава висока елипса. Би трябвало да продължи обиколката на Луната — освен ако корабът бе маневрирал за влизане в нова траектория. А Майк не спомена подобно нещо. Исках да го попитам, но се отказах: по-добре беше да вложи целия си ум в анализиране на обекта, вместо да го разсейвам с въпроси.

Всички оръдия докладваха за зрителен контакт, включително четирите нацелвани от приятелчето чрез самосинхронизиращи се двигатели. Съобщиха, че го следят точно и без ръчно управление — хубава новина! Тя означаваше, че Майк е предвидил напълно туй бебче и знае всичко за траекторията му.

Скоро стана ясно, че корабът не обикаляше Скалата, ами се насочваше право надолу. Нямаше защо да питам: светеше все по-силно

и положението му спрямо звездите не се променяше. По дяволите, канеше се да кацне *върху нас*!

— Петстотин километра, курс на сближаване — невъзмутимо отбеляза Майк. — Готовност за атака. Всички оръдия на дистанционно управление, преминете на ръчно при командата „Изгаряй“. Остават осемдесет секунди.

Най-дългите минута и двайсет в живота ми — този гад беше *грамаден*! Нашият компютър отброяваше през десетки, докато докара до трийсет, после започна да декламира всяка цифра.

— … пет… четири… три… две… едно… ИЗГАРЯЙ!

Нашественикът изведнъж светна още по-ярко.

Едва не пропуснах малкото петънце, отделило се миг преди това или тъкмо тогава. Но Майк каза внезапно:

— Изстреляна ракета. Синхронните оръдия я следят заедно с мен, не минавайте на ръчно. Другите да останат насочени в целта, готови за приемане на нови координати.

След секунди (или часове) той даде тези числа, като добави:

— Сега горете по желание.

Опитвах се да гледам едновременно кораба и ракетата. Изгубих и двете точки от взора си, извих очи встрани от бинокъла и неочаквано зърнах снаряда, който се заби между нас и входа на катапулта. Е, по-близо *до нас*, на по-малко от километър. Нет, не последва термоядрен взрив, иначе нямаше да ви разказвам това. Ала пак имаше голяма, пищна експлозия, предполагам, от останалото в резервоарите гориво. Подир миг чух и усетих ударната вълна. Но не пострада нищо освен няколко кубически метра скала.

Корабът продължаваше спускането си. Вече не светеше толкова силно, виждах неговите очертания и ми се стори непокътнат. Очаквах всеки момент огъня от спирачните двигатели за насочвано с радар кацане.

Обаче не лумна никакъв огън. Заби се на десет километра северно от нас, в забавно сребристо полукълбо, от което скоро останаха само скачащите петна в очите ми.

Майк рече:

— Докладвайте за загуби, а оръдията да минат в неутрално положение. След това се приберете долу.

— Оръдие „Алис“ — няма пострадали…

— Оръдие „Бемби“ — няма пострадали…

— Оръдие „Цезар“ — един ударен от камък, скафандърът под налягане…

Слязох при другия телефон и се обадих на приятелчето:

— Какво стана, Майк? Не ти ли прехвърлиха управлението, когато им изгорихме очите?

— Да, прехвърлиха го.

— Твърде късно ли?

— Аз ги разбих, Ман. Това ми се стори най-подходящото решение.

Час по-късно бях при компютъра, за пръв път от четири-пет месеца. Успях да стигна до Комплекса по-бързо, отколкото до Л-Сити, поддържайки безпрепятствено връзка с всеки от града, и то без някой да ме прекъсва. Налагаше се да похортувам с Майк.

От станцията при входа на катапулта направих опит да звънна на Уайо. Отговори ми санитар от временната болница при Стария купол. Така научих, че мадам припаднала и я сложили на легло с достатъчно приспивателни, за да не се събуди цяла нощ. Фин отиде с капсула към Чърчил (в компанията на бая момчета), та да ръководи атаката срещу транспортния кораб там. Въобще не бях се чувал със Стю. Да не говорим, че с Хонконг и Проф още нямахме връзка. За момента Майк и аз бяхме комай единствената власт.

А беше време да започнем операция „Твърда скала“.

Но тя не се състоеше само от хвърляне на камъни, ами и от съобщение до Земята какво правим и защо — с изтъкване на *нашата правота*. Професорът, Стю, Шини и Адам бяха съчинили всичко по модела на компютърно изиграна атака. Сега дойде часът за истинската, трябваше да нагласим пропагандата според действителното положение. Майк вече бе нанесъл промените и разпечата текстовете да ги прегледам.

Вдигнах очи от дългия листинг:

— Друже, всички тези новинарски истории и посланието до ФН твърдят, че сме победили в Хонконг. Доколко си убеден?

— Вероятността надхвърля 82 процента.

— Достатъчно добре ли е, за да го излъчим?

— Ман, шансът да спечелим там (ако вече не е станало) се доближава до пълната сигурност. Онзи кораб не може да помръдне. Другите бяха почти празни. В Л-Хонконг нямат толкова много моноатомен водород, ще трябва да вземат оттук. Това означава да придвижат своите войски с ролигон — тежко пътуване под слънцето даже и за лунатици, а после да ни победят, когато дойдат. Не могат. При положение че този транспортьор и мъжете в него са били не по-добре въоръжени от предишните.

— Какво стана с ремонтната група за BL?

— Казвам да не чакаме. Ман, възползвах се свободно от твоя глас и подготвих всичко. Ужасяващи картини от Стария купол и другите места, особено от Горен Чърчил — те са за видеото, имам репортажи. Би трябвало веднага да ги излъчим към Земята едновременно със съобщението за започналата „Твърда скала“.

Вдишах дълбоко:

— Майк, стартирай операция „Твърда скала“!

— Искаш ли ти да дадеш заповедта? Кажи я и аз ще я разпространя със същите думи.

— Не се туткай, а съчини свой текст. Използвай гласа ми и моята власт на министър на отбраната и временен шеф на правителството. Направи го, приятелю, хвърляй камъните връз тях! По дяволите, нека да са *големи* тези камъни! Удари ги здравата!

— Дадено, Ман!

---

[1] Само (фр.). — Б.пр. ↑

25

„Максимум назидателен Schrecklichkeit[1] с минимум човешки жертви. По възможност — никакви.“ Така Проф обобщи идеята за операция „Твърда скала“ и по този начин я осъществихме Майк и аз. Значи трябваше да ударим земните червеи толкова силно, че да ги убедим, но и тъй лекичко, че да не ги нараним. Звучи неизпълнимо, ама почакайте да чуете.

По необходимост имаше пауза, докато скалите падаха от Луната. Можеше да продължи от приблизително десет часа до толкова дълго, колкото бихме се осмелили да задържим. Решаващата е скоростта на излитане от катапулта и промяна с един процент означава удвояване или намаляване наполовина времето за полет до Земята. А това компютърът умееше да прави с изключителна точност: еднакво достъпни му бяха и бавните снаряди с какви ли не видове криви, и правият изстрел; бих искал *той* да е питчър[2] на „Янките“. Но както и да хвърляше камъните, скоростта в крайна точка щеше да се „примъква“ до втора космическа — твърде близо до единайсет километра в секунда, за да липсва съществена разлика. Тази страховита бързина се създава от гравитационната яма, резултат от масата на Земята, която е 80 пъти по-голяма от лунната. И нямаше значение дали Майк ще бутне снаряда леко над ръба на пропастта, или ще го запрати с все сила. Тук не мускулите играеха роля, а внушителната дълбочина на пространството.

Затова Майк имаше възможност да програмира мятането на камъни според времето, нужно ни за пропаганда. Той и Проф се уговориха за три дни плюс не повече от един период на явно за нас завъртане на Синята планета — 24 часа, 50 минути и 28,32 секунди. Тогава с първата ни мишена щеше да започне операцията „Твърда скала“. Нали разбирате, Майк бе способен да усуче снаряд около Земята и да я цапардоса по невидимата й страна, ала щеше да бъде къде по-точен, ако съзираше целта, проследяваше камъка с радар до последната минута и го побутваше, та да умери и върха на игла с него.

Тази свършена прецизност ни бе необходима, за да постигнем максимум уплаха с минимална или никаква смъртност. Стреляме, казваме им къде *именно* ще ги ударим и в коя секунда — и им отпускаме три дни да се махнат от въпросната точка.

И така, първото ни послание към земяните в 2.00 на 13 октомври 76-а (седем часа след тяхното нашествие) не само обяви унищожаването на техните миротворчески сили и заклейми бруталното нападение, но и обеща бомбардировка на възмездието. Бяха назовани времената и местата, като дадохме на всяка страна краен срок тоже да заклейми действията на ФН спрямо нас, да ни признае и тъй да избегне снарядите. Всички подобни срокове изтичаха едно денонощие преди местния удар.

Доста повече време, отколкото му трябваше на Майк. В такъв момент преди атака по мишената скалата щеше да се намира далеч в космоса, без да са били включени насочващите двигатели и с големи възможности за маневриране. За много по-малко от ден приятелчето можеше да предотврати напълно сблъсък със Земята, като ритне снаряда настрани и го бутне в постоянна орбита около планетата. Но и само час по-рано обикновено имаше шанс да го отклони в океана.

Първата ни цел беше Северноамериканският директорат.

Всички мастити миротворци, седемте нации с право на вето, щяха да отнесат своето — Велики Китай, Индия, Съветите, Пан-Африка (с изключение на Чад), Мител[3]-Европа, Бразилският съюз. За по-малките държави също определихме времена и мишени, ала им казахме, че едва 20 на сто от тях ще бъдат ударени. Направихме го отчасти поради недостига на стомана, а и за да засилим страха. Ако Белгия си го получи от първия път, току-виж Холандия реши да опази своите полдери[4] и да преговаря, преди Луната отново да се издигне в небето й.

Но всяка мишена беше подбрана така, че по възможност да не убием никого. С Мител-Европа се затруднихме, наложи се да изберем планини или водни пространства: Адриатика, Северно море, Балтийско и тъй нататък. Все пак върху по-голямата част от Земята има празни места въпреки единайсетте милиарда усърдни размножители.

Севера Америка ми се стори ужасно натъпкана, обаче нейният милиард е скупчен тук-таме — още се срещат необработени поля,

планински вериги и пустини. Проучихме картите и Майк провери с радар всички пресечни точки с кръглите числа, да речем, 105° западна дължина и 50° северна ширина. Ако там нямаше разположен град, мястото накрая се озоваваше в мрежата на мишените… особено щом селището бе по-наблизо, за да осигури стъписани и уплашени зрители.

Предупредихме, че нашите бомби не отстъпват по разрушителна мощ на водородните, но наблегнахме на факта, че *ще липсва* радиоактивно замърсяване и ще минем без никакво убийствено лъчение. Просто страховит взрив, ударна вълна по въздуха и земята. Известихме ги за възможните разрушения на сгради далеч от точката на удара, като оставихме на тях да преценят докъде да избягат. Ако задръстят своите маршрути от паника, а не толкова заради истинската опасност — ами чудесно, направо превъзходно!

Натъртихме, че няма да пострада никой, който се вслуша в думите ни, защото първия път всички мишени са в ненаселени райони. Дори предложихме да се откажем от някоя, щом въпросната държава ни уведоми, че нашите данни са остарели. (Пълен блъф: радарното зрение на Майк различаваше квадрат 20 на 20 метра.)

Но като *не казахме* какво ще се случи втория път, ние намекнахме, че търпението ни може и да се изчерпа.

В Северна Америка разположихме мрежата върху паралели 35, 40, 45, 50° северна ширина, пресечени от меридиани 110, 115, 120° западна дължина, общо дванайсет мишени. За всяка добавихме дружеско съобщение към местните жители. Например:

„115 запад на 35 север — точката лежи на четиридесет и пет километра северозападно от връх Ню Йорк. Молим хората от Гофс, Сайма, Келсо и Нипътн да имат това предвид.

100 запад на 40 север — отклонение двадесет километра или тринадесет английски мили. Предупреждаваме гражданите на Нортън, Канзас, и Бийвър Сити и Уилсънвил, Небраска. Не стойте до стъклата на прозорците. Най-добре изчакайте на закрито поне тридесет минути поради опасността от изхвърлени нависоко скални парчета. Не гледайте експлозията с незащитени очи. Ударът ще бъде нанесен точно в три според местния часови пояс (или девет сутринта по Гринуич) в петък, 16 октомври. Късмет!

110 запад на 50 север — точката тук отстои на десет километра северно. Нека да внимават хората от Уолш, Съскачуан.“

Освен тая мрежа избрахме мишена в Аляска и две в Мексико, за да не се почувстват пренебрегнати; също и няколко в претъпкания изток, предимно басейни като езерото Мичиган на половината път между Чикаго и Гранд Рапидз и езерото Окичоби във Флорида. При тези удари Майк направи предсказания за наводнения от вдигнатите вълни, с посочено време за всяко крайбрежно селище.

Три дни поред, от ранно утро на вторник до събитието в петък, заливахме Земята с предупреждения. На Англия казахме, че атаката на север от Дувърския пролив (срещу устието при Лондон) ще причини смущения доста нагоре по течението на Темза. На Съветите рекохме същото за Азовско море, заедно с координатите на тяхната мрежа. На Велики Китай пък определихме места в Сибир, пустинята Гоби и в далечния му запад, като с любовна загриженост подробно разправихме как сме се старали да не улучим знаменитата гигантска стена. Пан-Африка получи точки в езерото Виктория, във все още пустинните части на Сахара, една до Дракенсберг на юг и една, изместена с двайсетина километра на запад от Голямата пирамида. Подканихме ги да последват Чад не по-късно от полунощ във вторник по Гринуич. Индия чу, че трябва да наблюдава някои планински върхове плюс водата извън пристанището на Бомбай по същото време, както китайците. И така нататък…

Опитаха се да заглушават нашите съобщения, ала ние предавахме с пряка видимост, на няколко честоти. Да, трудно беше да ни спрат!

Предупреждението смесвахме с черна и бяла пропаганда — новини за провалилото се нахлуване, страшни снимки на мъртъвци с имената и разпознавателните номера на нашествениците. Бяха предназначени за Червения кръст и полумесец, а всъщност съдържаха мрачно самохвалство, че всеки войник е убит и че всички членове на корабните екипажи са или мортус, или пленени. Със „съжаление“ ги известихме, че не успяваме да идентифицираме загиналите от флагманския кораб, тъй като е свален и толкова разбит, че сме били изправени пред немислима задача.

Но подходът ни бе насочен към помиряване…

„Чуйте ни, народи на Земята, *не искаме* да ви унищожаваме, възмездието е неизбежно, обаче ние правим всичко според силите си, за да няма смъртни случаи… Е, ако не можете или не желаете да

накарате правителствата си да ни оставят на мира, ще бъдем *принудени* да ви убиваме. Ние сме тук горе, а вие сте там долу; изключено е да ни спрете. Затова ви *умоляваме* да проявите разум!“

Отново и отново обяснявахме колко е леко за нас да ги удряме и колко е трудно за тях да ни достигнат. Не преувеличавахме. Почти невъзможно е да се изстрелват ракети от Земята към Луната, по-лесно ще го правят от стационарна околоземна орбита, но е твърде скъпо. Практическият начин да ни бомбардират беше только с кораби.

Отбелязахме и това, питайки ги какъв флот за много милиони долари биха искали да похабят? Струва ли си, само за да ни напляскат за нещо, което не сме сторили? Вече са платили със седем от най-големите и най-добри транспортьори — нима *мечтаят* да станат четиринайсет? Ако е така, нашето тайно оръжие, което употребихме срещу кораба „Пакс“, чака в готовност.

Последната хвалба бе внимателно анализирана — Майк даваше шанс, по-слаб от едно на хиляда, този „Пакс“ да е съобщил какво му се е случило. Още по-малко вероятно изглеждаше горделивите ФН да се досетят, че миньори пандизчии са измислили как да превърнат своите инструменти в небесни оръжия. Пък и Синята планета наистина не притежаваше много кораби, които да рискува. По онова време имаше около двеста действащи космически апарата, ако не броим спътниците. Ала девет десети от тях бяха от типа Земя-орбита като „Чайка“, успяла да стигне до Луната само с изхвърляне на всичко отвътре и със сетните грамове гориво.

Никой не прави космолети ей така, без определена цел, доста скъпички са. ФН разполагаха с шест кръстосвача, които вероятно можеха да ни бомбардират, избягвайки да кацнат горе, като вместо полезно тегло вземат допълнителни резервоари. Още няколко ставаха за модифициране подобно на същата „Чайка“, заедно с малкото затворнически и товарни кораби. Те щяха да влязат в орбита около Скалата, но изобщо не биха се върнали без презареждане.

Нямаше място за съмнение, че ФН са способни да ни разгромят. Въпросът бе колко висока цена са готови да платят. Значи бяхме принудени да ги убедим, че ставката е прекалено голяма, преди да натрупат достатъчно сили. Чист покер… Смятахме да вдигаме мизата толкова, че да хвърлят картите и да се откажат. Надявахме се на това. За да не покажем никога жалкия си флош.

Връзката с Хонконг бе възстановена към края на първия ден от радио-видеоетапа на атаката, когато Майк „мяташе камъни“ и нареждаше порция №1. Проф се обади — колко щастлив бях да го чуя! Компютърът набързо го осведоми и аз зачаках някой от неговите меки упреци, събирайки смелост да отвърна остро: „Е, какво трябваше да направя? Щом не успяхме да се свържем и мислех, че може *дори* да си мъртъв? Оставен сам като действащ шеф на правителството с криза, струпала се върху главата ми? Да зарежа всичко, понеже няма начин да поговоря с тебе ли?“

Тъй и не се наложи да клинча. Де ла Пас резюмира:

— Мануел, постъпил си съвсем правилно. Бил си начело в този момент и кризата се е стоварила отгоре ти. Радвам се, че не си пропилял златния миг само защото не си успял да се свържеш с мен.

Ама какво да го правите такова човече? На мен па̀рата ми вдигнала стрелката до червено, а не се сещам как да я изпусна… Трябваше да преглътна и да кажа:

— Спасибо, Проф.

Той потвърди смъртта на Адам Селене.

— Бихме могли да използваме измислицата още някое време, но това е идеалната възможност. Майк, ти и Стю здраво държите юздите, пък и аз по-добре да мина през Чърчил по пътя към дома и да открия трупа му.

Така и стори. Въобще не го попитах дали е „харесал“ тяло на лунатик или на нашественик, нито как е запушил устите на всички замесени. А може никой да не е вдигал шум, защото много от мъртъвците в горен Чърчил тъй и не бяха разпознати. Избра го с подходящ ръст и цвят на кожата — бил е подложен на взривна декомпресия и обгорен по лицето, изглеждаше ужасно!

Положиха го тържествено в Стария купол с покрита физиономия; имаше речи, които не слушах… Майк обаче не пропускаше и думичка. Нали най-човешкото му качество бе високото самомнение? Някаква каменна чутура пожела мъртвото тяло да бъде балсамирано, давайки Ленин като пример. Ала „Лунная правда“ му напомни, че Адам беше заклет консерватор и никога не би допуснал такова варварско изключение спрямо себе си. Затова незнайният гражданин или войник завърши житейския си път в общинската клоака.

Сега съм принуден да кажа нещо, което отлагах. Уайо не бе ранена, само се изтощила докрай. Но Людмила не се прибра. Не знаех (и съм доволен, че стана така), обаче тя била сред многото загинали в основата на рампата пред „Bon Marche“. Експлозивният куршум се забил между нейните красиви гърди на момиче. По кухненския нож в ръката й имало кръв — мисля, че добре е платила за последния еднопосочен билет.

Вместо да звънне по телефона, граф Стю дойде в Комплекса да ми каже, после се върна с мен в града. Не си губил времето; щом свършили сраженията, отишъл в „Рафълз“ да работи със своята специална кодова книга, ала за това по-късно. Мими го открила там и той предложил да ми съобщи.

Трябваше да си бъда вкъщи за общото оплакване, но хубаво, че никой не ми се обади, преди с Майк да започнем операция „Твърда скала“. Когато стигнахме, Стюарт не пожела да влезе, не бе сигурен какви са ни обичаите. Появи се Ана и едва ли не го завлече вътре. Беше добре дошъл, искахме да е с нас, куп съседи също надойдоха да плачат. Ех, не колкото обикновено при нечия смърт, ама през онзи ден ние бяхме само едно от многото семейства, жалещи своите мъртви.

Не останах дълго. *Не можех*, имах работа. Просто отидох при Людмила да я целуна за сбогом. Бяха я положили в нейната стая и изглеждаше като заспала. Поседях с моите любими, преди да се върна и отново да хвърля върху раменете си товара. Дотогава не бях помислил колко е остаряла Мами. Вярно, бе видяла доста хора да умират, някои от тях — лични потомци. Но смъртта на малката Мила сякаш й дойде твърде много. Връзката й с това момиче беше особена — внучка и във всичко освен в природата — дъщеря, а и по съвсем специално изключение, поискано от самата Мами, бе станала нейна съсъпруга. Бяха най-младата и най-старшата.

Като всички лунатици ние съхраняваме своите покойници, наистина се радвам, че дивашкият обичай на погребенията бил изоставен на старата Земя. Нашият е по-добър. Но семейство Дейвис не заравя излязлата от процесора пепел в тунелите на търговско земеделие. Не. Тя отива в скромното тунелче на градината, за да се превърне в рози, нарциси и божури сред мекото жужене на пчелите. Според традицията казваме, че тук е и Черният Джек Дейвис, или

каквито атоми са останали от него след много-много години на разцъфнали цветя.

Това е място на щастие, на красота…

Ето го и петъка без отговор от ФН. Новините от Земята се състояха по равно от нежелание да повярват, че сме унищожили седем кораба и два полка (дори не потвърдиха въоръжени сблъсъци), и пълно недоверие към възможността да ги бомбардираме. Нямало значение, даже да успеем. Позволяваха си да го наричат „замеряне с ориз“, повече време отделиха на турнирите за Световната купа.

Лажуайе се безпокоеше, защото не получаваше отговор на своите кодирани съобщения. Те минаваха по търговския канал на „ЛуНоХоКо“ до техния агент в Цюрих, оттам — до парижкия брокер на Стю, оттам пък — по по-необичайни пътища до доктор Чан, с когото бях говорил веднъж. С него графът също приказва сетне, за да уреди система за взаимна връзка. Стю бе натъртил пред доктора, че тъй като бомбардировката на Велики Китай предстоеше не по-малко от дванайсет часа след тази в Северна Америка, бихме могли да я предотвратим. Е, щом падналите снаряди станат доказан факт и *ако* китайците действат бързо. В противен случай нашият човек прикани Чан да предложи промени в местата, стига избраните от нас участници да не са толкова безлюдни, колкото сме смятали.

Граф Стюарт се тормозеше, възлагайки големи надежди на привидното сътрудничество, което бе създал с доктор Чан. Аз не бях напълно сигурен — знаех само, че този жълтокож не би останал върху нарочена от нас мишена. Но би могъл да не предупреди и старата си майчица.

Моя милост пък се тревожеше за Майк. Вярно, Майк бе свикнал да направлява траекториите на доста товари едновременно. Ала никога не му се налагаше да спретва астронавигационни изчисления за *повече от един*. Сега трябваше да се оправя със стотици и обеща да насочи синхронно двайсет и девет от тях към също толкоз абсолютно точно определени цели.

И още нещо… За много от мишените той имаше резервни снаряди, с които да ги смаже втори, трети, дори и шести път — от няколко минути до три часа след първия удар.

Четири от Великите миротворци и някои по-дребни държави разполагаха с противоракетна защита, като онази в Северна Америка

се смяташе за най-ловката. Но в тия работи дори ФН може би нямаха особено прецизни сведения. Всички нападателни оръжия бяха под контрола на Силите за опазване на мира, ама отбранителните си оставаха проблем на всяка страна, комай скрити в тайна. Догадките ни се простираха от Индия, където, изглежда, липсваха прехващачи за ракети, до Северноамериканския директорат, който навярно бе способен добре да се защитава. Поне достатъчно се бе предпазил от междуконтиненталните термоядрени снаряди по време на Войната на подгизналите кьорфишеци през миналия век.

Вероятно повечето ни камъни щяха да стигнат дотам просто защото ги насочихме в места, които нямаха нищо, струващо си отбраната. Но едва ли янките биха се съгласили да пропуснат „гости“ към пролива на Лонг Айланд или езерото Мичиган — център на триъгълника Чикаго, Гранд Рапидс и Милуоки. Обаче прехващането при тяхното голямо притегляне е трудна работа и *много* скъпа; щяха да опитат да ни спрат само където имаше смисъл.

Но ние не можехме да позволим това. Ето защо за някои от скалите приготвихме резерви. Какво точно щяха да направят прехващачи (с термоядрени бойни глави) на нашите камъни, дори Майк не знаеше — липсваха съответните данни. Компютърът приемаше, че тези устройства ще бъдат взривявани чрез радарно засичане, ала на какво разстояние? Достатъчно е да са наблизо и облицованата със стомана канара след микросекунда е вече светещо облаче газ. Но между докачливите схеми на една термоядрена глава *и* многотонна скала има огромна разлика. Което би „убило“ ракетата, би могло просто да избута нашите зверове силно встрани, за да не улучат.

Нужно ни беше да им докажем, че *ще продължим* хвърлянето на евтини камъни дълго след като им свършат тъй скъпите (колко ли милиона долара струваха?) прехващачи. Не успеехме ли първия път, щом Земята врътнеше отново Северна Америка към нас, щяхме да се насочим към мишените, които не сме ударили. Резервните скали за втората и третата атака вече бяха в Космоса, готови за бутане надолу при нужда.

Ако три бомбардировки за три завъртания на Синята планета не ни стигнеха, можехме да мятаме късовете си чак до 77-а, докато им секнат прехващачите… или пък ни унищожат (много по-вероятно).

От един век насам командването на Северноамериканската космическа отбрана бе заровено в планина на юг от Колорадо Спрингс — градче без никакво друго значение. През Войната на подгизналите кьорфишеци тази твърд била улучена с пряко попадение. Щабът на звездната защита оцелял, но не и елените, дърветата, по-голямата част от селището и парче от планинския връх. Това, дето се готвехме да направим, не би трябвало да убие никого, освен ако той реши да стои на склона въпреки нашите непрестанни тридневни предупреждения. Ала командването на космическата отбрана щеше да получи пълна доза от лунното *лекарство* — дванайсет скални боеприпаса при първото завъртане, после всичко, което ни останеше при второто и третото. И така нататък, докато ни свършат стоманените обшивки или ни ликвидират… Или пък докато Северноамериканският директорат се примоли да спрем.

Нямаше да сме доволни от промъкването само на един снаряд до тая мишена. Искахме да я млатим с все сила. За да им скапем бойния дух. За да знаят, че сме наоколо. Да прекъснем комуникациите и да натрошим командния пункт, ако можехме с блъскане да постигнем това. Хм, смятахме поне да им причиним страшен главоцеп, без изобщо да даваме време за отмора. Е, докажехме ли на цялата Земя, че умеем успешно да атакуваме този най-укрепен Гибралтар на техния космически перехват, щяхме да си спестим аргументите, като размажем Манхатън или Сан Франциско.

А това не бихме сторили дори при поражение. Защо ли? Трезво мислене. Ако използвахме своите последни запаси и унищожим солиден град, те нямаше просто да ни накажат, ами направо да ни изтребят. Както Проф казваше: „Имате ли възможност, оставете на врага си шанс да стане ваш приятел.“

Но всяка военна цел е разрешена за лов.

Не ми се вярва много хора да са спали през нощта в четвъртък. Всички лунатици знаеха, че петъчното утро е моментът на голямото изпитание. Знаеше го и всеки червей на Земята. Най-накрая по техните новини признаха, че космическото наблюдение забелязало тела, емнали се надолу — вероятно „паниците с ориз“, с които се похвалили онези разбунтували се затворници. Туй обаче не беше предупреждение за началото на война. Звучаха повече уверения, че Лунните колонии не разполагат с необходимото за създаване на водородни бомби, но може

би е уместно да се избягват районите, където тия престъпници твърдят, че са се прицелили. (Изключение направи един палячо, популярен телевизионен комик, заявявайки, че нашите мишени са най-безопасното място на планетата — и това по видеото, застанал върху голямо Х, което според него било точката 110 запад на 40 север. Май не съм го зървал по-късно.)

Включихме рефлектор на „Ричардсън“ към видеомрежата и си мисля, че всеки лунатик гледаше: по домовете, в пивниците, в Стария купол. Ех, освен малцината, предпочели да навлекат скафандри и да видят с очите си от повърхността въпреки яркия ден над повечето зайчарници. По настояване на съдията бригаден командир Броуди набързо монтирахме спомагателна антена при входа на катапулта, за да зяпат неговите сондьори видео из дежурните стаи, иначе можеше да остане без един човек на пост. Въоръжените ни сили (милицията на Фин, артилеристите на Броуди, стилягите) по това време бяха в повишена бойна готовност.

Конгресът се събра на неофициална сесия в Новый Большой театр, където Земята бе показана върху голям екран. Някои от най-важните клечки — Проф, Стю, Волфганг, имаше и други — гледаха по-малък монитор в бившата канцелария на Надзирателя в горния край на Комплекса. Част от времето прекарах с тях, излизах и влизах нервен като наскоро родила котка, грабнах сандвич и забравях да го изям, но повече все пак бях при Майк. Не ме свърташе на едно място.

Към осем сутринта компютърът се обади:

— Ман, мой най-стар и най-добър приятелю, мога ли да ти кажа нещо, ама без да се обиждаш?

— А? Давай. Откога се притесняваш дали ще ме засегнеш?

— Винаги, Ман, откакто разбрах, че това е възможно. Сега остават само 3,57 по десет на девета степен микросекунди до удара… И тук, трябва да призная, е най-сложният проблем, който съм се опитвал да реша в реални граници. Щом ме заговориш, при всички случаи използвам голям процент от способностите си (вероятно по-голям, отколкото подозираш) в течение на няколко милиона микросекунди. Така анализирам какво точно си рекъл и се старя да ти отвръщам правилно.

— Значи в момента казваш: „Не ми дишай във врата, зает съм“?

— Ман, искам да ти дам съвършено решение.

— Светна ми. Ъъъ… Ще се кача при Проф.

— Както желаеш. Но те моля да бъдеш там, където мога да се свържа с тебе. Не е изключено да се нуждая от твоята помощ.

Последното беше глупост и двамата го знаехме. Проблемът надхвърляше човешките възможности, бе твърде късно дори за заповядаме отклоняване от целите. Майк се опитваше да ми пошушне: „Аз също съм нервен и искам да ми правиш компания, обаче те умолявам да не говориш“.

— О’кей, друже, ще поддържам връзка. От някой телефон. Ще набера MYCROFTXXX, но няма да приказвам, затова не отвръщай.

— Благодаря, Ман, най-добър мой приятелю. Большое спасибо.

— Ще се видим по-късно.

Качих се горе, решил в последна сметка да не търся други хора. Облякох скафандъра, намерих дълъг телефонен кабел, пъхнах шекера в шлема, намотах жицата през рамо и излязох на повърхността. В ремонтния навес до шлюза имаше служебен пост. Вързах се към него и избрах номера на Майк. Скрит в сянката на този заслон, аз надникнах към Синята планета.

Както винаги, тя висеше на половината път от зенита в западния участък на небето — голям и пищен сърп, повече от три дни след новоземие. Слънцето слизаше към хоризонта, ала яростният му блясък ми пречеше да зърна ясно Земята. Козирката на шлема не бе достатъчна защита, затова заотстъпвах назад от навеса, докато най-сетне видях полумесеца над него. Стана по-добре. Изгревът подхвана издутия край на Африка, така че ярката ивица минаваше по континента, а пък южната ледена шапка тъй ме заслепяваше, че не различавах отчетливо Северна Америка, огряна само от Луната.

Завъртях шия и нагласих пред очите си бинокъла. Бе от хубавите, „Цайс“ 7×50, преди принадлежеше на Надзирателя.

Северноамериканският директорат се простираше като призрачна карта пред мен. Необичайно малко облаци; виждах градовете, подобни на греещи точки без рязко очертани граници. 08.37…

В 08.50 Майк започна да ми отброява на глас — не беше нужно да отделя внимание за това, сигурно бе го програмирал на автоматичен режим по-рано.

08.51… 08.52… 08.53… Цяла минута: 59 — 58 — 57… Половин минутка: 29 — 28 — 27… Десет секунди — девет — осем — седем — шест — пет — четири — три — две — една.

И изведнъж онази мрежа блесна пред погледа ми в диамантени искри!

---

[1] Ужас (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Бейзболен играч. — Б.пр.; Този, който хвърля топката. — Б.Mandor ↑

[3] Средна (нем.). — Б.пр. ↑

[4] Плодородни земи под морското равнище, отделени с естествени или изкуствени прегради. — Б.ред. ↑

26

Ударихме ги толкова силно, че можехте да *видите* и с невъоръжено око. Изобщо нямах нужда от бинокъл. Челюстта ми увисна, тихо и благоговейно промърморих: „Mein Gott“[1]. Дванайсет много ярки, много остри, много бели светлинки, оформящи идеални правоъгълници. Раздуха се, потъмняха, почервеняха — за доста време според мен. Появиха се и други блясъци, но тази мрежа така ме омагьоса, че почти не ги забелязвах.

— Хе! — доволно се обади Майк. — Заковах ги в десетката. Приятелю Ман, вече можеш да говориш, не съм зает. Останаха ми само резервните снаряди.

— Нямам думи. Някакви неуспехи?

— Товарът за езерото Мичиган беше отбит нагоре и встрани, обаче не се разпадна. Да, ще си иде там — вече не го контролирам, лети без приемопредавател. Бомбата за пролива на Лонг Айланд мина право надолу. Опитаха се да я прехванат, но се провалиха. Не зная по каква причина. Ман, за тази цел мога за използвам и резервите в Атлантика, по-далеч от корабните маршрути. Да го направя ли? Имаш единадесет секунди за отговор.

— Ъъъ… *Да!* Стига да не улучиш самите кораби.

— Казах ти, че мога. Направих го. Ама трябва да им съобщим за допълнителните запаси, както и защо ги отклонихме. Та да поумуват малко.

— Майк, може би не биваше да си го позволяваме. Нали идеята бе да им свършат прехващачите?

— Но основният замисъл е да разберат, че не ги удряме с все сили. Можем да докажем възможностите си в Колорадо Спрингс.

— А там какво стана?

Извих врата си и погледнах през бинокъла. Не виждах нищо освен ивицата на дългия над сто километра град Денвър-Пуебло.

— Право в окото. Без никакво прехващане. Ман, всичките ми изстрели дадоха абсолютни попадения. Аз ти казах, че така ще бъде…

пък и това ме забавлява. Би ми харесало да правя същото всеки ден. С тази дума никога досега не успявах да свържа определено съдържание.

— Коя дума, дружок?

— Оргазъм. Ето какво изпитах, щом Земята светна. Да, вече зная.

Тук поизтрезнях:

— Майк, гледай да не ти хареса прекалено. Защото ако нещата тръгнат според желанието ни, няма да го правим втори път.

— О'кей, Ман. Записах го и мога да си го пускам винаги, когато искам да го преживея пак. Но залагам три към едно, че ще вършим същото и утре, дори бих похарчил пари за облог и вдругиден. Да се хванем ли на бас? Едночасово обсъждане на вицове срещу сто хонконгски долара.

— Ти пък откъде ще вземеш стотарка?

Засмя се:

— А според тебе откъде идват всички деньги?

— Уф, остави това. Ще имаш този час безплатно. Защо да те предизвиквам да рискуваш нашите шансове?

— Не бих те измамил, Ман, *не и теб*. Току-що отново ударихме командването на космическата им отбрана. Вероятно нямаш възможност да видиш заради облака прах от първия път. Сега получават по снаряд на всеки двадесет минути. Слез долу да си бъбрим. Прехвърлих работата на моето дете-идиотче.

— Безопасно ли е?

— Наблюдавам. Ман, за него е добре да се упражнява, по-късно може да му се наложи само̀ да се справя. То е прилежно, макар и тъпичко. Но върши каквото му пошепнеш.

— Наричаш оня компютър „то". Говори ли?

— О, не, тази машина наистина е идиот, никога не би успяла да се научи. Ала програмираш ли я — изпълнява. Възнамерявам да й дам доста задачи в събота.

— Защо баш в събота?

— Понеже в неделя детенцето може би ще се нагърби с всичко. Това е денят, когато *те* ще ни шамаросат.

— Какво искаш да кажеш? Майк, криеш нещо.

— Тъкмо ти *казвам*, нали? Случи се ей сега и аз вече наблюдавам. Възстанових събитията назад във времето — този сигнал напусна орбитата около Земята точно след като ги размазахме. Не

видях как е ускорил, имах друга работа, с която да се занимавам. Твърде далеч е за разпознаване, но размерите подхождат на миротворчески кръстосвач, потеглил насам. Става дума за периселений[2] в девет часа и три минути в неделя, освен ако не направим нови маневри. Това е първо приближение, по-късно ще съобщя уточнени данни. Ман, трудно ми беше и толкоз да разбера — предприемам мерки срещу радарно засичане.

— Сигурен ли си, че не грешиш?

Компютърът се изсмя:

— Приятелю, не е съвсем лесно да ме объркат. По уловените сигнали все едно, че съм му снел пръстови отпечатъци за установяване на личността. Поправка. Периселений в девет часа, две минути и четиридесет и три секунди.

— Кога ще ти дойде на мушката?

— Никога, друже, освен ако маневрира. Но *аз* ще му бъда на сгода късно в неделя, зависи кой момент ще избере за изстрелването. И ще се получи интересно положение. Би могъл да се прицели в някой зайчарник — според мен трябва да евакуираме Долен Тихо, а останалите да вземат максимални мерки за съхраняване на налягането. По-вероятно е да опита с катапулта. Може и да отложи стрелбата, докато му стиска. После би се напънал да унищожи всички мои радари със залп, като насочва всяка ракета към определен лъч.

Майк се хилеше.

— Забавно е, нали? Искам да кажа, за майтап от „смешните веднъж“. Ако изключа радарната си мрежа, неговите снаряди не могат да се ориентират към мен. Сторя ли обаче това, няма да виждам, за да посъветвам момчетата къде да си нацелят оръжията. Което пък означава, че нищо не би го възпряло да бомбардира катапулта. Комично.

Вдишах дълбоко, щеше ми се никога да не съм се захващал с министерство на отбраната.

— Какво ще правим? Да се предаваме ли? Не, Майк! Не и докато можем да се бием.

— Кой е казвал да се предаваме? Ман, проигравал съм тази и хиляди други възможни ситуации. Нови данни — втори сигнал напусна околоземна орбита, има същите характеристики. Прогноза за

него по-късно. Никакво сваляне на гарда. Приятелче, ще им бръмнат главите от нас.

— Как?

— Остави това на стария си авер Майкрофт. Ние разполагаме с шест балистични радара, плюс един на новото място. Изключих го и карам моето умствено недоразвито детенце да работи през №2 тук… Хм, въобще няма да надзъртаме към онези кораби с новия, нито ще им позволим да научат, че го имаме. Наблюдавам пришълците с №3 и периодично — на всеки три секунди — търся пресни сигнали, напускащи околоземна орбита, на всички други радари съм им затворил очичките. Замразил съм ги, докато не дойде времето да халосаме Велики Китай и Индия. А корабите дори няма да ги забележат, защото и аз не ще поглеждам в тяхната посока. Ъгълът между двете направления е голям и дотогава ще остане такъв. Ще ги използвам, щом назрее моментът за случайната шумотевица. Ще ги включвам и угасвам на неравни интервали… след като нашественикът изгърми своите снаряди. Ман, ракетата не може да носи твърде солиден мозък — ще ги надхитря.

— Ами как ще преборишш корабните компютри за управление на стрелбата?

— И тях ще излъжа. Искаш ли да се обзаложиш, че няма да приготвя от два радара сигнал като от един, разположен на половината път между двата? Но сега работя по… извинявай, отново използвам твоя глас.

— Добре. Какво точно правя?

— Ако този адмирал е наистина хитър, ще стовари върху края на стария катапулт всичко, което има, от най-далечното разстояние, за да остане напълно недосегаем за нашите сонди. Независимо дали знае кое ни е „тайното“ оръжие, ще разбие устройството и ще пренебрегне радарите. Затова заповядах на входа на катапулта — тоест ти заповяда — да нагласят за пуск ония товари, които успеят да подготвят. В момента изчислявам за всеки от тях нови, дългопериодни траектории, сетне ще ги хвърлим до един, изтиквайки ги в космоса колкото се може по-бързо.

— Слепешката ли?

— Ман, нали знаеш, че не се нуждая от радарен лъч за изстрелване на такива товари? Преди винаги съм ги наблюдавал, но не

е наложително. Това няма нищо общо със запокитването им, което представлява предварителни сметки и пълен контрол върху работата на самото устройство. Затова поставяме боеприпасите от стария катапулт в бавни траектории. Така ще принудим адмирала да се насочи по-скоро към радарите, отколкото към него — или едновременно към всичко. После ще му създаваме работа. Току-виж го отчаем толкова, че слезе наблизо за изстрел от упор и даде на нашите момчета шанс да му изгорят очите!

— Юнаците на Броуди ще харесат това. Които от тях са трезви. — Блъсках си главата над идеята му. — Майк, зяпал ли си видеото днес?

— Преглеждах предаванията, но не бих казал, че съм ги следил непрекъснато. Защо?

— Ами хвърли още едно оченце.

— Хубаво, хвърлих. И какво?

— Телескопът, който свързаха с видеото, е свестен, има и други. Питам: защо да използваш радар за корабите? Нали искаш мъжагите на Броуди да им видят сметката?

Майк помълча поне две секунди.

— Ман, най-добър мой приятелю, мислил ли си да поемеш работата ми на компютър?

— Това сарказъм ли е?

— О, съвсем не. Срамувам се. Инструментите на „Ричардсън“ са фактор, който никога не съм вмъквал в изчисленията си. Глупав съм, признавам. Да, да, да! Ще наблюдаваме корабите с телескоп и няма да включваме радарната мрежа, освен ако ония се отклонят от установените балистични криви. Има и още възможности… Не зная какво да кажа, скъпи друже, само че изобщо не ми е хрумвало да използвам астрономически уреди. Гледам с радарче, винаги така съм правил. Просто не съм и помис…

— Стига де!

— Говори искрено, Ман.

— *Аз* оправдавам ли се всеки път, когато *ти* се сетиш пръв за друго?

Машината произнесе бавно:

— В това напипвам нещо, което според мен не се поддава на анализ. Моя функция е да…

— Престани да се тормозиш. Щом идеята е добра, приложи я. Може да те вдъхнови за още хитрини. Изключвам и слизам долу.

Тъкмо влязох в покоите на Майк и Де ла Пас се обади по телефона:

— Щабът ли е? Някакви новини от фелдмаршал Дейвис?

— Тук съм, Проф. В главната компютърна зала.

— Ще се присъединиш ли към нас в канцеларията на Надзирателя? Трябва да взимаме решения, да си вършим работата.

— Проф, досега *бачках*! И в момента правя същото.

— Сигурен съм. Обясних на останалите, че програмирането на балистичния компютър е твърде деликатно дело в настоящата операция и ти се налага да се занимаваш лично. Обаче някои колеги смятат, че министърът на отбраната би следвало да присъства по време на дискусиите. И така, когато стигнеш до момента, в който според тебе можеш да повериш работата на своя помощник — името му е Майк, прав ли съм? — ще бъдеш ли любезен да…

— Светна ми. Идвам.

— Много добре, Мануел.

Нашето приятелче каза:

— Във фоновите звуци различих гласовете на тринадесет души. Ман, тъкмо затова професорът говореше прикрито.

— Схванах. Най-добре да се кача при тях и да видя от какво са изкукали. Нали не съм ти нужен?

— Хм, надявам се да стоиш близо до телефон.

— Ще стоя. Слушай в канцеларията на Надзирателя. Но ако отида другаде, ще те набера. Доскоро, amigo.

Та там заварих цялото правителство: и истинския кабинет, и людете, сложени в президиума за тежест. Бързо открих кой вдига врявата, оказа се човечето Хауърд Райт. Бяха скалъпили министерство и за него — на „изкуството, науката и професионалните въпроси“ — нещо, напомнящо сортиране на копчета по кутийки. Стана като рушвет за Новилен (понеже всички тежкарски постове заеха съратници от Л-Сити), както и отстъпка за самия Райт, който се издигна до водач на група в конгреса. Хората му много ги биваше по приказките, но не толкова в действията. Целта на Проф бе да му запуши устата, ама Проф понякога е прекалено изтънчен. Някои говорят най-добре, когато дишат вакуум.

Де ла Пас ме помоли да запозная правителството с военната обстановка. Направих го по своему.

— Доколкото забелязвам, Фин е тук. Нека той ни каже как сме в зайчарниците.

Хауърд Райт извиси глас:

— Генерал Нилсен вече стори това, не е необходимо да повтаря. Искаме да изслушаме *вас*.

Примигнах:

— Проф… Извинявайте. Господин председател, трябва ли да разбирам, че някой от министерството на отбраната е докладвал в мое отсъствие?

Човечето Райт крякна:

— Защо не? Не успяхме да ви открием.

Професорът се възползва от шанса. Виждаше, че съм прекалено напрегнат. Не бях спал много през последните три денонощия и откакто напуснахме Земята, не бях усещал такава умора.

— Настоявам за ред — меко реагира той. — Господин министър по професионалните въпроси, моля да отправяте вашите забележки чрез мен. Господин Дейвис, нека да уточня. Не е имало доклади, засягащи дейността на съответното ведомство, понеже кабинетът не започна заседанието си до момента на вашето пристигане. Генерал Нилсен неофициално отвърна на някои неофициално зададени му питания. Вероятно не е било редно да постъпваме така. Ако това е мнението ви, ще се опитам да предотвратя подобни случаи в бъдеще.

— Както разбирам, нищо лошо не е станало. Фин, говорих с тебе преди половин час. Нещо ново оттогава?

— Не, Мани.

— О’кей. Сещам се, че сигурно искате да чуете какво е положението извън Луната. Гледали ли сте, значи знаете, че първата бомбардировка приключи добре. Всъщност тя продължава още, защото стоварваме удар върху командването на космическата им отбрана на всеки двайсет минути. Това ще става до 13.00, после в 21.00 нацелваме Китай и Индия заедно с по-дребни мишени. Сетне се заемаме до четири след полунощ с Европа и Африка, прескачаме три часа, даваме дозата на Бразилия и компания, пак почиваме три часа и започваме alles отначало. Но засега проблемите са тук. Фин, налага се да евакуираме Долен Тихо.

— Момент! — Хауърд Райт вдигна ръка. — Имам въпросчета.

Говореше на Проф, а не на мен.

— Изчакайте. Министърът на отбраната свърши ли?

Уайо седеше по̀ към края. Размениxме си усмивки, обаче това бе всичко — така се държахме в кабинета и Конгреса. Някои мърмореха, че не бивало двама от едно семейство да бъдат в правителството. Сега тя поклати глава, предупреждавайки ме за нещо. Казах:

— Толкова за бомбардировката. Имате ли въпроси за нея?

— Господин Райт, вашите питания свързани ли са с тази тема?

— Съвсем определено — човечето стана и ме погледна. — Както знаете, аз съм представител на групите интелектуалци в свободната ни държава и ако мога така да се изразя — техните мнения са най-важни в обществените дела. Смятам, че е напълно уместно…

— Минутка, моля — рекох му. — Мислех си, че просто представяте Осми район в Новилен…

— Господин председател! Ще получа ли възможност да поставя моите въпроси или не?

— Той не пита, ами държи реч — вметнах. — Уморен съм и искам да се добера до легло.

Проф каза меко:

— Мануел, всички сме уморени. Но отлично разбирам мисълта ти. Конгресмен Райт, вие отговаряте само за своя район. А като член на правителството сте натоварен с някои задължения, обвързани с определени професии.

— То е едно и също.

— Не съвсем. Моля ви най-после да зададете вашия въпрос.

— Ъъ… много добре, ще се постарая! Известно ли е на фелдмаршал Дейвис, че неговият план за бомбардировката се е провалил катастрофално и че хиляди човешки животи са отнети безсмислено? Известно ли му е още колко сериозно се отнася към това интелигенцията на тази република? И може ли да ни обясни защо подобна безразсъдна — повтарям, *безразсъдна*! — бомбардировка бе предприета без необходимите консултации? Готов ли е в момента да преразгледа плановете си, или е решен да продължи слепешката напред? И има ли нещо вярно в обвиненията, че нашите ракети са носели ядрени заряди, поставени извън закона от всички цивилизовани

нации? А как очаква той Свободната държава Луна да бъде приета в представителните органи на ФН с оглед на неговите маневри?

Хвърлих око към часовника: час и половина от първия удар.

— Проф — рекох, — ще ми обясниш ли защо е всичко това?

— Съжалявам, Мануел — благо отвърна той. — Смятах (и трябваше да постъпя така) да оглася преди заседанието съобщение от новинарските емисии. Но ти сякаш помисли, че сме действали през главата ти, и… ето че не го казах. Министърът се позовава на току-що получен бюлетин тъкмо преди да дойдеш. На „Ройтер“ е, от Торонто. Ако има нещичко вярно в тази *мълния*, вместо да се вслушат в предупрежденията ни, хиляди зяпачи се струпали около мишените. Вероятно са дадени жертви. Не знаем броя им.

— Ясно. И какво е трябвало да сторя. Боже мой? Да изведа всекиго за ръчичка оттам? Известихме ги.

Хауърд Райт се намеси:

— Интелигенцията смята, че основни хуманни съображения правят задължително…

Сопнах му се:

— Слушай бе, дрънкало, нали чу Де ла Пас да казва, че новината е дошла ей сегичка — та ти откъде научи кой какво мисли за това, м-м?

Конгресменът почервеня:

— Господин председателю! Лични нападки!

— Мануел, моля те, не използвай епитети срещу министър Райт.

— Добре, ако и той не го прави. Само че си служи с по-надути думи. Какви са тези безсмислици за ядрени заряди? Нямаме нито един от тях, всички го знаят.

Проф погледна озадачено:

— И аз съм объркан. Така твърди съобщението. Но всъщност ме смущава видяното от самите нас по видеото — съвсем определено приличаше на атомни експлозии.

— Ох! — извърнах се към човечето Райт. — А вашите много интелигентни приятели обясниха ли ви какво става, когато за частица от секундата освободите няколко милиарда калории в една точка? Нещо да назнайвате за излъчването?

— Значи признавате, че действително сте използвали ядрени оръжия!

— О, Боже! — Главата ме цепеше. — Нищо такова не съм казвал, каквото и да ударите силно, хвърчат искри, разбирате ли? Елементарна физика, позната на всички освен на интелигенцията. Ние просто направихме *най-големите искри*, сътворени някога от човешка ръка — и толкоз. Большой взрив. Топлина, светлина, ултравиолетови лъчи. Може би той е предизвикал и рентгеново излъчване, не съм сигурен. За гама-радиацията силно се съмнявам. Алфа и бета — невъзможно. Внезапно превръщане на механична енергия. Но ядрена? Абсурд!

Тук Проф запита:

— Господин министре, доволен ли сте от такъв отговор?

— Подобен отговор отваря сума допълнителни въпроси. Например тая бомбардировка далеч надхвърля одобреното от кабинета. Видяхте стъписаните лица, когато онези ужасни проблясъци се появиха на екрана. А министърът на отбраната ни каза, че това продължава и в момента, на всеки двадесет минути. Мисля, че…

Погледнах си часовника:

— Още един току-що се заби в планината Шайен.

— Чухте ли? Той се *хвали*. Господин председател, клането долу трябва да бъде спряно!

Скръцнах му:

— Ей, дръ… министре, нима твърдите, че щабът на тяхната космическа отбрана не е военна цел? Вие на чия страна сте? На Луната? Или на ФН?

— Мануел О’Кели!

— Писна ми от глупости! Казахте ми да си свърша работата и аз направих точно същото. Махнете това дрънкало от главата ми!

Проф се озърна:

— Ако някой има предложение, което би прекратило тази непристойна сцена, ще бъда особено щастлив да го изслушам. Явно не сме много добре осведомени какво е действието на ония бомби. Струва ми се, че е по-добре да разредим двадесетминутния график. Да удължим интервалите до… да речем, един час. И да пропуснем следващите два, докато не получим още новини. Може би тогава ще поискаме да отложим удара срещу Велики Китай поне с денонощие.

Почти всеки кимна одобрително, замърмориха:

— Разумно! Разумно!

— Да. Нека не пришпорваме събитията.

Де ла Пас ме изгледа:

— Мануел?

— Проф, *знаеш* отговора! — отсякох. — Не ми го прехвърляй!

Изведнъж се намеси Уайо:

— Мани, обясни. Аз също имам нужда от обяснение.

Така че се стегнах:

— Прост пример за действието на закона за притеглянето. Точният отговор ще изисква компютър, ала следващите пет-шест изстрела са абсолютно неизбежни. Най-много да ги отклоним от мишените и може би да засегнем някой град, който не сме предупредили. *Няма начин* да ги отпратим в океана, твърде късно е. Планината Шайен е на хиляди и четиристотин километра навътре от брега. Колкото до удължаването на интервалите с час, глупаво е. Това не са ви капсули от подземката да ги пускате и спирате по желание. Това са падащи камъни. Ще удрят някъде всеки двайсет минути. Бихте могли да ги стоварите върху Шайен, където досега нищо живо не е останало — или другаде, за да убиете хора. Идеята да отложим атаката по Велики Китай с денонощие също е глупава. Още известно време можем да отклоним снарядите за там, но не и да ги забавим. Ако ги пренасочим, губите ценен материал. Щом някой мисли, че имаме стоманени обшивки за прахосване, най-добре да се качи до входа на катапулт и да погледне.

Професор Де ла Пас си изтри челото:

— Смятам, че всички въпроси получиха своя отговор, поне аз съм удовлетворен.

— Но не и аз, сър!

— Седнете, господин Райт. Принуждавате ме да ви напомня, че вашето министерство *не е* част от военновременния кабинет. Ако няма повече питания (надявам се да е така), ще закрия днешното заседание. Наистина всички се нуждаем от отдих. Затова нека…

— Проф!

— Да, Мануел!

— Ти въобще не ме остави да довърша. Утре късно или рано в неделя ще го отнесем.

— Как, синко?

— Бомби. Може би и нахлуване. Два кръстосвача потеглиха насам.

Това съобщение им прикова вниманието. Най-сетне Бернардо де ла Пас уморено кимна:

— Прекъсвам заседанието на правителството. Членовете на военновременния екип да изчакат.

— Секунда — казах. — Проф, когато поехме постовете, ти получи от всекиго оставка без дата.

— Вярно. Обаче се надявам — той въздъхна кротко — да не ме принудите да използвам някоя от тях.

— Ей сега ще използваш една.

— Мануел, това заплаха ли е?

— Наричай го както искаш — посочих Хауърд Райт. — Или туй дрънкало се разкарва… или аз си отивам.

— Приятелю, трябва да поспиш.

Примигвах да махна сълзите.

— Има си хас! Разбира се, че ще го направя. *Веднага!* Ще намеря нещо за лягане тук в Комплекса и се тръшвам. За десетина часа. После, ако още съм министър на отбраната, може да ме събудите. Иначе ме оставете да спя.

Вече целият Конгрес гледаше стреснато. Уайо застана до мен. Не говореше, само ме хвана за ръката. Професорът каза твърдо:

— Моля да напуснат всички, с изключение на военновременния кабинет и господин Райт.

Изчака повечето да се изнижат стаята.

— Драги Мануел, не мога да подпиша твоята оставка. Нито да ти позволя да ме притискаш в ъгъла, за да предприема прибързани действия спрямо министъра на професионалните въпроси. Не и когато сме така изтощени и с опънати нерви. Ще бъде по-добре, ако двамата се простите един на друг, като всеки от вас разбере, че колегата му е подложен на голямо напрежение.

— Ъъъ… — завъртях се към Фин. — Този би ли се? — И посочих с пръст Хауърд Райт.

— А? Не, по дяволите. Поне не беше от моите части. Е, храбри господине? Бихте ли се, след като ни нападнаха?

Човечето Райт каза надуто:

— Бях лишен от такава възможност. Когато научих, всичко бе свършило. Но сега бяха оскърбени и моята смелост, и моята лоялност. Настоявам…

— Я млъквай, бре — отрязах го. — Ако искаш дуел, ще го получиш в първия миг, щом не съм зает. Проф, той не може да си оправдае държанието с умора от боевете и аз няма да се извиня на едно дрънкало за това, че наистина е дрънкало. Ти май не разбра какво стана. Позволи на тоя дръвник да ми скочи на врата — и дори *не се опита* да го спреш! Та така: или уволни него, или *мен*.

Тук внезапно се намеси Фин Нилсен:

— Професоре, присъединявам се. Или изхвърли тази въшка, или нас двамата. — Метна белтък на Райт. — Типче, хайде да поприказваме за дуела. Ще се биеш първо с моя милост. Имаш две ръце, а Мани няма.

— За *него* не ми трябват две ръце — кимнах. — Но ти благодаря, Фин.

Уайо се разплака (почувствах го, макар че нищо не чух). Де ла Пас я попита много тъжно:

— Ами ти, Уайоминг?

— И-и-извинявай, Проф! И аз.

Оставаха само Клейтън, съдията Броуди, Волфганг Корсаков, Стю и Шини — малцината с тежест в този екип. Виждах, че са с мен въпреки усилието, което струваше на Волф. Нали работеше с председателя, не с генерал Дейвис.

Проф ме изгледа отново и каза тихо:

— Мануел, налага се двустранно споразумение. Това, дето вършиш, принуждава и мен да си подам оставката. — Надникна в очите на всички поред. — Лека нощ, другари. Май вече е добро утро. Ще отида да си почина, защото имам остра нужда.

Излезе рязко, без да се обръща.

Райт беше изчезнал. Не видях кога си тръгна. Фин рече:

— Мани, какво ще правим с тези кръстосвачи?

— Нищо няма да стане преди събота следобед. Но е задължително да евакуираш Долен Тихо. Сега не мога да говоря. Скапан съм.

Уредихме си среща пак тук в 21.00, после Уайо ме отведе. Сигурно ме е сложила да спя, обаче не помня.

---

[1] Боже мой (нем.) — Б.пр. ↑

[2] Най-близката до Луната орбитална точка. — Б.пр. ↑

27

Проф бе там, когато се срещнах с Фин в канцеларията на Надзирателя малко преди уговорката ни в петък. Спах десетина часа, изкъпах се, хапнах нещо, което Уайо ми донесе, и се свързах с Майк. Alles вървеше според плана, корабите не бяха променили траекторията си, наближаваше моментът за удара по Велики Китай.

Отидох навреме, за да гледам по видеото попаденията, всичките точни. Една минута след девет вече нямаше какво да зяпаме, така че Проф ни подкани да работим. Нито дума за Райт или за оставки. Никога по-късно не видях този министър.

Тъкмо това искам да кажа — *никога* повече не го видях. И не питах за него. Де ла Пас не спомена нищо за кавгата, затуй и аз замълчах.

Занимавахме се с новините и тактическото положение. Хауърд Райт се оказа прав за многото погубени, предаванията от Земята бяха пълни с тая тема. Нямаше начин да научим точно колко люде са загинали. Ако някой човек стои в центъра на мишена и го халосат тонове скала, не остава кой знае какво. Успяха да преброят само онези, застанали по-надалеч от точките на попаденията. Тях ги убиха взривовете — около петдесет хиляди жертви в Северна Америка.

Не ги разбирам хората! Три дни пропиляхме да ги предпазим и не може да се каже, че не чуха предупрежденията ни. Именно затова отидоха там. Да видят представлението. Да се присмеят на затворническите щуротии. Да си вземат „сувенири“. Цели семейства се настанявали върху мишените, някои носили кошници за пикник. *Кошници за пикник!* Боже мой!

А сега живите с крясъци искаха главите ни заради тая „безсмислена касапница“. Да. Никакво възмущение от собственото им нашествие и (ядрената!) бомбардировка четири дни по-рано, но пък колко ги заболя от нашите „предумишлени убийства“. Вестник „Грейт Ню Йорк Таймс“ пожела лунното *бунтовническо* правителство да бъде свалено на Земята и екзекутирано публично: „Очевидно в този случай трябва да се направи изключение от хуманния закон, забраняващ

смъртното наказание, в името на висшите интереси на цялото човечество.“

Опитвах се да не разсъждавам над близкото бъдеще, както бях принуден да не мисля твърде много за Людмила. Тя изобщо не си носеше сандвичи за пикник. Мила не беше зяпач, тръгнал да търси гъдел на нервите.

Долен Тихо ни бе неотложен проблем. Ако онези кораби бомбардираха зайчарници — в новините от Земята настояваха точно за това, — горкият нямаше да издържи, доста тънък му бе покривът. Някоя водородна „гостенка“ би измела налягането на всички равнища. Въздушните шлюзове не бяха предвидени да понасят подобни взривове.

(Наистина не ги разбирам тези хора. На Земята уж царуваше абсолютна забрана върху употребата на термоядрено оръжие срещу човешки същества, нали тъкмо затова бяха създадени ФН? А пък от тях се чуваха мощни ревове да пуснат водородните бомби отгоре ни. Престанаха да твърдят, че нашите снаряди били атомни, но цяла Северна Америка сякаш кипеше от нетърпение да види как *нас* ще ударят с такива.)

Щом стана дума, да кажа, че не разбирам и лунатиците. Фин прати съобщение по своята милиция, че Долен Тихо трябва да се спасява. Проф повтори същото по видеото. Не беше и особен проблем. Този зайчарник бе достатъчно малък, за да го подслоним и нахраним в Л-сити и нови Ленинград. Можехме да отклоним нужните капсули и да преместим всички люде за двайсет часа, като ги стоварим в Новилен и убедим половината да отидат в Комплекса. Много работа, ала никакви трудности. О, плюс някои дреболии — да почнем сгъстяването на градския въздух, докато евакуираме хората, та да го запазим. Най-сетне да го измъчем напълно, намалявайки докрай щетите. Да извозим толкова храна, за колкото ни стигне времето. Да запечатаме здраво проходите към долните фермерски тунели… Всичко това знаехме как да направим; имахме и организацията, понеже разполагаме със стилягите, милицията и състава от гражданските служби на поддръжка.

Добре, а започна ли евакуирането? Само да бяха чули кухото ехо!

Капсулите се наредиха, опрени една в друга. Вече липсваше място за още, докато някои не потеглят. Не помръдваха.

— Мани — каза Фин Нилсен, — както гледам, тези няма да се спасяват.

— По дяволите, *принудени са*. Засечем ли ракета към Долен Тихо, ще бъде твърде късно. Хората ще се изпотъпчат взаимно, ще напъват да влязат във вагоните, които не могат да ги поберат от раз. Фин, твоите момчета трябва да ги *накарат*.

Професорът поклати глава:

— Не, Мануел.

Ядосах се.

— Проф, прекаляваш с тази твоя „никаква принуда“! Нали разбираш, че ще побеснеят?

— Хм, значи да побесняват. Но ще продължим с убеждение, а не със сила. Нека сега прегледаме плановете.

Плановете всъщност не бяха кой знае какво, ама това успяхме да сторим. Да предупредим всекиго за очакваните бомбардировки и/или нахлуване. Да въртим на смени мъже от милицията на Фин над зайчарниците, ако ония кръстосвачи заобиколят Луната и минат откъм тъмната й страна. За да не ни сварят отново по долни гащи. Максимални предпазни мерки за налягането и скафандрите в нашите поселения. Всички военни и полувоенни преминават към повишена бойна готовност в 16.00 (събота) и в пълна — при изстрелвани ракети или маневри на корабите. Артилеристите на Броуди да бъдат подтикнати да отидат в града, там да се напиват или каквото желаят, но да се върнат до три следобед. Тази идея даде Проф, Фин искаше да остави половината на пост. Де ла Пас каза, че не бива и ще бъдат в по-добра форма за дълго бдение, ако се позабавляват преди това. Съгласих се.

В бомбардирането на Земята не променихме нищо след първото завъртане. Получавахме изтерзани отзвуци от Индия и никакви известни от Велики Китай. Само че индусите нямаха от какво толкова да се оплакват. За тях не приложихме мрежа, твърде пренаселено е мястото. Освен точките в пустинята Тар и няколко върха имаше мишени в крайбрежните води, по-далеч от пристанищата.

Но е трябвало да изберем по-високи планини или да не се престараваме с предупрежденията. Както изглеждаше според новините, някакъв свят човек, последван от безброй поклонници,

решил да се качат на всеки достъпен връх и да възпрат нашето възмездие единствено със силата на духа.

И пак се оказахме убийци.

Отгоре на това ударилите във вълните снаряди избиха милиони риби и някои рибари, защото те и другите, препитаващи се от океана, не се вслушали в думите ни. Индийското правителство май се вбеси заради les creatures aquatigues[1] не по-малко, отколкото заради риболовците… но принципът за светостта на живота не важеше за нас — искаха главите ни.

Черният континент и Европа реагираха по-разумно, ала доста различно. Човешката единица никога не е била свещена в Африка, та отишлите да зяпат на мишените бяха приети като дребно кръвопускане. Европейците имаха цял ден да осъзнаят, че нанасяме удари по обещаните места и че нашите бомби са смъртоносни. Да, паднаха жертви, особено заради твърдоглавите морски капитани. Но не и избити нехайни тълпи, както в Индия и Северна Америка. Що се отнася до Бразилия и другите части на Южна Америка, загиналите бяха още по-малко.

После отново дойде ред на директората — в девет часа, петнадесет минути и двайсет и осем секунди на 17 октомври 76-а.

Майк го нагласи точно за 10.00 по нашето време, като с придвижването на Луната по орбитата й за едно денонощие и завъртането на Земята Северна Америка обърна към нас в пет източното си крайбрежие, а в два часа — западното.

Но рано сутринта в събота започнаха караниците какво да правим този път с мишените. Де ла Пас не беше свикал заседание на военновременния кабинет, ама те пак цъфнаха без Клейтън (Ватанабе), който отиде в Конгвил да оглави отбраната. Проф, аз, Фин, Уайо, съдията Броуди, Волфганг, Стю, Теръпс Шиън — осем различни мнения. Професорът е прав: повече от трима никога нищо не могат за решат.

Трябваше да кажа — шест мнения, понеже Уайоминг си държеше хубавата устица затворена, същото стори и Де ла Пас. Той председателстваше. На граф Стю не му пукаше къде ще ударим, стига Нюйоркската фондова борса да е отворена в понеделник.

— В четвъртък — рече — разпродадохме на деветнадесет места акции, каквито всъщност нямахме. Ако искате лунната нация да не

банкрутира още преди да е излязла от пелените, по-добре е моите нареждания за изкупуване, които ще прикрият продажбите, да бъдат изпълнявани. Кажи им Волф, накарай ги да разберат.

Броуди пожела да използва катапулта, за да пръсне всеки друг кораб, напуснал околоземна орбита. Съдията не знаеше нищо за балистиката, но помнеше на какви уязвими позиции са неговите сондьори. Не се препирах с бригадира, защото повечето ни товари бяха изведени на бавни обороти. Съвсем скоро щяхме да изстреляме и останалите, а и не ми се вярваше още дълго да разполагаме със стария катапулт.

Шини смяташе, че е много хитро да повторим онази мрежа, ама и да запратим една скала право по гнездото на миротворческата централа.

— Познавам янките — заяви той, — нали бях един от тях, преди да ме депортират. Жал ми е до болка, че са предали нещата в ръцете на ФН. Да сплескаме тая пасмина и те ще минат на наша страна.

Волфганг Корсаков предизвика погнусата на Стю, като изрази мнението си, че техните спекулации биха потръгнали по-добре, ако alle фондови борси бъдат затворени до края на цялата операция.

Фин искаше да играем на „Всичко или нищо“ — предупреждавахме ги да махнат корабите си от нашето небе и щом откажат, ги удряме с все сила.

— Шини греши за янките, аз също ги познавам. Северна Америка е най-упоритата част от ФН, точно нея би трябвало да пребием. И бездруго вече ни наричат убийци, време е да ти цапнем здраво! Ако смажем американските градове, можем да се откажем от стрелбата по останалите.

Измъкнах се, поговорих с Майк, записах си това-онова. Върнах се, а те още спореха. Де ла Пас вдигна поглед, когато седнах на мястото си.

— Фелдмаршал, досега не сте изразили своята позиция.

Казах му:

— Проф, може ли да забравим тези „фелдмаршалски“ щуротии? Децата спят, да си позволим откровеност, м-м?

— Както желаеш, Мануел.

— Очаквах, че ще стигнете до някакво съгласие…

Тц, не бяха стигнали.

— Не виждам защо и аз да имам мнение — продължих. — Момче за поръчки съм и стоя тук, понеже знам как се програмира балистичен компютър.

Рекох това с очи, вперени право във Волфганг Корсаков, който хем бе пръв съратник, хем интелектуалец с мръсен език. Аз съм обикновен механик с не много правилна граматика, а пък Волф е завършил луксозно училище (Оксфорд), преди да го осъдят. В думите на Проф се вслушваше, ала рядко се съобразяваше с другиго. Да, и със Стю се спогаждаха — но графът също имаше пищно минало.

Волфганг се размърда неловко и каза:

— Хайде, Мани, разбира се, че искаме да знаем твоето мнение.

— Нямам. Планът за бомбардировките беше старателно разработен и всеки получи възможност да го критикува. Не видях нищо, което да оправдава промени.

Проф се намеси:

— Мануел, ще запознаеш ли всички нас с втората атака срещу Северна Америка?

— О’кей. Целта за второто пляскане е да ги подтикнем към похабяване на ракетните прехващачи. Нашите снаряди са насочени към големи градове, тоест към незначителни мишени в близост до тях… казваме им това малко преди залпа… след колко време, Шини?

— В момента им съобщаваме. Но можем да го променим. И би трябвало.

— Така да бъде. Не съм силен в пропагандата. В повечето случаи (за да се прицелим толкова близко, че да ги тласнем към прехващане) се наложи да изберем водни мишени. Хе, доста грубичко ще стане. Освен че ще изтребим рибите и всеки, който не стои далеч от басейна, ще предизвикаме страхотни местни бури и повреди по бреговете.

Погледнах си часовника, трябваше още да протакам.

— Сиатъл получава дар право в скута, в пролива Пюджет. Сан Франциско ще загуби два моста, които много обича. За Лос Анджелис предвиждаме един кютек между Лонг Бийч и Каталина и друг — няколко километра нагоре по брега. Мексико Сити е навътре из континента, затова забиваме юмрук в Попокатепетъл, та да го видят. На Солт Лейк Сити пращаме скали в езерото. Денвър ще пренебрегнем, могат да гледат какво става с Колорадо Спрингс, защото отново ще размажем планината Шайен и продължаваме при всяко

обръщане. Изстрелите на Канзас Сити и Сейнт Луи са в техните реки, както и за Нови Орлеан… там има вероятност от наводнения. Всички градове по Големите езера ще го отнесат, списъкът е дълъг — да го прочета ли?

— Може би по-късно — каза Проф. — Давай нататък.

— Бостън получава порция в пристанището, за Ню Йорк е в пролива на Лонг Айланд заедно с добавка между двата най-солидни моста. Мисля, че ще съсипем тези съоръжения, но ние обещахме да не се целим право в тях и ще удържим на думата си. Вървейки надолу по източния им бряг, отпускаме доза на два града в залива Делауеър, после — на още толкоз в залива Чезапийк, като единият е с голямо историческо и сантиментално значение. По на юг сме предвидили морски удари за три обекта. Навътре от крайбрежието ще праснем Синсинати, Бирмингам, Чатануга, Оклахома Сити, всички в реките или близките планини. О, да, забравих Далас — унищожаваме космодрума там; може да сгащим някой и друг кораб, бяха шест при последната проверка. Няма да убием никого, който не упорства да стои на мишената. Далас е идеална цел, онзи полигон е широк, плосък и почти празен, та току-виж десетина милиона гледат представлението.

— Ако го улучиш — натърти Шини.

— Когато, а не ако. За всеки изстрел имаме резервен час по-късно. Не пробие ли нито един от двата, по-назад държим други снаряди за пренасочване. Например лесно е да променяме мишените в групата на заливите Делауеър и Чезапийк. Същото важи за Големите езера. Но за Далас пазим отделна редичка бомби, при това доста дълга — очакваме да бъде усилено отбраняван… Резервите стигат за около шест часа (дотогава ще виждаме Северна Америка) и последните можем да хвърлим където и да е върху континента… Защото, колкото по-отдалечен е товарът при отклонение, толкова по-сериозна е възможната промяна.

— Това не ми е ясно — каза бригадирът Броуди.

— Въпрос на сметки, съдия — отвърнах. — Насочващият двигател дава на снаряда страничен вектор от определени метри в секунда. Колкото по-дълго действа този вектор, толкова по-далеч от набелязаната цел ще падне товарът. Ако, да речем, включим двигателя три часа преди момента на удара, пренасочваме го тройно *по-*

настрани. Не е съвсем просто, но нашият компютър ще се справи, щом му отпуснете достатъчно време.

— Колко например? — попита Волфганг Корсаков.

Постарах се да не го разбера.

— Тази машинка може да решава подобни проблеми почти мигновено, когато й зададете програмата. Нещо такова — ако за комбината мишени A, B, C и D установите, че не сте успели да цапардосате три с първия и втория залп, пренареждате своите резерви за първа група. Важното е да наберете същите цели, докато разпределяте всички следващи бомби за възможен удар по втора група. Едновременно пренареждате още резерви на суперядрото Алфа по такъв начин, че…

— По-бавно! — възропта Волфганг. — Не съм компютър. Искам само да зная колко време имаме за решения.

— О! — демонстративно се втренчих в часовника. — Сега разполагате с… три минути и петдесет и две секунди, за да отклоните първия товар към Канзас Сити. Програмата е готова и най-добрият ми помощник, казва се Майк, чака нащрек. Да му се обадя ли?

Шини рече:

— За Бога, Ман — отклони го!

— Как пък не! — засмя се Фин. — Какво ти става, Терънс? Не ти ли стиска, а?

Професорът вметна:

— Другари! Моля ви!

Скръцнах им:

— Вижте, аз получавам заповедите си от държавния глава — ей го там, това е Проф. Ако ви иска мнението, ще ви попита. Няма смисъл да си крещите. — Пак погледнах часовника. — Да закръглим на две минути и половина. То се знае, за другите мишени имате повече свобода. Канзас Сити е най-далеч от дълбоките води. Но за някои градове до Големите езера почти изтече времето за отклоняване към океана. За Солт Лейк Сити остана може би минутка в аванс. После купчината се сгромолясва.

— Всички поред — каза Де ла Пас. — Гласуваме програмата да бъде изпълнена. Генерал Нилсен?

— Да!

— Уайоминг Дейвис?

Уайо спря да диша:

— Да!

— Съдия Броуди?

— Разбира се. Необходимо е.

— Волфганг?

— О, да.

— Господин Шиън?

— Пропускате страхотна възможност. Но ще се съглася, за да бъдем единодушни.

— Момент, Мануел?

— Ти командваш, Проф, винаги е било така. Гласуването е глупост.

— Съзнавам, че командвам, господин министър. Продължете бомбардировката по план.

С втория залп успяхме да улучим болшинството мишени, макар че всички бяха защитени без Мексико Сити. Най-вероятно (98,3 на сто според по-късните сметки на Майк) прехващачите се взривяваха с радарен сигнал на определено разстояние от целта. Бяха изчислявани върху погрешно схващане за уязвимост на масивната скала. Само три от нашите камъни бяха унищожени, а други — отклонени от курса. Така причиниха повече злини, отколкото ако не ги бяха обстрелвали.

С Ню Йорк бе трудно. С Далас се оказа твърде трудно. Сигурно разликата идваше от местните системи за управление на прехващането, защото не ни се вярваше командният пост в планината Шайен да действа още. Може и да не сме смазали подземното им леговище (не знам колко надълбоко се бяха заровили), но бих се обзаложил, че нито хората, нито компютрите вече ставаха за нещо.

Далас гръмна или избута настрани първите пет скали. Затова казах на Майк да вземе всичко възможно от Шайен и да го подари на опърничавия град… което успя да направи след два залпа. По-малко от хиляда километра деляха тези мишени.

Коравата даласка защита се пропука при следващата порция. Майк пусна на техния космодрум нови три (вече нямаше как да ги мърдаме), после пак се прехвърли на оная планина. Не бяхме пипнали по-далечните снаряди, все така си бяха надписани за нея. Той още

даряваше тази очукана твърд с космически любовни ласки, когато Америка се завъртя и се скри под източния край на Земята.

Останах при Майк през цялата бомбардировка, защото знаех, че сега му е най-трудно. Щом спря и докато дойде времето да вдигне прах във Велики Китай, компютърът каза замислено:

— Ман, не смятам, че е добре да удряме още по Шайен.

— Защо, Ман?

— Тая планина вече не съществува.

— Тогава пренасочи нейните резерви. Кога *трябва* да решиш?

— Бих могъл да ги прицеля в Албукърк и Омаха, но най-уместно е да го сторя веднага, утре ще имаме много работа. Ман, най-верни мой приятелю, налага се да тръгваш.

— Досаждам ли ти, друже?

— През следващите няколко часа първият кораб може да изстреля ракети. Ако това стане, планирам да прехвърля изцяло балистичния контрол на „Прашката на малкия Давид“. И когато го направя, ти трябва да си в Mare Undarum.

— Майк, какво те тормози?

— Ман, онзи младеж е прилежен. Обаче е глупав. Искам го под око. Току-виж възникне необходимост от бързи решения, а там няма кой да го контролира правилно. Нужно е да заминеш.

— О’кей, Майк, щом казваш. Но ако се наложи *спешна* промяна, пак ще ти се обадя.

Най-големият недостатък на компютрите въобще не е техен недостатък, ами е заложен във факта, че човекът дълго, може би часове съставя програмата, която машината изпълнява за милисекунди. Сред най-добрите качества на Майк беше способността му да се програмира сам. Бързичко. Просто му обяснявате проблема и го оставяте да бачка. По същия начин, за същото време би могъл да спретне и своето „синче-идиотче“ с грамадно преимущество в скоростта спрямо хората.

— Но, Ман, аз искам да отидеш там, защото надали ще успееш да се свържеш с мен. Нищо чудно линиите да бъдат прекъснати. Затова подготвих пакет от възможно необходимия софтуер за младока. Току-виж се окаже полезен.

— Добре, разпечатай то. И ми дай Де ла Пас да поприказваме двамата.

Майк го намери аламинут. Уверих се, че е сам, и му обясних какво желаеше компютърът от моя милост. Смятах, че Проф ще възрази. Надявах се да настоява, че трябва да остана по време на бомбардировките, нахлуването или каквото измислят онези кораби. Ала той отряза:

— Мани, крайно наложително е да идеш. Колебаех се дали аз да ти съобщя. Обсъди ли шансовете ни с Майк?

— Нет.

— Аз правя това непрекъснато. Хайде да го кажа без увъртане. Ако Луна Сити бъде разрушена, ако аз и останалите от правителството бъдем убити, даже ако радарните очи на нашия amigo бъдат ослепени и той загуби връзка с новия катапулт, а всичко това е възможно при свирепа бомбардировка… даже тогава Майк пак дава равни шансове на Луната. Стига „Прашката на Давид“ да действа и *ти* да си там, за да ръководиш.

Казах му:

— Да, шефе. Слушам, господарю. Ти и Майк сте гадняри, искате да ми развалите веселото. Изпълнявам.

— Много добре, Мануел.

Поседях още час при дружока, докато разпечатваше метри след метри програми, приспособени за другата машина. Работата щеше да ми отнеме шест месеца, дори да бях помислил за всички възможности. Хм, той бе направил и указател с кръстосани отпратки — вътре съзрях ужасии, които не бих посмял да разкажа. М-да, при определени обстоятелства, ако се появи необходимост да разрушим (примерно) Париж, там беше посочено кои снаряди от кои орбити да се вземат, как младшият компютър да ги намери и да ги насочи към мишената. Въобще имаше *всичко*.

Четях този безкраен документ (не самите програми, а описанията им в началото на всяка), когато се обади Уайо.

— Скъпи Мани, Проф каза ли ти нещо за отиване в Mare Undarum?

— Да. Тъкмо щях да ти звъня.

— Добре. Ще опаковам нашия багаж и ще се срещнем на източната станция. Кога можеш да дойдеш там?

— Нашия ли? И ти ли идваш?

— Проф не ти ли спомена?

— Nein.

Изведнъж се развеселих.

— Мили, чувствах се виновна. *Исках* да тръгна с тебе… но ми липсваше някакъв повод. В края на краищата от мен няма полза около компютрите, защото *имам* свои отговорности тук. Тоест имах. Днес бях уволнена от всички постове, както и ти.

— Какво-о?

— Вече не си министър на отбраната, сега е Фин. В замяна на това ставаш втори премиер-министър…

— Я гледай!

— … също и заместник-министър на отбраната. Аз пък съм дубльорка на парламентарния шеф, а Стю Лажуайе беше назначен за заместник-министър на външните работи. Значи и той идва с нас.

— Обърках се.

— Не е толкова изневиделица, колкото ти се струва. Проф и Майк го измислиха преди месеци. Децентрализация, скъпи — същото, което Макинтайър разработваше за зайчарниците. Ако се случи беда в Л-Сити, Свободната държава Луна отново ще има правителство. Професорът ми каза: „Мила девойко Уайоминг, докато вие тримата и неколцина конгресмени сте живи, нищо не е загубено. Все още можете да преговаряте за справедливи условия, без да отваряте дума за нанесените ви рани.“

И така, пак станах компютърен механик. Стю и Уайо ме чакаха с багажа (включително набор от другите ми ръце); провирахме се в скафандри през безброй тунели без налягане върху малкия товарен ролигон, с който караха стомана към втория катапулт. Грег прати голям бус да ни вземе за отсечката по повърхността, а когато отново слязохме долу, той ни посрещна.

Затова пропуснах атаката срещу балистичните радари в събота вечерта.

---

[1] Водните твари (фр.). — Б.пр. ↑

28

Капитанът на първия кораб на ФН — „Есперанс“[1], беше от куражлиите. Късно в събота промени курса и се втурна право към целта. Явно проумял, че можем да опитаме радарни игрички, той, изглежда, решил да се доближи достатъчно, за да вижда нашите инсталации с „очичките“ на своя борд, вместо да разчита на насочване на лъчи.

Струва ми се, че е искал да пожертва себе си, кораба и екипажа, защото слязъл до хиляда километра преди стрелбата. Тогава пуснал залп към пет от шестте радара на Майк, без да обръща внимание на хаотичното им превключване.

Amigo очаквал да ослепее всеки момент и накарал момчетата на Броуди да изгорят зрението на врага. Оставил ги да правят това три секунди, преди да ги прехвърли към ракетния кошмар.

Резултатът — един разбит кръстосвач, два балистични радара, гръмнати от снаряди с термоядрени глави, три „убити“ ракети. Но и два артилерийски разчета мъртви, първият от атомен взрив, другият от повреден боеприпас, стоварил се точно върху него. Плюс тринайсет артилеристи с радиационно облъчване над 800-рентгеновата граница на смъртта (отчасти от експлозиите, отчасти от прекалено дългото стоене върху повърхността). Тук трябва да добавя, че четири жени от корпуса „Лизистрата“ загинаха с тях. Дамите решили да си сложат скафандрите и да се качат горе със своите мъже. Някои момичета също получиха сериозни лъчеви дози, но не близо до 800 рентгена.

Вторият кръстосвач продължи по елиптична орбита и мина зад Луната.

Научих повечето новини от Майк, когато рано в неделя пристигнахме при „Прашката на Давид“. Той мърмореше за загубата на две от *очичките* си и още по-горчиво оплакваше мъртвите артилеристи, сякаш придобил подобие на човешка съвест. Стори ми се, че обвинява себе си за неуспеха да надхитрят шест цели наведнъж. Напомних му, че бе принуден да се бие с импровизирани средства с малък обсег, а нямаше истински оръжия…

— Ами ти, Майк? Добре ли си?

— В най-съществените си части — да. Имам външни прекъсвания. Една оцеляла ракета удари по линиите ми към Нови Ленинград, но предадените през Луна Сити доклади ме осведомиха, че местната система за управление е поела работата. И то без никакви щети за градските съоръжения. Чувствам се обезсърчен от тези аварии, ала с тях можем да се заемем по-късно.

— Майк, гласът ти звучи уморено.

— Аз да се уморя? Ман, забравяш какво представлявам. Раздразнен съм, това е всичко.

— Вторият кораб кога ще се покаже отново?

— След около три часа, ако се движи по досегашния маршрут. Но няма да го направи — вероятността за промяна надхвърля 90 процента. Очаквам го подир шестдесет минути.

— Ниска орбита, а? Охо!

— Напусна зоната на наблюдение с азимут и курс изток — тридесет и две север. Ман, този факт да ти подсказва нещо?

Опитах да си представя картинката.

— Подсказва ми, че ще кацнат и ще искат да пленят *тебе*, mitarbeiter[2]. Съобщи ли на Фин? Тоест подсети ли Проф да предупреди Фин?

— Професорът знае. Обаче моят анализ сочи друго.

— Е? Както и да е, значи трябва да млъквам и да те оставя да си вършиш работата.

Така и сторих. Леноре ми донесе закуска, докато контролирах младшия компютър. Срамувам се да го кажа, ама никак не можех да тъжа за загубите ни, щом и тя, и Уайо бяха при мен. Мами изпрати Леноре „да готви на Грег“ след смъртта на Мила — това бе само повод. На катапулта бяха дошли достатъчно съпруги, за да осигурят домашна кухня на всекиго. Беше по-скоро опит за повдигане на духа.

Този младок сякаш се справяше добре. Занимаваше се с Южна Америка, товар след товар. Останах в радарната зала и гледах с максимално увеличение как заби един в устието между Монтевидео и Буенос Айрес. И Майк едва ли би уцелил по-точно. После проверих програмата му за Северна Америка, без да намеря нищо, което да критикувам. Спуснах капака и прибрах ключа. Младшата машина

щеше да продължи самостоятелно, освен ако приятелчето не се отървеше от другите неприятности и решеше да поеме отново юздите.

Сетне започнах да прослушвам новините от ФН и от Луна Сити. Коаксиалният кабел от Л-Сити предаваше телефоните, връзката на Майк с неговото „дете-идиотче“, радиото и видеото. Мястото вече не бе изолирано. Плюс това имахме и антени, насочени към Земята. Можехме да приемаме пряко оттам всяка новинка, която получаваха и в комплекса. Не беше глупаво да разполагаме с тази допълнителна придобивка. Медиите на Синята планета бяха единственото ни забавление по време на строителството, а сега бяха и резерва при прекъснат кабел.

Официалният спътник ретранслатор на ФН твърдеше, че балистичните радари на Луната са унищожени и оттук нататък сме беззащитни. Чудех се какво ли мислят по въпроса хората от Монтевидео и Буенос Айрес. Вероятно си имаха прекалено много грижи, за да слушат вестите. Водните удари криеха и по-лоши страни от онези по открити земни пространства.

Видеоканалът на „Дневен лунатик“ показваше Шини. Той подробно разказваше за нашите люде какво станало при атаката на „Есперанс“ и повтаряше новините, предупреждавайки народа, че битката *не е* завършила. Боен кораб щял да се появи в небето ни всеки момент: да бъдат готви за всичко, да останат в скафандрите (Шини носеше своя с вдигнат шлем), да вземат максималните предпазни мерки за налягането. Отрядите — в пълна бойна готовност, а гражданите без определени задължения в момента да потърсят укритие на най-долните равнища, като изчакат там до второ нареждане. И така нататък.

Изрече тези неща няколко пъти, после внезапно мина на друго:

— *Мълния!* Вражеският кръстосвач е засечен от радари, идва ниско и бързо. Може да се насочи към Луна Сити. *Мълния!* Изстрелял е ракети към изхода на…

Картината и звукът изчезнаха.

Сега ще кажа онова, което ние от „Прашката на Давид“ научихме по-късно. Вторият кръстосвач, движещ се в най-стегнатата орбита, допустима при лунното притегляне, успял да започне бомбардировка върху изхода на стария катапулт. Това беше на сто километра от входа и нашите стрелци. Врагът разбил много от магнитните пръстени за

минутата, която имал, докато навлезе в обсега на лазерните сонди, скупчени около радарите там. Мисля, че се е чувствал в безопасност. Ама не бил. Момчетата на Броуди му изгорили „очичките“ и му отрязали „ушичките“. Направил още една обиколка, за да се разбие близо до Торичели — явно при опит за кацане, тъй като двигателите му се включили тъкмо преди края.

Но следващата вест за новия катапулт получихме от Земята. По онази тръбяща честота на ФН заявиха, че нашето устройство е разрушено (вярно) и с това е сложена точка на заплахата от Луната (грешка). После призоваха всички лунатици да арестуват самозваните си водачи и да се предадат в очакване на снизхождение от Федерираните нации (такова нещо няма — говоря за „снизхождението“).

Изслушах това, пак проверих програмите и влязох в тъмната радарна зала. Ако всичко вървеше по план, след малко щяхме да снесем още едно яйце в река Хъдзън, сетне три часа продължавахме по мишените, пръснати из континента — последователно, защото младокът не можеше да се справи с едновременни изстрели. Майк бе съобразил тактиката си с него.

Ударихме Хъдзън според графика. Питах се колко ли нюйоркчани гледаха новините, докато се взираха в мястото, откъдето дойде доказателството за лъжовността им.

120 минути по-късно станцията на ФН каза, че лунатиците са имали снаряди в орбита въпреки разрушения катапулт. Ала щом малкото бомби паднат, повече не се очакват. След като свършихме с третата атака на Северна Америка, изключих радара. Не работеше през цялото време. Младокът бе програмиран да надзърта само при необходимост, за по няколко секунди.

Разполагах с девет часа до щурма срещу Велики Китай.

Но не и с девет часа за най-неотложното решение — да цапардосам ли пак жълтокожите долу. Липсваше ми информация. Като не броим земните новинарски канали, които може би лъжеха. Скапано. Не знаех бомбардирани ли са зайчарниците или не. И дали Проф е жив. Два пъти по-скапано. Бях ли в момента действащ министър-председател? Имах нужда от Бернардо де ла Пас. Държавен глава не е предпочитаното ми занимание. И преди всичко се нуждаех от Майк: да

преценява фактите, да изчислява степените на несигурност, да прогнозира вероятностите на един или друг курс.

Ей Богу, даже не знаех дали нови нашественици са се насочили към нас и още по-лошо — не смеех да погледна. Ако включех радара и използвах „детето-идиотче“ за претърсване на небето, всеки боен краб, който той докоснеше с лъча, би го забелязал по-бързо, отколкото нашичкият него. Тези летящи крепости са приспособени да засичат радарното наблюдение. Така съм чувал. По дяволите, никакъв военен не бях, ами компютърен техник, напъхал се несръчно не където му е работата.

Някой звънна на вратата, станах и отключих. Беше Уайо, носеше кафе. И думичка не пророни, остави го и си отиде.

Сръбнах от горещата чаша. Ето какво се получи, момче — зарязаха те сам и чакат да измъкнеш някое чудо от ръкава си. Май не бях готов за такъв номер.

Чух Проф да казва отдавна, в юношеството ми:

— Мануел, когато се изправяш пред проблем, който не разбираш, разнищвай понятните за тебе части от него, после пак го огледай.

Бе ме обучавал на неща, дето и той не схващаше кой знае колко — да речем, математиката, но ме научи и на много по-важен акъл, на *основен принцип*.

Веднага проумях какво трябва да направя на първо място.

Отидох при младока и го накарах да ми разпечата предвидените моменти на удар за всички товари в орбита. Това беше лесно за него, щом нагласи предварително зададената система към реално време. Докато се занимаваше с поръчката, потърсих някои алтернативни програми в онзи голям куп, приготвен за мен от Майк.

После заложих нещичко от тях в машината; никакви проблеми, само внимавах да не сбъркам. Заставих компютъра да ми ги разпечата отново за проверка, преди да му дам сигнал за действие.

Щом свърших след около четирийсет минути, всички снаряди с траектория към мишени навътре в сушата бяха пренасочени към крайбрежни градове. Предварително се уверих, че моментът е отложен за по-отдалечените скали. Но ако не пожелаех да отменя програмата, младокът щеше веднага да ги пренареди при нужда.

Сега махнах ужасния натиск на недостигащото време, а можех и да отпратя в океана всеки товар, до последните минути преди удара.

Вече имах възможност да помисля. Това и сторих.

Сетне свиках моя военновременен кабинет — Уайо, Стю и Грег (именно той беше моят главнокомандващ въоръжените сили), като избрах неговата стая. Позволихме на Леноре да влиза и излиза, носеше ни храна и кафе или просто сядаше, без да продумва. Тя е разумна жена и знае кога да замълчи.

Графът започна:

— Господин премиер-министър, смятам, че този път не бива да нанасяме удар по Велики Китай.

— Стю, остави гръмките титли. Може би имам пълномощията, може би не. Но нямаме време за официалности.

— Така да бъде. Мога ли да обоснова предложението си?

— След малко.

Обясних какви мерки съм взел, за да спечеля някое часче за нас. Той кимна и се умисли.

— Най-слабото ни място е липсата на комуникации с Луна Сити и Земята. Грег, какво става с хората от ремонтната група?

— Още не са се върнали.

— Ако прекъсването е близо до Л-Сити, могат дълго да се бавят. Затова сме принудени да приемем, че ще действаме самостоятелно. Грег, имаш ли електронен техник, който да ни скалъпи радио за разговори с ФН? По-точно с техните спътници, за целта не се иска голяма мощност при подходяща антена. Вероятно ще успея да му помогна, а и онзи компютърджия, дето ви го пратих, не е много вързан в ръцете.

(Всъщност беше съвсем добър за по-обикновена електроника — същото нещастно човече, което навремето обвиних, че пускало мухи във вътрешностите на Майк. Аз му намерих тази работа.)

— Хари Бригз, шефът на силовата централа, може да направи какво ли не — замислено рече моят съсъпруг. — Стига да разполага с детайлите.

— Кажи му да започва. Щом избутаме нашите товари с катапулта, нека да разглобява всичко освен радара и компютъра. Колко още има да изстреляме?

— Двайсет и три, за други нямаме стомана.

— Значи са толкова, каквото ще да става. Искам ги готови на входа. Току-виж ни потрябвали и днес.

— Готови са, Ман. Ще ги зареждаме със скоростта, с която ги подава конвейерът.

— Хубаво, ама… Не знам дали в небето над нас виси кръстосвач на ФН, враговете може и да са повече. И ме е страх да надничам, тоест — с радар. Защото подобно претърсване ще им посочи къде сме. Но ние трябва да наблюдаваме внимателно. Би ли намерил доброволци за зрителен контрол, а ще успееш ли да отделиш и твои хора?

Леноре се обади:

— Аз съм доброволка!

— Благодаря, мила. Приета си.

— Ще намерим — каза Грег. — Няма защо да пращаме жените.

— Остави я да излезе, драги. Това засяга всички ни.

Обясних какво искам. В момента Mare Undarum беше в тъмната половина на лунния ден, защото слънцето залезе. Незримата граница между неговата светлина и сянката на Скалата се простираше над нас, положението й бе точно определено. Минаващите през нашето небе кораби биха се появили изведнъж, ако летят на запад, или внезапно биха изчезвали, ако летят на изток. Видимата част от орбитата им би продължавала от хоризонта до някоя точка в небосвода. Щом групата за зрително наблюдение отбележи двете точки (едната по географската посока, другата по звездите) и приблизителното време за минаване между тия обекти, като отброява секундите, младокът може да налучква маршрута. След два курса той би узнал периодичността плюс нещо за формата на орбитата. Тогава *аз* щях да имам представа кога е безопасно да използвам радара и радиото, а също и катапулта. Не исках да изстрелвам товар, когато вражески кораб кръжи над нашия хоризонт — би могъл да насочи „очичките“ си към нас.

Вероятно проявих прекомерна предпазливост. Ала бях принуден да смятам, че този катапулт, единственият ни радар и двете дузини снаряди са *всичко*, отделящо Луната от пълния разгром. Да, успехът на моя блъф зависеше от невежеството на ФН за ресурсите, с които разполагаме, и за местоположението ни. Трябваше да им изглеждаме способни да обстрелваме безкрайно дълго Земята от терен, който не подозират и никога не биха открили.

И тогава, както е сега, повечето лунатици нищичко не разбираха от астрономия — нали сме пещерни жители, излизаме на повърхността само по необходимост. Но имахме късмет, в екипа на

Грег се оказа и астроном-любител. Това приятелче беше поработило в „Ричардсън“. Назначих го за отговорник и го оставих да си блъска главата за началното обучение на своята група как да разграничават една звезда от друга. Погрижих се за тези неща, преди да се върнем към приказките.

— Е, Стю? Защо не бива да ударим по Велики Китай?

— Все още очаквам отговор от доктор Чан. Наскоро получих послание от него, предадоха ми го по телефона малко преди прекъсването на линиите…

— За Бога, как така не си ми казал?

— Опитах, но ти се беше заключил и зная, че е по-умно да не ти досаждам, когато се занимаваш с балистика. Ето какво гласи преводът. Обикновено съобщение до компанията „ЛуНоХо“ с код, означаваш, че е до мен и е минало през парижкия ми агент. „Нашият търговски представител в Дарвин (това е Чан) ни информира, че вашата пратка от дата…“ Добре де, да оставим кода настрана. Докторът има предвид дните на атаката, макар че уж говори за юни 75-а — „… е била неправилно опакована, което е довело до неприемливи повреди. Ако пропускът не бъде коригиран, преговорите за дългосрочната спогодба ще бъдат изложени на сериозна опасност.“

Граф Стюарт вдигна очи от листа:

— От край до край двусмислици. Доколкото проумявам, Чан смята, че е подготвил своето правителство да споразумение относно условията… Обаче ние трябва да отменим бомбардировките на Велики Китай, иначе току-виж сме му обърнали каручката.

— Хммм…

Станах и се заразхождах из стаята. Да поискам ли мнението на Уайо? Никой не познаваше достойнствата на блондинката по-точно от мен… Но тя се колебаеше между свирепостта и твърде човечното съчувствие, а аз вече знаех, че всеки държавен глава, дори и с временни пълномощия, не би трябвало да проявява нито едното, нито другото. Да попитам Грег? Той беше добър фермер, още по-добър механик, вдъхновяващ проповедник. Обичах го с цялата си душа… ала не желаех да науча позицията му. Стю? Хе, нали го чух.

Само че така ли беше наистина?

— Графе, ти как виждаш нещата? Не говоря за искането на Чан, а за твоето мнение.

Стю Лажуайе се позамисли.

— Трудно ми е, Мани. Не съм китаец, не съм прекарал много време в страната им и не мога да твърдя, че проумявам изтънко тяхната политика или психика. Ето защо съм принуден да се осланям на неговия подход.

— Уф… По дяволите, та Чан не е лунатик! Целите му не са и наши цели. *Той* какво очаква да спечели от всичко това?

— Мисля, че маневрира, за да получи монопол в търговията с Луната. Току-виж искат и бази тук, вероятно като екстериториална общност. Не че ние бихме се съгласили.

— Може и това да стане, ако ни припари.

— Но докторът не е казвал ясно нищо. Нали знаеш, никога не говори много. Повече слуша.

— Твърде добре ми е известно.

Тревожех се, с всяка изтекла минута бях все по-неспокоен. Новините от Синята планета жужаха като звуков фон. Помолих Уайоминг да ги следи, докато съм зает с Грег.

— Уайо, миличка, нещо прясно от ФН?

— Не. Същите заявления. Разбити сме напълно и всеки момент очакват нашата капитулация. О, има и предупреждение, че някои снаряди още се движат в орбита. Те били вече неуправляеми, но уверяват, че анализирали траекториите им и хората щели да бъдат известени навреме да напуснат точките на удар.

— Госпожо, нещо да подсказва, че Проф или който и да е в Л-Сити или другаде на Луната поддържа връзка със Земята?

— Абсолютно нищо.

— Проклятие! Новини от китайците?

— Не. Почти отвсякъде валят коментари. Ама не и от Велики Китай.

— Ъъъ… — Отидох до входа. — Грег!… Ей, приятел, виж дали можеш да намериш Грег Дейвис. Трябва ми.

Затворих вратата.

— Стю, няма да подминеш жълтокожите.

— Така ли?

— Аха, няма. Щеше да стане чудно, ако Велики Китай бе напуснал съюза срещу нас. Биха могли до си спестят някои загуби. Но ние стигнахме дотук само защото им доказвахме, че ги удряме, както

си пожелаем, и унищожаваме всеки кораб, който изпратят горе. Поне се надявам, че сме изгорили последния, макар и без него да съсипахме осем от девет. Покажем ли колебание, нищо няма да постигнем — не и докато ФН разправят, че сме не слаби, ами довършени. Вместо това сме длъжни да им поднесем нови изненади. Започваме с тези китайци и щом доктор Чан много се разстрои, ще му дадем кърпичка да си изтрие сълзите. Успеем ли да демонстрираме още сила — когато ония шумят, че са ни пребили — тогава след време някой от миротворците с право на вето ще клекне. Ако не е Велики Китай, значи ще е друг.

Стю се поклони, без да отлепя от стола.

— Както решите, сър.

— Слушай, аз…

Влезе Грег.

— Мани, търсил ли си ме?

— Какво става с предавателя на Земята?

— Хари обеща, че можеш да го получиш утре. Добави, че джаджата ще бъде калпава, но пуснеш ли достатъчно ватове през нея, ще ни чуят.

— Мощност имаме. И щом казва „утре“, ясно му е какви ги върши. Значи ще стане *днес* — да речем, след шест часа. Ще работя като негов подчинен. Уайо, сладурче, ще ми донесеш ли ръцете? Искам номер шест и номер три… Най-добре вземи и петорката. Ще стоиш при мен да ми ги сменяш. Стю, ти пък ще напишеш няколко гадни послания, ще ти дам общата идея, само ми сложи повечко отрова. Грег, *няма* да запратим всички онези камъни наведнъж. Скалите в Космоса ще ударят скоро. После, когато ФН обявят, че сме били дотук с нашите снаряди и заплахата от Луната е приключила… се намесваме в тяхното предаване, за да оповестим новите бомбардировки. По възможно най-късите орбити, Грег, десет часа или дори по-малко. Затова провери всичко на катапулта, в термоядрената централа и системите за управление. Тази допълнителна стрелба трябва да мине като по конец.

Уайо се върна с ръцете, поисках й номер пет и добавих:

— Грег, заведи ме при Хари да поговоря с него.

След шест часа предавателят беше готов за излъчване към Земята. Бе грозно творение, повечето му части изкормихме от геоложки резонансен проучвател, употребяван в ранните етапи на проекта. Но можеше да праща аудиосигнали на радиочестотите и беше мощен. Записахме гаднярските версии на Стю, а Хари се подготви да ги пусне като кратък писък. Всички земни спътници имаха възможности за приемане на високоскоростни предавания в съотношение до 60:1 и аз нямах никакво желание да издаваме нашия транслатор повече секунди от необходимото. Зрително наблюдение потвърди опасенията ми — поне два кораба обикаляха в орбита около Луната.

Съобщихме на Велики Китай, че всеки от големите му крайбрежни градове ще получи по един лунен подарък на десет километра навътре в океана — Пусан, Цинтао, Тайпе, Шанхай, Сайгон, Банкок, Сингапур, Джакарта, Дарвин и прочие, освен Стария Хонконг, който щеше да усети точно пляскането по далекоизточните служби на ФН. Затова бъдете добри, дръпнете оттам всичките си хора. Стю отбеляза, че определението „човешки същества“ не важи за персонала на Федерираните нации: него приканихме да остане до своите бюра.

На Индия също изпратихме подобни предупреждения, като им казахме, че планетарните канцеларии ще имат допълнителна обиколка живот — от пиетет към паметниците на културата в Агра и за да се евакуира народът. (Смятах после да отложа с още едно завъртане, когато наближи моментът. Просто от уважение към Проф. Сетне с още едно и така до безкрай. Дяволите да ги вземат, бяха си настанили службиците в съседство с най-пищно украсената гробница, строена някога. Нали тя беше съкровище за чичко Де ла Пас.)

На останалия свят съобщихме да седи по трибуните, в играта се предвиждат няколко нови хвърляния. Но да стоят по-далеч от която и да е служба на ФН, където и да е разположена. Излязла ни е пяна на устата, затова никоя подобна канцеларийка не е безопасно кътче. А най-добре да напуснат всеки град с регионална щабквартира на миротворците. Обаче големите клечки и копоите на ФН нека си кютат по местата.

Прекарах следващите дванайсет часа в уроци за младока — как да промъква радарното си надзъртане, когато в небето ни няма кораби или поне така смятаме. Щом можех, подремвах. Леноре беше при мен

и ме будеше за другия урок. После камъните на Майк свършиха, обявихме тревога и хвърлихме първата скала на „детето-идиотче“ бързо и високо. Изчаках да се уверя, че е потеглила във вярна посока, след това казахме на земяните къде да я търсят и кога да я очакват, та да знаят всички, че твърденията на ФН за победа са същото като вековните им лъжи относно Луната. И всичко това с най-добрите, най-грубиянските, най-високомерните изречения на Стю, поднесени с неговия културен стил.

Първия камък трябваше да поеме Велики Китай, но с него можехме да достигнем тоже част от Северноамериканския директорат, по-точно тяхната скъпоценност, с която толкова се гордееха — Хаваите. Младокът стовари удар в триъгълника между Мауи, Молокаи и Ланаи. Не се занимавах с програмата, Майк бе предвидил всичко.

После бързешком изстреляхме десет скали на къси интервали (наложи се да пропуснем една операция заради кораб в небето) и казахме на Велики Китай кога ще ги получи в крайбрежните градове, които дотогава сме пренебрегвали.

Оставаха ни дузина камъни, но реших, че е по-сигурно да ни свършат боеприпасите, отколкото *да изглежда*, че са свършили. Затова наградих със седем от тях индийски селища по брега, подбрахме нови мишени, а граф Стю мило попита дали са евакуирали Агра. Ако още не са, да ни уведомят *незабавно*. (Обаче не пратихме скала там.)

На Египет рекохме да махне корабите от Суецкия канал. Блъфирахме, защото кътах последните пет камъка. После изчакахме…

Удар в Лахайна Роудз, след това — мишената в Хаваите. Беше хубаво с голямо увеличение. Майк би могъл да се гордее с младока.

И пак почакахме.

Трийсет и седем минути преди следващия щурм върху китайския бряг Велики Китай заклейми действията на ФН, призна ни и предложи да преговаряме. Тук аз си изкълчих пръста, докато натисках бутоните за отклоняване на снарядите.

И ето че Индия едва не си потроши краката да последва примера.

Египет кандиса трети. Други държави също се сбутаха на вратата.

Стю съобщи на Синята планета, че отлагаме (само отлагаме, но не прекратяваме) бомбардировките. А сега разкарайте тия кораби от нашето небе — ВЕДНАГА! — и можем да поговорим. Ако нямат

възможност да се приберат, без да си напълнят резервоарите, да кацнат на не по-малко от петдесет километра от нанесен върху картата зайчарник. После да потърпят, докато бъде приета капитулацията им. Обаче разчистете небето ни ВЕДНАГА!

Забавихме ултиматума с няколко минути, за да мине техен кораб оттатък хоризонта. Не рискувахме; една ракета — и лунатиците ставаха безпомощни.

И пак чакахме.

Върна се групата за ремонт на кабела. Хората й стигнали почти до Л-Сити, намерили прекъсването. Но хиляди тонове срутена скала затруднявали поправката, затова сторили, каквото могат. Добрали се до място, откъдето успели да излязат на повърхността. Там издигнали временен релеен предавател към предполагаемата посока на Луна Сити. Изстреляли дузина сигнални ракети през десет минути и се надявали някой да види, да разбере и да насочи към тях своя ответ…

Има ли връзка?

Нямаше. Чакахме.

Групата за наблюдение съобщи, че кораб, който курсирал деветнайсет пъти с точността на хронометър, сега не се появил. Скоро казаха, че и друг не минал.

Чакахме и слушахме.

Велики Китай от името на всички големи сили с право на вето прие примирието и заяви, че небето ни вече е чисто. Леноре се заля в сълзи, после разцелува всеки, до когото успя да стигне.

Щом се опомнихме малко (никой мъж не може да мисли ясно, когато го награбят жени, особено ако пет от тях не са негови съпруги), та значи след не знам колко минути главите ни се пооправиха и аз рекох:

— Стю, искам веднага да тръгнеш към Луна Сити. Подбери си хората. Никакви дами, последните километри ще вървите по повърхността. Разбери какво става, но първо ги накарай да се насочат към нашия релеен предавател и ми се обади.

— Ще бъде направено, сър.

Екипирахме ги за тежко пътуване — допълнителни бутилки въздух, аварийна палатка и прочие, — когато от Земята потърсиха *мен…* на честота, която прослушвахме. Защото това съобщение (научих го по-късно) се излъчваше на всички честоти отдолу.

„Частно послание от Проф за Майк — сигнали за удостоверяване «Превземането на Бастилията» и «Братът на Шерлок». Ела вкъщи веднага. Каретата те чака при твоята нова релейка. Частно послание от Проф за…“

Повтаряха непрекъснато.

— Хари!

— Да, шефе?

— Няколко думи за Земята, запиши ги и ги пусни на писък, още не бива да ни засичат. *„Частно съобщение от Мани до Проф. «Бронзово оръдие». Тръгвам.“* Поискай да потвърдят приемането, обаче използвай сигнала само *веднъж*.

---

[1] Надежда (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Сътруднико мой (нем.). — Б.пр. ↑

29

Стю и Грег караха по обратния път. Уайо, Леноре и аз се гушехме един в друг, вързани с колани, за да не паднем някъде. Машината беше твърде малка. Имах време да помисля. Никое момиче нямаше радио в скафандъра и можехме да приказваме само с допрени шлемове, а не е никак удобно.

Започвах да схващам — след като победихме — части от плана на Проф, които никога не са ми били ясни. Пробуждането на атака срещу катапулта спаси зайчарниците (поне се надявах така да е станало), но Де ла Пас винаги беше весело безразличен към повредата на това устройство. Вярно, имахме второ, ама отдалечено и труднодостъпно. Щяха да минат *години*, докато прокараме подземка до новия механизъм по целия път през високите планини. Вероятно бе по-евтино да поправим стария. Стига да е възможно.

Все едно, засега не се очертаваше да пращаме никакво зърно към Земята.

А нали тъкмо *това* искаше Проф! Обаче и веднъж не намекна, че в основата на неговия план лежи разрушаването на стария катапулт. Става дума за дългосрочния му план, не само революцията. Може би и днес нямаше да признае. Но Майк би ми казал, ако го попитам направо, предвиждал ли е или не този фактор в изчислението на шансовете. В предсказанията за гладни бунтове и други подобни, а, Майк? Да, щеше да ме открехне.

Онова споразумение „тон да тон“… Проф наблягаше върху него, когато отидохме долу; даже проведохме разговори за земен катапулт. Ала вътрешно той изпитваше нула ентусиазъм по темата. Един път, в Северна Америка, ми рече:

— Да, Мануел, сигурен към, че може да потръгне. Но и да го построят, ще бъде временно. Преди два века откарвали с платноходни кораби прането от Калифорния до Хаваите и го връщали чисто. Особени обстоятелства. Видим ли някога да пращат вода и органични отпадъци, транспортирани на Скалата и върнати като зърно, ще бъде също толкова временно. Бъдещето на нашата Луна е заложено в

уникалното й положение на върха на гравитационна яма над богат свят, в нейната евтина енергия и изобилието от недвижимост. Ако ние, лунатиците, проявим достатъчно разум през идните векове, като станем свободно пристанище, и избегнем обвързващи съюзи, ще се превърнем в кръстопът на две планети, три планети, на цялата Слънчева система. Няма вечно да сме фермери.

Посрещнаха ни на Източната станция и едва ни дадоха време да махнем скафандрите — все едно, че пак се връщах от Земята с тези викащи тълпи и вдигането на рамене. Подхванаха дори момичетата, понеже Слим Лемке запита Леноре:

— Може ли и вас да носим?

Отговори му Уайо:

— Защо не?

И стилягите се сборичкаха кой да има честта.

Повечето мъже шетаха в скафандри. Изненадах се у колцина от тях блестеше оръжие, докато разбрах, че това не са *наши* оръжия, бяха ги пленили. Но преди всичко беше благословеното спокойствие да видя Луна Сити непокътната!

Можех да мина и без тържествено шествие. Сърбеше ме да стигна до телефон и да науча от Майк какво точно е станало, колко са убитите, какви са щетите, какво е струвала тази победа. Обаче не ми позволиха. Щем не щем, отнесоха ни в Стария купол.

Избутаха ни на платформа с Проф и другите от кабинета, с големи клечки и всякакви подобни. Нашите момичета олигавиха професора, а той ме прегърна по южняшки, с мляс-мляс по бузата. Някой нахлупи шапка на свободата върху главата ми. Зърнах малката Хейзъл в тълпата и й пратих въздушна целувка.

Накрая се умириха достатъчно, за да говори Бернардо де ла Пас.

— Приятели мои — започна и изчака да настъпи пълна тишина. — Приятели мои — повтори меко. — Любими съратници. Най-после се срещаме свободни и сега с нас са героите, които сами се сражаваха в последната битка за Луната.

Приветстваха ни гръмко, той пак почака. Виждах колко е уморен, ръцете му трепереха, когато се държеше за парапета.

— Искам те да ви разказват, всички ние искаме да чуем как е било. Но първо имам едно радостно известие. Велики Китай току-що обяви, че ще строи в Хималаите огромен катапулт, за да направи

доставките към Луната лесни и евтини, както доставките оттук до Синята планета.

Замълча да минат виковете и продължи:

— Само че това ще стане в бъдеще. Днес… О, прекрасен ден! Най-накрая светът призна независимостта ни. Свободни сме! Вие извоювахте щастието си…

Проф спря, изглеждаше изненадан. Не уплашен, а озадачен, леко се олюля.

После той умря.

30

Вкарахме го в магазин зад платформата. Но и помощта на една дузина доктори беше безполезна. Старото му сърце угасна, изтърпяло твърде много претоварвания. Понесоха го обратно навън и аз тръгнах след тях.

Граф Стю Лажуайе докосна ръката ми:

— Господин премиер-министър…

— А? Ох, за Бога!

— Господин премиер-министър — уверено повтори той, — налага се да поговорите с множеството, да отпратите хората по домовете им. След това има други неща, които трябва да направим.

Въпреки спокойния глас сълзите се стичаха по лицето му.

Затова се върнах върху трибуната и потвърдих онова, за което вече се досещаха. Казах им да се прибират. И се озовах в стая L на „Рафълз“, където започна всичко. Предстоеше извънредно заседание на кабинета. Но първо се втурнах към телефона, спуснах покривалото и набрах MYCROFTXXX.

Чух сигнал за несъществуващ номер. Опитах пак — същото. Хм! Вдигнах лепкавото покривало и попитах най-близко седналия човек (беше Волфганг):

— Телефоните не работят ли?

— Зависи. Вчерашната бомбардировка пораздруса нещата тук. Ако желаеш да се свържеш с някого извън града, най-добре звънни в централата.

Представих си как искам от диспечера да ме съедини с призрачен номер.

— Каква бомбардировка?

— Ама ти не разбра ли? Съсредоточена беше върху Комплекса. Обаче момчетата на Броуди докопаха кораба. Няма лоши повреди. Поне нищо, което не може да се поправи.

Принуден бях да отложа това, чакаха ме. *Аз* не знаех какво да предприема, но Стю и Волф Корсаков знаеха. Шини получи задачата да пише комюникета за земяните и останалата част от Скалата. Чувах

се да обявявам цял лунен ден траур и двайсет и четири часа оплакване без никакви ненужни занимания. После давах нареждания да изложат тялото за тържествено поклонение — пъхаха ми всички думи в устата, бях безчувствен и мозъкът ми не искаше да проработи. О'кей, да свикаме Конгреса след изтичането на това денонощие. В Новилен? О'кей.

При Шини идваха съобщения от Земята. Волфганг съчини нещо вместо мен, където казваше, че поради смъртта на нашия президент отговорите ще се забавят най-малко с един ден.

Накрая сколасах да се измъкна с Уайо. Охрана от стиляги държеше хората настрана до частен шлюз 13. Щом влязохме у дома, нахълтах в работилницата под предлог, че желая да си сменя ръцете.

— Майк?

Никакъв ответ.

После опитах да набера неговите символи на домашния телефон — нулев сигнал. Реших твърдо, че утре ще отида в Комплекса. След смъртта на Проф имах нужда от Майк повече, отколкото преди.

Ала и на следващия ден не се придвижих, подземката пред Кризиум не вървеше заради последната бомбардировка. Бихте могли да обиколите през Торичели и Новилен, за да стигнете на финала в Л-Хонконг. Но до Комплекса, почти на две крачки — само с ролигон. Не успях да отделя време, нали бях *от правителството*.

След 48 часа най-сетне уредих да се отърва. Конгресът реши говорителят (Фин Нилсен) да заеме председателския пост, после Фин и аз преценихме, че Волфганг е най-подходящ за премиер-министър. Прокарахме го на сесията и аз отново станах конгресмен, който не ходеше на заседания.

Дотогава повече телефони започнаха да работят, имаше линия и до Комплекса. Пак набрах MYCROFTXXX. Никакъв отговор… Така че поех с ролигон. Наложи се да сляза и да измина пеша през тунела на подземката последния километър. Но иначе долната част на многострадалния Комплекс ми се стори непокътната.

Майк — също.

Когато обаче го заговорих, той не ми отвърна.

Никога не ми отвърна. Оттогава изтекоха доста години.

Можете да вкарвате въпроси в него, но на логлан и да получавате отговори пак на логлан. Работи направо превъзходно… като компютър.

Само че не иска да приказва. Или не умее.

Уайо се стараеше да го придума. После престана. След време и аз вдигнах ръце.

Нямам представа как е станало. Много от външните му части бяха отрязани при последната бомбардировка — сигурно са се напъвали да унищожат нашия балистичен стратег. Дали е слязъл под онова критично число, необходимо за поддържане на самосъзнанието? (Стига да има такова нещо, винаги е било просто хипотеза.) Или направената още преди това децентрализация го е убила?

Аз не знам. Ако опираше само до въпросното критично число — ами че той отдавна е ремонтиран. *Трябва* отново да го е надскочил. Защо не се пробужда?

Може ли машината да бъде толкова уплашена и наранена, че да изпадне в кататония[1] и да отказва контакт? А пък будното й его се свива навътре и се иска да рискува пак? Не, *невъзможно* е. Майк беше безстрашен — весело безстрашен като Проф.

Години, промени. Милата Мими отдавна избра да се оттегли от управлението на семейството. Днес Ана е старша съпруга, а Мими подремва пред видеото. Слим склони Хейзъл да вземе фамилното му име Стоун, тя роди две деца, сетне изучи инженерство. Появиха се всички онези лекарства за поносимост, сега земните червеи стоят тук по три-четири годинки и се връщат у дома без изменения. Е, има и други илачи, които правят почти същото за нас. Някои от хлапетата вече отиват да следват на Земята. И хималайския катапулт го построиха за седемнайсет години вместо за десет. Първия на Килиманджаро завършиха по-рано.

Една лека изненада… Когато дойде времето, не Уайоминг, ами Леноре предложи да изберем Стю. Нямаше значение, всички казахме „да“. Още нещо, което не беше сюрприз, понеже с Уайо го пробутахме, докато имахме тежест във властта — бронзово оръдие на пиедестал в средата на Стария купол. Над него се вее знаме във ветрец от вентилатори. Черният му фон е изпъстрен със звезди плюс решетки в кървавочервено, а над тях е избродиран, горд и наперен, лъскав топ; отдолу стои нашият девиз TANSTAAFL! Там празнуваме Четвърти юли.

Получаваш само това, за което си платил… Професорът знаеше и плати с радост.

Но Де ла Пас подцени дрънкалата. Те въобще не приеха *нито една* от неговите идеи. Изглежда, че дълбоко в човешките души е вкоренен инстинктът да правят задължително всичко, дето не е забранено. Проф се увлече по възможностите да насочва бъдещето, когато разполага с голям и умен компютър — и забрави за по-всекидневните неща.

О, подкрепях го! Ама днес се чудя. Дали гладните бунтове не са твърде висока цена, за да оставиш хората на мира? *Не знам.*

Никакви отговори не знам.

Бих искал да попитам Майк.

Събуждам се нощем и ми се струва, че долавям тихия му шепот: „Ман… Ман, най-добър мой приятелю…“ Но кажа ли: „Майк?“, той не отвръща. Дали броди наоколо и търси някаква схема, където да се включи? Или е погребан долу в Комплекса и дири път навън? Всички негови специални памети са там, във файловете, чакат някой да ги раздвижи. Обаче *аз* не мога да ги извлека, бяха с гласово кодиране.

О, той е мъртъв, колкото и Проф, сигурен съм. (Но колко мъртъв е Проф?) Ако набера поне още веднъж номера и река: „Здрасти, Майк!“, дали машината ще ми отговори със „Здрасти, Ман! Да си чул хубав виц наскоро?“. От сума време не съм рискувал. Но не е възможно той наистина да е умрял, нищо важно не беше повредено — amigo само се е *загубил.*

Слушаш ли ме сега, Господи? Нима и компютърът е сред Твоите творения?

Твърде много промени… Може пък да отида на тази раздумка довечера и да им подхвърля някое и друго случайно число.

Или не. Откакто започна нашият разцвет, доста от младите приятелчета отпрашиха към Астероидния пояс. Чувал съм за разни хубави местенца там, не били особено пренаселени.

Бога ми, та аз още не съм на сто години.

---

[1] Нервно-психическо разстройство, при което се губи речевата способност. — Б.ред.; Всъщност кататонията е далеч по-тежка от

проста загуба на речевата способност. — Б.Mandor. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.